

مقتل الحسین (ع)

یوسف مداح

تحقیق و تدوین: م. کریمی

سر شناسه	: یوسف مداح، قرن ۸ ق.
عنوان و پدیدآور	: مقتل الحسین / یوسف مداح؛ تحقیق و تدوین م. کریمی.
مشخصات نشر	: تبریز: اختر، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۳۲۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۷-۹۶۸-۵
وضعیت فهرست نویسی: فیپا	
یادداشت	: ترکی
یادداشت	: کتاب حاضر مقدمه‌ی فارسی دارد.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۳۲۳.
موضوع	: حسین بن علی (ع)، امام سوم، ۴ - ۶۱ ق -- سوگواری‌ها -- شعر
موضوع	: Hosayn ibn Ali, Imam III, 625 - 680 -- Laments -- Poetry
موضوع	: شعر مذهبی ترکی -- ایران -- قرن ۸ ق.
موضوع	: Religious poetry, Turkish -- Iran -- 14th century
موضوع	: شعر ترکی -- ایران -- قرن ۸ ق.
موضوع	: Turkish poetry -- Iran -- 14th century
موضوع	: واقعه کربلا، ۶۱ ق -- شعر
موضوع	: Karbala, Battle of, Karbala, Iraq, 680 -- Poetry
شناسه افزوده	: کریمی، محمدرضا، ۱۳۳۴ - گردآورنده
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ م ۷۸۶ ی / PL۳۱۴
رده بندی دیویی	: ۸۹۴/۳۶۱۱
شماره کتابخانه ملی	: ۴۷۴۶۸۲۰

نشر اختر

مقتل الحسین (ع)

یوسف مداح

تحقیق و تدوین: م. کریمی

ناشر: نشر اختر

چاپ اول ۱۳۹۶ / ۳۲۰ صفحه رقعی / تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۷-۹۶۸-۵

مرکز فروش: تبریز- اول خیابان طالقانی، نشر اختر

تلفن: ۰۴۱- ۳۵۵۵۵۳۹۳ و ۰۹۱۴۱۱۶۶۸۹۷

۲۲۵۰۰ تومان

فهرست مطالب

موضوع	صفحه
مقدمه	۵
کربلا حادثه‌سی	۶
مقتل کتابی	۹
مقتل آدلی یازیلارین تاریخی	۱۱
یوسف مداحین یاشاییشی	۱۳
یوسف مداحین اثرلری	۱۴
داستان ابلیس	۱۵
قیز و جهود	۱۶
قاضی و اوغری	۱۷

۱۸	ورقا و گولشا.....
۲۲	مقتل يا مقتل الحسين.....
۲۴	مقتل اثرى نين اؤزه لليك لرى.....
۳۴	مقدمه فارسى.....
۳۴	يوسف مداح، حماسه سراى بزرگ آذربايجان.....
۳۹	نگاهى به زندگى يوسف مداح.....
۴۳	متن اثر مقتل.....
۳۰۷	سؤزلوک.....
۳۱۹	قايناقلار.....

مقدمه

امام حسین شیعہ تاریخینده بیر قهرمان کیمی دایانمیش و کربلا اولایلاری تاریخ بویو مسلمانلار اونا ساری چکیلمه لرینه سبب اولموشدور. بورادا یوسف مداحین اثرینی گتیره جه ییک، آنجاق بونو دئمک لازیمدیر کیمقتل حسین تاریخی بیر قاینق دئییلدیر، بلکه تاریخی بیر اولایی ادبی باخیمدان و دینی گوروشدن آچیقلاماق ایسته ییر و شیعہ لیگی تبلیغ ائدیر. بونولا بئله تاریخه دوزگون باخماق لازیمدیر و بو کتاب بونلارین هامیسینی ساخلاماقدادیر. بو اثر، آذربایجان دیلی و ادبیاتی تاریخینده اؤنملی بیر موقعیته مالیکدیر. مداح (۷۰۳ - ۷۸۹) بو اثرینی ۷۶۳ ایلینده یازمیش و ادبیاتیمیزا گؤزل بیر پای وئرمیشدیر. بو اثر دیل و محتوا جهتیندن بیزیم اوچون اهمیتلی دیر. مقتلدن بوگونه قدر نئچه الیازما الدهه واردیر، ولی ایراندا بوگونه کیمی چاپ اولمامیش و یایلمامیشدیر. تاریخ ادبیات آذربایجان کتابیندا ایلک معلوماتلار وئریلمیشدیر و مداحین باشقا اثرلری ده تانیلدیریلیمیشدیر. بورادا بو کتابین اصلی الیازمالارا اساسلاناراق ایلک لفعه اولاراق وئریلیر. اومود ائدیرم، ادبیات تاریخیمیز و دیلیمیزین یولونون آچیقلاناماسینما یاردیمچی اولسون.

كربلا حادثهسى

توركلر اسلاما كۈنوللو اولاراق قاتيلميشلار. پيغمبر توركلرى حۇرمەتلە قارشىلامىش و تورك دىلىنە سايغى ايله ياناشمىشىدىر. توركلر دە وار گوجلرلە كۈنوللو اولاراق اسلامى چين جيوارىندان توتوب اوروپايا قدەر يايماقدا جانان اسيرگەمەميشلر. اسلامين ايلك اميرلىرى دە توركلردن سئچيلمىش و اونلارى بوتون اۆلكەلرە گۈندرميشلر. اسلام دىنى بير دونيا گۇروشو سايىلاراق توركلرين اوركلرينى و كۈنوللرينى بزمەمىشىدىر. توركلر اسلامين گليشمەسىندە بۇيوك نقشلر اوينااماغا چالشمىشلار. سيف الاسلام لقبى دە اونا گۆرە توركلرە وئرىلمىشىدىر. دوشمنلر قارشىندا اۇن سىرالاردا دايانان دا توركلر اولموشلار. تارىخ بويو دين دوشونجەسى و طريقتلرين باشىندا دايانان يئنە دە توركلر اولموشلار او جملەدن شيعە- ليك يولوندا جانان مايا قويמוש و جانان علاوه دوشونجەلرلە دە چالشمىشلار. پيغمبر اولادلارينا اوز وئرنە حادثەلرين هاميسىندا جانان كئچن اولموشلار، امام حسين حركتىندە دە جان و باشان كئچن اولاراق، تارىخ بويو مرثيه و نوحە گوجو ايله دە اولورسا، كربلا حركتىنە قاتيلمىشلار و شيعەلىكدن حىمايه ائتمىشلر. شيعە مكتىبىندە ايلك كىتابلارى دا يازمىشلار، ھابئله مرثيه ادبياتى توركلر آراسىندا زنگين و تاثيرلى اولموشدور. بو ادبياتين اۋنوندە بير نئچە كىتاب آد آپارماق اولار. الينىزدە اولان كىتاب بلكى دە مرثيه ادبياتىنين باشلانغىچ دۇورونە عايىددىر. مقتل، مقتل حسين يا كربلا اولايلارىنا باغلى آدلانان اولنارجا كىتاب تورك دىلىندە موجوددور. آنجاق بو كىتاب ۸جى يوزايلدە خواجه يوسف مداح طرفيندن يازىلاراق، ھم ادبياتىمىزىن و ھم دىلىمىزىن اۋنملى اثرلرىندىن سايىلىر. بو

کتابین دهیری او زمان داها آرتیق بیلینیر کی شیعه‌لیک و دین یولوندا اولدوغو بللی اولور.

آذربایجان ادبیاتیندا تصوف درین بیر تاریخی واردیر؛ تاسوفبه بوگونه قدر لازیمی قدر آراشدیرلمامیش و هله ده یئری بوش دور. تصوف عالمی ادبیاتیمیزدا هم شفاهی و هم یازیلی ادبیاتیمیزدا یاناشی ایره‌لی گئتمیشلر. درویشلر تاریخ بویو مدح اوخوماق و حماسه یاراتماقلا خالق اسلاما چکمه-یه چالیشمیشلار. اونلار اماملارین شجاعتلرینی و قهرمانلیق اولایلارینی تعریف ائده‌رک خالق ایچینده هیجان و عشق یارادیردی‌لار. اماملاردان علاوه بیر سیرا اسلام قهرمانلاریندان داستانلار دا قوشوب سؤیله‌مکله بو هیجانی یارادیردی‌لار. بو مذهبی قهرمانلیق داستانلاردان باتتال نامه داستانی، سالتوق بوغراخان داستانینی سایماق اولار. بو ایکی داستان، بیرى اسلامین ایلك یوز ایلینه و ایکینجیسی دؤردونجو یوزایلین ایلك یاریسینا باغلی‌دیر. هر ایکی داستان ائپیک و حماسی داستان سایلیر. بو آرادا سالتوق بوغراخان داستانی بوتونلوکله تورک دونیاسینا عایید اولان اسلامی بیر داستان‌دیر. بو اثر دؤردونجو عصره عایید اولدوغو حالدا، خالق آراسیندا دا گئنیش بیر صورتده یاییلمیش‌دیر.

بیلیریک تورک ادبیاتیندا مرثیه ادبیاتی داها زنگین و داها گئنیش بیر دورومدادیر. دینی کتابلار تکجه مرثیه اولمامیش، بلکه بیر چوخلو مولودی-لر ده تورک ادبیاتیندا موجوددور. تاریخ بویو درویشلر بیر الینه بالتا و بیر الینه کشکول آلاراق ائل به ائل، شهر به شهر گزیب و اماملارین عشقیندن دانیشاراق، شیعه‌لیگی تبلیغ ائتمیشلر. بو درویشلرین چوخو جانی‌بو یولدا قویوب و دوشمنلر الینده اؤلدورولموشلر. بونلاردان چوخلو شعر و داستانلار دا الیمیزه گلیب چاتیبدیر. امام حسین و کربلا اولایلاری همیشه

درویشلرین دیللرینده ازبر اولاراق خالق ایچینده اوخونموشلار. پس مولودیله و مرثیهلر ایکی شاخه اولاراق تورک ادبیاتینین زنگین بؤلومو ساییلیر. بیر طرفده مولودیله درین، زنگین و گئنیش بیر ساحه‌نی ادبیاتدا یارادیر، او بیر طرفدن مرثیه ادبیاتی او قدر زنگین و تاثیرلی بیر ادبیات ساییلیر کی باشقا قونشو و مسلمان خالقلاری ادبیاتینا نسبت چوخ آغیر و زنگین بیر ادبیات تانییر. او جمله‌دن فارس ادبیاتی زنگین اولاراق، تورک ادبیاتیندان اولان عاشورا ادبیاتینین دیرناغینا دا چاتا بیلیمیر.

دئدیگیمیز کیمی مولودیله همین درویشلرین ادبی یارادیجیلیقلاری ساییلیر. اونلار ائللر آراسیندا گزه‌رک اماملارین عشقینده ماهنیلار اوخویوب، اونلارین شجاعتلریندن داستانلار سؤیله‌یب و خالق اماملارا طرف سوق اندیردیلر. باشقا بیر دال دا مرثیه ادبیاتی آدلانیر. بو دال دا اماملارین باشینا گلن مصیبتلر و بلالاری توشلاییب، اونلارین اوره‌ک یاندیریجی حاللارینی توصیف ائدیپ، اماملارین معصومیت و مظلومیت-لرینی گؤسترمه‌یه چالیشیرلار. مرثیه ادبیاتینین اؤنونده گئندن اثرلرین بیرسی ایندی الینیزده دیر.

درویشلر تصوف یولونون داوامچیلاری اولموشلار. ساییلاری دا تاریخده آز اولمامیشدیر. یازدیقلاری کتابلار دا ایشیق اوزونه چیخیر. بو کتابلارین بیرسی و ده‌رلی کتابی همین مقتل حسین یا کربلا اولایلاری دیر کی ۸ جی یوزایلده خواجه یوسف مداح ۷۶۳ ایلینده یازمیشدیر.

کربلا حادثه‌سی ۶۱ هجرتده اوز وئرمیشدیر. پیغمبر اؤز رسالتینی انسانلار آراسیندا برابرلیک، عدالت و باریش قورماق اعلان ائدیر و بوتون عمرونو انسانلاری بیر - بیرله دوستلوغا، برابرلیگه، عدالته چاغیرمیشدیر.

صلحه، باریشا و قارداشلیغا چاغیراراق اؤزوندن اوچ میراث قویموشدور: قرآن، سنت و عترت.

دئدیگیمیز کیمی دینی موضوعلار: مولودیله و مرثیهله تاریخ بویو شاعیرلر، مداحلار و درویشلر طرفیندن یارانمیش و بوگون الیمیزده بئله کتابلار اؤزو بیر مستقل ادبیات بؤلومونو تشکیل ائدیر. بو شاعیرلرین سایبسی دا آز اولمامیشدیر. مولودیله تورک ادبیاتیندا عاشیق پاشا، خواجه احمد فقیه، شیاط حمزه و باشقالارینا عایید اولاراق یئددینجی یوز ایلده بو ادبیاتین زیروه سی سایلییر. بونلار اماملارین شجاعتلی یاشاییشلارینی و دوغوم گونلرینی توی - دوگون توتاراق شنلیکلر قوراراق مدحیهلر، مولودیله و داستانلار قوشموشلار و مجلسلرده ده اوخوموشلار. مقتل موضوعسونا گلدیکده یئنه ده زنگین بیر ادبیاتلا اوز - اوزه گلیریک. یئنه ده بو ادبیاتین زیروه سی ۷ و ۸ جی عصره عاییددیر. الینیزده اولان مقتل همین عصرده یازیلمشدیر. اونون یازی تاریخی ۷۶۳ هجری یا ۱۳۶۲ میلادی دیر.

مقتل کتابی

بو کتابی یوسف مداح ۷۶۳ جی ایلده یازمیشدیر. بئله نظره گلیر کی یوسف مداح محرم آیینین بیرینجی گونوندن عاشورا گونونه قدر، بیر مسجده منبر اوستونه بو داستانی سؤیلهمیش و همان زمان یازییا آلمیشدیر. آنجاق بو کتاب، تاریخی بیر قایناق دئییل، اما عئینی حالدا، تاریخی قایناقلاردان استفاده ائتمیش، حتا تاریخی سیمالاری بیر - بیر تانیتدیردیکدا، قایناقلاردان یارارلانیر.

بیلدیگیمیز کیمی کربلا حادثه سی شیعهلرین اوچونجو امامی اولان حضرت حسین (ع) و بنی امیه نین امیری اولان یزید ابن معاویه آراسیندا

اوز وئرن بىر حادثەدىر. معاوية بوتون حىلە گرلىك و سياستلە اۆز سولالە- سىنى قوردو و امام حسن - شىعەلرىنى ايكىنجى امامىنى ساكىتلىشىدىرى و نهايت اونون زهرلنمەسى و شهادتىندە رول اوينادى. امام حسين رمانىندا، بنى امىيە اميرلىگى معاويەنىن اوغلو يزىدە چاتدى. يزىد آتاسىنا قارشى، هرزە، ظالم و قدرت پرست بىر كىمىسە ايدى. او چاليشىر حتا امام حسين اونون خلافتىنى قبول ائتسىن و اونا باش اگىب، بيعت ائتسىن. آنجاق امام حسين بئلە بىر ايش گۆرمزدى، اونون قارشىندا قىيام ائدىر. هجرتدن ۶۱ ايل گىچىردى كى امام مكە زيارتىنە گىدركن، يزىد اوندان بيعت آلماق اىستە- بىر و امام حسين يزىدىن اوتورىتەسىنە قارشى اولدوغو اوچون حجى ناقص قوياراق، مكەدن چىخىر و مسلمانلارنى دقتىنى اۆزۈنە چكىر. يزىد اونون يولونو باغلايىر. بو زمان كوفە اهللى امام حسينى دعوت ائدىب و يزىدە قارشى قىامدا امامدان حىمايە ائتدىكلرىنى دئىيىردى. امام، مسلمى كوفەيە گۆندەيرىر بلكە اورادان خبر گۆندىرسىن. آنجاق دوشمن بوندان خبردار اولوب، مسلمى و اوغلانلارنى دا اۆلدۈتدۈرۈر.

امام حسين كوفەيە يولا دوشور، يزىد قوشونو يولو باغلايىر و امام حسين كربلادا فرات چاپىنىن يانيندا محاصره اولونور. حتا اونون الينى سودان كسەرک؛ سوسوزلوغدان بىر حربە كىمى استفادە ائدىر. بونونلا بئلە امام حسين اۆز عائىلەسى و ياخين انصارى ايلە نئچە مین نفرلىك قوشون قارشىندا دايانىر و تمام يولداشلارى جانلارنى بو يولدا قوربان وئىرلر و قادىنلار اسير توتولورلار. تاريخدە بئلە بىر اولای گۆرونمز اولموش و يزىدىن ائتدىگى ظلملر، اونون دين و عدالت قارشىندا اولان شقاوت و دوشمنلىگىنى گۆستەرىر. اونا گۆرە امام حسين قىامى تاريخدە حق يولونو و ايمان گوجونو گۆسترمەدە ان گۆزل بىر اۆرنك اولاراق ثبت اولور. بو حادثە

تکجه مسلمانلار آراسیندا یوخ، بلکه تاریخده گؤرونمز بیر حادثه اولاراق بوگونه قدر دیلر ازیری اولموش و دیری قالمیشدیر. بو اولاین دیری و جانلی قالماسینا یازیلان مقتل لر و مرثیه لر ده یاردیمچی اولموشلار و بوگون ده ۱۴۰۰ ایلدن سونرا هر ایل محرم آیی نین اون گونو مرثیه اوخونور و امام حسین شجاعتیله برابر اونون باشینا گلن مصیبت لر و بلالار شعر و مراسیملرله اوخونوب و دیری ساخلانیلیر.

مقتل آدلی یازیلارین تاریخ لری

مقتل عربجه قتل یئری ساییلیر. قتله باغلانان یئر آدی دئییلیر. بو کلمه بیر دئییم دیر کیمی دیلره دوشموش و همان ۶۱ جی ایلدن او اولایی خاطیرلایاراق هر ایل شعر لر، مرثیه لر و مراسیملر قورولور، اوخونور و حادثه باشندان خاطیرلانیلیر. چکیجی بوراسی دیر کی، همین اولای ادبیاتدا بؤیوک بیر زمینه یاراداراق، زنگین ادبیات و سنتین یارانماسینا دا زمینه یاراتمیشدیر. تکجه یازی ادبیاتیندا یوخ، بلکه هر ایل شبیه لر اجرا اولوب و اسلام دونیاسیندا ایلک نمایشلر یارانیر و هر شهرده و کؤیده بو نمایشلر اجرا اولونور. کربلا حادثه سینه خاص اولایلاری یازییا آلان اثرلر مقتل و یا مقتل الحسین آدلانیلر و اسلام دونیاسیندا اولان دیلرده اؤزل بیر ادبیات یارانمیشدیر. عربجه، تورکجه و فارسجا مقتل لر بوگون ساییا گلن بیر ادبیات اولموشدور. عرب دیلینده ایلک مقتل لر اسلامین ایلک یوزایلیندن یارانماغا باشلادی و بوگون عربجه ایلک مقتل لر بونلاردیر:

اسبق ابن نوباته (۱۰۰ هجری / ۷۷۴م)، جابر ابن یزید بن جوفی (۱۲۸) ابو مخنف لوط بن یحیی (۱۵۷ه)، هاشم ابن محمد الکلی (۲۰۴ه)، محمد ابن عمر الواکدی (۲۰۷ه)، نصر ابن فراحم المینکاری (۲۱۲ه)، معمر ابن مثنی (۲۱۳ه)، ابوالحسن مدائنی (۲۲۸ه)، محمد ابن زکریّا القلابی (۲۹۸ه) و باشقالاری.

تورک ادبیاتیندا اولان ایلک مقتل لر یوگونه کیمی الیمزه گلن و تانیانلار بونلاردیر:

یوسف مداح (۷۶۳ه) مقتل آدیلا، مقتل الحسین آدلی اثر یحیی ابن بخشی (۸جی یوزایلهده)، مقتل آل رسول - لامعی چلبی (۸ و ۹جی یوزایلهده)، واقعه کربلا - نورالدین، حدیقه السعدا - مولانا فضولی دن ۱۰جو یوزایلهده و ...

فارس ادبیاتیندا بورایا کیمی تانیان اثرلر بونلار اولموشدور: روضه الشهدا اثری حسین واعظ کاشفی (۹۰۸ه)، مقتل الشهدا ابوالمظاهر رازی، مصائب القلوب مولانا حسن سبزواری، مقتل ابو عبدالله هدایت قزوینی دن و بیر نچه سونراکی یوزایللره عایید اولان مقتل لر. آنجاق بورادا مصیبت نامه- لردن دانیشماییریق؛ چونکی عطار نیشابوری نین مصیبت نامه سی واردیر، ولی مقتل دئییلدیر.

آذربایجان ادبیاتیندا زنگین مرثیه ادبیاتی، ۸۰۰ ایللیک بیر تاریخه مالیکدیر. بو ادبیاتدا یوزلرجه شاعیر واردیر کی هر بیر نچه دفتر یازمیشلار. بوندان علاوه، تورک ادبیاتیندا شاعیرلریمیزین غزللر دیوانیندا، بیر بؤلوم نوحه بؤلومو آدلاناراق مذهبی شعرلره یئر وئرلیمیشدیر. تورک ادبیاتیندا نوحه و مرثیه ادبیاتی نین زنگین اولدوغو تمام ادیلر طرفیندن تصدیقلنمیشدیر و بوگون ده تورک ادبیاتیندا نوحه بؤلومو جانلی بیر

دورومدادیر. بونون نه دنیینی آختارماق ایسترسک، کلاسیک شاعیرلریمیزین بو قونویا توخوندوقلارینی دئمک لازیمدیر. تورک ادبیاتیندا نوحه یازانلارین چوخو غزل یازان شاعیرلر اولموشلار. مولانا فضولی، حکیم ابولقاسم نباتی، حکیم ابوالحسن راجی و باشقا - باشقا نوحه یازان شاعیرلریمیز، غزل ژانریندا گوجلو و آدلی شاعیرلردن سایلیملار. بیر حالداکی باشقا دیللی ادبیاتلاردا، نوحه یازانلاردان چتینلیکله بیر غزل اوخوماق اولور.

یوسف مداحین یاشاییشی

یوسف مداح آذربایجانین بؤیوک شاعیری اولاراق، چوخلو شهرلری گرمیش، یورد سالمیش و نهایتده ده اونون هانسی شهرلی اولدوغو ابهام اؤرتویو آلتیندا قالمیشدیر. اونون دونیا یا گلدیگی تاریخ ده دوزگون بیلیمینه میشدیر، آنجاق ۸۰۶ جی ایلده وفاتی بیلینیز. تذکره لردن علاوه، بیر سیرا شاعیرلر ده اونون وفاتینا اشاره اندیب و اؤلوموندن خبر وئرمیشلر. بؤیوک تورکولوگ R.Dankoff ورقا و گولشا اثرینی تدقیق ائتدیکده، باشقا بیر شاعیردن، خواجه مداحین اؤلومونه حصر اولموش بئله بیر بیت گتیریر:

چون سکیز یوز آلتی ییل اولدی تمام

دونیا دان نقل ائیلهدی فخر الانعام.

آنجاق تذکره لر اونون اؤلومونو مختلف ایلرده بیلیرلر. ۸۰۶ دان ۸۱۸ ایلینه قدر بو تاریخی فرقلی یازیلیمیشدیر. اما شاعیر اؤزو حاققیندا بیر سیرا معلوماتلار وئرمیش و بو معلوماتین دوز و دوغرو اولدوغوندا شوبهه قالمامیشدیر. او جمله دن شاعیرین آدی، ایشی، کتابلارینین یازیلما تاریخی الیمیزده دیر. مداحین نئچه - نئچه اثرلری بوگون الوده دیر، اما هامیسیندان آدلیم اونون دیوانی، ورقا و گولشا اثری و اؤزلیکله مقتل

اثری دیر. الده اولان معلومات گؤسته ریر مداح "ورقا و گولشا" نی ۷۴۳ ایلینده ۴۰ یاشیندا و مقتل اثرینی ۷۶۳ ایلینده یازمیشدیر. بئله لیکله شاعر ۷۰۳ جو ایلده دونیا یا گلمیشدیر. شاعیر مداحلیق ائدیرمیش. یعنی بیر الینده بالتا و بیر الینده کشکول اولاراق ائل به ائل، شهر به شهر دولانیب و اماملارین عشقینده داستانلار سؤیله میش، شعرلر اوخوموش و تصوف دونیاسیندا چالیشیب، خانقاهلاردا قالیرمیش. عئینی حالدا اثرلریندن آلدیغیمیز معلومات، شاعیرین بیر زمان آذربایجان شهرلرینده دولانماسی، سونرالار قونییه گئتمه سی و مولانانین خانقاهیندا قالماسی، هابئله قاستامون شهرینده قالاراق، مقتل اثرینی بو شهرده یازماسی معلومدور. بو اثری ده همان شهرین امیرینه تقدیم ائتمه سی ده بللی دیر. مداح چوخ فعال بیر شاعیر اولموشدور و بیر چوخلو مثنویلر، غزلر یازمیشدیر.

یوسف مداحین اثرلری

یازیلی ادبیاتیمیزدا ایلک ورقا و گولشانی، خواجه یوسف مداح، آذربایجانین ۸ جی یوزایلینده یاشایان شاعیریمیز یازمیشدیر. یوسف مداح بؤیوک بیر شاعیر دیر کی نئچه بؤیوک اثرلرین شاعیری دیر. اونون اثرلرینی بئله سیرالاماق اولور:

داستان ابلیس

قیز و جهود

قاضی و اوغرو

ورقا و گولشا

بونلارین ایچینده، ورقا و گولشا، بیر شاه اثر کیمی تانینیر. قالان اثرلر مثنوی فورموندا اولاراق، هر بیر ۲۰۰ - ۲۵۰ بیتدن آرتیق دئییلدیر. بو

اثرلرين الياز نسخه‌لري الدهدير و باشقا اؤلكه‌لرده چاپ اولوب و يايلىمىشدير. انشاءالله ياخين گله‌جكه ايراندا دا چاپ و نشر اولاجاقدير.

داستان ابليس

بو اثر ۱۹ صحيفه‌ليك و ۲۰۰ بيتليك بير اثردير. ايلك دفعه اونو اسماعيل حكمت ادبيات عالمينه تانيتديرمىشدير. بو اثر، تصوف تعليمي اوچون يازيلان اثردير. شاعير اؤزو بو اثريني بئله تانيتديرير:

يوسف مداح اگر يولدا قالا

اول شهين عشقى ايروره منزله. . .

بو اثرى آراشديرانلار آراسيندا اميل چلبى اوغلو اؤزونون "تورك ادبياتيندا مثنوى" كتابيندا بئله يازير: يوسف مداح چوخ احتمال كي شيطان حيكايه- سى نين عربجه سيني اوخوموش، بگنميش و توركجه يه منظوم ترجمه ائتمىشدير.^۱

بو اثرين داستانى بورادان باشلانير كي شيطان پيغمبرين يانينا گلير و پيغمبردن سوآللار سوروشور، پيغمبرين جوابلارى بو اثرين اساس مضمونودور. بو اثر بير حيكايه اوسلوب و شكلينده يازيلمىشدير. آنجاق باشقا آراشديريجيلار و اديبلر بو اثرى تدقيق ائدهرك آرتيريرلار كي يوسف مداح تكجه بير ديلماج كيمي اونون اصلى قايناغينا توخونماميش و بو اثر تكجه ترجمه اثرى يوخ، بلكه اوندا شاعير بير فقيه، عاليم و دوشونجه‌لى مسلمان كيمي اولموشدور.

^۱ اميل چلبى اوغلو، تورك ادبياتيندا مثنوى، استانبول، ۱۹۹۹، ص ۸۳

قىز و جھود

بو اثر دە مداحين مستقل اثرلريندن بىرىدۇر. بو اثر، مولودىيەلەر آراسىندا موجوددۇر كى ۲۰۰ بيتدن آرتىق بىر مثنوى اولاراق، يئنه بىر داستان شكىلىدە سۆيلىنىدۇ. ايلك دفعە بو اثرى دە اميل چلبى اوغلو ادبيات دونياسىنا تانىتىدىمىشيدۇر. شاعىر بورادا دا اۆزۈنۈ بئله تانىتىدۇر:

مولانانىن يۈزۈ سۈيۈ حۇرمىتى

يوسف مداحى سن توتما قاتى.

حكايە بئله دىر كى شام شەرىندە بىر اسلاما قارشى اولان زىنگىن يەھۇدى ياشايدۇر. اونون قونشولۇغوندا پىغمبەر عاشىقى اولان فقير بىر عائىلە دە ياشايدۇر. اولارنى بىر گۆزل قىزى واردۇر. اما بو عائىلە يۈخسوللۇقدان نىچە گۈنلردىر كى آج و سوسوزدۇرلار. او زىنگىن يەھۇدى بو دورومدان خبردار اولۇر. اولارا ياردىم ائتمە سۆزۈنۈ وئىرر انجاق بىر شرط قويۇر: يا اونون دىنىنى قبول ائدەر و يا قىزى اونا وئەرلر. قىز بونو ائشىدىكدە اونا قارشى گلر و آجىندان اۆلمەيى دىن دەيىشمەسىنە و يا اونونلا ائولنمەيە ترجىح ائدۇر. عىنىنى حالدا فقردن و يۈخسوللۇقدان قورتولماق اوچون بىر كۈلە كىمى ساتىلماغا راضى اولۇر. پىغمبىرنى معجزەلرندىن بەرەلەنەر كىشى - نىن كۈر اولدۇغو حالدا، بىر گۆزۈ آچىلىر. قىز پىغمبىرى يۈخودا گۆرۈر. پىغمبىردن اۆز آرزولارنى نىن يئرىنە يئتىشمەسىنى اىستەيدۇر. صاباحى كىشى اويانىپ، يۈز قىزىل قىزا وئىرر و اونو آزاد ائدۇر. قىز آتا - آناسى يانىنا قايدۇر و ھامىسى سئوينەر كى آلاھا شوكر ائدۇرلر.

بو اثر، اللە ذكرىلە باشلانۇر و پىغمبەرە صلوات ايلە بيتىر. شاعىر بورادا آلاھا سىغىنماغى، صبر و شۇكر ائتمەيى تۈصىيە ائدۇر. بو داستان مداحىن باشقا مثنويلرى كىمى انسانلارنى نومىد اولماقدان چكىمنەيە، دوز يۈلا

آرخالانماغا، الله و پیغمبره سیغینماغی دوزگون یول بیلهرک، معجزه یه ایمان یاراتماق ایلک پلاندایانیر. بو مثنوی آشاغیداکی بیتلرله باشلانیر:

وئر صلوات ائده ییم بیر داستان
گؤر نه معجز گؤسته رور فخر جهان.
ایمدی انشیت بیر عجایب معجزات
مصطفادان اول رسول کاینات. . .

بو اثر دن نئچه الیازما الده واردیر. آراشدیریجیلار بیر چوخلو بیت و مصرع-لری بو داستاندا اولدوغو کیمی باشقا مثنویلرینده ده عئینی صورته گلدیگینی گؤسته ریرلر. اثرین علمی تدقیقی و ادبی آراشدیرماسی او زمان اهمیت تاپا بیلر کی اونون تام متنی وئریلیب و نشر اول.

قاضی و اوغرو داستان

بو مثنوی ده مداحین گؤزل اثرلریندن و داستانلاریندان ساییلیر. اونون بیتلری نین سایسی ۲۰۰ - ۲۵۰ بیتدن آرتیق دئییلدیر. بونو دا ایلک دفعه چلبی اوغلو ادبیات دونیاسینا تانیدیرمیشدیر و نئچه الیازماسینی اوزه چیخارتمیشدیر. شاعیرین آدی بورادا دا گلیر:

یوسف مداح بیچاره فقیر
علمی یوخدور لاجرم اولدو حقیر.

داستان بورادا، تاریخی قایناقلاردان آلینمیشدیر. هارون الرشید زمانیندا بیر قاضی دورور: محمد ابن مقاتل آدیندا. داستان بیر دئییشمه دیر: قاضی ایله بیر اوغرو آراسیندا. شاعیر بو داستاندا اوغرونو غالب گؤسته ریر و قاضی-نی مغلوب. چونکی قاضی مهم بیر مسند اوستونده اولدوغونا رغم، علمسیز، بلیک سیز و جاهل بیر قاضی دیر، بیر حالداکی اوغرو چوخ بیلن،

دیللی - آغیزلی و علم آدمی دیر. شاعیر بو دئییشمه‌نی یازماقلا، زمانه‌نین مسند اوسته اوتورانلاری‌نین کفایتسیز اولدوقلارینا قارشى چیخیشى دیر. شاعیر بو داستاندا قدرت صاحب‌لرینی مسخره‌یه توتور و ساده خلق کوتله-لرینی اونلارا ترجیح ائدیر. بئله‌لیکله توپلومدا اولان فساد، اوغرولق و اختلاسین رایج اولدوغونون نه‌دن‌ینی افشا ائدیر.

ورقا و گولشا

آنجا بوردادا یوسف مداحین ورقا و گولشا اثریندن دانیشماق لازیم‌دیر، چونکی او، ۷۰۰ ایل بوندان قاباق درین بیر عشقی - حماسی اثر یارادیب و ۱۷۰۰ بیت اولان ورقا و گولشانى شفاهی ادبیاتیمیزدان یازی ادبیاتینا هدیه وئریبدیر. بوردادا مداحین اثریندن نئچه صفحه‌نی اوخوماقین لطفو داها آرتیق‌دیر:

ای خداوندا، کریم و کارساز	وئرین گئجه و گوندوز قیش و یاز.
یورودن آی و گونش، اولدوزلاری	یارادان ائیش، یوغوش و دوزلری.
عشقی بیرله مست ائدهن عاشیقلری	ایردیرهن مقصودونا صادق‌لری.
سندن آرتیق کیم دورور قارداشا	سن وئیرسن لذتی هر بیر ایشه.
وئردیگینه چون شوکر، یا ربی نه	جان فدا اولسون رسولون عشقینه.
گونه بیزدن هر دم رب الانام	مصطفانین روحینه یوز بین سلام.
اول دورور جمله نبی‌لر سروری	امتین شاهی، یئرین پیغمبری.
وئر صلوات آیدئییم بی‌داستان	کیم نه معجز گؤسته‌ریر فخر جهان.
نه کی ائلینده اولوردو بیر یئرده	وئرمیش ایدی چاوی بلیش و یاده.
بونلارین ایکی رئیسى وار ایدی	ایکیسی داهی قارینداشلار ایدی.
کی بهادرلار ایدی بونلار قامو ارلیک	ایچینده دوکله‌لی دوت‌وو هو.

بیـــــری نین آدی هلال نامدار
قدرت ایله اول همامین بیر گنجه
هم هلالین اول گنجه قیزی اولور
ورقا وئردیلـــــر همام اوغلونا آد

شعر ورقا:

زاری قیلور آیدیر، ای پروردگار
چونکی یاریم وصلی باقی اولمادی
بو فراق ایچینده بو گنجه جانیم آل
نه قیلا ییم، بو کؤنـــــول آرام ائدر
آنسیز اولماسین بانا ایکسی گؤزوم
بو دیار ایچینده باری خوش اولام
دوردوم، آیدیم یا نیگاریم قنده سن

شعر گلشا:

دئدی کیم، ای عاشق پاک اعتقاد

بو ایشه اولدون بنه هم سن اوستاد.

عشق یولوندا بن می قیلدیم جانہ پس

چونکی قیلیدین جان فدا، ای خوش نهاد.

ای دریغا، بن وجـــــوده گلیجک
دؤرو جورونون الیندن زینھـــــار
وئرمه دی بن عـــــاشیق بیچاره یه
اولمادیـــــم آرام بیر دم دونیادان

ناکـــــراد ایمیش بانا دوراندا آد.
هجر زهری نین الیندن داد و داد.
وصلینه دویـــــونجا بو دنیا مراد.
اولمادیـــــم بن غصه دن بیر لحظه شاد.

تا كيچيكدن مونس اولدوم بن سنه
مصلحت می دیر بنی بوندا قویوب
یاد قاتیندا قویوبان گئتمه بنی

بو جهاندا چون بئله ووردوق گئدهم
یولونوز بوندا قویوب گئتمه بنی
ای بو عاجز سینه مه مونس اولان
کندو لطفوندن شهادت ایشله دین
فخر اول شیمدی بیگیم اؤلمک بانا
بونو دئییب آغلادی چوخ اول نگار
قبضه سین کؤکسونده قویدو ورقانین
عشقینه ورقه دئییب کندوزونو
جسم نازک، تیز خنجر بی امان
گۆسته رن بازیچه سی عشقین بودور
عاشیق ایسن جانینی قیلما دریغ
جان فدا قیل، کیم، بوله سن تا ابد
کؤچدو اول سلطان خوبان جهان
طاقتی قالمادی کیم، عقلیم دهره
شاه یاخاسین ییرتیبان زاری قیلیر
آتدان ائنیب جمله سی باش آچدی لار
اول خلاق جمله سی سلطان ایله
جمع اولوبان شاه قاتینا گلدیلر
قبرینی آچدیردی اول ورقه نین
الترینی بیر - بیرین بونونا
دایه لیر گلدیلر آنی توتدولار

قیلما دیلار می بئشیکده نامزد.
بس گنده سن قیلما یاسان هیچ یاد.
ای بیلشیم، بندن آخیر اولما یاد.

اول جهاندا یولداش اولالی بهم.
ای ایگیدلر شاهی، ترک ائتمه بنی.
ای بانا کؤنول وئریب کؤنول آلان.
عشقیمیز یولوندا جان باغیشلادین.
عار اول سندن گئری قالماق بانا.
چکدی بیر خنجر بئلیندن آبدار.
کؤکسو اوستنده قویدو تیغی آنین.
گلشاه اول تیغ اوزره سالدی اؤزونو.
قیلدی ورقه عشقینه تسلیم جان.
لیکن عشقه جان وئرن اصلی بودور.
تا کی، ساکین دئمیه سن، ای دریغ.
عمر باقی، زندگانی بی عدد.
قیلدی آه ائدیپ ملیک محسن فغان.
دوشدو آتیندان شولاق ساعت یئره.
اول قمو بیگلر بئله یاری قیلیر.
ورقا و گلشاه ایچون آغلاشدیلار.
آغلاشیبان جمله یاس توتدو بئله.
باش آچیب شاها نصیحت وئردیلر؟
آیتدی، گلشاهی سینینه قول آنین.
کئچیردین، قووشدورون، اؤرتون یئنه.
هر کی، شاه بویوردو آنی ائتدیلر.

ایکی سی نین داهسی بئله دونلاری
 شاه بویوردو، یاپدیلاز آندا سارای
 هر بیرى کندو ایچون ای یاپدورور
 شهر خلقى قالدیلار آنده مودام
 اول ایکی آری وجودون توربه سین
 بونلارا ائتمیش یئتدی ملت گلیر
 اولو - کیچی دورلو نعمت لر دولار
 بونلارین عشقینه قیلدی شهریار
 عشق اینسانی گورورسن نئيله دیر؟
 بولار اولیکن یئنه دیریلدیلر
 سن داخی گر دیرلیگینده اوله سن
 سنلیگیندن کئچه یینجه سن سنی.
 سنلیگین گندهر حجاب اولموش سنه.
 اولیالار اولورسا قطب جهان
 یوسف مداحی بیچاره آنین
 تا عوضی بیر جانا بین جان اولو
 بلکه کلو نقد ائده لور قلبینی
 یوک یئرینده ائده لر سانا مدد
 بین یئتدی یوز بیت اولو بو داستان
 ورقا و گلشاه سوزونو بیز هله
 یئتدی یوز یئتمیش ایلینده دور بو دم
 خیر آرتسون ائشیدوبن بو سوزو

قویدولار بیر قبر ایچینه بونلاری.
 شاه ایله بیگلر، قامو یوخسول و باى.
 آنده قالیب شهر ترکینى اورور.
 کندو ایچون هر بیرى یاپدی مقام.
 خلقه قیلیردی روا هر حاجتین.
 هر نئجه حاجت ایچون مقبول اولور.
 ایکی ییلدن سونرا شهر اولدو اولار.
 اول آراده خاطیری قیلدی قرار؟
 بیر قیاس ائت بونلارین عشقی نه دیر!
 اولوبن آنده مورادین بولدولر.
 لاجرم کؤنلون دیله گین بوله سن.
 بولمایاسان وصل معشوق وهبینی.
 سن آنین سوزونه آنسیز باخسانا
 مولانادور مست و حضرت بی گمان.
 عشقی یولوندا خدا ائيله جانین.
 قلبی کؤنول قلبینه بین قان اولو.
 گورمیه سن بی وفالیقدا بونو.
 ایمدی گتیرر تبینه بونون عدد.
 ایچی دولو دور، جواهر، لعل و کان.
 سؤیله دیک کلّ تمامت نظمیه.
 کیم، بونون تاریخینه ووردوم قدم.
 خیریه آنا دونیادن اول بیزی. . .

ورقا و گولشا اثرینی ایلك دفعه پروفیسور کؤپرولو تانیتدیرمیش و سونرا
 پروفیسور احمد آتش اونوندا حاققیندا درین آراشدیرمالار ایرهلی سورموشدور.

کاظم گۆگ تکین ده ورقا و گولشا حاققیندا اینجه له مه لر آپارمیشدیر. بو اثر مداحین شاه اثری تانییر. اوندان بیر نئچه الیازمالار موجوددور کی استنساخ تاریخلری ۷۴۳، ۷۷۰، ۸۷۶ ایلرینده اوز وئرمیشدیر. گؤروندویو کیمی شاعیرین حیاتی دؤروندن باشلامیش الیازمالاری ایلر بویو استنساخ اولموشدور. بو مداحین اثرلری نین خلق ایچینده یاییلدیغینی گؤستهریر. بو اثر دفعه لرله مختلف اؤلکه لرده یاییلیبدیر. عالیم لر بونو سئوگی ناغیلی اولدوغو بیر حالدا، تصوف اثرلری آراسیندا آد آپاریلار. بو اثر ۱۷۰۰ بیتدیر.

مقتل یا مقتل حسین

بو اثر بیزیم و بو کتایین اساس موضوعودور. ساده جه دئمک اولار بو اثر ۷۶۳ ایلینده یازیلیمیش و بوگونه قدر مسلمانلارین هر ایل محرم آییندا اوخودوغو اثردیر. بوگونه قدر بو اثر ایراندا چاپ اولمامیش و الینیزده اولان کتاب، بیرینجی دفعه دیر کی ایراندا یاییلیر.

ایلک دفعه مقتلی تانیتدیران و اوستونده ادبی - علمی آراشدیرمالار آپاران عالیم، پروفیسور محمد فؤاد کؤپرولو اولموشدور. بو عالیم ۱۹۳۰ ایلینده "اسلام انسیکلوپودیاسی" نی حاضرا دیغی زمان، تورک ماده سی بؤلومونو یازارکن، تورک ادبیاتیندان دانیشاراق یوسف مداحین مقتل اثریندن دانیشیر. کؤپرولو سونرا فرانسیز دیلینده یازدیغی بیر مقاله سینده ده بو اثر حاققیندا معلومات وئیر.

۱۹۳۸ ایلینده پروفیسور عبدالقادر قاراخان، مداحین اثرلرینی تانیتدیرمادا چالیشیر، آنجاق شاعیرین آدی یوسفی اولدوغونو سؤیله ییر. ۱۹۶۹ جی ایلده اوزون چارشیلی اوغلو، یوسف مداحین بو اثرینی دوزگون بیر دورومدا تانیتدیریر و آراشدیریر. بوندان سونرا بو اثر دفعه لرله تورکیه ده چاپ اولوب -

یابیلیلر و بیر چوخلو آکادئمیک آراشدیرمالار ایره‌لی گئدیر. سون تحقیقلر بو ساحه‌ده ۲۰۰۸جی ایلده کنعان چلیک یازان بیر یوکسک لیسانس تئزی دیر کی آنکارا یونیوئسیته‌سی طرفیندن یاییلمیشدیر.

مداح بیر خالق شاعیری دیر. دیلی ساده، آخجی و گۆزلدیر. مداح چالیشیر خلقلین دقتینی اؤزونه چکسین، اونا گۆره ده خلق دیلینده دانیشیر و یازیر. خلق دقتینی جلب ائتمک اوچون ده دیلینی اونلارا یاخینلاشدیریر. داستانی دا هر جهتدن اونلارین دوشوندوکلری فورما سالیر. اونا گۆره آتالار سۆزلریندن، دئییم‌لردن باجاریقلا استفاده ائدیر و اونون دیل خصوصیتلری، خلق دیلی‌نین اؤزلیکلری دیر. اونون دیلی شعرده و داستان سؤیله‌مکده سهل و ممتنع ساییلیر.

یوسف مداح مقتل اثرینده تکجه مصیبت اوخومور، بلکه حماسه یارادیر و امام حسینین کربلادا ایشی‌نی بیر ائپیک و قهرمانلیق حرکتی تانیتدیریر. حتا مداحین دیلی و شعر فورماسی ائپیک بیر اثره یاخین دیر تا بیر مرثیه و نوحه اثرینه. مداحین باخیشی اسلاما و ایمان ساحه‌سینه گۆزلیکلرله دولودور. او بیر مؤمین و دوشونجه‌لی، عئینی حالدا صادق بیر مسلمان کیمی چیخیش ائدیر و کربلا حادثه‌سینی اسلام دونیاسی‌نین فخرلریندن ساییر. مقتل اثری، عشق داستانی‌دیر، ایگیدلیک و قهرمانلیق داستانی‌دیر. ایمان و اینام‌دان یارانان ائپیک بیر حادثه‌دیر. شاعیرین دیلی چوخ گۆزل، اوریه یاتان و جانلاردا اینام یارادان بیر دیل دیر. او بورادا قهرمانلارینی بوتون بلالار و مصیبتلریله یاناشی بیر قهرمان کیمی میدانا گۆنده‌ریر و شهادتی اونلارا بیر غالبیت کیمی تصویره آلیر. بو حادثه‌ده یزید، شمر، عبیدالله و... غالب گل‌میرلر، بلکه سوسوزلوقدان جان وئره‌ن اما ایگیدلیکله اؤز ایمانلاری و دینلری‌نین اوستونده دایانان انسانلار غالب گلیرلر. بورادا سئوگی، ایگیدلیک، اینام و صداقت غالب گلیر. مداح

مقتلده ایمانین بؤیوکلوینو، دهیرینی و گۆزلیگینی گۆسته‌ریر و یالانچی جلال و جبروتی آلچاقلادیر و ظالیم‌لری، مظلوم انسانلار قارشیندا حقیر و پست ساییر.

مقتل اثری‌نین اؤزلیک‌لری

یوسف مداح مقتل اثرینده توحید، مناجات و نعت یازاراق پیغمبرین وفاتیندان سونرا اونون یثرینده اوتوران دؤرد خلیفه‌نی مدح ائدیر و قیسا صورتده اونلاری تانیتدیریر. سونرا کربلا حادثه‌سینی آچیقلاماق اوچون امام علی (ع) و اونون اولادلاری نین اماملیق حقلرینده و پیغمبر طرفیندن سفارش اولوندوغونو آچیقلایر. عینی حالدا معاویه و اوغلو یزیدی ده تانیتدیریر و یازیر:

اول معاویه کیم ائیدوک بختینی
ظلم ایله توتمودی عالم تختینی.
یزید حاققیندا بئله ایضاح ائدیر:
اول داخی گئتدی جهانان زار و زار
اول یزیده قالدی جمله ایل و شار.
اول زمان کیم اول بد اختر شاه ایدی
منکر و بدبخت، اول گمراه ایدی.

یوسف مداح مقتلی اون مجلسده قورور. مداح اون گون محرم آیی‌نین بیرینجی گونوندن باشلایب عاشورا گونونه دک هر گونون اولایینی منبرده دانیشر و ائشیدنلره سؤز وئیر کی یارین نه اولاجاقدیر. سانکی اون گئجه-ده مسجدده اوخویورموش چونکی هر مجلسین اولینده و آخیرینده بونا اشاره ائدیر؛ مثلا ایکینجی مجلسین سونوندا یازیر:

ختم اولدی بو ایکینجی داستان
یئنه یارین گله سیز ای دوستان.
سؤیله یه ووز بو اوچونجوندن خبر
گر ایریشدورورسه بیزی دادگر.

و اوچونجو مجلسی بئله باشلاییر:

بو اوچونجو مجلسی سؤیله یه لیم
کربلا حالین بیان ائیله لیم.
کیم جگر گوشِ رسول کردگار
کربلادا اولدی آنا کاروزار.
جان قولاغیله ائشیدین بو سؤزی
مصطفایارین اونوتمایا سیزی.

یئنه اوچونجو مجلسی بیتیردیکده یازیر:

شب بخیر اولسون سیزه ای اهل دین
حق ایروورسه باقی سین ائیدوم یارین.

و دوردونجو مجلسه بئله باشلاییر:

باشلایالیم یئنه سؤزه درد ایله
دردی اولور هر کی آدی مرد اولور.
قیلالیم دوردونجو مجلسدن خبر
سؤیله یه لیم ائشیدین ای بختیور.
کربلادان کیم نجه اولدی عیان
عشقی ایله دوتون قولاق ای دوستان.

ايندى آلتينجى مجلسين سونو و يئددىنجى مجلسين باشلانغىچى بئله اولور:

گئجه اولدى شب بخير اولسون سيزه
عمر كيم وئورور ايسه الله سيزه.
كيم نه لر قىلدى جهاندا اول صفا
اول سولاله خاص سر مصطفىا.

در بيان مجلس سبع

بو يئددىنجى مجلسى سؤيله يه ليم
كربلا حالينى شرح ائيله يه ليم.

بىرىنجى مجلس ۴۰ جى بيتدن باشلانير تا ۳۴۲ جى بيته قدر. بىرىنجى مجلسده كربلا اولايىنى اينجه له ييب، اونون مقصد و هدفلىرىنى آچىقلاير. تاريخى تحليل ائدير، عاشورا اولايى نين ائتكىسىنى اسلام تاريخينده – ظلمه قارشى حركتلردن دانيشير. بو مجلس، بىر علمى دانيشيق كيمى ده يرلنديرمك اولور و تاريخ تحليللندن سؤز آرايا گلير و اوندا عبرت الماقدان دانيشيلير. مداح بىر مورخ، عاليم، فقيه و بيلگين كيمى تاريخى آراشديرير و اسلام دينى نين گؤزللىكلرينى اؤنه چىخارير.

ايكىنجى مجلس (۳۴۳ – ۵۷۸ بيتلىرى آراسى) حضرت مسلم و اونون اوغلانلارى نين اولايىنا باغلى دير. مسلم و اوغلانلارى كوفه يه گليرلر، دورومو اؤلچوب و اماما خبر آپارالار. آنجاق يزيدين جاسوسلارى طرفيندن تانييب و اسير اولورلار. مداح مسلمين ساواشيندان بىر حماسه يازير و اونون قهرمانجا ساواشيندن غرور دويغوسويلا سؤز آچير و بئله توصيف ائدير:
مسلم ساواشى:

بیلدی مسلم آنی هرگز دینمه‌دی
 ال قیلیجا اوردی آندان دؤنمه‌دی.
 ایردی چالیدی قیلیجینی اوستونه
 آنی ایکی پاره قیلماق قصدینه.
 گنبد اوردی سیچرادی آندان یئره
 بین ار آلدی مسلمی اورتا یئره
 تیغ الینده آلدی مسلم همچو شیر
 تار و مار ائیلهدی آنلاری دلیر.
 بیر دم ایچره یوز ییگیرمی سین بیچر
 قالانی هر بیر یانا قاچار

آنجاق مسلم و بالالاری بو اولایدا جانلارینی قوربان وئیرلر.
 اوچونجو مجلس (۵۷۹ - ۸۴۰ بیتلری) امام حسین کوفه‌یه یولا دوشور
 و یولدا یولو اوزونه باغلاییرلار. امامین گؤزل دانشیقلاری و اصحابینی بو
 یولدان دؤنمه‌یینه چاغیرماسی اساس یئر آلیر. آنجاق ۷۲ اصحابی ایمانلا بو
 یولا گیردیکلرینی و جانلارینی قوربان وئردیکلرینی گؤسته‌ریرلر:
 یئتمیش ایکی پهلوان ایدی تمام
 بیر نچه‌نین آدینی ائیدم بنام:

مداح باجاردیغی قدر تاریخدن آلدیغی معلوماتی شعرینده گتیریر و ۷۲
 امام یولداشلارینی تانیتدیریر و اونلارین ایگیدلیک‌لرینی آچیقلایر. عینی
 حالدا یزید یولداشلارینی ده اییجه‌سینه تانیشلاندیریر.
 دؤردونجو مجلسده (۸۴۱ - ۱۱۲۰ بیتلر) حضرت عباس ایگیدلیگی
 تعریفله‌نیر و نجه سو گتیرمه‌یه چالیشدیغی گؤسته‌ریلیر. آنجاق حر، زهیر
 و باشقا اصحابلار دا تانیتدیریلیر و اونلارین شهادت‌لری آچیقلا‌نیر.

بئشینجی مجلس (۱۱۲۱ - ۱۳۳۵ بیتلری) حضرت قاسم و اونون داماد اولدوغو و شهامتله شهادتی آچیقلا نیر.

آلتینجی مجلس (۱۳۳۷ - ۱۶۶۱) حضرت عباس و علی اکبرین شهادتلی تعریفله نیر. اونلارین ایگیدلیکلی و مظلومیتلی گؤزلجه سینه تعریفله نیر. او جمله دن حضرت عباسا اختصاص وئریلمیش چوخلو بیتلر واردیر . لورادا بیر بؤلومو بئله دیر:

عباس ساواشی:

گۆردولر عباسی، ائتدیلر غلو
 آرایا اوسدی همان دم بختلو
 چالدى تیغ آبدار اول نامدار
 آنلاری ائتدی همان دم تار و مار.
 سکسنین قیردی همان دم اول شریف
 دپدی سویا، ایردی عباس لطیف.
 مشکینی دولدوروبن اولدی روان
 آتی داخی ایچدی سو اندر زمان.
 کندو داخی دیله دی سودان ایچه
 سوسالیغی ساوولا هم خوش گئجه.
 کندویا ائیدور حسین ایچمه دی سو
 نئجه ایچم بن روا اولا می بو؟!
 یئنه دؤکدی سویی عباس، ایچمه دی
 سو ایچینده سو ایچوب خوش گئچمه دی.
 بن سو ایچم اهل بی مصطفا
 ایچمه یه لر قاچان اولا بو روا!؟

ايچمه‌دى، دۇكدى يئنه دۇندى گئرو
 مشك الينده اول سودان چيخدى گئرو.
 اورتايا آلدیلار آنی اول زمان
 تیرباران ائيله‌دیله ناگهان.
 سالدی مشكى اوموزونا شیروار
 بیر الی له چكدی تیغ آبدار.
 اول چرى نین آراسینا دوشدی تئز
 خارجى لر قیرار هم با ستیز.
 عامر نحس ائیدور: قویمان ای قوم دون
 سویی آلماسونلار اولسونلار زبون.
 اوشدولر ظالیم‌لر آنا بیر - بیرین
 پاره - پاره قیلدیله نازیک تنین.
 مشكى داخی پاره - پاره قیلدیله
 هم ایچیندن سویی یئر ده دۇكدولر.

یئددینجی مجلسده (۱۶۶۲ - ۱۹۴۶ بیتلری) امامین ۱۷ یاشیندا
 اولان اوغلو شهادتی و امام حسین دانیشیغی آچیقلا نیر.
 سکیزینجی مجلس (۱۹۴۷ - ۲۲۴۲ بیتلری) امام حسینین
 دانیشقلاری ایفا اولونور و لشکری بیر - بیرینه وورور. امامین شجاعت و
 ایگیدلیکله ساواشی دا تعریفله‌نیر. آنجاق امام حسین گؤزل دانیشقلاریلا
 حق‌دان مودافیعه ائدیر و دوز یولو گؤستمه‌ده چالیشیر. عینی حالدا
 دوشمنین شقاوت و ظلمونو ده آیدینلاشدیریر.
 دوققوزونجو مجلس (۲۲۴۵ - ۲۴۴۵ بیتلری) اسیرلرین موصل، حلب و
 شاما گئتدیکلری و یولدا اسیرلرین باشینا نه گلدیگی، هابئله نئچه - نئچه

معجزه‌لرین اوز وئردیگی، یئنه ده شهرلرین استقبالی و یزید قوشونونون حقارتی بیلینیر.

اونونجو مجلس (۲۵۴۶ - ۲۸۲۴ بیتلری) امام زین‌العابدین دانشیقلاری و عینی حالدا عاشورا ساولاری آچیقلائییر. امامین خلق اوستونده ائتکیسی و یزید قارشیندا گؤستردیگی جسارت و ایگیدلیک اؤن پلاندا دایانیر. ام کلثوم و زین‌العابدین دانشیقلاری تصویر اولونور. بورادا معجزه‌لرین عیان اولدوغونا اختصاص وئیریر و دئییر:

شیمدی‌دن گئری اولیسار معجزات

کیم نه گؤستردی حسین خوش صفات... .

مداح بو اثری ۳۳۳۳ بیتده یازدیغینی دئییر، اما الیمیزه چاتان الیازمالار ۲۸۲۴ بیتدن آرتیق دئییلدیر. بو گؤسته‌ریر کی استنساخ زمانی بیر سیرا بیت‌لر قلمدن دوشوب‌دور. مثنوی فاعلاتن فاعلاتن فاعلن بحرینه یازیلیب و ایچینده ۲۷ غزل ده واردیر کی جمعه ۱۹۵ بیت اولور و قهرمانلارین دیلیجه یازیلیمیشدیر. بو سنت، تورک مثنوی‌لری‌نین اؤزلیگی ساییلیر.

کتابین سونوندا شاعیر اؤز حاققیندا دانیشیر. مداح بو اثری قاستامون شهرینده بیر عادل شاه اولان جلال‌الدین بایزید زمانیندا یازمیشدیر. اونون مدحینده نئچه بیت:

قاستامونی شهری ایچینده بونی

ائيله‌دیک بنیاد یکشنبه گونی.

دور عادل پادشاه ایدی زمان

نظمه گلدی بو عجایب داستان.

اول سکندر هیئت و جمشید فر

اول سلیمان طلعت و کسرا نظر.

قهرمان و پهلوان، هم شیردل
رستمِ دستانلار بوندا خجل.
اول جلال الدين شاه بايزيد
عمريله دولتي اولسون بر مزيد.
خانداني دائما اولسون پايدار
تا ابد اي پادشاه كردگار.
گلمه سين قايعو هميشه گؤنلونه
شادليق دائم ايرشسين يولونا.

اثرين يازيلماسيني شوالدا باشلاميش و ذى الحجه آييندا ۷۶۳ ايلينده
بيتيرميشدير:

سؤيله ديم بو سؤزي در دور امير.
اولين شوالدا بنياد ائيله ديم
آخري ذى الحجه ختمين سؤيله ديم.
يئددى يوز آلتميش اوچونده ايتدى تمام
اولدى يکشنبه گونونده والسلام.

اثرين بيتلرينين سايبسينى دا ۳۳۳۳ بيت اعلان ائدير:
دوکه لي بيتين حسابين ائيده ليم
اوچ بين اوچ يوز اون اوچ اولدى ديه ليم.

آنجاق اليميزده اولان اثر، تمام اليازمالارا مراجعت ائده رک، ۲۸۲۴ بيت
دير. کتابلارين سونوندا بير رسم اولارق اوخوجولاردان شاعيره رحمت
اوخوماق ديله يير.

ديلين اؤزه لليك لريني آراشديرديقد، بير سيرا چوخ گؤزل سؤزجوکلرله اوز
- اوزه گليريک و بو سؤزجوکلر بوگون ديليميزدن اونودولموشدور، آنجاق

بو سۆزجوكلرين بير چوخو بوندان اۇنجه يازارلاريميز و عالمليريميزين ديلينده وار ايدى؛ او جمله دن جارالله زمخشرى نين اثرلرينده گۇروروك و بيز بوگون بونلارى بيرده باشدان ديريلديب، ديليميزه گتيرمه لي ييك. بو سۆزجوكلردن بير نئچه سى بونلاردير:

قالتابان: احمق / تامو: جهنم / يارين: صاباح / اؤكوش: چوخ / دليم: چوخ / ياورو: اوشاق، اوغول / گويه گو: كوره كن، داماد / طمر: دامار، فارسىجا رگ – بو سۆزجو ك دمار شكلينده ده فارس ديلينده ايشله نيلىر / سين: قبر / سوچ: گناه / بان: اذان / بان اوخوماق: اذان دئمك / بيليش: آشنا و . .

فارسىجا و عربجه سۆزجوكلر ده بورادا واردير او جمله دن: آفرين، خاكسار، شيروار، نامدار، پادشاه، بدفعال، لشكر، حمله، تيغ، حصار، جهان، زمان، شوم، شهنسار، همان دم، زوال، حواله، شفاعت، بقا، ملعون، خارجى مداح فارس و عربجه يه دريندن تانيش اولاراق، او ديللردن يارارلانىر. مثلا بو دئيم: "پشته قيلدى كشته دن"، فارسىجا اولان: از "كشته پشته ها ساخت" تركيبيندن آلىنميشدير.

مداحين باخيشى شهادته ده گؤزلدير و اؤلومو دونيانين سونو بيلمه يير؛ بلكه شهادتى ياشامين كمالى بيلير:

چون جهاندا قاموموز اؤلمك گره ك

پس شهادته بولونوز بو كمال.

مداحين ديلينده گؤزه لليك لر و ساده ليك گؤز اؤنونده جانلانىر. گاهدان اوره يه يالان دئيملرله ده اوز – اوزه گليريك مثلا: قوزيجاغي، اوغلانچيق، ياوروچاق و . . . بونلاردان بير نمونه دير.

مداح دیلیمیزده تازالیقلار یارادیر. صرف و نحوه یئنی لیک لر گتیریر. مثلا استمرار حالی گؤستمک اوچون فعلی بئله ایشله دیر: آغلیو یعنی آغلیاراق /

مداح مثنوینین آراسیندا غزل فورماسیندان دا استفاده ائدیر. بو ایش، تورک مثنوی لرینده بیر گله نک اولموش و مداح دا بو گله نکدن دوزگون صورته استفاده ائدیر و داستانین اورتاسیندا غزلر یازیر. غزلر معمولا داستانین زیروه سینده یارانیر، قهرمانلارین هیجانلاری یوکسک سویه ده اولان چاغلاردا و یا دانشیقلاردا.

دیوانین حماسی یئرلری قهرمانلاری میدانا گئتمه سینده او جمله دن ابوالفضل العباس، علی اکبر و امام حسین میدانا گیرمه سی و ساواشلاری اولور، هابئله مختارین عبیداله و یزید ایله دانشمالاری، حتا امام زین العابدین یزید ایله دانشیغی و منبر اوستونده خطبه سی ان گؤزل و حماسی بیتلری گؤسته ریر. آنجاق غملی یئرلری ده شهیدلرین سون لحظه لری اولور مثلا ۱۸۸۵ دن ۱۹۰۰ قدر امام حسین شهادتی چوخ غملی بیتلری دیر.

مقدمه فارسی

خواجه یوسف مداح

حماسه سرای بزرگ آذربایجان

یوسف مداح شاعر و متفکر ارزشمند آذربایجان در قرن هشتم هجری است. او نخستین مقتل ترکی را نوشته است. وقتی سخن از مقتل می‌آید چنین به نظر می‌آید که داستان پر از مصیبت و بلا، حقارت و مرثیه خواهد بود، اما مداح، نگاهی حماسی و افتخارآفرین بر این واقعه دارد. او از حادثه‌ی کربلا حماسه می‌سازد و مقتل امام حسین را جایگاه شهادت و محل عشق ورزی و شجاعت نشان می‌دهد.

مداح شاعر متصوف است و در تمام آثارش بینش دینی موجود است. او از عشق حماسه می‌سازد و شهادت را اوج شجاعت و پایداری در ایمان معرفی می‌کند. زندگانی ائمه و بزرگان دین را سرشار از فداکاری، زیبایی و انسانیت به تصویر می‌کشد. از این شاعر بزرگ آثاری ماندگار در دست است و بعد از ۷۰۰ سال این آثار بدست ما می‌رسد.

وی حدود سالهای ۷۰۰ – ۷۰۴ بدنیا آمده و عمری در راه عزت مسلمانان تلاش کرده و آثاری افتخار آفرین خلق کرده و با آثارش راه زندگی شرافتمندانه را نشان داده و بیش از هزاران بیت شعر از خود به یادگار نهاده و در نهایت حدود سالهای ۸۰۰ الی ۸۰۸ دنیای فانی را وداع گفته است. از او آثار زیر در دست داریم:

دیوانی بالغ بر ۱۰ هزار بیت حاوی شیواترین غزلیات

مثنویهای:

داستان ابلیس

قیز و جهود

قاضی و اوغری

ورقا و گلشا

مقتل امام حسین

نگاه مداح در تمامی آثارش نگاهی سرشار از بینشهای اسلامی و تصوفانه است. زیباییهای ملهم از بینش دینی و باورهای ملتی مسلمان را دارد. اشعارش ترنم‌گر زیباییهای زندگی است. عشق در شعر او شرف افزا و دل انگیز و فرح بخش است. مثنویهای او دارای زبانی حماسی و بیان شجاعت، دلاوری، فداکاری و جانفشانیهای قهرمانانی است که صادقانه باورهایی به استواری کوه دارند و دلهایی سرشار از عشق و محبت. نگاهی کوتاه به مضامین مثنویهای مداح می‌تواند روشنگر راه ما باشد:

داستان ابلیس برگرفته از مناظره‌ای بین پیامبر بزرگ اسلام و شیطان است. ایمان استوار پیامبر و پاسخهای بزرگ مرد تاریخ در برابر سوالات شیطان در باب توحید و معاد، شیطان را به ذلت و خواری می‌کشاند و او را از اوج آسمان غرور و تکبر به اسفل السافلین می‌رساند. مناظره‌ای زیبا و دلکش است که دلهای صاف خوانندگان را پاکی و رلالی می‌بخشد و دلها را از آلودگیهای شک و تردید و پلیدیهای شیطان به زلالی و صفا می‌رساند. بینش زیبا و بیان زیبای مداح، خواننده‌اش را از شیاطین دور و به ذات اقدس رهنمون می‌شود.

در مثنوی قیز و جهود، فداکاری دختری مسلمان را می‌بینیم که در برابر فزون خواهی ثروتمند یهودی از شان و عظمت انسانی خویش دفاع می‌کند و تن به خواری و ذلت نمی‌دهد. دختر مسلمان با وجود فقر و نداری، دلی بزرگ، قلبی تمیز و روحی صاف دارد و در برابر شرط جهود برای برخورداری از نعمات مادی می‌ایستد و زندگی فقیرانه را همراه با اعتقادات پاک خویش در برابر تنعمات دنیوی ترجیح می‌دهد.

مثنوی قاضی و اوغری، صدای اعتراض شاعر علیه صاحب منصبان و قدرتمندان تاریخ است و نشان می‌دهد که دزد دانا و آگاه بر قاضی جاهل و نادانی که تنها حمایت حکومت را پشت سر خود دارد پیروز می‌شود. در اینجا فریاد اعتراض شاعر علیه بیدادگرها و انتصابات ناحق حکومتی بلند می‌شود و طرفداری از شایسته سالاری، دانش و عدالت را نشان می‌دهد.

هر یک از مثنوی‌های مداح، کتاب کوچکی است که هرچند تعداد ابیاتش از ۳۰۰ بیت نمی‌گذرد اما هر یک اندیشه‌ی والا و هنر شاعر را برجسته می‌کند. یوسف مداح دو مثنوی بزرگ هم دارد که در واقع شاه اثر او شمرده می‌شوند: نخست ورقا و گلشا، که داستانی عاشقانه است. اما عشق و حماسه در این اثر نیز بهم درآمیخته و با مضمون متصوفانه زیبایی خاصی یافته است. ورقا و گلشا برگرفته از داستانهای آشیقی مردم آذربایجان است که آشیقها - خنیاگران مردمی با ساز و آواز در مراسم مردمی به سرودن و گفتن آن می‌پردازند. داستان دو دلدادۀ ایست که مشکلات سر راه نمی‌تواند آن دو را از وصال به یکدیگر باز دارد. ورقا که تجسمی از فداکاری و عشق حقیقی است برای دست یافتن به معشوق و معبود خویش تا پای جان می‌ایستد و با دشمنان راه می‌رزد و در نهایت هنگام وصال جان به جان آفرین می‌دهد. اما

گلشا نیز با مشاهده‌ی جانفشانیهای عشق، خود را از بند زندان این جهانی رهایی می‌بخشد. اما داستان باز هم طبق روال داستانهای مداح، با معجزه‌ای از طرف پیامبر گرامی آغازی دوباره می‌یابد و عاشق و معشوق به زندگی بر می‌گردند و بدینگونه است که عشق جاودانه می‌ماند.

مثنوی اصلی مداح که در اینجا اساس نوشته‌ی ماست **مقتل** نام دارد و به حوادث کربلا می‌پردازد. واقعه‌ی جانسوز کربلا و شهادت امام حسین و ۷۲ تن از یاران باوفای ایشان، موضوع این مثنوی است. این مثنوی اثری تاریخی نیست، بلکه حادثه‌ای از دل تاریخ را موضوع اثر خویش ساخته تا توسط آن بتواند زیباییهای عشق و شهادت را نشان دهد. اثری سرشار از عشق، شجاعت و حماسه. در اینجا مرگی در کار نیست؛ همه‌اش زندگی است و جاودانگی. شهیدان نمی‌میرند بلکه با فداکاری خود با ایمان و اعتقادات راسخ خویش زنده‌ی تاریخ باقی می‌مانند. زبان حماسی یوسف مداح در این اثر، به اوج زیبایی و حلاوت رسیده است. چنان زیبا و دل انگیز است که معصومیت و مظلومیت شهیدان کربلا با عشق و عظمت موجود در تک تک چهره‌های عاشورا دل هر خواننده‌ای بسوی حقیقت نهفته در آن فرا می‌خواند و دل آنان را مجذوب این زیبایی‌ها می‌کند و راه زندگی شرافتمندانه را می‌آموزد.

یوسف مداح حماسه‌سرای عاشورایی است. عاشورایی که قهرمانانش با مظلومیت‌های فراوان، عشق می‌آموزند و دلدادگی را به اوج می‌رسانند و ایمان را در دل مسلمانان بارور می‌سازند.

مقتل در سال ۷۶۳ هجری نوشته شده است. اثری است که همه ساله در روزهای محرم و در مراسم سوگواری امام حسین از اول تا دهم ماه محرم بین مردم خوانده می‌شود. این اثر را مداح در ده روز تعریف کرده است و تاریخی تحلیلی از واقعه را کربلا را نشان می‌دهد.

مقتل کلمه‌ای عربی به مفهوم جایگاه قتل است و در ادبیات مقتل امام حسین نامیده شده و صدها کتاب در باب این حادثه‌ی تاریخی نوشته شده است. این حادثه چنانچه می‌دانید به سال ۶۱ هجری رخ داده است. یزید ابن معاویه که بناحق بر مسند حکومت نشسته است برای اعتبار بخشیدن به حکومت خود نیاز به بیعت امام حسین دارد. امام حسین هم کسی نیز که مهر تائید بر خلافت‌های و حکومت ناحق او دهد لذا حتی مراسم حج را ناقص گذاشته و از مکه بیرون می‌رود و به دعوت اهل کوفه رهسپار آن شهر می‌گردد. اما جاسوسان خبردار گشته و به دستور یزید راه را بر او می‌بندند و حتی از بستن راه آب و محرومیت قافله‌ی امام حسین از آب گریزان نیستند. با وجود همه‌ی مظلومیت‌ها، امام حسین و ۷۲ تن از یارانش در برابر زیاده خواهی‌های یزید می‌ایستند و شهادت را بر تحمل ظلم ترجیح می‌دهند.

آثاری که در باب این حادثه‌ی تاریخی نوشته شده‌اند نام مقتل یافته‌اند. در سه زبان عمده‌ی اسلام: عربی، ترکی و فارسی صدها مقتل نوشته شده است که معروفترین نویسندگان در هر سه زبان را می‌توان نام برد. نخست در زبان عربی: اسبق ابن نوباته (۱۰۰ هجری / ۷۷۴م)، جابر ابن یزید بن جوفی (۱۲۸) ابنو محنف لوط بن یحیی (۱۵۷ه)، هاشم ابن محمد الکلی (۲۰۴ ه)، محمد ابن عمر الواکدی (۲۰۷ ه)، نصر ابن فراحم المینکاری (۲۱۲ ه)، معمر ابن مثنی (۲۱۳ ه)، ابوالحسن مدائنی (۲۲۸ ه)، محمد ابن رکرّیا القلابی (۲۹۸ ه) و دیگران.

در زبان و ادبیات ترکی نیز مقتل‌های فراوان نوشته شده است، اما بیشتر بجای آنکه صرفاً تاریخی باشند سرشار از احساسات مذهبی و روبه‌های

ادبی هستند که همه ساله در ایام محرم توسط مداحان خوانده می‌شوند. معروفترین این مقتلها عبارتند از:

مقتل توسط یوسف مداح (نوشته شده در سال ۵۷۶۳ه)، مقتل الحسین اثر یحیی ابن بخشی (قرن ۸)، مقتل آل رسول از لامعی چلبی (قرن ۸ و ۹)، واقعه کربلا از نورالدین، حدیقه السعدا از مولانا فضولی در قرن دهم و ... در ادبیات فارسی عبارتند از: روضه الشهداء اثری حسین واعظ کاشفی (۹۰۸ ه)، مقتل الشهداء از ابوالمظاهر رازی، مصائب القلوب از مولانا حسن سبزواری، مقتل از ابو عبدالله هدایت قزوینی و ...

یادآوری می‌شود که در ادبیات ترکی آذربایجان بیش از ۸۰۰ سال است که ادبیاتی غنی و گسترده تحت عنوان ادبیات مرثیه موجود است و صدها شاعر، مداح و نوحه سرا آثار گرانقدری در باب زندگی ائمه سروده‌اند. همه-ی ادیبان و تحقیقگران این عرصه، بر غنا و گرانمایگی ادبیات مرثیه در تاریخ ادبیات آذربایجان اذعان کرده‌اند. اما دلیل این همه غنا و استواری در ادبیات ترکی را باید با شاعرانی توجیه کرد که پیش از آنکه نوحه سرا باشند غزلسرایان بزرگی بوده‌اند و عالمانی از جنس فقیه و عالم و اندیشمند دینی. نمونه‌ی آن مولانا فضولی، یوسف مداح، ابوالحسن راجی، حکیم ابوالقاسم نباتی و جز اینها بوده‌اند.

نگاهی به زندگی یوسف مداح

یوسف مداح شاعر بزرگ آذربایجان شهرهای فراوانی را زیر پا نهاده، در حالیکه در دستی تبر و در دستی دیگر کشکول داشته است ایل به ایل و شهر به شهر گشته و در میان مردم با بازگویی داستانهای از شجاعت و فداکاری ائمه و خواندن مولودی‌ها، فروغ عشق امامان را در دلها بر می-

افروختند و به تبلیغ شیعه می‌پرداختند. این شاعران با عناوینی چون مداح، شیاط و درویش معروف می‌گشتند و یوسف مداح یکی از این شاعران مردمی بشمار می‌آید. تذکره‌های فراوانی به شرح زندگانی این شاعر پرداخته‌اند و اشعاری را نمونه آورده‌اند. نخستین ادیب و مستشرق در باب زندگی مداح R. Dankoff بوده است که آثار وی را مورد تدقیق و تحقیق قرار داده و اطلاعاتی را ارائه داده است. ادیبان ترک نیز در باب زندگی و آثار مداح کتابها نوشته و آثار او را نشر داده و به پژوهشهای ادیبانه‌ای دست یازیده‌اند. از جمله‌ی این دانشمندان می‌توان به پروفیسور احمد آتش، پروفیسور محمد فؤاد کؤپرولو، پروفیسور عبدالقادر قاراخان، اوزون چارشیلی اوغلو و در نهایت به کنعان چلیک اشاره کرد. این تحقیقات نشان می‌دهد که یوسف مداح به سال ۷۰۳ بدینا آمده و در شهرهای مختلف آذربایجان شهر به شهر و دیار به دیار گشته و ورقا و گلشا را در سال ۷۴۳، مقتل را در سال ۷۶۳ و بقیه مثنویها را در سالهای مختلف سروده است. او شهرهای مختلف را زیر پا نهاده، مدتی در آذربایجان بوده، مدتی در قونیه به بارگاه مولوی شتافته و زمانی را نیز در قاستامون بوده است. او در هر شهری در خانقاهها بالای منبر رفته و از عشق ائمه سخن رانده است.

مداح شاعر مردمی بشمار می‌آید. افراد مورد خطاب وی مردم عادی هستند و او، تبلیغ شیعه برای مردم ساده و مؤمن را در پیش گرفته است. برای همین امر هم زبان او ساده، روان و زیباست. مداح تلاش دارد مردم را با زبانی شیوا و ساده بسوی خود بکشد. لذا زبان مردمی را انتخاب می‌کند؛ زبانی که مملو از اصطلاحات مردمی، ضرب المثلها و ترکیبات ساده است و روانی زبان اساس هنر اوست. او در این زمینه بسیار موفق است و اکثر اشعار و مثنویهای وب جزو اشعار ساده و ممتنع به حساب می‌آید.

خصوصیات زبان او همان مشخصات زبان مردم عصر خود را دارد و همین هم هست که امروز بعد از گذشت ۷۰۰ سال هنوز هم گیرایی لازم را دارد. یوسف مداح در مقتل، تنها به بیان مصیبت‌های اهل بیت و اهانت‌های دشمنان بر آنان اکتفا نمی‌کند، بلکه حماسه می‌سازد و حرکت امام حسین و ۷۲ تن از یاران باوفای او را با روحی قهرمانانه و حماسی به تصویر می‌کشد. بطوری که مقتل مداح را می‌توان مضمونی حماسی لا بیانی حماسی دانست. نگاه مداح به اسلام و عرصه‌ی ایمانی لبریز از زیبایی‌هاست. او همانند مسلمانی مؤمن و معتقد به حوادث کربلا می‌نگرد و آنرا نقطه‌ی عطفی در تاریخ می‌شمارد که شرف افزا و افتخارآفرین است. داستان قهرمانی و فداکاری و سرشار از عشق و عاطفه، ایمان و فداکاری است. حادثه‌ای غرور آفرین برای مسلمانان و حقارتی برای ظالمان تاریخ است. زیرا امام حسین قهرمانانی را به میدان می‌فرستد که تمام خواسته‌شان باورهای استوار و اعتقادات تغییرناپذیر مسلمانان تلقی می‌شود و قهرمانان کوچکترین شبهه‌ای در این امر ندارند. در برابر آنان، قدرتمندانی قرار گرفته‌اند که جاه و جبروت ظاهریشان در برابر آنان رنگ می‌بازد. اینجا عشق، شهادت، باورهای پاک، وفا، صداقت است که در برابر ظلم، عظمت جبروت و ظاهر سازیهای بی‌پایه جان می‌گیرد و اینهمه جلال دربار در برابر این ایمان و عشق رنگ می‌بازد. و جز حقارت و پستی و خواری سراغشان نمی‌آید.

یوسف مداح در بیان اینهمه زیبایی، شاعری موفق است و اثرش ماندگار و جاودانه.

متن اثر مصقل

هذا كتاب مقتل حسين

مفاعيلون / مفاعيلون / فعولن

بوگون مقتله بسم الله ايله بيز
 دئيه ليم دينلن ايمدى جان ايله سيز.
 صلوات مصطفايه وئرين هم
 ائدينيب درديميزه آنى مرهم.
 سلام ائدوب داخى اليمه آنين
 هم اشيايى و اتباعينه آنين.
 ديله روز بيز ده سندن يا الهى
 بيزه هم گوسته ره سن توغرو^۲ يولى.
 قامو قالميشلارا يول گوسته رن سن
 قامو آزميشلارا انصاف وئرن سن.
 كى سنسن عالم ايچره فرد مطلق
 قامو مخلوقا حاكيمسن محقق.
 بويورورسان يئره اينر ملكلر،
 سنين امرين ايله دؤنر فلكلر.
 كى بيلديك سنين امرين سيز ايش اولماز
 سانا كيমে وزير و هم ايش^۳ اولماز.
 كيমে قيلدینسا ياربی هدايت
 كى آندان ظاهر ائيله دين كرامت.

^۲ توغرو: دوغرو. / بو زمان ديليميزده "د" حرفى، "ت" كيى تلفظ اولوب، يازيليردى.

^۳ ايش: شريك

آنی کیم سن دیله دین اولدی محمود
 آنی کیم ایسته مه دین اولدی مردود.
 کیمین دیلرده دستان ائيله یین سن
 کیمه اودی گلستان ائيله یین سن.
 کیمین یئرینی نار ائيله یین سن
 کیمی نین ایشینه زار ائيله یین سن.
 بالیق قارنین یئر ائدرسن کیمینه
 قویارسان قهر ایله کیمین زمینه.
 کیمی نین یئرینی زندان ائده ن سن،
 کیمینه قوچی قوربان ائيله یین سن.
 کیمین توپ ائيله دین میداندا باشین
 کیمین زهر ائيله دین دونیادا آشین.
 کیمینی بیر سینک^۴ ایله قووارسان
 کیمین نیل ایرماغی^۵ ایچره بوغارسان.
 کیمینی بیچقو ایله دیلدورورسن
 کیمی دوشمن الینده اؤلدورورسن.
 کیمینی کندونه محبوب ائدیرسن
 نه ائتسن ایش سنیندیر خوب ائده رسن.
 کیمین دونیادا قافتان قافا سلطان
 ائدیب قورسون آدینی سلیمان.
 قارینجانین دیلیندن یئنه ای شاه

^۴ سینک: میلچک، میغ میغا

^۵ نیل ایرماغی: نیل چایی

نصیحتلر ائدرسن اولا آگاه.
 کیمین قدرت الین ایله قووارسان
 کیمین ردّ ائدین هم سورهرسن.
 کیمینی قویو ایچره ائدورورسن
 چیقاریب قول دئییین سادورورسن.
 یئنه آنی ائدیرسن بیر اولو شاه
 کی چوخدور حکمتین سلطانیم الله.
 کی قانغی بیرین آنان حکمتی نین
 نه بیلیم سیررینی یا قدرتی نین.
 سنیندیر بیلدیم ای حق جمله افعال
 کی سنسن امرین ایچره فرد و فعال.
 سنین حکمتلرینده عاقل حیران
 ایریشمز قدرتینه فکر نادان.
 نه بیلسین سنی بیلمه یئر ای حق
 بیلن هم یئنه سنسن سنی ای حق.
 بیلن بیلمز سنی بیلمز نه بیلسین
 کیم ادراک ائیله یه بیلمز نه قیلسین.
 سنی بیلدیم دئیو دعوا ائده نلر،
 یولوندا یانیلان آغلار دیر آنلار.
 ۳۰

سنی بیلن ائده ر عجزینه اقرار
 دون وگون ائده ر اول آدینی تکرار.
 الهی بو ضعیفین یوزون یئر قور
 تاپوندان قیلما یارب آنی سن دور.

اولار کیم حضرتینده خاص اولوبدور
.....خاصا ... اولوبدور.
داخی شول عشقین یولوندا وئرن جان
اولارین حقیچون یا حی و سبحان.
آنین کیم حقی ختم انبیادیر
حبیبیندیر، محمد مصطفادیر.
آنین اول سئوگیلی یارنلریچون
شریعت اوزره قیل یارنلریچون.
بولارین حورمتینه بو فقیرین
میستر قیل مرادین بو حقیرین.
بیلیرسن بو ضعیفین وار مُرادِی
دینیلمز گر دیرسه دیلده آدی.
الهی جمله سین ائيله میستر
بیلیرسن حالی اولموشدور مکدر.
آنین سوچلارینی عفو ائيله ای شاه
قیامتده دئمه سین آه و هم واه.

تعریف مقتل امام حسین رضی الله عنه

فاعلاتن / فاعلاتن / فاعلن

مقتلیندن اول امیرالمؤمنین

بو حسینین بینده بیرین ائيله دین.

کیم نه قیلدی اول یزید نابکار

^۶ نسخه ده اوخوناقلی دئیل و نشرلرده ده یازیلما میشدیر.

کربلادا قتل قیلدی زار و زار.
 اول زمان کیم مصطفی بولدی بقا
 جانی آنین وصل اولموشدی حقه.
 چون جهانین وارلیغیندن ال یودی
 پس یئرینه هم ابابکری قویدی^۷.
 چون خلافت بو ملیک اولدی آنا^۸
 حکمی جاری اولدی آنین هر یانا.
 هر نه کیم حکم اول قیلدی توتدولار
 آنین ایچون دین و ایمان بولدولار.
 ایشی آنین دائما پس عدل ایدی
 آنین ایچون دائم آنا فضل ایدی.
 سوردی اول عمرونی ایکی ییل بوچوق^۹
 اولدی یاردیم هم مسلمانلارا چوق.
 آخیرینه ایردی عمری ناگهان
 وصل قیلدی تانری درگاهیندا جان.
 اول گون اسمارلادیلار^{۱۰} آنی حقه
 منزلی اولدی آنین داخی بقا.
 ۵۰

^۷ اثرین باشا باشیندا بو کلمه "قودی" صورتینده یازیلیمشدیر کی بیز "قویدی" یازمیشیق. اوخونوشدا دقت بویورور.

^۸ بیلدیگینیز کیمی، "آنا" - اونا اوخونمالی دیر و بوتون ترکیبلی ده بئله اولمالی دیر. زمان قانونلارینا اویغون "آنا" یازیلیردی و بیز بوگون "اونا" اوخویوروق.

^۹ بوچوق: یاریم

^{۱۰} اسمارلاماق: تاپشیرماق

سونرا آنين يئرینه گئچدی عُمر
 اسکی دونیا یئنه توتدی نیک و فر.
 اون ایکی بوچوق ییل اوتوردی تمام
 حکمونی سوردی گئچیردی هم تمام.
 عمری آنین داخی پایانه ایره
 ترک ائدهر دونیایی تختینی دوره.
 اول چلب امری ایله جان وئره
 بو کز اوتوردی عثمان، یئرینه.
 آدی مشهور اولدی قامو دیلله
 حکمونی سوردی یوروتدی ائللره.
 جان ایله سوردی اول الله امرینی
 اعجاز ائیلهدی آنین حق عمرونی.
 اول داخی اون اوچ ییل اوتوردی مگر
 امرینی قیلدی جهانا سر ته سر.
 سونرا آنین یئرینه گئچدی علی
 شاه مردان تانری ارسلانی - ولی.
 اول داخی حکمون خلايقه قیلور
 اولو - کئچی^{۱۱} سر تا سر آنی بیلور.
 ایکی ییل اولدی خلافتده بقا
 سونرا آنین جانی وصل اولدی حقا.
 ۶۰

قیلدی آندان سونرا هم آل رسول

^{۱۱} اولو - کیچی: بؤوک - کیچیک

اول ايکي معصوم شباينِ اُصول.
 کيم حسين ايله حسن اول شاه دين
 روشن اولدی آنلارينلا ماه دين.
 سونرا چون آل اميه گلدیلر
 مولکی بونلارين اليندن آلدیلر.
 چون معاويه اوتوردی تختينه
 غره اولدی بو جهانين بختينه.
 ساندی کيم کندويه قيليسار وفا
 پس ائدهر آل رسوله اول جفا.
 تانری رحمتيندن نوميد اولدولار
 حسنين بير عورتيني دوزديلر.
 تا خبردار ائده ييم آندان سیزی
 آدی اسمای ایدی هم جعفر قیزی.
 اول حسن خاتونونی آلدادیلار
 دوزوب آنا پس آغویی وئردیلر.
 چون ایماندان جانینی بوش ائيله دی
 حسنه وئردی و خوش نوش ائيله دی.
 هم زمانه نین اول آجی زهرینی
 کسدی دونیادان بکلی مهرینی.
 ۷۰

آخرت مولکونه ایردی وئردی جان
 بوندان دیرلیکدن یئگ آندان جاودان.
 مصطفی یاری ایدی اول معصومه یین
 رگبینی منقبینی اول کامرئین.

دونيایا گليب وفا بولماديلار
 حسرت ايله گئتديلر گولمهديلر.
 چون اولارا اولمادی دار جهان
 سانا داخی قالمايسار جاويدان.
 اول علی اوغلو حسين ايله حسن
 کيم نه لر چکدی جهاندا بيله سن.
 ايکی جهان سئوری ایدی حسن
 ايکی عالم مفخري ایدی حسن.
 دونيا زهرين ايچوبن گئتدی شهاب
 اول شفی المذنبين آدی حسن.
 مصطفانين قره العينی ایدی
 مرتضی نين مهربانی ایدی حسن.
 چونکی اول گئتدی جهاندا گوردولر
 قصد ائدوب بو کز حسینه اويديلر.
 اول معاويه دئديگيم ديل حديد^{۱۲}
 هم بير اوغلو وار ایدی آدی يزید.
 ۸۰

ديرليگينده اول هنوز جدّ ائيله دی
 يئرینه اوغلون وليعهد ائيله دی.
 دونيادا يعنی کی مھرين گؤتورور
 اول يزید آنين يئرینه اوتورور.
 اول معاويه کيم ائيدوک بختيني

^{۱۲} دل حديد: اوره يی داش

ظلم ايله توتوموشدى عالم تختينى.
 اول داخى ائيدم نه دملو اولدى راي
 كيم ييگيرمي ييلدن اكسوك بير آي.
 اول داخى گئتدى جهاندا زار و زار
 اول يزیده قالدی جمله ایل و شار.^{۱۳}
 اول زمان کیم اول بد اختر شاه ایدی
 منکر و بدبخت اول گمراه ایدی.
 تختگاهی هم دمشق اولموش ایدی
 قامو خلقه حکم اول قیلیمیش ایدی.
 مگهدهیدی اول حسین باصفا
 اول شباب الجنة^{۱۴} علی مصطفی.
 کعبهدهیدی قومی ايله اول همام
 دونیا ترکین ائيله میشلردی تمام.
 آنین ایچون کیم وصیت مصطفی
 قیلیمیش ایدی آنا هم اول مرتضی.
 ۹۰

کیم جگر گوشه جهاندا سن داخی
 تیغ چکمه ای وفادار سخی.
 اول وصیت دوتوب اوتورموش ایدی
 گونلانو درگاه گوتورموش ایدی.
 ائشیت ایمدی اول خارجی نئيلهدی

^{۱۳} ایل: ائل / شار: شهر

^{۱۴} حنت گنج لری، "حسن و حسین جنت گنج لری نین ایکی بویوگودور" بیر حدیثین معناسی دیر.

اول یزید نخشی گور نه سؤیله دی:
 چون مسخر اولدی آنا تخت و تاج
 هفت اقلیمدن گلیر آنا خراج.
 خارجی بیر نجه واردی هم بيله
 ائيله ییم آنلارین آدین شرح ايله
 بیرى مروان بیرى سرجیل ابن نام
 بیرى امرى عسس اول ناتمام
 بیرى نین آدی زیاددی بدگمان
 بولمه سون حقدن منافق لر امان.
 اول بیرى عبدالملک مروان خر
 خر نه اول اول لعین ایتدن بتر.
 هر بیرینه اول یزید پُر حیل
 ایل ولایت وئردی نحس دغل.
 عمر عاصا مصری وئردی اول خبیث
 هم عبیداللهه بصره کی ائشیت
 ۱۰۰

وئردی کوفه شهرینی نعمانا اول
 کندی باطل علمه هم اول توتدی یول.
 اول عبیدالله ملعون [و] خبیث
 گلدی بصره شهرینه گیردی ائشیت:
 ال گؤتوردی اول لعین بد فعال
 مصطفی قومینه قیلدی حيله - آل.
 قیلدی بیداد ایشلر اول بدبخت شوم
 اول عبیدالله و نعمانِ ظلوم.

مصطفیٰ اصحابی قامو کوفه ده
 اولدی ایدی شهر ایچینده بقعه ده.
 ابن محنف لوط اوغلی سؤیله دی
 یازدی یحیادان، روایت ائیله دی.
 اول داخی راوی روایت ائیله یَن
 سعد وقاص اوغلی ایدی سؤیله یَن.
 کین رسول اصحابی نین اوغلانلاری
 کوفه شهرینده اولورلاردی واری.
 یئتمیش ایکی پهلوان ایدی بولار
 قامو بیر گون بیر یئره جمع اولدولار.
 وار ایدی بیر ار بولاردان کیم آدی
 هم شریح قاضی ائیدورلر ایدی.
 ۱۱۰

ایکی اوغلی پهلوان ایدی بنام
 سنی ایدی صادق ایدی اول امام.
 یئتمیش ایکی پهلوانلار گلدیلر
 قاضی ائوینده بولار جمع اولدولار.
 سؤیله دیلر یا امام المسلمین
 ظلمه مشغول اولدی یا ولاق بو لعین.
 اوشبو منذر اوغلی نعمان خبیث
 ال گؤتوردی بیزه حکم ائیلر بو ایت.
 بونلارین قصدی بیزه اولایقین
 قیرماق ایسترلر بیزی ای نازنین.
 ایمدی بیز بیر یئره جمع اولماق گره ک

بو ایشه تدبیر خوش قیلماق گره ک.
 قاضی ائیدور: بیزده اولماز بو خبر
 زیرا بیزه خلق اوکوش^{۱۵} گلیر – گئده.
 یا صحابی بیزه بیز خلوت مقام
 حاجت اولدی کیم واراووز یا کرام.
 آندا بیر متقی پیر ار وار ایدی
 هانی ابن عروه آنا دیرلر ایدی.
 اول یارنلر بیر یئره جمع اولدولار
 هانی ابن عروه ائوینه گلدیلر.
 ۱۲۰

یئتمیش ایکی پهلوان ایدی تمام
 بیر نچه نین آدینی ائیدم بنام:
 بیری سلیمان نصری داع ایدی
 بیری هانی، بیریسی مختار ایدی.
 بیری کثیر اوغلی محمد تمام
 بیری آدی ورقا اول شاد کرام.
 بیری نخذوف اوغلی عبدالله ایدی
 بیری طارق، بیری عبیدالله ایدی.
 عبدالرحمان محنف دور بیری
 مسلم ایدی بیریسی ای یول اری.
 نوفل ابن ورقا ایدی هم بيله
 بیری احمد اشعش اوغلودور هله.

^{۱۵} اوکوش: چوخ

سعد وقاص اوغلو عمر ایدی بيله
 شیمیر ایدی بیررسی داخی بيله.
 بیر یئره گلیب بولار تانیشدیلار
 اوغول و قیز و مال و ملکدن کئچدیلر.
 دئدیلر کیم جان قدا قیلماق گرهک
 حق یولونو بللیجه بولماق گرهک.
 ال توتوشوب عهد و پیمان قیلدیلار
 ترک خان و مان ایله جان قیلدیلار.
 ۱۳۰

ائیتدیلر ایمدی بیزه نئتمک گرهک
 نامه یازوب مکه یه گئتمک گرهک.
 یازدیلار نامه حسینه کیم امین
 مکه دن گل سین امیر المؤمنین.
 اول کثیر اوغلی محمد سؤیله دی
 سؤزومه بیر دم قولاق اوروون دئدی.
 ناگاه آنی کیم خارجی آنلایا
 ایش قیللار بیزه عالم تانلایا.
 ابن محنف ائیدور: ای صاحب نظر
 خوش بویوردی دیر محمد بو خبر
 پس شریح قاضی اوغلونا بولار
 یازدوروب نامه قرار ائیلهدیلر.
 هر بیررسی نامه ده قیلدی بیان
 قول و بیعت ائیلهدیک لرین عیان.
 یا امیر المؤمنین ائيله مدد

بیزیم ایله حسبه ل لله احاد.
ای امیر اوش بوندا یاراق ائیلهدیک
نامه ده بیر وصف حالی ائیلهدیک.
اون سکیز بین لشکر سنی تمام
یئتمیش ایکی پهلوانی بنام.
۱۴۰

قیلور ایسه لطف امام المسلمین
کوفه شهرینه دکین گل سین همین.
یازدی لار نامه تمامی دور دیلر
مهر اوروب مختار اؤنونه قودیلر.
نامه یی آلدی محمد ابن کثیر
صالح آدلی بیر قولی واردی بشیر
یاراغینی ائیلهدیلر در زمان
آلدی صالح نامه یی اولدی روان.
راویسی ائيله روایت ائیلهدی
ابن محنف لوطون اوغلی سؤیله دی:
کیم سکیز گونده ایریشدی اول غلام
کعبه شهرینده اوتورموشدی امام
قیل دیلار اول دم خبر کیم یا امین
کوفه دن بیر قاصد ایریشدی همین.
آلدیلار آنی هماندم گلدیلر
تا حسین ین حضرتینه بولدیلر.
ایردی قاصد، یوز یئره اوردی همان
نامه یی وئردی امیره اول زمان.

اوخودو قاردشلرينى، گلدیلر
نامه‌نین حکمون قاموسى بیلدیلر.

۱۵۰

چونكى عبدالله عباس ايشيدور
بو خبردن اول داخى آنلار، بيلور.
گلدی ايله‌رو اول داخى وئردى سلام،
مسلمه دگدى همان ساعت پیام.
مسلم اول ابن عقيل نامدار
اول على‌نين قارداشى اوغلى کبار
هاشمى لر بير يئره جمع اولدولار
نامه‌نین حکمون قاموسى گوردولر.
اين عباس ائيدور: اى صاحبقران
بن ضعيف دئ سؤيله‌ييم داستان.
آنلارين قولينه پس اينانما سن
آنلارين سؤزونو گرچک سانما سن.
سید ائيدور: آنا کيم يا ابن عم
سنی لر ايستر مدد يا بوالکرم.
ابن عباس ائيدور: اى زين البشر
بير خبر بوندا بيله‌ليم خير و شر.
آنلارا وئريب اول بير کيشى
کيم قیلا آندان عيان ایشبو ایشی.
سید ائيدور: کيم وارا بيزدن آنا
کيم گتيره آنلارين سؤزون بانا.

۱۶۰

ائیتدیلر: کیم یا امام المتقی
 حکمونوز ایره ر بویورون یا امین.
 سید ائیدور: مسلمه وارماق گره ک
 آنلارین احوالینی گؤرمک گره ک.
 مسلم ائیدور: واراایم ای نامدار
 سیزه اولسون جان فدا ای شهریار.
 ائیدور: ایمدی قیل اراغون ای امام
 سعدی داخی آل بیله ای شادکام.
 گلدی مسلم ائوه اول ابن عقیل
 گئتمک ایچون قیلدی یارق اولدی خیل.
 اوچ ایدی هم مسلمین اوغلانلاری
 بولبول ایدی حافظ ایدی هر بیر.
 اولوسونون آدی عبدالله ایدی
 اول بیرسی نین محمددور آدی.
 کیچیسی ابراهیم ایدی اول شریف
 ایکیسینی سئور ایدی اول لطیف.
 کیچی لرین هم سئوردی جان ایله
 آنلاری داخی آلیب گوردی یولا.
 سعد و مسلم یولا گیریپ گئتدیلر
 کوفه یه یاخین ائشیت کیم نئتدیلر:
 ۱۷۰

چونکی کوفه یاخینینا ایردیلر
 بیر چیتیلغی آراسینا گیردیلر.
 سعد ائیدور: یا امیرالمؤمنین

سيز دورون بن بير خبر گتوره يين.
 شهره گلدی بو خبر اولدی عيان
 بيلديلر کيم گلدی مسلم پهلوان.
 تونونو دگيشوروب آنی آلدیلار
 هانی ائوينه قامو جمع اولدولار.
 گئجه اولدی جمله سی دريلديلر
 هانی ائوينه دوروبان گلدیلر.
 بير - بيريله گؤروشوب آغلاشديلار
 بير زمان فرقت شرايين ايچديلر.
 ائيتديلر کيم نئته دير اول شاهيميز
 اول مسلمانلار بيگی، اول ماهيميز؟
 مسلم ائيدور: ای يارانلر کی بيلين
 بو ايشی کی احتياط ايله قيلين.
 ائيتديلر کيم پادشاه لايزال
 اول قديم و قادر و اول بی زوال
 بيزه فرصت وئره نصرت بولاووز
 خارجيدن داديمیزی آلووز.

۱۸۰

اوش يئنه سنين قاتيندا ای اولو
 قيلاليم بيعت قامو کيچی - اولو.
 يئتميش ايکی پهلوان ایدی بولار
 مسلم ايله بيله بيعت قيلديلار.
 قالدی مسلم آندا اون بئش گون تمام
 اول جماعت اولو - کيچی، خاص و عام.

اول یارنلر گنجہ - گوندوز بیر - بیرین
مسلمہ گلیرلر ایدی هر گونون.
هانی ابن عروه ائدینده اولور
گنجہ اولور قامولار آندا گلور.
وعظ و پند ائدر نصیحت آنلارا
آندا اول همتی توتانلارا.
چون ییگیرمی یئددی گون اولدی تمام
مسلم ائیدور: ای جماعت یا کرام
بیز امیرالمؤمنینه بیر خبر
گؤنده ره لیم کیم ائشیتسین در حشر.
وار ایدی بیر ار آدی معروف خیر
مکّیه اول سعد ایله قیلدی سفر.
نامه یازدی مسلم اول دمدہ تمام
وئردی سعدہ آلدی گئتدی اول همام.
۱۹۰

آلدی نامه خیر ایله گیردی یولا
مکّیه ایردی ائشیت کیم نه قیلا؛
چون حسینہ گلدی نامه گؤردولر
او خودولار نامه حکمون بیلدولر.
یازمیش ایدی یا امیرالمؤمنین
تئز ایریشون بونلارا ای کامران.
حاضیر اولدی اوشدا اوتوز بین چری
یئتمیش ایکی پهلوانلار هر بیر.
آند ایچوبن قامو بیعت قیلدیلار

دین یولوندا باش و جانین قودولار.
 سیز قامو بوندا یاخین گلکم گره ک
 بونلارین احوالینی بیلکم گره ک.
 دؤندو ائیدور اول حسین باصفا:
 یا جماعت قیلالیم عهدہ وفا.
 یورویه لیم بیز داخی یا مسلمین
 گؤره لیم تقدیر ربّ العالمین.
 ابن عباس آنا ائیدور: یا کبیر
 بانا گؤنلوم ائیدورور یا امیر.
 وارماغیل زینهار اینانما بو خبر
 کیم بیلہ کیم نئجه اولا خیر و شر.
 ۲۰۰

دئدی: چاره یوخ بونا یا ابن عم
 هر نه کیم تقدیر ایسه اولدور قلم.
 اول جماعت بیزدن ایسترلر مدد
 هر کیم اردور بونلاری قیلما یا رد.
 واجب اولدور پس بیزه وارماق یقین
 یاراق ائیلن وارالیم یا مسلمین.
 آلتی ایدی اول زمان قارداشلاری
 آدلاری ائیدم سانا ای یول اری:
 بیر محمد، بیر ابوبکر و عُمَر
 بیر ی عون، بیر قاسم نامدار
 اول بیرینین آدی عباس علی
 قارداشی بونلار حسینین ای ولی.

هم بويوردی اول اميرالمؤمنين
يول ياراغين ائيلهليم يا امين.
دوزدولر رختی و يوكلر چكدیلر
ائو ايله يينه دوهلر چكدیلر.

يوكلری يوكلهدوب آتا بيندیلر
گوروشوبن خلق ايله گونولدولر.
قومی و قارداشلاری قامو بيله
كوفه يه گونولدولر اول جمع ايله.

۲۱۰

مگه قومی قیلدی فریاد و فغان
زاری قیلدی قومی بیر كزدن روان.
ائیتدیلر: کیم یا اميرالمؤمنين
بیزی محروم ائيلهمه گیل یا امين.
بونلارا ائیدور کیم حسين سرفراز:
حق ايروره بیزی يئنه بر حجاز.
همتينيز بيله اولسون سيز دؤنون
گورهليم تقدیری نئیلر تانری نین.
ائيله دئدی آتینی سوردو روان
اول خلايق قیلدیلار زار و فغان.
سوردی اول گون منزله چون ایردیلر
قامو سیّد قاتینا دیریلدیلر.
خون بیراخدی یئدیلر گوتوردولر
سؤز – حکایت اورتایا گتوردولر.
پس حسین اول دم دئدی: یا ابن عم

سن گئری دؤنمک گرە کسین شەرە ھم.
شەر ایچیندە کیمسە یوقدور یا امین
سن گئری دؤنمک گرە کسین یا گزین.
دؤندو عبدالله عباس آغلادی
شەر ائیتدی جانین اول دم داغلادی.

شەر عبدالله ابن عباس

۲۲۰

سندن آیری بانا دیرلیکدور حرام
سنسن آخر ھم اومیدیم صبح و شام.
بانا سنسبز یا امیرالمؤمنین
آخرتدە دونیادا دیرلیک حرام.
آیریلیرسام بن جمالیندن سنین
تندە دورماز جانیم آیروق والسلام.
طاپ فراقین اودونا یاخما بنی
وصلتین سویینە قاندر یا کریم.
ای دریغا حسرت ایله جان و دل
گۆز یاشیندان قان ایچەسر جام – جام.
آیریلیق دردینە درمان اولمادی
درد و حسرت زار و افغان ای ھمام.
آرامیزدا اوش فراق اولدی بوگون
یارین آندا سؤیله نہ باقی کلام.

جواب حسین یدی الله عنه

دۇندى حسين ائيدور: اى شاه كرام
بونجا نئچون زارى قيليرسان تمام
بو فراقين و صلتينه ايره ووز
گر ايرورسه بيزى ربّ الانام.
قادر اولدور چونكى يازدى او قلم
آندان آرتيق اكسيك اولماز اى همام.
۲۳۰

آلنيميزا يازيلانى گۇردوك اوش
باقى سين داخى گۇره ووز والسلام.
ئنده ليم عهدده وفا قيلماق گرهك
چون مسلمانلار قيلور بيزه پيام.
تانرى لطفوندىن قامو حسرتلرى
بير - بيرينه ايرگورور والسلام.
خاطرين خوش توت هله يا ابن عم
قايعى گۇرمه، شاد اول غيل بر دوام.
ائيله دئدى روان اولدى نامدار
كربلايا اول حسين كردگار.
دۇندى عبدالله عباس آغلايو
مكّه جانبينه گۇنلون تاغلايو.
گلدى مكّه شهرينه ائتدى قرار
اول حسين ين حسرتيله زار و زار.

حكايت

ائشيت ايمدى حكايت بوالعجب

کیم نه قیلدی آنلارا تقدیر رب.
شاد هزاران نام و لعنت بر غماز
گلدی غماز ائیلهدی اول بی نماز.
ائیتدی: ای نعمان ائشیتدین می خبر؟ -
جمع اولیسار اوستونوزه با حشر.
۲۴۰

کیم عقلین اوغلو مسلم بوندادیر
کوفه خلقینی یولوندان دؤندهرور.
اؤیله سؤیلرلر حسین نامدار
مکّه دن عزم ائیلهمیش ای شهریار.
چونکی نعمان ایشبو سؤزی دینلهدی
آه قیلدی عقلی گئتدی اینلهدی.
ائیتدی: ایواه گرچک اولا بو خبر
لشکر اولا قامو عالم سر تا سر.
نه بنی قورلار نه زیاد نه یزید
نه عبیدالله نه سرجیل پلید.
وصف حالی نامه ده قیلدی بیان
باغلادی قانادینا اول زمان.
سالدی گویرچین دمشقه اول پلید
تا کی ایشبو حالی آنلایا یزید.
گلدی گویرچین هماندم بیلدیلر
نامه سین آلیب یزیده گلدیلر.
چون یزید اول نامه دن بیلدی خبر
نطقی باغلاندی و اولدی خور و زار.

قورخوسوندان دیتره‌دی یاپراق گیبی
بنزی بوزاردی همان توپراق گیبی.
۲۵۰

وای اگر بؤیله اولورسا بو نشان
بیزه ایریشیر قضایی ناگهان.
یازدی نعمان بیتتی^{۱۶} کیم خیر و شر
سؤیله‌مه ایشبو حکایتدن خبر.
اولماسین کیم سؤیله‌یه‌سن بو ایشی
اوش عبیداللهی سالدیم بن کیشی.
اول وارینجاق حیلہ قیلا آنلارا
اولا کی فرصت بولینه بونلارا.
یازدی نامه یا عبیدالله^{۱۷} دون
فارغ اولوب اوتورسون وای نئچون؟
کوفه شهرین آلدیلار، سن بی خبر،
عشرته مشغول اولوب شام و سحر.
حاضر اول کیم اول حسین برگزین^{۱۷}
عزم کوفه ائیلہ‌میش بیل‌گیل یقین.
چون عبیداللهه نامه دگدی هم
نئیلہ‌ییسردیر ائشید اول پُر ستم
اوخودی بیلدی حکایت وصف حال
ای دریغا دیر بیزه ایردی زوال.

^{۱۶} بیتتی: بیتیک، نامه

^{۱۷} برگزیده: سئچیلیمیش

حُکم قیلدی اول زمان بیندی چری
اون ایکی بین ار، خوارج هر بیرى.
٢٦٠

چکدی لشکر بصره دن اول نا بکار
کوفه دن یانا یوروتدی خاکسار.
دینله ایمدی اول لعین و پُر دغل
کیم نجه ائيله دی مکر و حيله آل.
بیگلرینه لشکرین ائیتدی: بیلین
آلتی گونده شهرى اورتایا آلین.
کوفه شهرین چون ائده سیز حصار
سنّی لر تا باش گتیرمه سین ای یار.
کندی بیندی بئش یوز ار آلدی بيله
گیردی مکه یولونا گؤر نه قیلا.
صورتینی ده گشیریب اول قالتابان^{١٨}
مکه قومی نقشینه گیردی عیان.
بیل دوه سی اللى دوه آلدیلار
اللى کیشی دوه لره بیندیلر.
یوزلرینه هر بیرى توتدی نقاب
اول دوه لر چون گؤرورلر هم عتاب
دؤرد یوز اللى ار قافاسیندان سورور
کوفه یه اول مکه یولوندا ایرور.
کوفه یه سالدی منادی اول زمان

^{١٨} بدگمان

کیم ایریشدی اوش امیرالمؤمنین.

۲۷۰

ایردی اوش گلدی حسین با صفا

شاه مردان اول سلال مصطفی.

خلق استقباله گلستین بیر کزین

کیم ایریشدی اول امیرالمؤمنین.

نئته کیم اول دئدی آنی قیلدیلا

شهر ایچینده منادی لر سالدیلار.

چون ائشیتدی شهر قومی خاص و عام

اولو - کیچی قارشی گلدیلر تمام.

بیعت اهلی چون ائشیتدیلر خبر

ائتدیلر کیم گلدی اول شاه بشر.

گلدیلر مسلم قاتینا اول زمان

ائتدیلر کیم یا امیرالمؤمنین.

نه بویورسان بیزه ای محتشم

بیز داخی قارشیلایالیم با حشم.

مسلم اول گون خسته اولدی چیخمادی

آنلارین یالواردیغینا باخمادی.

یئتمیش ایکی پهلوان اهل سلاح

آتلاوبن قارشی چیخدیلا صباح.

عورت، اوغلان، اولو - کیچی، خاص و عام

یوز یئره اوروب دعا قیلدی تمام.

۲۸۰

ایله رو گلدی دعا قیلدی قامو

حق یاری قیلسین سانا ای بختلو.
 ائیتدیلر کیم یا امیرالمؤمنین
 شاد گلدین یا امام المؤمنین.
 شیمدی دن گئری گره کدیر بیز قامو
 خارجی لری قیراووز ای اولو.
 یوزونه دوتموش نقاب اول بد فعال
 بیلمه دیلر کیمسه نه دور حیلہ - آل.
 سؤیله مه دی باخمادی بونلارا اول
 گلدی گئچدی یئل گییی اول پُر فضول.
 ایردی شهره بیر زماندا اول لعین
 بیلمه دیلر کیم نجه دیر مکر و کین.
 قوندو نعمانین سارایینا همان
 گئچدی اوتوردی خوارج بدگمان.
 قامو اول بیگلر سارایا گل دیلر
 آلدی یوزوندن نقابی گوردولر
 اول سارایین قاپولارین یاپدی لار
 پهلوانلار قامو حیران قالدیلار.
 اول یانادان چیخدی هم اون بین چری
 کوفه شهرین اورتایا آلدی واری.
 ۲۹۰

سؤیله دی اول دم عبیدالله شوم
 قاقیدی و خشم قیلدی اول ظلیم.
 ائیتدی ساباش ای صحابه هم سیزه
 ائیلہ گره کدی وفا قیلماق بیزه.

شیمدی سیزی اۆلدورورسم نئته دور
 پارە - پارە قیلدورورسام نئته دور؟
 اول یارنلر قامو حیران اولدولار
 باش آشاغی قامو گریان اولدولار.
 کیمسە آنا سؤیله مەدی، دینمەدی،
 باشینی قالدیریپ آنا تینمەدی.
 سیزه شیمدی بیر جزا قیلسام گرەک
 یا سیزین احوالینیز بیلسم گرەک.
 نه دورورسوز فکر ایله تورون اؤرو
 گل بیزیملە بیعتە گیرین گئرو.
 قامو اپسم اولدی دوردی خور و زار
 طورى گلدی عمرِ نحس اول نا بکار.
 ایله رو گلدی آنین توتدی الین
 اول لعین و بی وفا و کبر و کین.
 آنی گۆردی پهلوانلار هر بیرى
 گلمز ایسه ایله رو قالماز دیری.
 ۳۰۰

چونکی بونلار قامو ناچار اولدولار
 هر بیرى قالخیب ایله رو گلدیلر.
 گلمەدی مختار و هانی ایله رو
 ائیتدی: کیمسیز، نئته گلمز سیز برو؟
 قالمانوز سیز ده گلون بیعت قیلون
 یوخسا سیزی اۆلدوريسهرم بیلون.
 گلدی مختار ایله رو سؤیلر آنا:

یا عبیدالله ائشید ائیدم سانا
 اول قراری کیم حسین برگزین
 سیزین ایله ائیلهدی اولسون همین.
 اول زیاد اوغلی عبیدالله آنا
 اوشبو قوله راضی اولدوم دیر بانا.
 بیزیم ایله او حسین سرفراز
 قول و بیعت ائیلهدی شاه حجاز.
 دؤندو مختار ائیدور ایمدی بیز داخی
 اوشبو قوله راضی اولدوق سیز داخی.
 ائیدور ایمدی ای جماعت بیر نشان
 دیلهرم سیزدن بانا ائیدون همان.
 هم عقلون اوغلی مسلم بوندادیر
 ائیدویرون یا جماعت قاندادیر؟

۳۱۰

ائیتدیلر کی بوندا مسلم گلمهدی
 بوندا بیزدن کیمسه آنی گؤرمهدی.
 ائیتدی بن بیلدیم کی مسلم قاندادیر
 هانی ابن عروه نین ائوینده دیر.
 دؤندو ائیدور ای عزیز با صفا
 مسلمی گؤستر بیزه قیل غیل وفا.
 ائیتدی هانی آنا: ای بدبخت شوم
 ای فساد اهلی شقی کبرِ ظلوم.
 هانی یی اول دم گرفتار ائتدیلر
 ائشید ایمدی اول عزیزه نئتدیلر

گۆگسونه ياگرينينا اول بدگمان
 اوچ يوز آغاچ اوردو اول پير روان.
 شهر خالقى اولو - كيچى، خاص و عام
 او سارايى آرايا آلدى تمام.
 قصد قيلديلار خراب ائيله يه لر
 جمله بنيادين تراب ائيله يه لر.
 اول لعين و خارجى لرى قامو
 قصد قيلديلار قيرالار اى اولو.
 دؤندو نعمان ابن منذر سؤيله دى
 ائيتدى شاها خلق غوغا ائيله دى
 قوى بولارى تا كى بوندان گئده لر
 اولماسين كيىم خالقى فساد ائده لر.
 قورخوسوندان عقلى باشيندان گئده ر،
 چون عبيدالله ائشيتدى بو خبر
 ائيدور اى مختار ايمدى تور^{۱۹} اؤرو
 آل بونلارى گؤتور وار گئت گئرو.
 مسلم اگر بوندا ايسه بن بولام
 عاقبت بن كندو ايشيمى قيلام.
 اول يارنلر تاشرا گلدى آغلايو
 قاينودان جان و گؤنولو تاغلايو.
 بيعت اهلى سؤيله دى كيىم بخته ور
 بو نه غوغادور بيزه اندون خبر.

^{۱۹} تور: دور / دئديگيميز كيىم "د" حرفلى "ت" يازيليردى.

سؤيله دی مختار کی ایا مسلمین
 بیز دئدیگیمیز دگیلمیش یقین.
 اول یارنلر جمله غمناک اولدولار
 اول لعین آل ائيله دیگین بیلدیلر.
 هر بیرى ائولو ائوینه گلدیلر
 گؤنلو قایغولو پریشان اولدیلر.
 گئجه اولدی اول یارنلر بیر - بیرین
 گلدیلر مسلم قاتینا یا امین:
 ۳۳۰

اول جماعت آغلادی قیلدی فغان
 نه قیلالیم یا امیرالمؤمنین؟
 کیم بو ملعون شقی بد فعال
 نئجه قیلدی بیزیم ایله مکر و آل.
 مسلم ائیدور یا جماعت نئده لیم
 بیز بو ایشه نئجه چاره ائده لیم.
 ائیتدیلر کیم بیز صبر ائتمک گرەک
 هم حسینە کیشیمیز گئتمک گرەک.
 تا کی ایریشه بیزه اول سرفراز
 اول سلاله مصطقی شاه حجاز.
 گئجه بونلار بو ایشی تانیشدیلار
 گون صاباح اولدی قاپویی آچدیلار.
 گۆردولر کیم خارجی لر لشکری

آرايا آلميشدى بير كزدن شارى^{۲۰}.
 اول يارنلر گۆردولر بو هييتى
 ائيتديلر گۆر كى نئتميش بو ايتى.
 اى عجب كيم نئجه اولايشيميز
 تشويشه تبديل اولدى دوشوموز.
 نه قيلاليم بو ايشه، چاره نه دير؟
 بو خارجى لر بيزى اوش اۆلدورير.
 ۳۴۰

بۆيله دئييب هر بيرى غمناك اولور
 يارين ايکيندن ائشيدەسيز نولور.
 شب بخير اولسون سيزه اى دوستان
 تمام اولدى بو اولكى داستان.
 محليسه ايردى سۆز ختم ائيله ديك
 اوشبو اۆل داستانى سۆيله ديك.

مجلس ثانى

بو ايکينجى مجلسه آغاز ائده ليم
 شعر جنگى اوش گينه ساز ائده ليم.
 اول خارجى نين وار ايدى بير قولى
 يازى - اوخوماقدا وار ايدى الى.
 كافير ايدى، حيله کار، مُردار ايدى
 اول عبیداللہ توغرو يار ايدى.

سؤيله دی اول دم عبیدالله آنا
یا موبارک بیر ایشیم واردیر سانا.
ائیتدی بو ایشی بنیمچون سن بیتیر
مقصودونا ایریین فارغ اوتور.
مسلیمی گر بیلیر ایسن ای غلام
نه دیلرسن آلاسان بندن تمام.
ائیدور ایمدی همتین اولسون بيله
آلدى بئش یوز آلتونی گیردی یولا.
۳۵۰

واردی گۆردی بیر آرادا سنی لر
وصف حالی سؤيله شیر آغلار بولار
گلدی ایله رو یوز یئرہ اوردی روان
حيله قیلدی آنلارا اول بدگمان.
ائیتدی: اوچ گوندور بو شهرہ ایرمیشم
خارجی لردن جفا چوخ گۆرموشم.
دیلہرم مسلم جمالینی گۆرہم
یوزومو آنین آیاغینا سورہم.
ائیتدیلر کیم مسلمی بیز گۆرمہ دیک
قاندادیر مسلم بیز آنا ایرمہ دیک.
یوزونی اوردی یئرہ، قیلدی فغان
رد قیلماں سیز بنی ای دوستان.
تاجرم سنی، عراقدان گلدیم اوش
بوندادیر مسلم ائشیتدیم آنی خوش.
بن آنین کیم یوزونی گۆرہ ییم

بئش يوز آلتون نذرى آنا وئره ييم.
 ائيتديلر كيم تاجر ايميش بو جوان
 ايلته ليم گؤرسون يوزونى پهلوان.
 آلديلار آنى همان دم گلديلر
 گيروبىن مختار ائوينه تولديلر.
 ۳۶۰

گلديلر مسلم قاتينا كيم اولو
 بير ايگيد گلدى غريب اى بختى اولو.
 يوزونوزو گؤرمك ايستر يا امام
 اوش گتيرديك آنى بوندا اى همام.
 مسلم ائيدور: اولماسين كيم آل اولو
 مكر اولو كيم بيله نئجه حال اولو؟
 ائيتديلر كيم تاجر ايميش سؤيله دى
 وصف حاليندان حكايت ائيله دى.
 ائيتدى كيم گلسين برو گؤرم يوزون
 تاجر ايميش تا كى سؤيله يه سؤزين.
 گلدى ايله رو او لعين بدفعال
 اوردى يوزون يئره قيلدى حيله – آل.
 قيلدى فغان اوڭدو الين – ديزينى
 آياغينا اوردى اول دم يوزونى.
 اوڭدى يئره قودى بئش يوز قيزىلى
 بيلدى سيررين همان دم اول ولى.
 زارى قيلدى كيم امير المؤمنين
 بن داخى بيعت قيلارام يا امين.

ماليم و جانيم فدا اولسون سانا
جان وئره ييم دين اوچون اؤندن - سونا.
۳۷۰

مسلمين توتدى الين اول لعين
قىلدى بيعت ايله با مكر و كين.
اؤرى توردى يوز يئره اوردى گيرو
اول عبیداللہ گلدی یوگيرو.
دئدى: گوردوم مسلمى تا بوندادير
گيزلى مختارين ائوى ايچينده دير.
مسلم ائيدور اى يارنلر بو لعين
حيله ايله گلدی بوندا اول يقين.
اول زياد اوغلو لعين و پر ستم
ائيتدى مختارى اوخون گلسين بو دم.
ائيتديلر مختارا كيم دور يا امين
گل سنى اوخور اميرالمؤمنين.
دؤندو مختار آنا ائيدور اى عزيز
نئجه سى مؤمين اولور اول بى تميز.
سؤيله دی مختار آنا كيم اول زمان
بیز دئمه زیز مؤمن آنا بى عيان.
سيرريميزی آنلادی اول بد فعال
بونلارين ايشى هميشه مكر و آل.
هانى مختار ايله بو سؤزده ایدی
گلدی قاصد كيم سیزی اوخور - دئدى.
۳۸۰

گلدی مختار اول دم آنین قاتینا
 سؤیله دی سؤزون بولارین یاتینا.
 ائیتدی ای مختار مسلم قاندا دیر
 بیلیرم آنی کیم آخر سنده دیر.
 دئدی مختار: ای منافق سؤیله مه
 مسلم ایچون بانا بهتان ائيله مه.
 اول قولی اوخودولار گلدی ایله رو
 قیلدی مختار ایله آنی روبرو.
 قیلدی مختار ایله اول دم قیل و قال
 قاقیدی مختار، ائیدور بد فعال.
 سؤیله دی مختار آنا کیم ای لعین
 ای شقی بدبخت و ای دینسیز بی دین.
 ای منافق، سن حقیر و بی وفا
 دوشمن آل رسول مصطفا.
 سن قیلاسان بیزه زحمت نا بکار
 قیلما یا رحمت سانا پروردگار.
 قیلدی اول دم عبیدالله آنا
 آلدی اؤنوندن دیوید آتدی آنا.
 گلدی دوخوندی مختار الینه
 صورتی بولاشدی آلنی قانینا.
 ۳۹۰

آلنی یاریلدیغینی کیم آنلادی
 ال قیلیجا اوردی اول دم اول ولی.
 قارشیدان چالیدی عبیداللهی اول

سيچرادی تخت اوزهريندن اول فضول.
چالدى تختى ايکى پاره ائيلهدى
يئر يئریندن خارجى لر سؤيلهدى.
آلتى بين خارجى چون کيم اوشديلر
چئوره سيندن ايت گيبي ياپيشديلر.
اول داخى بير نچه اؤلدوردى روان
اوشوبن توتدولار آنى اول زمان.
خارجى لر آنى چون کيم توتدولار
اول ساراي ايچينده زندان ائتديلر.
قىلدىلار مختار ائوينه هم خبر
خارجى لر پهلوانى توتدولر.
مسلم ائشيتدى بو سؤزى ناگهان
گؤنول و جاني قاينولاندى اول زمان.
صورتيني ده گيشيروب دوردى روان
گلدی قاضى ائوينه اولدى نهان.
بويورور اول دم عبیدالله گيرو
ياغمالان مختار ائوين تورون اؤرو.
۴۰۰

اول دم ايچره خارجى لر گلدیلر
پهلوان ائوينى يغما قىلدىلار.
ايسته ديلر مسلمى بولماديلار
قانجارو^{۲۱} گئتديگيني بيلمه ديلر.

^{۲۱} هاراييا؟ هارا؟

سؤیله دی اول دم عبیدالله گئرو
 هانی ائوین داخی یغمالان دئیو.
 اول آغاج زخمینده هانی قالخمادی
 خارجی تانری امانین بولمادی.
 گئجه اولدی مسلم آندا آغلادی
 آغلاماق ایله یوره گین تاغلادی.
 ائیتدی یا قاضی کرم قیلسا بانا
 بیر - ایکی گون ایشبو اوغلانلار سانا
 تانری یولوندان امانت بیله سین
 بن گلینجه بونلاری ساقالا یاسین^{۲۲}.
 قوچوپ اوغلانجیقلا رینی آغلادی
 یاراغینی هم سلا حین باغلادی.

شعر مسلم

ای قوزولاریم بیزه قیلین حلال
 گرچی کیم بو کز بیزه اولدی ملال.
 یارادیلمیشین زوالی وار بیلیم
 باقی اولدور کیم آنا یوخدور زوال.
 ۴۱۰

نه قیلاییم قوزوجاقلاریم سیزی
 مشکل اولدی بیزه آیروق بو وصال.
 قصد قیلدی یار بیزی اؤلدورمه گه

^{۲۲} ساخلا یاسان

بۇيلە يازمىش آلنيميزا ذوالجلال.
قوزوجاقلاريم بيزى اونوتمانيز
همتئينيز بيله اولسون يا رجا.
گندهرم بن، سيز اسن قالين بوگون
يارين آندا سۇيله نه بو قيل و قال.

شعر پسر

دۇندو اوغلانچىقلارى ائيدور آنا
بابا بيزه سن داخى ائيله حلال.
ايشبو قول ايله گتيردين مى بيزى
كىم غريبلىكده قوياسين بى زوال.
نه قىلاليم تانرى نين تقديرى بو
آلنيميزا يازيلان بو ايدى فال.
چون اميرالمؤمنينه ايره سين
قىلاسين بيزدن آنا بو وصف حال.
ائيده سين قوزيجاقلاريم بنيم
خارجى الينده اولدولار قتيل.
داديميزى تا كى بونلاردان آلا
بيزيم اول زين البشر، تاج رجال.

جنگ مسلم با يزيد

۴۲۰

ائيله دئدى آغلاديلار زار و زار
بيندى مسلم آتينا نوميدوار.

شهر ایچینده قورور ایدی هر یانا
 دیلر ایدی کیم چیخایدی بیر یانا.
 خارجی لر چئوره آلمیشلار شاری
 وار ایدی بیر ار خوارج سروری.
 قارانودا اوغرایو گلدی آنا
 ائیتدی: کیمسن، نه دور آدین ائییت بانا.
 بیلدی مسلم آنی هرگز دینمه دی
 ال قیلیجا اوردی آندان دؤنمه دی.
 ایردی چالیدی قیلیجینی اوستونه
 آنی ایکی پاره قیلماق قصدینه.
 گنبد اوردی سیچرادی آندان یئره
 بین ار آلدی مسلمی اورتا یئره
 تیغ الینده آلدی مسلم همچو شیر
 تار و مار ائیلهدی آنلاری دلیر.
 بیر دم ایچره یوز ییگیرمی سین بیچر
 قالانی هر بیر یانا قاچار
 مسلم آندان بیر قاپویا یورودی
 اول قاپودا داخی بین ار وار ایدی.
 ۴۳۰

آرایا آلدیلار آنی هر یانا
 نه کیشی سن دئیو سوردولار آنا.
 سؤیله مه دی بونلارا اول شیر نر
 اول حقایق چئوره سینی آلدیلار.
 اول زیاد اوغلونا قیلدیلار خبر

ایره گلدی اول لعین و بدگهر.
 بین ار ایله گلدی مسلم قاتینا
 گوردی مسلمی کی بینمیش آتینا.
 نعره اوردی مسلم اول دمدہ آنا
 ائیدیویر آدین دندی ای نحس بانا.
 ائپله دندی چکدی تیغ آبدار
 حمله قیلدی اول لعینه شیروار.
 بیلدی آنی اول لعین و بدگهر
 کندی قاچدی لشکره قیلدی خبر.
 آرایا آلدیلار آنی ناگهان
 ال قیلیجا اوردی اول دم پهلوان.
 بیر غریو قوپدی و فریاد و نغیر
 دون ایچینده های و هوی و دار و گیر.
 نئجه کیم جهد ائپله دی یول بولمادی
 بیر یانا چیخماغا چاره اولمادی.
 ۴۴۰

کوفه خلقی قیلدی بیر کزدن غلو
 اولو - کیچی، خاص و عام، اوسلو^{۲۳} - دلو.
 چون صاباح اولدی و باش قالدیردی گون
 یالینیز بیر مسلم ایدی، نئپله سون!
 خارجی لر آنی چئوره آلدیلار
 مسلم اوزره تیرباران قیلدیلار.

^{۲۳} اوس: عقل / اوسلو: عقیللی

قالخانی یاپیندی و تارتدی قیلیچ
 نعره اوردی دَپدی قاییرمادی هئچ.
 خارجی لردن گؤتوردو چون دامار^{۲۴}
 دم به دم نعره اورور اول شیروار.
 قوشوبان بیر یانا دَپدی آتینی
 دیلر ایدی قورتارایدی جانینی.
 خالق آلاییندا قاچارلاردی آنین
 ضربینی گؤرموشلر ایدی تیغی نین.
 گؤردو تام^{۲۵} اوستونده بیر عورت دورور
 عورت آغلار مسلمی چونکیم گؤرور.
 مسلم ائیدور سُنّی می سین یا نگار
 عورت ائیدور سُنّی یم ای نامدار.
 مسلم ائیدور: بیر ایچیم سو وئر بانا
 آخرتده بن شفی اولام سانا.
 ۴۵۰

مشربه یله سونیوئردی^{۲۶} سو آنا
 خارجی شامی ایریشدی بیر یانا.
 گؤردی کیم سو ایچر ایدی قومادی
 لشکره: اور - دئدی کندو دورمادی.
 خارجی لر قیلدی غوغا هر یانا

^{۲۴} نسخه لرده "طمر" یازیلیمیشدیر کی همان دامار دئدیگیمیز سؤزجوکدور. عثینی حالدا گؤرونور کی فارسیچادا اولان "دمار از روزگار در آورد" همین عبارهنین ترجمه سی دیر. دمار همان دامار دئمکدیر.

^{۲۵} دام، ائو اوستو

^{۲۶} سونی وئرمک: تقدیم ائتمک، سونماق / سونماق ابله برابر وئرمک

تیرباران قیلدیلار نئیدم سانا.
 مسلم آندا یاولاق ارمیشدی عظیم
 بیر کز ائیتدی درد ایله: یا حکیم!
 ای قدیم و قادر و غفار و رب
 بونلارا سن وئر جزا ای فرد و رب.
 نئده ییم یاولاق^{۲۷} بونالمیشدیر تنیم
 زخم وافر^{۲۸} یئدیم، آخدی قانیم.
 قصد قیلدی اول سوی کییم ایچه ایدی
 جنگ ائدوبن اول آرادان گؤچه دی.
 آغزینا آلدی سوی اول ناگهان
 خارجی شامی ایره گلدی همان.
 گرز ایله آغزینا^{۲۹} اوردی اول لعین
 مشربه سیندی سو دؤکولدو همین.
 زخم ایروردی آغزینا اول نا بکار
 طاقتی طاق اولدی مشکل اولدی کار.
 ۴۶۰

آتی باشینی چئویردی کییم گئده
 حمله قیلدی خارجی لر قصد ائده.
 ساناسین آتین قاناتلانمیش تنی
 بئتمیش اوچ یئرده یئمیش اوخ دمره نی.
 طاقتی طاق اولدی دوشدی آت یئره

^{۲۷} یاولاق: یالقیز، تک و تنها

^{۲۸} وافر: چوخ، چوخلو

^{۲۹} نسخه ده و نشرده "آغزیرا" یازیلیمیشدیر.

عقلی یوخ مسلم کی کندویی دیره.
 خارجی شامی گلیر اول مکر و کین
 چالدى مسلمی همان دم اول لعین.
 تیغ اوشوردی خارجی لر اول زمان
 مسلمی قیلدی شهید اول قالتابان.
 کسدى باشینی همان دم اول ضریر^{۳۰}
 آلدی گلدی تا زیاد اوغلو حقیر.
 مسلم اؤلدوگونه شادی قیلدیلا
 قیلما یا زحمت بولارا کردگار.
 اول سو وئره خاتونی گتیردیلا
 حکم ائتدی کیم آنی یئتیردیلا.
 دین یولوندا اؤلدورورسن جانینی
 آخرته ایلته سین ایمانینی.
 اول عبیدالله ملعون سؤیله دی:
 "مسلمین اوغلانلارین بولون" - دئدی.
 ۴۷۰

هر کیم آنلاری بولورسه بی غرض
 ایکی پاره شهر آلا بدن عوض.
 چون شریح قاضی ائشیتدی [بو] خبر
 خاطیری اولدی پریشان ای پسر.
 اوخودی اوغلون قاتینا اول زمان
 ائیتدی اوغلو ائشیت ایمدی داستان.

^{۳۰} ضریر: کور، گؤزو گۆرمز

نه قیلالیم ایشبو اوغلانجیققلاری
 نئجه هم ساخلایالیم بیز بونلاری.
 ناگهان آنی خارجی لر آنلایا
 ایش ائده لر بیزه عالم تانلایا.
 ائیتدی بابا بونلاری نئتمک گره ک
 دئدی: مگه یه آلیب گئتمک گره ک.
 یوز قیزیل آلتون بولارین بیلینه
 باغلانوز کیم گنده کعبه یولونه.
 آل گنده بونلاری سن ای عیال
 یوخسا بونلاردان بیزه گلیر ملال.
 گئجه اولدی بونلاری آلدی روان
 یولا گیروب یورودولر اول زمان.
 گئجه نین بیر بخشی گئچینجه روان
 یولا گیروب یورودولر اول زمان.
 ۴۸۰

گئجه نین بیر بخشی گئچینجه بولار
 ایکی - اوچ فرسنگ یولی کیم آلدیلار.
 قاضی اوغلی ائیدور: ایشبو توغرو یول
 مگه یه گندهر ائشیدون ای اوغول.
 نه قیلالیم ایشبو ظالیم لر سیزی
 بولار ایسه اودا یاخارلار بیزی.
 آغلایو اول ایکی معصوم گئتدیلر
 قاضی اوغلو دؤندو بونلار نئتدیلر؟
 نارسیده ایکی اوغلان طفل خام

نه قیلورلار بونلاری ائشیت تمام.
 بیرری اون یاشیندا ایدی، بیرری
 اون بیرینده دور بیرری ای یول اری.
 یولی قاندا وارسین بیلمه دیلر
 یالینیز آغلاشو یولا گیر دیلر.
 صبحه دکی گئتدی بونلار آغلا یو
 یولی آز دیلار کیم آندان ای اولو.
 ناگهان بیر سویا اردیلر مگر
 سوسامیشلار اول سودان هم ایچ دیلر.
 خارجی لر قورخوسوندان هم بولار
 اول بوک ایچینده یئتیب گیزلندیلر.
 ۴۹۰

سویا گلدی بیر قاراواش^{۳۱} ناگهان
 بونلاری گوردو اوتورموشدی نهان.
 ائیتدی: کیملر سیز؟ نئچون گیزلندونوز؟
 سیررینیزی گیزلهمه نوز، ائیدونوز.
 ائیتدیلر کیم بیز غریب اؤکسوزلریز
 کیمسه میز یوخ، بو یول اوزره یالینیز.
 ائیتدی کیم: سیز مسلم اوغلانجیق لاری
 دئگول ایسه نوز عجب ای یول اری؟
 آه قیلیب آغلادیلار زار و زار
 تانری ایچون بیزی شاخلا ای نگار.

^{۳۱} قاراواش: کنیز

اول قاراواش ائيدور ايمدى بوندا سيز
 اگله نونوز بن گلينجه اى عزيز.
 قادينيم، سنى مسلمان دور بنيم
 بن فدا قىلام سيزه جان و تنيم.
 گلدی خاتونا قاراواش سؤيله دی:
 مسلمين اوغلانلارين بولدوم - دئدی.
 بوندا گوردوم سو قاتيندا اوتورور
 خاتون آنلاری قاتینا گؤتورور.
 يئيه سين قودى يئديلر اول شهاب
 گؤزلريندن آخار ایدی قانلو آب.
 ۵۰۰

ائيتدی زنه ار ای جگر گوشه رسول
 ائوون ایسیسی^{۳۲} خارجیدور پس فضول.
 گئجه اولدی چون کی گلدی اول لعین
 عورت ائیدور اوچ گون اولدی قاندا سین؟
 ائیتدی: یا عورت نه ائدهم بن سانا
 اوچ گون اولدی ایستهرم بن دؤرد یانا.
 مسلیمین اوغلانلاری بولسام گرهک
 ائله دوین مال و ملک آلسام گرهک.
 عورت ائیدور: ای اوتانماز خیره سر
 تانری دان قورخ آخی بو دونیا گئچر.
 نه قیلا سین ایشبو بئش - اون گون عجب

^{۳۲} ایسیسی: صاحب / ائوون ایسیسی: ائو صاحیبی

دونييا قالماز، آخرت قیل سن طلب.
 خارجى دیر عورته چوخ سؤيله مه
 يئيه سى گتور سؤزى چوخ ائيله مه.
 آغولاندى و قبردى اول پليد
 ائشيت ايمدى کيم نه قيلدى اول ايت.
 مسلم اوغلانچىقلارى اويودولار
 اولوجاسى دوش گؤروب اويانديلار.
 اؤپهرک قارداشجيغين اوتوردولار
 دوش حکايت آرايا گتوردولر.

۵۱۰

ائيدور اى قارداشجيغيم ائيله حلال
 بيز داخى يارين اوليساروز قتال.
 بابامى دوشومده گؤردوم بن هله
 بيزى داخى گلدى اوش ايلتور بيله.
 ايمدى جانيم سن حلال ائيله بانا
 اى کى بو جانيم فدا اولسون سانا.
 بير - بيرى نين بوينونا ياپيشديلار
 زيرا قيليب ايكيسى آغلاشديلار.
 ناگهان اويانو گلدى اول لعين
 آنلارين ائشيتدى آغلاشديقلارين.
 ائيتدى: عورت بو نه غوغادور عجب
 ائو ايچينده آغلاشيرلار نه سبب؟
 عورت ائيدور کيم بيله کيم قاندادير
 خارجى ائيدور بيزيم آخردادير.

توردی گیردی ایچه رو اول نا بکار
 گۆردی اوغلانجیققلاری اول خاکسار.
 تانری دان قورخمادی اول دم اول لعین
 ایکیسی نین داخی باغلادی الین.
 عورت ائیدور: تانری دان قورخ ای حلال
 حق رسولوندور آخی بو عیال.
 ۵۲۰

نئجه کیم یالواردی چاره اولمادی
 اول لعین هرگز شفاعت قیلمادی.
 ایرئه اولدی بونلاری آلدی گئدهر
 ایردی شط ایرماغینا دینله نئدهر.
 اول ایتین بیر قولی وار اسود بنام
 ائیتدی خلق اؤلدور بولاری یا غلام.
 اسود ائیدور: قیلمایام هرگز بونی
 بونلاری اؤلدورمه زم اؤلدور بنی.
 ائیتدی اؤلدور یا خود اؤلدورم سنی
 اؤلدورورسن آزاد ائدهرم سنی.
 اسود ائیدور بن سنی اؤلدوره یم
 قامو عالمی سانا گولدوره ییم.
 آلدی اسود تیغ برآن اول زمان
 اول لعینه حمله قیلدی ناگهان.
 قالخانین قارشى توتدی اول لعین
 دفع قیلدی اسودین اول حمله سین.
 سیچرادى یاپیشدی اسود اول ایته

چكدى دوشوردى يئره گۇر ايش نئته.
دیلر ایدی کیم آنی اۆلدوره دی
ایره گلدی آنی اوغلی قومادی.
۵۳۰

اسود الیندن چو قورتولدی اول ایت
اسودی قیلدی همان ساعت شهید.
اوغلونا قاقیوبین دور غیب – دئدی
ایشبو ایکی اوغلانی اۆلدور دئدی.
اوغلی ائیدور تانری دان قورخ ای حشر
نئله دی کیم بونلاری اۆلدوره لر؟
نارسیده بو ایکی اوغلانلاری
نه سببدن اۆلدورورسن بونلاری؟
سن علی نین قارداشی اوغلانلارین
نئشه ناحق بونلاری اۆلدوره سین.
بونى دئدی قصد قیلدی اول داخی
کیم آتاسین اۆلدوره یدی اول سخی.
تیغ الینه آلدی اول ملعون روان
اوغلانی قیلدی شهید اول قالتابان^{۳۳}.
عورت آنی گۇردى زارى ائيله دی
آیاغینا دوشدی و چوخ آغلادی.
ائیتدی تانریچون امان ای بدفعال
یوخسا تانریدان گلیر بیزه زوال.

^{۳۳} قالتابان: احمق

تانری دان قورخمادی اول ملعون ایت
چکدی خنجر حمله قیلدی اول پلید.
۵۴۰

ایکی اوغلان نارسیده طفل خام
قرآن اوخور ایکیسی حافظ کلام.
بیری - بیری نین بوینونی یاپیشدی لار
زار و زار اول ایکیسی آغلاشدیلار.
اولوجاسی ائیدور ای نحس و پلید
سن بنی اول گره ک قیلسان شهید.
تا کی بن قارداش فراقین گورمه ییم
داخی آنین اشتیاقین گورمه ییم.
اولوسونون آدی ابراهیم ایدی
هم کیچی سی نین محمد دور آدی.
گلدی ابراهیمی توتدی اول لعین
کسدی باشین سویا سالدی گؤوده سین.
باتمادی سویا سو آلیب گئتمه دی
خارجی هرگز محابا ائتمه دی.
بیریسینی داخی اولدوردی اول ایت
قرآن اوخوردی محمد کی ائشیت:
قیلمادی قرآنا عزت اول پلید
آنی داخی ائيله دی اول دم شهید.
باندی سویا کیمسه آنی گورمه دی
بونلارین کیمسه نشانین وئرمه دی.
۵۵۰

بیر طرقة قوپدی اول دم ناگهان
 سانسان اوزولدی بند آسمان.
 خلق عالم اوپله ساندیلار مگر
 کیم قیامت قوپدی اول دم بی خبر.
 خلق گؤروبون بونی عبرت ائيلهدی
 ابلیس اول ملعونا لعنت ائيلهدی.
 توردی آلدی اول ایکی باشی گلیر
 قرآن اوخور اول ایکی دن صوت گلیر.
 آلیب آنلاری گتیردی اول زمان
 اول زیاد اوغلی منافقه همان.
 ایله یینده قودی و قیلدی دعا
 قرآن اوخور اول ایکسی دایما.
 سوردی آنی اول عبیدالله دون
 بو نه باشلاردیر گتیردین ای زبون؟
 ائیتدی: مسلم اوغلی باشی دیر بولار
 شؤیله اؤلدوردوم بولاری خوار و زار.
 -کیم ائیتدی بولاری اؤلدور سانا
 یا نئچون دیری گتیرمه دین بانا؟
 ختم اندینجه قرآنی دینمه دیلر
 خوش بلند آواز ایله اوخودولار.
 ۵۶۰

اول عبیدالله ائشیتدی دیتره دی
 ایشبو ملعونی توتون باغلان دئدی.
 کوفه خلقی چون ائشیتدی اول زمان

قىلدىلار غوغا قامو پير و جوان.
 دئدىلر كيم اى زياد اوغلى زبون
 اؤليسرسين اى شقى بدبخت شوم.
 قصد قىلدىلار غلو عام اول
 سنى لر دؤيونجه بير بدنام اول.
 اول لعينين ايكي الينى بولار
 باغلايوبان بوينونا ايپ تاختىلار.
 وئردىلر بير سنى يه ائلتر كشان
 تا جزاسينى بولا اول قالتابان.
 اول آرايا چون گتيردىلر آنى
 گۆردولر آغلار اوتورموش خاتونى.
 گۆردولر ايكي ايگيد اؤلموش ياتير
 ائيتدىلر خاتون بولار كيمدورور؟
 ائيتدى بيرى اوغلوم ايدى، اول بيرى
 قولوم ايدى ائشىدين اى يول ارى.
 سنى لر اول دمده آنى باسدىلار
 ايكي الين هم آياغين كسدىلر.
 ۵۷۰

بورنونى قالاقلارينى ييردىلار
 ايكي گۆزون اويوبان چىخاردىلار.
 گۆودهسينى پاره - پاره قىلدىلار
 گۆتوروب ايرماق ايچينه سالدىلار.
 تاشدى شط تاشرا بيراخدى اول ايتى
 سو قبول ائيله مەدى اول لعنتى.

دۇۋشوروبن آنى يئره گۇمدولر
 تاشرا بيراخدى آنى يئر گۇرمەدى.
 سو قبول ائيله مەدى يئر آلمادى
 آنى گۇممەگە داخى يئر اولمادى.
 اول لعينى بير يئره دۇۋشوردولر
 يانديروبان آنى اودا اوردولار.
 اول ايكي معصوم باشينى بولار
 كوفه شەرىندە آنى دفن ائتديلر.
 ختم اولدى بو ايکينجى داستان
 يئنە يارين گلە سيز اى دوستان.
 سۇيله يەۋۋز بو اوچونجوندىن خبر
 گر ايريشدورورسە بيزى دادگر.

المجلس ثالث در بيان مقدمه ی جنگ

بو اوچونجو مجلسى سۇيله يەلیم
 كربلا حالين بيان ائيله لیم.
 کیم جگر گوشه ی رسول کردگار
 كربلادا اولدى آنا کاروزار
 جان قولاغيله ائشیدین بو سۇزی
 مصطفایارین اونوتمايایا سیزی.
 چون روان اولدى حسین نامدار
 کوفه دن یانا گۇنلدى شەریار.
 قامی له قارداشلاری جمله بیله
 اوغلی – قیزی قاموسی گیردی یولا.

بریه دن چیخیب یاخین کیم گلدیلر
 قاده سانین^{۳۴} یازیسیندا قوندیلر.
 کوفه دن بیر ساربان اولموش روان
 آغلا یو گلدی حسینہ اول زمان.
 کاروان خلقی حسینى گؤردولر
 قامو گلدیلر یئرہ یوز اوردولر.
 چون زھیری گؤردی اول شیر ولی
 اول رسول اوغلی حسین این علی.
 ائیدور آنا: زھیر با صفا
 کوفه دن بیزه خبر وئر ای صفا.
 اول زھیر ائیدور: ایا میر و ولی
 ای سپهسالار و ای سیرر علی.
 ۵۹۰

نه سورار سین کوفه نین حالی نه دیر؟
 لشکر انبوه آنین اوستونده دیر.
 کوفه نین اوستونده قیرخ بین ار تمام
 شهری اورتایا آلیبدیر ای همام.
 هانی ایله اشعث اوغلی احمدی
 هم کثیر اوغلی محمد قالمادی.
 بونلاری قیلدی شهید ای سرفراز
 توتدی مختاری داخی ای دلنواز.
 ائيله سؤیلرلر کی ای میر وحید

^{۳۴} قادییه - بیر محل آدی دیر.

مىسلمى داخى قىلىبدىر اول شهيد.
 بو آرايا سىز نه دئيو گلدنيز؟ -
 اول جماعت سؤزونه آلداندينيز.
 چون حسين ائشيتدى بو سؤزى عيان
 خاطيرى اولدى پريشان اول زمان.
 چونكى عبدالله ائشيتدى حالينى
 آتاسى - قارداشلارى احوالينى،
 نوحه قىليب آغلادى اول زار زار
 آغلادى هم اول حسين نامدار.
 سؤيلهدى اول دم حسين باصفا
 قانجارودور عزمينيز اى باوفا؟
 ۶۰۰

بىر بونون گيىيى تجارت ايله رو
 بيزه گلدى سن گنده رسين قانجارو.
 سن بيزيم ايله بيله اولسان گرەك
 بو تجارتدن گئرو قالسان گرەك.
 سؤيلهدى اول دم زهيره سرفراز
 ائيله اولسون دئدى اى شاه حجاز.
 صد هزاران جان فدا اولسون سيزه
 دولت اولان جان فدا قيلماق بيزه.
 ايكي آت، ايكي دوه آلدى بيله
 آغلادى اوغلونى گؤندردى يولا
 اوغلى آلدى مالينى اولدى روان
 قالدى كندوسى حسين ايله همان.

اول زياد اوغلي عبیدالله مگر
 گلدیگیندن سیدین بیلدی خبر.
 خاطیری اولدی پریشان اول خبیث
 ائیتدی یا نعمان منذر کی ائشیت
 سن نه دیرسن نه قیلالیم آنلاری؟
 ائیتدی حکم ائيله کی اتلانسین چری.
 تا کی وارا آنلارین یولون آلا
 قویمایالار آنلاری بوندا گله.

۶۱۰

یار ایدی بیر پهلوانی کیم بنام
 حرّ زار ایدی آدی اول ناتمام.
 سؤیله دی اول دم عبیدالله آنا
 اون ایکی بین ار آلیب وار اول یانا.
 یولونی آل غیل بولارین اول زمان
 بن وارینجا بکله^{۳۵} گیل ای پهلوان.
 یورودی حرّ اون ایکی بین ار ایله
 کربلادا ایردی ائشید نه قیلا
 سنّی لر چون کربلایا ایردیلر
 قارشی لشکر قونموش ایدی گۆردولر.
 لشکری گۆردی حسین نامدار
 درد ایله آه ائيله دی اول شیروار.
 سیدین بیر پهلوانی وار ایدی

^{۳۵} بکله مک: گۆزله مک، منتظر اولماق

سرور ایدی آنی توغرو یار ایدی.
قاسیم ابن خاتم ائیدورلر آنا
دؤندی باخدی هم حسین آندان یانا.
ائیتدی: یا قاسم بو لشکر حالینی
بیلدوریورسن بیزه احوالینی؟
تازیانه اوردی قاسم آتینا
سوردی آتین گلدی لشکر قاتینا
۶۲۰

ایکی آتلو گلدی آنا اول زمان
آلدیلار حرّه گتیردیلر روان.
گؤردی قاسم حرون اول دمدە یوزون
آه قیلدی یاش دولدوردی گؤزون.
قاسم ائیدور حرّه نئچون گلدونوز
سنی ایکن یا خارجی اولدونوز؟
حرّ ائیدور: وار ائیت گیل سیّده
گلدیک آنی کیم قومایاووز گئده.
گلدی قاسم سیّده قیلدی خبر
چون ائشیتدی قایغولو اولدی مگر
اول آرادان بیر مقاما گلدیار
قوناجاق بیر یئر بولوبن قوندولار.
ائشید ایمدی اول عبید الله دون
کیم نئجه مکر ائیله ییسر اول زبون.
بیر آرایا گلدیلر تانیشدیلار
نئجه قیلایم بونی دانیشدیلار.

ائیتدیلر کیم عُمری اوخوماق گرہک
 بو ایشی باشارور گؤرمک گرہک.
 سعد وقاص اوغلی عُمرِ نابکار
 کبری چوخدور بیگلیک وئورورسن یا امین
 بو ایشی باشا ایلتر یا گزین.
 وئریب ایدی اوخودی عمری روان
 وئردی بیگلر بیگلیگینی اول زمان.
 اول دم آنا بئش یوک آلتون بویورور
 تخت و تاج و چوخ خلعت بویورور.
 ائیدور آنا ری ولایتی سنین
 حکم شیمدن گئرو سنیندور سنین.
 عمر ائیدور ای شهینشاہ جهان
 نه سبدن بونجا بخشش لر عیان؟
 ائیتدی اوتوز بین چری آل غیل بیلہ
 وار حسینی قوما کیم بندا گلہ.
 بیعت ائتسین ائتمز ایسن باشینی
 کس گیل آنین سن بیتیرگیل ایشینی.
 ری ولایتی ابد اولسون سنین
 داخی وئرم نه دیلر ایسن جانین.
 سیز بیلین دئدی آنا اول عمرِ دون
 دئدی وئردی دونیایی آدی ساتین.
 آلتون ایله خلعتی آلدی روان
 ائوه گلدی عورتینه اول زمان
 ۶۴۰

عورتی ائیدور دریغا بیلمه‌دین
کندوزونه سن ائیو ایش قیلما‌دین.
ایکی اوغلی وار ایدی اول جاهیلین
بیری ابراهیم، بیری مختار آنین.
کیچی اوغلو ائیدور ای بابا بو ایش
یارامازدیر ائیله یومه‌دون ساغیش.
ای دریغا دینینی وئردین یئله
دونیا داخی گیرمه‌ییسردور اله.
اولوجاسی ائیدور: ای بابا بنیم
نقدی هرگز نسنه‌یه وئرمه‌جانیم.
هله شیمدی نقدینی خوش گۆره‌ووز
آخرتده نه اولیسار گۆره‌ووز.
اولو اوغلی سؤزونى دوتدی همین
آلدى دونیا، دینی قودی اول لعین.
آلدى لشکر اول لعین بدگمان
یورودی هم قصد قیلدی خاندان
در پیینجه^{۳۶} اون بین ار سالدی بیله
خارجی لردن ایکی بیگلر بیله.
چونکی لشکر کربلایا ایردیله
سنی لر آنی ایراقدان گۆردولر.
۶۵۰
نصر انصاری سوار اولدی روان

^{۳۶} در پی: فارسیجا اولاراق یعنی آردیجا، دالیجا

گلدی عامرین قاتینا اول پهلوان.
 عمره اول دم نه ایچون گلدین؟ - دئدی
 سنّی ایکن خارجی اولدون دئدی.
 عمر ائیدور سیّده بندن سلام
 کیم قبول ائتسن نصیحت اول امام
 دین کی گلّسین پادشاه وارا لیم
 دیله گین آندان آلیوئره لیم.
 مصلحت ایچون نه اول بیر کزین
 بیعت ائیله یه یویا گؤنول غمین.
 دؤندو نصر ائیدور آنا ای نابکار
 ای شقی بدبخت ملعون خاکسار
 ایشبو قول ایله می ائیله دین پیام
 نامه یازدین اوخودون گلدی امام.
 صد هزاران نام و لعنت ای پلید
 شاهینا و سانا گلّسین نا بدید
 ائیله دئدی هم توکوردی^{۳۷} یوزونه
 عمر حیران قالدی آنین سؤزونه.
 ائیله دئدی قایغیلو توردو اورو
 اول حسینین قاتینا گلدی گئرو.
 ۶۶۰

گلدی ائیدور: یا امیرالمؤمنین
 بیزه قصد ائیله دیلر بونلار همین.

^{۳۷} توکورمک: توپورمک

نه کیم آنلاردان ائشیتدی سؤیله‌دی
قاموسون بیر - بیر حکایت ائيله‌دی.
چونکی ائشیتدی حسین نامدار
آه قیلوبن آغلادی چون زار و زار.

شعر گفتن حسین یدی الله عنه

سن بیلیرسن سیرریمیزی یا اله
اوش سیغیندیق حضرت ته بی اشتباه.
نه قیلالیم ایشبو ظالیم‌لر ایله
ای قامو عالم‌لره پشت و پناه.
سن بیلیرسن قامو عالم سیررینی
سانا معلوم کی دگیل بیزده گناه.
بو جماعت عاصی اولدولار قامو
قصد قیلدیلار بیزه ای پادشاه.
ای قامو قالمیشلارا سن دستگیر
قامولار درگاهینا حاجت خواه.^{۳۸}
نئده‌لیم قیلدی وصیت اول رسول
یوخسا قیلیردیم بولاری بن تباه.
سن جزا ائيله بولارا با غنی
بونلاری قیل قضا، بختی سیاه.
۶۷۰

^{۳۸} چاپی نسخه لرده "حاجت گاه" نشر اولموشدور.

سن حواله قیل بیر اری بونلارا
 کیم شفاعت ائتمه دن قامو قیرا.
 ائبله دئدی گؤنول اولدی قایغولو
 قیلدیلار آندا پریشان ای اولو.
 عمر نحس ائیدور ایا قوم آنلارا
 سو یولون دوتماق گره کدور بونلارا.
 بونلارین الینه سو گیرسه یقین
 کیمسه قارشی توتمایا بیل گیل همین.
 حرّ ائیتدی بن وارا ییم آنلارا
 بیر نصیحت قیلاییم اول سروره
 اول کیم بیعت قیلا اول سرفراز
 گئرو دؤنوب گؤنوله شاه حجاز.
 ائیتدیلر کیم مصلحتدور وارا سی
 آنلارا قیلماق نصیحت چاراسی.
 گلدی حرّ اول دم حسینین قاتینا
 سؤیله دی سؤیونی اول دم یاتینا.
 ائیتدی آنا: یا امیرالمؤمنین
 سیزلره قصد ائیله دی بونلار همین.
 کوفه یه گلدی عبیدالله دون
 کوفه نین خلقی عظیم اولدی زبون.
 ۶۸۰

هانی یی اؤلدوردی مسلم له بيله
 بونجا سنی لر داخی گیردی اله.
 اللی بئش بین ار چری سالدی سیزه

چاره نهدير يا امين ايشبو سؤزه؟
 كوفه شهرينده داخى قيرخ بين تمام
 شهرى اورتايا آليدير يا همام.
 بيلمهديم بن ايشبو حالا ايره سين
 سيزه بولى وئورور ايديم بن امين.
 نئده ليم هله جهانى دوتدولار
 گؤر آخر كيم خارجى لر نئتديلر.
 سؤيله دى اول دم حسين نامدار
 بونلارين مى سين، بيزيم مى سين يا كبير؟
 باش اؤنونه سالدى حرّ پهلوان
 آز زاماندا سؤيله دى اول نوجوان
 ائيتدى: توبه قىلايودوم يا امير
 بيلمه زم رد و قبولون يا كبير.
 سىّد ائيدور بن قبول ائتديم هله
 الين آليب اوچماغا ايلتم بيله.
 حرّ ائيدور: ايمدى بير دم وارايم
 سؤيله يه ييم عمره نه دور گؤره ييم.
 گر قبول ائده نصيحت گؤره ووز
 اولماز ايسه حضرتينه ايره ووز.
 شاه مردان ائيتدى: سن بيل يا امين
 قيل نصيحت توتار ايسه اول لعين.
 گئرو گلدى حرّ عمره سؤيله دى
 وصف حالى جمله سين شرح ائيله دى.
 حرّ ائيدور: اى دريغا بو ايشى

بونجیلارین قیلا می هرگز کیشی
ای دریغا دونیادا قیلدیق خطا
آخرتده نئيله یه ووز یا فتا.
وای آنا کیم آخرتده مصطفای
خشمی اولا آخرتده مجتبا.
بیلمه دین می بو حسینی کیم رسول
دده سی دیر، آناسی زوج البتول.
قصد قیلان شیمدی بونا بی گمان
بولماییسار^{۳۹} تامو اودوندان امان.
عمر نحس ائیدور: ایا حرّ امین
قیلسا بیعت بو امیر المؤمنین
خاطیری چون بونلارا بیر کز مگر
بیعت ائدیب قورتولای ایدی مگر
۷۰۰

حرّ ائیدور: ای اوتانماز خیره سر
بو سیری کیمدور مسلم توتیسر.
عمر ائیدور: باری گئتسین ائلینه
یئنه دؤنسون گئری مندو یولونه.
حرّ ائیدور: اللی بئش بین بو چری
آرایا آلدی نجه دؤنسون گئری؟
سن مگر گئری حسین دؤنه سین
بو آرادا گؤچوب آندا قوناسین.

^{۳۹} دامو، جهنم

عمر نحس ائیدور: ائویم، اوغلانلاریم،
 آراسیندادیر بولارین نئده لیم؟
 حرّ ائیدور: عورت و اوغلان بانا
 آخرتده نئيله ییسردور سانا؟
 عمر ائیدور: بنی مالیک ائيله دی
 نئجه مال و نعمت ايله توولادی.
 شیمدی اولماز او یانا دؤنمک بانا
 نه اول قیلسان نصیحت سن آنا.
 تا کی بیر کز بیعت ائده قورتولا
 قانغی ائلی دیلر ایسه هم آلا.
 گۆردو حرّ دوتماز نصیحت اول لعین
 ائیتدی دئیم آنا یارین ای بی دین.
 ۷۱۰

صبر قیلدی گئجه اولونجا روان
 ایکی آت و ایکی دوه ایکی قولام
 آلدی و گلدی حسین اول گئرو
 جان فدا اولسون سانا ای شاه دئیو.
 یرته سی خُری بولار بولمادیلار
 حرّ حسین دؤندوگون بیلمه دیلر.
 اول عبیدالله ائشیتدی هم بونی
 قورخوسوندان گؤوده دن قاچدی جانی.
 حکم قیلدی شمره اول دم اول پلید
 ائیتدی شیمیر ایشبو سؤزی سن ائشیت:
 ری ولایتی سنین اولسون مُدام

گر بو ایشی باشا ایلترسن تمام.
اون بین ار آلدی لعین و بدفعال
اول داخی گلدی و قیلدی حیلہ آل.
خارجی لر بیر یئرہ جمع اولدولار
تانیشوبان مکر و حیلہ قیلدیلا.
سویی محکم بین طفیلہ وئردیلر
ساقی لر سو آلماسینلار - دئدیلا.
گر حسینہ سو الہ گیرسہ عیان
بو چریہ وئرمہ یہ ہرگز امان.

۷۲۰

محکم آلدی اون بین ار اول نابکار
سو قاتینا واروبن قیلدی قرار.
دئدیلا اول دم حسینہ یا امیر
سو یولونی باغلادیلا یا نظیر.
چون ائشیتدی قایغولو اولدی عظیم
گؤنلو تولدی غصّہ و تشویش و بیم.
پس حسین امر ائیلہدی اول دم چری
بیر یئرہ جمع اولدولار نہ کیم وار.
یئتمیش ایکی پهلوان ایدی بولار
امر قیلدی چئورہ خندق قازدیلا.
اوخودی حسین، حرّہ سؤیلہدی:
وار، بولارا بیر نصیحت قیل - دئدی.
حرّ سوار اولدی اول دم آتینا
سوردی آتینی بولارین قاتینا .

نعره آوردی سؤیله‌دی: ای قوم شوم
ای شقی بدبخت و ای قوم ظلوم؛
تانری‌دان قورخون مسلمانلار سیزه
آخرتده یارین اولیسار جزا.
اول رسول اوغلی حسین نامدار
هم علی‌دن بیزه قالدی یادگار.
۷۳۰

گر محمد امتی‌سین ای شقی
ایشله‌من ناحق یقین بیلین حقی.
خارجی‌لردن بیرى گلدی روان
حرّه ائیدور: ای اوتانماز پهلوان
بونجا ییلدیر کیم یزیدین ائتمه‌گین^{۴۰}
یئدیگین بیلمه‌دین ائتمه‌گین حقین.
اوغلو و قیزین قامو ترک ائیلهدین
مال و ملکی قودون آخر نئیلهدین؟
حرّ ائیدور: آخرتده اول بانا
قاتی دوشمندیر ائشیت ائیدم سانا.
وار آنا کیم آخرتده مصطفّا
خشم اولیسر آنا اول مرتضا.
اول سکون فجر اوغلی سؤیله‌دی
وار حسینّه بیر نصیحت قیل دئدی
کیم گله بیعت قیلا اول شاه ایله

^{۴۰} ائتمک: چؤره‌ک

اول شه مير و جلی اول ماه ایله.
تا گناهینی آنین عفو ائیله یه
نه ولایت دیلر ایسه اول آلا.
دؤندو حرّ ائیدور: ایا ملعون ایت
صد هزاران نام و لعنت ای پلید.
۷۴۰

شاهینا گل سین وار ائیت نابکار
ای اوتانماز خارجی و خاکسار.
نه گؤنول ایله ائیتدیر سن بونی
ای شقی گؤنلوندی کی ایمان قانی؟
مصطفی قیزی نین اوغلون ای لعین
نه روادیر یزیده قول ائده سین؟
قانغی دینده گؤره لر آنی روا
کیم یزیده قول اول اول مرتضا؟
قامولار بیلیر یزیدی ای پلید
کیم زنadan دؤغدو آخر اول ایت.
بیر نئجه سؤغدی آنا دؤندی یئنه
گئرو گلدی حرّ حسینین قاتینه.
ائیتدی: اؤگوت توتماز آنلار ای امیر
قصدی بونلارین قیلارلار دار و گیر.
چون بونی ائشیتدی اول شاه حجاز
زاری قیلیب آغلادی، هم سرفراز.
سجده یه واردی یوزون اوردی یئر
آغلادی حسرن یاشین دؤکدو یئر.

چون صاباح اولدی و باش قالدیردی گون
آشکار اولدی گئری گیزلندی دون.
۷۵۰

اول خارجی لر نقاره اوردولار
صف توتوب بونلارا قارشی دوردولار.
چون ائشیتدیلر نقاره غریشینی
آه ائدوبن دؤکدو حسرت یاشینی.
سعد آدلو پهلوانی وار ایدی
اول حسین ایله کیچی دن^{۴۱} یار ایدی.
سعد ائیتدی: یا امیرالمؤمنین
کی قاتی غوغادادیر ای نازنین.
وار ایدی قدامه آدلی بیر امیر
پهلوان انصاریلاردان بی نظیر.
اول امیرالمؤمنین ائیدور آنا:
آتلان ای قدامه امر اولدی سانا.
آل ییگیرمی چهلوان سن تور اؤری
بن گلینجه ساخلا یول ای دین اری.
یئتمیش ایکی ار حسین ایله قامو
سکسن اوچ بین ایدی بونلار ای اولو.
بیندی قدامه ائشیت کیم نئیلهدی
اول ییگیرمی ار یانینجا بیله دی.
اول چری یولون توتوبان دوردولار

^{۴۱} کیچی دن: کیچیک لیک دن

اول خارجی لر نقاره اوردولار.

۷۶۰

اول جگر گوشِ رسول کردگار
 بیندی آتا صف چکیب ائتدی قرار
 اول یارنلر قاموسی اولدی سوار
 بیر آرادا صف توتوب قیلدی قرار.
 ایکی گون ایدی بولار سو ایچمه‌دی
 آغلاماقدان بیر ساعات گۆز آچمادی.
 شمر لعین اون بین ار آلدی روان
 میمنه‌یی توتدی اول ایت قالتابان.
 قصد قیلدی‌لار بولار اول دم یقین
 کیم شهید ائده رسول اوغلانلارین.
 عمر نحس اول قاتابان بی صفا
 اول عالم دیبینه دوردی بی وفا.
 چون علی اوغلی حسین نامدار
 حالینه باخدی بولارین اول کبار؛
 پس حسین ائیدور: ایا قوم ظلوم
 ای بنیم قارداشلاریم یارنلریم
 بو خلائقی بیلیرۆن کیم یقین
 ترک قیلدی‌لار حقیقت مهر دین.
 بللی اولدی کیم بو بنیم جانیم
 بو جماعت قصد قیلدی قانیم.
 ۷۷۰

ایمدی بانا لطف ائیلن یا کریم

گئری دؤنون یئرینیزه سیز تمام.
بونلارینلا بن قالاییم یالینیز
سیز دؤنون بندن بو سؤزی آنلانیز.
یوز بولارا توتدی اول دم نامدار
شعره آغاز ائیلهدی آغلادی زار.

شعر گفتن حسین رضی الله عنه

ایشبو سؤزه تانیق اولسون بی زوال
قیلما یام سیزدن شکایت یا رجال
چون اولا بیر گون قیامت آشکار
تانیق اولسون اوستوموزه ذوالحلال.
سیزین ایله بیله واران اوچماغا
بوندا فرقت وئریسر آنا وصال.
تانیق اولسون اول قدیم و لم یزل
اول حکیم و حیّ و فرد و لایزال.
کیم قیامت گونی اولدوقدا یقین
تانری درگاهیندا سؤیله نه بو حال.
مصطفانین حضرتینده سیزلری
دبله یم تانری دان اولورسا مجال.
دؤنون ای یارنلریم ددهم بانا
کربلادا دئدی اولیسار قتال.
۷۸۰

تانری امیرینه مطیع اولماق گرهک

نه گلیرسه تانری دان بیلیمک گره ک.
 هم وصیت ساхлаماقدیر چاره سی
 نئجه کیم سید بویوردی واره سی.
 چون ددهم - بابام وصیت قیلدیلا
 تیغ چکمه سونوموزدا دئدیلا.
 گر دگولمی سه بولارین وصیتی
 گوسته ره دیدیم بونلارا بن هیبتی.
 ایش قیلایدیم خارجی لر جانینا
 قامولار حیران قالایدی حالینا.
 نه کی گلدی صبر ائده لیم یا امین
 حق بویوردی کیم "یحی الصابین".
 اول یارنلر چون ائشیتدی بی قرار
 نوحه قیلدیلا قاموسی زار و زار.
 بیر گیری قوپدی و فریاد و فغان
 زاری قیلدی شعر اوخودی اول زمان.

شعر گفتن یاران او

اول یارنلر ائیدور: ای تاج رجال
 تانیق اولسون اوستوموزه بی زوال.
 صد هزاران جانیمیز اولسا بیزیم
 آیاغین توپراغینا اولسون حلال.
 ۷۹۰

نه گؤنول ایله سنی بوندا قویوب

ای جانیمیز جانی، ای اصل کمال
 یا هو یارین آخرتده مصطفیا
 نه دئییه ووز بیزدن ائدرسه سوآل.
 بیگللیک ایچون گلدیک ایدی بوندا بیز
 نئده لیم چون توغرو گلهمه دی بو فال.
 نه گلیرسه تانریدان نوش ائده لیم
 آغی سویون مثل شکر قان و بال.
 دونیا وصلینی فراقا ده گیشوب
 آخرتده خوش اولیسار هم وصال.
 ای ارنلر شاهی سانا جان فدا
 باش و جان اوغول و قیز و ملک و مال.
 چون ائشیتندی اول امیرالمؤمنین
 بونلارا قیلدی دعا هم آفرین.
 آنلار آندا بیعت ائتدیلر قامو
 جان فدا اولسون سانا ای شاه دئیو.
 اوخودی مقدادین اوغلو ایله رو
 سید ائیدور: یا محمد گل برو.
 وار بولارا حجت ائیه گیل عیان
 بونلارین حالین بیزه قیل گیل بیان.
 ۸۰۰

اول محمد ابن مقداد اول زمان
 دپدی آتین ایله رو گلدی روان.
 نعره اوردی کیم خوارچ ائشیدون
 حاضر اولون دینه یارار ایش ائدون.

اول اميرالمؤمنين ائيدور سيزه
 نئجه كز كيم نامه يازدونوز بيزه.
 يا جماعت آخرتده تانري يا
 مصطفىا نه دئيه سيز بي ريا؟
 بومي دي مقصودونوز اي قوم دون
 كيم بيزه قصد ائيله دونوز اي زبون؟!
 اول جگر گوشِ رسول كردگار
 نئتدي سيزه اي خوارچ خاكسار؟!
 كيم آنا قصد ائيله دونوز اي دني
 واي اگر دعوا قيلا سيزدن علي.
 چون بو سؤزي دينله ديگر ناگهان
 قيلديلار فرياد و زاري و فغان.
 عمر نحس آني ائشيتدي ناگهان
 ائيله دي زاري گيري و هم فغان
 دپدي آتين ايله رو اول نابكار
 گلدی ائيلدور: يا محمد نامدار

۸۱۰

بیز داخی اولدوق پشیمان ای اولو
 چاره نه دور بو ایشه ای بختلو؟
 نه اولایدی مصلحت چون بیر کزین
 بیر مُدارا قیلایدی اول امین؟
 نئته کیم قیلدی امیرالمؤمنین
 هم علی ابن حسین پاکدین.
 نه اولایدی کیم بولاردان بیر کزین

بیر مُدارا قیلایدی اول امین؟
 قانغی ائلی کیم دیلرسه بن آنا
 آلیوئره یدیم ائشید ائیدم سانا.
 دؤندو ائیدور اول محمد: ای ظلوم
 ای شقی بدبخت و ای ملعون شوم؛
 نئجه ایدی بیلدون آنی ای حریف
 کیم یزیده قول اولیساردور شریف.
 اول حرامزاده دور، اولاد زنا،
 لعنت آنا گلسین آنی سئوه نه.
 ائبله دئدی دؤندو گئتدی پهلوان
 گلدی سیّد قاتینا قیلدی فغان.
 هر نه کیم ائشیتدی آنی سؤیله دی
 بیر - بیر آنی سیّده شرح ائیله دی.
 بانا ائیدور ای امیرالمؤمنین
 قوللوغا گلسین یزیده دیر لعین.
 بن آنا سؤگدوم ایا زین البشر
 اوش حکایت بودور ای صاحب نظر.
 چون حسین ائشیتدی بونلاردان خبر
 زاری قیلدی آغلادی اول شیر نر.
 نعره اوردی اول زهیر پهلوان
 کیم ایا ای عمر نحس و بی امان
 بیلمه دون ایسه بنی بیل ای یقین
 بَنَوْن اول زهیر حسن ای لعین.
 ای مخنث تور بانا گل ایله رو

سانا ارليک گؤسته ره ييم گل برو.
 نئجه بيزدن دؤنده ريرسن يوزونو
 گل ايله رو بانا سؤيله سؤزونو.
 اى شقى شيمدى نه ديرسن سن بانا
 حالينى گؤسترمه گه گلديم سانا.
 اوش قيامت گونى اولدوقدا عيان
 سن على يه نه دئيه سن اول زمان؟
 ياهو تانرى نين رسولينه همين
 نه يوز ايله باخاجاقسين اى لعين؟!
 ۸۳۰

سؤيله سؤزومه جواب اى نابكار
 ياهو گل ميدانا گير گؤر كارزار.
 سن حسينى مصطفادان آيروب
 قول ائده رسين اول يزيده يار اولوب
 يا ابوبكر و عمر عثمان على
 بير - بيريندن نئجه آيريلور ولى؟
 مصطفا جانى ابوبكر اى شقى
 ايكي گؤزى دور عمر عثمان داخى.
 قوللارى - قاناتلارى دور اول على
 شير يزدان تانرى ارسلانى ولى.
 گل برو كييم ايلته ييم سنى آنا
 توبه قيل كييم رحمت ائده حق سانا.
 عامر ائيدور يا زهير پهلوان
 دؤن گئرى كييم دانيشاليم بير زمان.

دۇندو عامر و لشكره قوندو گئرو

هم صحابه زادهلر دۇندو گئرو.

گلدیلر هپ بارگاها قوندولار

تانیشیغا بیر آرایا گلدیلر.

بو اوچونجو مجلس اولدو ختم یاز

یارین ایکیندن قیلاوز یئنه ساز.

۸۴۰

شب بخیر اولسون سیزه ای اهل دین

حق ایرورسه باقی سین ائیدوم یارین.

در بیان مجلس چهارم

باشلا یالیم یئنه سۆزه درد ایله

دردی اولور هر کی آدی مرد اولور.

قیلالیم دؤردونجو مجلسدن خبر

سؤیله یه لیم ائشیدین ای بختیور.

کربلادان کیم نجه اولدی عیان

عشقی ایله دوتون قولاق ای دوستان.

عشق ایله وئرین صلوات ای امین

کیم ائشیده رحمه اللعالمین.

چونکی قوندی اول ایکی لشکر یئنه

ایرته بیندی گئری آتلی آتینا.

خارجی دن نقاره اوردولار

سنی لر یئنه قارشو دوردولار.

قدرت ايله آدينه ایدی او گون
گون دگيلدی اول بولارا دون ایدی.
قارانو اولدی خوارج باشینا
کندی اليله آغو قاتدی آشینه.
عامر نحس ائیدور: بوگون جنگ ائيله من
آدينه گون جنگه آهنگ ائيله من.

۸۵۰

چونکی گوردو اول حسین نامدار
خارجی لر یئنه اولدولار سوار.
ائیدور: ایمدی ای یارنلر بیلدیم اوش
کیم حقیقت بولاریندیر گؤنلو خوش.
ای یارنلر ائشیدیم سؤزوم بنیم
کیم سیزه قوربان اولا جانیم بنیم.
آخرته بن سیزه خشم اولمایم
سیز دؤنون بن سیزه دعوا قیلمايم.
اول یارنلر ائیتدیلر: ای جانیمیز
کیم سانا قوربان اولا بو جانیمیز.
اول آراده بیر صحابی وار ایدی
پیر ایدی اول مصطفادان یار ایدی.
اول صحابی آدی دور ماه حکیم
سید ائیدور آنا: ای پیر و سلیم.
سن قوجاسان هم عیالون چو خودرور
بوندا دورما سانا دستور یو خودرور.
سید ائیدور: نه روادور دوراسان

سیر ائدوبن بیر مقاما وارسان.
 آل ائوین – اوغلانلارینی، تور اؤر.
 سن اوتورما بوندا، آیروق دؤن گئرو.
 دؤندو ماه ائیدور: ایا شاه بشر
 بن نه قیلدیم بنی سید رد اندهرا!
 صد هزاران جان فدا اولسون سانا
 یولونا قوربان وئرمه مک حیف دور بانا.
 سید ائیدور: سن روادور دؤنه سن
 صبر ائدوبن بیر آرادا قالاسن.
 بئش دوه بویوردو سید وئردیلر
 دوه لر یوکلندی یولا گیردیلر.
 زاری قیلدی آغلايو گیردی یولا
 سوردی قُدسه گلدی کیم آندا قالا.
 اول جماعت آراسیندان قورتولان
 اولدی آنجاق بولاردان آیریلان.
 اول گندیجک سید ائیدور: یا کریم
 سیز داخی گئتمک گره کدی دیر امام.
 بن قالاییم هم ائویم – اوغلانلاریم
 آلنیمیزا نه یازیلیمیش گؤره لیم.
 چون بو سؤزی سؤیله دی زین البشر
 آغلادیلار اول قاموسی سر تا سر.
 ائیتدیلر یا سید ابن الرسول
 جانیمیز اولسون فدا ای پر اصول
 ۸۷۰

آغلاشویان جمله زاری قیلدیلار
 آتلی آتینا گلوبن بیندیلر.
 پس بویوردی شاه مردان کیم تورون
 خندقی تئز اودون ایله تولدورون.
 اودون ایله خندقی تولدوردولار
 اول اودونا چئوره دن اود اوردولار.
 خارجی لر قامچی اوردی آتینا
 قصد قیلدیلار حسین قاتینا.
 عامر نحس ائیدور: ایله رو گئتمه نوز
 گئجه اولمایینجا سیز جنگ ائتمه نوز.
 چئوره آلدیلار اول اودی گۆردولر
 گئجه یه دکین مقابل توردولار.
 بئش گون اولموش ایدی اولاد رسول
 سویا قطع ایدی بولار قاتی ملول.
 گئجه یه دک بؤیله حاضر دوردولار
 خارجی لر داخی قارشو گلدیلر.
 گئجه اولدی یورودولر ایله رو
 خارجی لر قصد قیلدیلار گئرو
 اول آرا کیم حمله قیلدی اول لعین
 اول هاجر ابن حجار اولدی یقین.
 ۸۸۰

بیر سانا شیت ربیعی یورودی
 در پیینده شمر گئرو سورمه دی.
 عشعت اوغلو یورودی اول بدگمان

کیمسه چیخماسین دندیلر آرادان.
 بیر یانا محکم طبیل اوغلو لعین
 عامر نحس اول بی وفا و مکر و کین
 آرایا آلدیلار اول معصوملاری
 دون بوچوغی گؤر نه دئسر بونلار
 خارجی ل چئوره اودی گؤردولر
 اودا یاخین گلوبنی توردولار.
 آتینی دپدی زهیر پهلوان
 گلدی سید قانینا اول نوجوان.
 ائیتدی لشکر یورودی قصد ائیلهدی
 نه کی گؤردی بیر - بیر آنی سؤیلهدی.
 عرش و کرسی، یئر و گؤگ، انس و ملک،
 بونلارونلا آغلادی چرخ و فلک.
 اول جماعت آغلادی ائتدی فغان
 بیر گیری قوپدو کی فریاد و زمان
 قوجوشوبن بیر - بیر آغلاشدیلار
 هم خلیق بیر - بیرین دیشدیلر.
 ۸۹۰

هم حسینین ایکی آتی وار ایدی
 ذوالجناح آت ایله ادهم یار ایدی.
 ادهم آتا بیندی دپدی ایلهرو
 خارجیه یورودی قارشو دورو.
 سؤیلهدی کیم تانری حاضیردور گؤرور
 هر نه کیم ائتسن جزاسین اول وئور.

آخرتی دونیا یا قیلما بدل
 ائیلہ من حق یولونا مکر و حیل.
 بللی دور دنیا کیمہ قیلدی وفا
 هر ایکی گلدی دونیا یا قالماز بقا.
 ای خلاق چون ددهم دور مصطفی
 هم بنیم آتام دور آخی مرتضا
 گر مسلمانسیز شفاعت مهر دین
 قانی سیزده یوخدور الّا مکر و کین.
 سون وصیت بودور ای قوم ائشیدون
 مصطفایا، تانری یا حورمت قیلون.
 یالواروبن سیز اوخودونوز بیزی
 بیز چو گلدیک سیز چئویردینیز یوزی.

شعر حسین

تانری دان قورخون ایا قوم ظلوم
 مصطفادان اوتانین ای قوم شوم.
 ۹۰۰

نئیلہ یه سیز بللی دور بو دنیا دا
 آردینیزدان اوش گلی دورور اؤلوم.
 نام و ننگی، دینی الدن قویدونوز
 باشیمیزا قصد قیلدینیز بیزیم.
 دادیمیزا سیزدن آلا دادگر
 اسدوره بیر گون سیزه بادِ سموم.

يارين ايلتهلر زباني لر سيزي
 تامويا كيم قارنينيز تولا زقوم.
 كيمسه يه قيلمادي بو دونيا وفا
 سيزه داخي قيلمايا بودور بيلوم.
 آتا مهميز اوردب عباس علي
 حمله قيلدي خارجي يه اول ولي.
 ايكي چري يي ياريب اول راعدور
 سويا گلدی ائيدور آتين بير سوار
 آت سو گوردی جان آليب گيردی سويا
 سوساميشدير ايچمه دن قاندا قويا
 قصد قيلدی تا كيم اول سودان ايچه
 يئدی گونده ايچمه ميش ايرته گئجه.
 کندو ائيدور قارداشيم يارنلريم
 يئدی گوندور ايچمه ديگر سو بنيم.
 ۹۱۰

نه روادور كيم ايچم بن شيمدی سو
 ايچمه دن دپدی آتين دؤدو گئرو
 پهلوانلار قاموسی دؤدو گئرو
 بير يئره ديريلوبن توردی اؤرو
 ائيتديلر كيم بير ايچيم سو اولسا دی
 قيراييدوك دونيا خلقي گلسه دی.
 هر بيری نين قان ايله تولموش گؤزو
 ديلي دؤنمز تا کی سؤيلهسه سؤزو.
 راوی لر ائيله روايت ائيله دی

بو قصص شرحین حکایت ائیلهدی.
 ائیتدی عباسین تنینده ای اولو
 اوچ یور آرتیق اوخ وار ایدی سونجیلو
 ائيله الله بکله دی کیم بیر خیال
 دگمه دی اوخدان آنا هرگز ملال.
 خارجی لر یئنه بیر گون نئيله دی
 عامر نحس اول دم بولارا سؤیله دی:
 بن ائیتدیم سیزه ائومن جنگ ایچون
 تئز یورو من بونلارا آهنگ ایچون.
 تاتمادونوز سیز بنیم سؤزوم هله
 گۆردونورمو گیرسه دونوز اله
 ۹۲۰

هر بیر یسی بونلارین بیر سرفراز
 هاشمی لر پهلوان بی حجاز.
 تیغ الینه آلیر ایسه آنلارا
 کیم دورا قارشو جهاندا بونلارا؟
 یا وصیت ترک ائده رسه کیم حسین
 کیم آنا قارشو دورا با مکر کین؟
 ائومه نوز کیم خوشلوق ایله رام اول
 اولماسان کیم بو ایشیمیز خام اول.
 بونی تانیشی دورورکن هم بولار
 کوفه دن قاصد ایریشدی گۆردولر.
 اون ایکی بین ار داخی اردی روان
 بیگلری دور "ختم جمری" قالتابان.

ایرته یه دکین قرار ائیلهدیلر
 چون صاباح اولدی نقاره اوردیلر.
 سنی لر آنی ائشیتدی بی قرار
 نوجه قیلیب آغلادیلار زار - زار.
 جنگ ایچون یئنه سوار اولدی بولار
 قاموسی سید قاتینا گلدیلر.
 قوچدی عباس حسین نامدار
 ائیتدی سن قارداشجبغمسین زنهار!
 ۹۳۰

اولماسین کیم دونکی لهیین بیر داخی
 جنگ ائدهسین کیم ساقین ای متقی.
 ائیتدی هله همتین اولسون بیله
 بیندی آتا آلدی نیزهسین اله
 یئتمیش ایکی پهلوان نامدار
 قارشو دوردی خارجی لره سوار.
 سکسن اوچ بین ار خارجی پُر دغل
 آلدی بونلاری آرایا با حیل.
 مسلم اوغلی پهلوان نامدار
 آدی عبدالله ایدی اول شهسوار.
 آتاسی قارداشلاری نین قایغوسی
 گئتدی باشیندان آنین عقل و هوشی.
 اون سکیز یاشیندادی اول نوجوان
 یوخ ایدی مثلی جهاندا پهلوان.
 حسن ایچینده ساناسین بیر حور ایدی

بویو سرو و صورتی پر نور ایدی.
 بیر کز آنین صورتین گۆرهن کیشی
 حسنی وصفین قیلماق اولوردی ایشی.
 کندویه قیلدی سلاحین استوار
 بیر تاغا ینزر آتا اولدی سوار
 ۹۴۰

باغلادی بیلک بئلینه پهلوان
 قیلیجین قیلدی حمایل نوجوان.
 صد هزاران دستم و اسفندیار
 آنین اؤنونده اولالار خوار و زار.
 آتدان ائندی گلدی سید قاتینا
 یوز یئره اوردی آنین خضرتینه
 آغلادی کیم یا امیرالمؤمنین
 ایکی قارداشجیقلا ریم آتام امین
 اولدولار بونلار شهید ای نامدار
 بانا دستور اولسون ای صدر کبار.
 دادیم آلا ییم بولاردان یا امیر
 سید ائیدور آنا: بدر منیر
 قورخوم اول سلطان یوزه گۆز ایرمه سین
 قورخولو یوزونی گۆزومدن ایرمه سین.
 مصطفانین حورمتی دور یا امیر
 لطف ائیله بانا بیر دستور وئر.
 پس حسین ائیدور آنا ای نامدار
 یاریجون اولسون سنین پروردگار.

تانرى يار اولسون سانا يولداش رسول
اولماسين گۇنلون سنين هرگز ملول.
۹۵۰

آتینی دپدی او میدانا همان
نعره اوردی شیروار اول پهلوان.
بنی هر کیم بيلمه‌دی، بيلسين تمام
شیر مسلم اوغلی عبدالله بنم.
ای خوارج خاکسار نابکار
ار وئریبی کیم گۆره‌سین کارزار.
لعب ایله میدانا جولان گۆسته‌رور
خارجی لر قاموسی حیران قالور.
عامرو نحس ائیدور: گرەک بیر پهلوان
قارشو داریب دورا اول گرز گران.
گۆردو چون ختم جیمیری قیلدی جوش
گیرد دی میدانا همان ائیلر خروش.
چونکی عبدالله ارمیشدی تمام
آنی اوغلان گۆردی ائیدور: یا غلام؛
ائن آتین تونون سیلاحون وئر بانا
کیم بوگون جانین باغیشلاييم سانا.
آنی اوغلان گۆردی اول خوار و حقیر
ائيله دئدی آنا اول ختم جیمیر
دؤندو عبدالله ائیدور: گل برو
آتیم و تونوم سیلاحیم آل گئرو.
۹۶۰

گرچک ائیدور ساندی اول ختم جیمیر
 اردی یاخین چالدی عبدالله امیر
 اورتارا چالدی آنی اول پاکدان
 هیبت آلدی هر کی گوردی حمله سین.
 یاریسی گئتدی هاوایه اول ایتین
 اوزه رینده قالدی یاروسی آتین.
 سوندی توتدی آیاغینی اول زمان
 آتدی آتیندان هاوایا پهلوان.
 اینر ایکن قارشودان چالدی گئرو
 ایکی پاره اورتادان قیلدی گئرو.
 هیبتیندن قامولار قیلدی عجب
 نعره اوردی پهلوان قیلدی طلب.
 اوغلو وار ایدی بعینین پور ستم
 آدی آنین کامل ایدی ابن خام
 آتاسینی گوردو کیم اولدی هلاک
 آه ائدوبن یاخاسین ائیلهدی چاک.
 دپدی آتین گیردی میدانا روان
 ائله یین آلدی همان دم پهلوان.
 ائیدور ای اوغلان دوشوردون بیر اری
 کوفه شهری نون بو ایدی سروری
 ائیتدی عبدالله آنا: ای نابکار
 آتانا قووشدورایین خوار و زار.
 حمله قیلدی اوچ کز آنا اول لعین
 رد قیلدی چهلوان اوچ حمله سین.

اردی عبدالله سونو آلدی اله
حملة قیلدی خارجیہ عشق ایله
ائیلہ اوردی خارجی بی پهلوان
گؤکسیره کیم آرخادان چیخدی روان.
آنی گؤروب خارجی ائتدی فغان
حملة قیلدی بیر داخی اول پهلوان.
ائیلہ چالدى آنی عبدالله روان
جانى اول دم گؤوده دن اولدى روان.
صالح آدلى پهلوانى وار ایدی
خارجى دى کى مبارز ار ایدی
دپدی آتین حملة قیلدی ناگهان
رد قیلدی حملة سینی پهلوان.
ایکی حملة آرادا کئچدی خطا
حملة قیلدی اول سلال مرتضا.
چالدى شؤیله گؤگسونه اول شیروار
آرخاسیندان تاشرا چیخدی خوار و زار.
۹۸۰

اؤیله اولونجا الینده توتدی تیغ
اوتوز آلتی سین دوشوردی بی دریغ.
دستبردین گؤردی آیروق گلمه دی
کیمسنه آنا مقابل اولمادی.
دؤندو لشکر گاها گئرو شیروار
گلدی سید قاتینا اول نامدار.
جگرینده آه اندوبن بیر پاره

قان بیراخدی پهلوان اول دم یثره.

شعر

ائیتدی یا زین البشر تاج جهان
سویا بونالدوم قاتی یا پهلوان.
بیر ایچیم سو اولسا یا ابن عم
بو چریه وئرمه یه یدیم بن امان.
آتامین، قارداشلاریمین قانینی
آلای ایدین بن بولاردان در زمان.
ایش قیلایدیم یالیمیز بن بونلارا
تا قیامت سؤیله نه یدی داستان.
نئده ییم سودان بونالدیم یا امیر
طاقتیم قالمادی یا فخر جهان.

شعر سیّد

سیّد ائیدور آنا کیم یا پهلوان
نه قیلاییم سنی ای جان جهان
۹۹۰

نئجه قویاییم جگر گوشم سنی
خارجی دن قورتارا اول مستعان.
توپ فراغون اودی یاخدی جانیمی
ای ایگیدلر شاهی، ای خان جهان.

گيرمه ميدانا داخی يا ابن عم
 ايرمه سون سانا ياووز گۆز ناگهان.
 دۇندو عبدالله ائيدور: يا امير
 ائيله ييسرون اولونجا دار و گير
 آتامين – قارداشلاريمين قانينى
 قومايام آلام بولاردان جانينى.
 اوخودو آنى حسين نامدار
 اوپدو قوچدو آغلاديلار زار و زار.
 سئدين بير دانه لعلى وار ايدى
 آنى عبداللهين آغزينا قودى.
 ائيتدى: سنى تانريا اسمارلاديم
 وار گيل ايمدى اى بنيم قوروجاگيم.
 گئتدى عبدالله اول دم آغلايو
 اول جماعت آغلاييب زارى قىلو
 گيردى چون ميدانا جولان گۆسته رور
 نعره اورور آت باشين تارتار دورور.
 ۱۰۰۰

آنى گۆردى خارجى لر لشكرى
 بيرى – بيرينه توخوندو هر بيرى.
 وار ايدى بير پهلوان نامدار
 اول چريده آدى قدامه سوار.
 عامر نحس ائيدور آنا: اى پهلوان
 گير بو اوغلان شررينى گۆتور روان.
 گيردى قدامه قىليچ آلدى اله

ایله رو گلدی کی تا حمله قیلا.
 چالدى عبادالله قارشودان سوار
 آلدی عبدالله تیغ آبدار؛
 اورتایا قدامه یی چالدى روان
 ایکی بؤلدى تندن اولدی جان روان.
 خارجى نین ائیو آتی وار ایدی
 یوگوروجک ساناسین اوچار ایدی.
 دپدی اول ملعونى دوشوردی روان
 سیچرادی بیندی آتینا پهلوان.
 خارجى لر جمله حیران قالدیلار
 جمله عسکر آنا تحسین قیلدیلار.
 کیمسه آیروق جمله قیلمازلار آنا
 قامو حیران قالدی باتدیلار طانا.
 ۱۰۱۰

گؤردی عبدالله کیمسنه گلمه دی
 صبری دوکندی^{۴۲} قراری قالمادی.
 قلبه اوردی کندوزونى^{۴۳} شیروار
 لشکری قیلدی همان دم تار و مار.
 هر کیمه کیم تیغ برآن ائندورور
 چالار اورتادان ایکی پاره قیلور.
 میمنه و میسره، قلب و جناح

^{۴۲} توکندی، قورتوادى

^{۴۳} کندوزونى: اؤزونى

اول گون اول گئجه اوروشدى تا صباح.
 خارجى لردن گؤتوردى چون طمر^{۴۴}
 قيردى دؤكدو خارجى يى شيروار.
 او حريفى گؤردولر كى پهلوان
 جنگ ايچينده مست اولوب دؤكردى قان.
 گؤزلىندن قطره - قطره قان آخوب
 آغلار ايدى ياش يئرینه قان دؤكوب.
 ائيله گؤردولر عجايب قيلديلار
 خارجى لر آنى چئوره آلدیلار.
 حمله قيلدى، قلبه اوردى اؤزونو
 عامر نحسه ديكدى اول دم گؤزونو.
 نعره اوردى خارجى لر قيلدى جوش
 آرايا آلدیلار آنى بى خروش.
 ۱۰۲۰

بیر لعین و خارجى و خاکسار
 آدى جراح دمشقى نابکار
 يئتدى عبداللاها آردیندان روان
 چالدى آتى آياغين اول قالتابان.
 آت ييخيلدى دوشدى عبدالله يئره
 بیر خارجى يئتدى آردیندان ایره
 يوز اوتوز يئرده يئميش اوخ زخمینی
 عقلی گئتميش هم اؤكوش آخميش قانی.

^{۴۴} طمر: دامار، فاسيجا يعنى رگ؛ فارسىجادا "دمار از روزگار ش درآورد" تورکجه دن ألما بیر دئييمدير.

غیرت اندوب گئری توردی شیروار
 اردی اول ابن مظاحم شرمسار.
 اردی آنی اوردی دوشوردی گئرو
 خارجی لر اوردولار تیغ اوشورو.
 اولوبان آندا شهید اول پهلوان
 شو دئیو تسلیم اولوبان وئردی جان.
 ائیلہ گؤردی آنی حرّ نامدار
 چکدی تیغی حمله قیلدی شیروار.
 سکسن ایکی خارجی یی پهلوان
 یئرہ بیر - بیر ضرب ایله اوردی روان.
 اردی عبداللہی گؤردی کیم یوزی
 قانا بولاشمیش و سوغولموش گؤزی.
 ۱۰۳۰

قاچان ایسہ جانجوغازی اوینامیش
 قانجوغازی اول آرادا قاینامیش
 آہ قیلدی حرّ زاری ائیلہدی
 یئر و گوگ آغلادی، یاری ائیلہدی.
 توتدو یوزونی گوئیہ اول پهلوان
 حالینی درگاھا عرض ائتدی روان.
 ائیلہ دئدی ال قیلیجا اوردی تئز
 خارجی لری قوواردی با ستیز.
 یئتمیش ایکی یئنه دوشوردی روان.
 یئدی یئرہ یئدی زخمی پهلوان.
 اول زہیر پهلوان و نامدار

ایردی خُرا دۇن دئدی اول شهسوار.
 سن سنین دادونى آلدون یا امیر
 بو کزین نوبت بنیم دور دیر زهیر.
 دۇندو حرّ گلدی حسین قاتینا
 گۇردی حرّ بینمیش حسینى آتینا.
 آغلادی حرّ دئدی عبدالله سۇزون
 ائندی آتیندان یئرہ اوردی یوزون.
 چون حسین ائشیتدی آنی قیلدی آہ
 ای دریغا ایشیمیز اولدی تباہ.
 زاری قیلیب آغلادی دؤکدو یاشین
 تانری یا ایسمارلادی^{۴۵} کندو ایشین.
 نعرہ اوردی: ای خوارچ قالتابان
 توتدی میدان اول زهیر پهلوان.
 حرّون زخمین اول دم باغلادیلار
 نوحه قیلیب قامولار آغلادیلار.
 هر کی بنی بيلمه دی بنون^{۴۶} زهیر
 بن کمینه قولون^{۴۷} اول حسین امیر.
 بیر ارہ بیر گلین ای قوم دون
 گؤستہرہ ییم بن سیزہ ارلیک بوگون.
 خارجی لر آنی بیلدیلر عیان
 کیم بودور انصاری لردن پهلوان.

^{۴۵} ایسمارلاماق: تاپشیرماق

^{۴۶} بنون: بنم، منم

^{۴۷} قولون: قولام، بنده یم

اول چريه دوشدى غوغا ناگهان
 چون زهيرين هيبتيندن بيل عيان.
 "نصر بن كعب" دپدى آتين ناگهان
 اول زهيره قارشو توردى اول زمان.
 دۇندو ائيدور يا زهير نامدار
 مال و ملكى ترك ائيله دون سن فشار.
 ترك قيلدين سن يزيدين ائتمه گين
 بونلاريولا بيلمه دين سن نئتمه گين.
 ۱۰۵۰

دۇندى ائيدور او زهير شيردل
 حمله قيل افسون اوخوماغى قوغيل^{۴۸}.
 حمله قيلدى نصر اليه آلدى تيغ
 چالدى فرقينده زهيرى بى دريغ.
 قولتوغوندان اول زهير نامدار
 چالدى ايكي پاره قيلدى شيروار.
 دوزخه ايسمارلادى جان اول خبيث
 بير داخى ميدانا گيردى اى ائشيت:
 آنى داخى اؤلدورور بير ضرب ايله
 بير داخى ايريشدى آردينجا بيله.
 توتدى ميدان اول زهير پهلوان
 قيردى دؤكدى اوتوز ايكي سين روان.
 عامر نحس ائيدور بونا بير – بير كيشى

^{۴۸} قوغيل: قوى غيل

نئيله ييسر احتياط ائيلن ايشى.
 اون بين ار آرايا آلسونلار آنى
 اول حجر ابن حجار اوخون قانى
 عامر نحس ائيدور آنا: اى پهلوان
 سن زهيره قارشو تورغيل بير زمان.
 چون حجر ميدانا گيردى گوردولر
 دپدى آتين اول زهير شهسوار.
 ۱۰۶۰

آنى گوردى خارجى قاجدى گئرو
 قورخوسوندان آت باشين چكدى گئرو.
 آردينا دوشدى زهير پهلوان
 اون ايكي بين خارجى لر اول زمان.
 آرايا آليب زهيري آنلار گئرو
 قصد قيلديلار اوشوره لر سونو.
 اول زهيرين آغزيني توتמוש غبار
 پاره – پاره پالچيغى اول نامدار.
 كندو آغزيندان چيخاروردى آنى
 اى دريغا بير ايچيم سو، دير، قانى؟
 بير ايچيم سو اولسا دير اول شهسوار
 بن خارجى دن گتيره يديم طمر^{۴۹}.
 آه قيلدى نعره اوردى شيروار
 خارجى لر آنى چئوره آلديلار.

^{۴۹} طمر: دامار / دامار كلمه سى بو دئيمده : "دمار از روزگار در آوردن" ده توركجه بير سؤزجوكدور.

توتدی تیغی حملة قیلدی آنلارا
 خارجى لرى بیراقدی چوخ یئرہ.
 اوزہرینہ تیرباران ائتدیلر
 ائشیی ایمدی خارجى لر نئتدیلر:
 دوخسان ایکی زخم یئدی پهلوان
 طاقتی قالمادی قان اولدی روان.
 ۱۰۷۰

آنى گۇردى حرّ، دپدی آتینی
 راست قیلدی اوزہرینہ یاتینی.
 در پیینده سوردی شعد نامدار
 نعرہ اوردی ای خوارج خاکسار.
 اول چرییی ائیلہ دیلر تار و مار
 هم زهیری آلبان چون دؤندولر.
 گئتدی باشیندان زهیرین عقل و خوش
 گووده دن قانی روان، اولدی بیہوش.
 توتدولار آتیندان آلدیلر آنى
 گئتمیش ایدی عقلی، چوخ آخمیش قانی.
 سید ائیدور: یا زهیر شیر نر
 آچ گؤزونى عقلینی دیر یا سوار
 پس زهیر ائیدور: ایا فخر جهان
 بیر ایچیم سو وئرینوز یا پهلوان؟
 ائیلہ دئدی جانینی وئردی حقہ
 کیمسنہ یہ قیلما دی دنیا وفا.
 سید ائیدور: ای شهید کربلا

سن یثربنی گوردون اوچماقدا هله.
آغلادی اول دم حسین با وفا
اول جگر گوشِ رسول باصفا.
۱۰۸۰

سوردی آتینی ایله رو شیروار
نعره اوردی عامر نحس و نابکار؛
سن گل آخر ایله رو کیم گوره لیم
سانا داخی بوندا دادین وئره لیم.
ائيله دئدی شعری آغاز ائيله دی
اول آرادا وصف حالین سؤیله دی.

شعر حرّ

بنون اول حرّ ابن ریاحین سعید
اول علی عشقینده اولورام شهید.
صد هزاران جان فدا اولسون آنا
اول دور آخر شاه مردان فرید.
دونیا دا بیر جان فدا قیلسان آنا
آخرتده بولاسان بین جان مزید.
عشقینی بنیاد ائدهن گؤنلونده اول
جان ایچینده اولیسار نور جدید.
اول مخنث عامر نحس و بی صفا
صد هزاران نام و لعنت بر یزید.
هر ایکی دوشمن دور محمد آلینه

تامو ایچینه اولیساردور قدید.
اول محمد پادشاه انبیا
دؤرد یاری سیرری جانی و مزید.
۱۰۹۰

هر کیم آنی بیر - بیریندن آییرور
رحمت آنا اولمایا هرگز پدید^{۵۰}.

اول اول دور ابوبکر نقی
آنی سئومه یین کیشی لردور شقی.
هم ایکینجی یاری سیدین عمر
آنی سئومه یین کیشی لر کور و کر.
اول اوچونجو یار عثمان حیا
آنی سئومه یینه رحمت اولمایا.
مصطفانین یاری دؤردونجو علی
شاه مردان، شیر یزدان ولی
بونلاری کیم بیر - بیریندن آییرا
آخرتده تامو اودونا گیره.
چون اوخودی مدح حرّ نامدار
الین اوردی چکدی تیغ آبدار.
نعره اوردی: ای اوتانماز قومِ دون
مصطفایا دوشمن اولدونوز بوگون.
ائيله دئدی، دپدی آتین شیروار

^{۵۰} پ حرفی عربجه ده اولمادیغی اوچون هر یاندا "بدید" یازیلیمیشدیر. پدید، آشکار و عیان دئمکدیر.

نعره اوروب حملہ قیلدی نامدار.
اول چرى نين قلىبنه اوردى اؤزون
عامر نحسه دىكدى اول دمده گؤزون.
۱۱۰۰

هر بيرينه چالدى بير بير ضرب تيغ
يئتميش ايكي سين دوشوردى بى دريغ.
ناگهان بير اوخ دوخوندو آغزينا
انسه سيندن چيخدى اوجى هم يئنه.
اول محمد ابن مقداد اول زمان
اول دُجانه اوغلى عبدالله روان
آنى گؤروب نعره اوردولار بيله
اول چرى يه دپينيب گؤر نه قىلا.
اول چرى يى ائيله ديلىر تار و مار
خارجى لردن گؤتوردولر طمار (دمار)
حرّى بولوب داخى گتيرديلر
تا حسين حضرتينه يئتيرديلر.
حرّ ائيدور: يا اميرالمؤمنين
بير ايچيم سو اولسا بانا يا امين.
ائيله دئدى خوش شهادت گتورور
جانى شيرين حضرته تسليم اولور.
آنى گؤردى اول حسين نامدار
آه قىلوبن آغلادى اول زار و زار.
ائيتدى حرّه: دونيادا آزاد ايدين
آخرتده داخى حرّ اولدى آدين.

۱۱۱۰

چون محمد گۆردی عبدالله ایله
 اول چری یه حمله قیلدیلار بیله.
 عامر نحس ائیدور: بولاری کی بیلین
 بیرى مقدار اوغلودورور بونلارین.
 اول دُجانه اوغلی عبدالله بیرى
 قویمانوز بونلاری چیخماغا دیری.
 آرایا آلدیلار آنلاری گئرو
 خارجی لری قیرارلار تیغ اورو.
 اول محمد ائیدور: عبادلله ائشیت
 دوش گۆرورم بو گئجه بن ای رشید.
 بابامی گۆردوم گلیر ائیدور: عیال
 گل برو کیم بوندا سو آخار زلال.
 تنز اولان بن آتاما قووشام
 شیمدی گرهک آخرته ایریشم.
 ائیتدی عبادلله آنا کیم ای امیر
 گئرو دؤنسک اولامی دیر ای نظیر.
 دؤنمه یم واللہی باللہ العظیم
 کیم شهید اولماغا ایورم دلیم.
 عمر اگر وئورور ایسه اول بی نیاز
 یارین ایکیندن گله سین بوندا باز^{۵۱}.

۱۱۲۰

^{۵۱} باز: یشنه

ائده ووز بئشینجی مجلسدن سیزه
عمر اگر وئورور ایسه تانری بیزه.

در بیان مجلس پنجم

بو بئشینجی مجلسه ساز ائدهلیم
باشلایلیم سؤزه آغاز ائدهلیم.
کربلانی و صف حالیندان مگر
ائدهلیم بئشینجی مجلسدن خبر.
گر دیلرسیز رحمت ائده حق سیزه
عشق ایله دوتون قولاق ایشبو سؤزه.
صدق ایله گل بیر صلوات وئرهلیم
سؤزه آندان باشلایلیم گیرهلیم.
راویسی ائیه روایت ائیهلیدی
ابن مخنف لوطون اوغلی^{۵۲} سؤیلهدی:
سؤیلهدی دوش گوردوگونو پهلوان
نعره اوردی اول چری یه ناگهان.
آرایا آلدیلار آنی دورد بین ار
اؤشید ایمدی کیم نئجه اولدی خبر.
شمر ملعون [و] همای نابکار
ایکیسی نعره اورور حمله قیلار.

^{۵۲} ابو مخنف ابن لوز ۱۲۵ هجری ایلینده مقتل الحسین آدلی اثرینی یازمیشدیسر. یوسف مداح یثر به یثر اونون اثرینه مراجعه ائدیر و بیر قایناق کیمی اوندان استفاده ائدیر. ابو مخنفین بو اثری ۱۹۷۷جی ایلده بغداددا چاپ اولموش و ۱۳۷۰جی ایلده همین کتاب تورکجه بیه پئوریلیب، تهراندا نشر اولموشدور.

دۆرد بين ار بير كزدن اوشديلر آنا
هر بيرى چئوره ياپيشديلار آنا.
۱۱۳۰

سكسن ايكي يئرده زخم اولدى تنى
عقلى گئتدى چون اؤكوش آخدى قانى.
پس على نين قولو سعد نامدار
هپ حسين ين قوللارى اولدى سوار.
نعره اوروب خارجى يه اوشديلر
خارجى لر جنگينه قاريشديلر.
قيلديلار بير كزدن اول لشكر غلو
قامو اولدولار شهيد اى بختى اولو.
بيگريم ايكي^{۵۳} پهلوان ايدى بولار
قامو بير - بيردن شهيدليك بولديلر.
آنى گوردى چون ابوبكر على
زارى قىليب آغلادى اول دم ولى.
دؤندو قدامه يه ائيدور بو حالى
باشيميزا گلدى بو حال مشكلى.
قىرديلار يارنلريميزى بيزيم
نوبت اوش گلدى بيزه بودور سؤزوم.
ائيتدى قدامه آنا كيىم اى صفا
يا جگر گوشه على ي مرتضا.
بن وارايم بو چرى نين جنگينه

^{۵۳} بيگيرمى ايكي، ۲۲

خارجی نین جنگلری آهنگینه.

۱۱۴۰

جعفر طیارین اوغلی وار ایدی

پهلوانِ خوب، هم دلداری ایدی.

اون سکیز یاشیندا ایدی کندوزو

یوزو گولدور شکره بنزر سؤزو.

قاشی قارا، گؤزو نرگس، یوزو گول

صد هزاران سرو و سونبول آنا قول.

بنزر ایدی مصطفایا صورتی

هم حسینه بنزر ایدی صورتی.

آدی قاسم پهلوان شیردل

صد هزاران شیر آلایندا خجل.

یئنیه هم گویه گو^{۵۴} اولموش ایدی

اول حسینین قیزی آلمیش ایدی.

گویه گولیگی قیناسی^{۵۵} ای سخی

آنین الینده ایدی هنوز داخی.

دپدی آتینی یورودی ایله رو

خدمت ائیلهدی حسینه یوگیرو.

یا امیرالمؤمنین، ای باصفا

دستور اولسون بانا یا کانِ وفا.

دستور اولسون بانا بوگون ای شریف

^{۵۴} کوره کن، داماد

^{۵۵} قینا: خینا، حنا

دادیمی آلام بولاردان ای لطیف.

۱۱۵۰

سؤیله دی سید آنا ای نامدار

بانا قالدین سن عمیمن یادگار.

نئجه دؤیم قوزیجاغیم بن سانا

آخرتده نه دئییه ییم بابانا.

نه قیلاییم سنی ای یاوروجاغیم

ای بنیم گؤنلوم ایچینده چیراغیم.

آندا واردی مصطفانین نورونا

هم علی مرتضانین سیررینا.

ائندی آتیندان حسین نامدار

ایندی قاسم داخی اول دم شیروار.

آچدی قاسم گؤگسونه یوز یوزونه

دؤکدی حسرت یاشین نرگس گؤزونه.

شعر حسین

نئده ییم ای سرو بوستانیم بنیم

ای یوزو قوخولو^{۵۶} گولستانیم بنیم.

ای عجب آبروق گؤره می گؤزلریم

سنین اول گول یوزونو جانین بنیم.

نه گؤنول ایله بو ظالیم لره بن

^{۵۶} الیازمادا و نشرلرده "فورخولو" یازیلمیش

وئرمون مظلومی جانانیم بنیم.

۱۱۶۰

الله اولایاریجی سانا مگر

مصطفای همتی سلطانیم بنیم.

وئردی دستور اول امیرالمؤمنین

تانری یا ایسمارلادیم دئدی همین.

سوردی آتین ایلهر اول سرفراز

گیرد میdana همان دم سروناز.

نعره اوردی ای حقیر و کافران

عامر نحس و خارجی هم قالتابان.

گر بنی بیلمه دین ایسه ای حقیر

قاسم ابن جعفر بن ای صغیر.

ای اوتانماز نحس یوزلو بی حیا

بونجیلایین کیم ائدور بدور کیمسه یه

کافر ائتمه دی بونی یاخود جهود

بیکیسیندن بیتر اولدون ای حسود.

تانری نین محبوبلارینا یا لعین

دوشمن اولوب قاندا وارانم دئییه سین.

گر ار ایسن گل برو ای خاکسار

تا گوره سین دستبرد نامدار.

عامر نحس ائیدور بونی گورمن صغیر

بودور آخر پهلوان و شیرگیر

۱۱۷۰

ایکی بین ار حملہ قیلدیلا ر آنا
 شمر ملعون اول لعین و بی وفا.
 قاسم اول دم نعرہ اوردی چالدى تیغ
 خارجی به حملہ قیلدی بی دریغ.
 دوشدو اول قوم اورتاسینا نامدار
 خارجی بی شؤیلہ قیردی شیروار.
 قاسم و قدامہ حملہ قیلدیلا ر
 اویلچری نین آراسینا تالیدیلا ر.
 مست اولوبان جنگ ایچینده پهلوان
 اردی بونلارا قضای آسمان.
 آتی آیاغی مگر قدامہ نین
 بیر دلوگه گئچدی اول ساعت آنین.
 آختاریلدى باشی اوستونه سمند
 آتیدیلا ر قدامہ اوستونه کمند.
 اول زمان کیم آنی خوش بند ائتدیلا ر
 ائشیت ایمدی قاسمی هم نئتدیلا ر.
 قیلدیلا ر بیر کزدن اول لشکر غلو
 قاسمه اوخ آتیدیلا ر آنلار قامو.
 قلبیره بنزه تدیلا ر نازک تنین
 بیر نفس قالدی کی اول وئره جانین.
 ۱۱۸۰

بیر خارجی ملعون اول دم ناگهان
 قاسمین آردیندان اول گرز گران
 ائیلہ اوردی آرخاسیندان اول لعین

دوشدی آتیندان یئره اول پاکدین.
 ایکیسینی داخی قیلدیلار شهید
 کیچی قارداش نه قیلیسار کی ائشد.
 طالب ابن جعفر اول دم آغلادی
 آغلاماقدان جگرینی تاغلادی.
 غمری اون بئش ایل ایدی اول نوجوان
 گیردی میدانا همان دم پهلوان.
 معره اوردی و مبارز دیلهدی
 آدینی و اصلینی عرض ائلهدی.
 خارجی لر حمله قیلدیلار آنا
 قیردی ییگیرمی اوچون نئیدم سانا.
 طاقتی طاق اولدی و دؤندو گئرو
 ائیتدی یا عمّی نئده ییم بانا سو!
 سید ائیدور ای چگر گوشم بنیم
 گؤز یاشی دیر اوش بو دم سویوم بنیم.
 تانری دان آرتیق مدد یوخدور بیزه
 نه قیلاییم یاورو جاقلاریم سیزه؟

۱۱۹۰

شیمدی بدن سیزه از غیر دعا
 چاره یوخدور بللی بیل ای باوفا.
 طالب آنی ائشیدیب دؤندی گئری
 نعره اوردی اول چری یه قایقیری.
 اللی یئددی ار خارجی دوشورور
 هر کیمه اوغرار قیلیجی خوش اورور.

خارجی لر اوشوب آنی توتدولار
 اول آرادا پاره - پاره ائتدولر.
 قاسم ابن الحسن گوردو آنی
 زاری - زاری آغلادی دیتره جانی.
 ائیتدی یا عمی بانا دستور وئر
 تا گیرم بن داخی میدانا دیر.
 آنی چون کیم گوردی حسین قیلدی آه
 ائیدور ایدی نندهلیم یا پادشاه
 آه قیلدی گئتدی آندان عقل و هوش
 اهل بیته آغلادی، قیلدی خروش.
 آناسی گلدی یاپیشدی اول دم آنا
 ائیتدی: اوغلو حورمت ائيله گیل بانا.
 شهربانو با شکوهی^{۵۷} گلدیلر
 ام کلثومون قاتینا اردیلر.
 ۱۲۰۰

زینب اکبر داخی اصغر بیله
 قاسمه یاپیشدی بونلار جمع ایله.

شعر ام قاسم

آناسی ائیدور تانری حقّی یا عیال
 حورمت ائيله بنی قیلماغیل ملال.

^{۵۷} نشرلرده "با سکونی" یازیلیمیش

گل اسیرگه گیل بو گۆزوم یاشینی
 گیرمه گیل میدانا، سن قیلما وبال.
 ای جگر گوشم اسیرگه گیل بنی
 گر دیلرسن کیم سودوم قیلام حلال.
 یالینیز قوزیجاغیم قوما بنی
 بو غریبلیکده ملامت پایمال.
 صبر قیل کیم دیله یم هجرت بوگون
 آلا تندن جانیمی اول بی زوال.
 یاخما بنی گل فراقین اودونا
 عزت ائيله بیر دم ایرما وصال.
 نه قیلايیم بو قارا بختیم بانا
 نه اوغول – قیز قودی و هم نه حلال.

شعر قاسم

دؤندو قاسم ائیدور آنا قیل حلال
 گرچی آیریلماق بیزه اولدو وبال.
 چاره یوخدور وارمایینجا بن بوگون
 آلمایینجا دادیم از قوم ظلال.
 ١٢١٠

صبر قیل سن فرقته بوندا بوگون
 تا کیم آندا گۆره سین یارین وصال.
 دوشده گۆردوم بو گئجه ددهم گلیر
 بانا ائیدور کیم: برو گل یا عیال.

آندا سوسورلوق جفاسین چکمه سن
 بوندا گل کیم گۆره سین آب زلال.
 ایمدی ناچار آندا بن وارسام گره ک
 پس شهادت بولینور بو کمال.
 بنیم ایچون آغلاماغل یا آنا
 تانری یا ایسمارلا بنی بی ملال

بونی دئدی آغلادیلار زار و زار
 ساناسین قوپدی قیامت آشکار.
 قاسم آتی دپدی میدانا روان
 گیردی جولان اوردی اول دم پهلوان.
 معره اوردی ای خارجی بدگمان
 ای اوتانماز شوم [و] بدبخت بی امان
 ائيله دئدی کندوزون ساط ائيله دی
 اصلین آندی شعره آغاز ائيله دی:

در شعر قاسم

ائیتدی ای قوم حقیر و بی صفا
 قیلما دونوز دین یولوندا سیز وفا.
 گؤنلوزده یوخ شفاعت مهر دین
 هم یوزونوزده داخی عود و حیا.
 مصطفایا عهد و پیمان قیلدینیز

قانی قولونوز سیزین ای بی صفا؟
 کوفرونوزی دینه ده گشوردی سیزین
 اهی بیتینه قیلیرسیز سیز جفا.
 دونیایی ترک ائیلهمیشدیک بیز قامو
 آند ایله گتیردینیز تا کربلا.
 سیزین ایله بیر اولالیم دئدینیز
 بومی دی بیرلیگینیز ای بی وفا؟
 کیم یئدی گون اولدی سیزه اوش بوگون
 باغلادونوز سوی قیلدینیز جفا.
 آخر اول تانری رسولی نین قیزی
 آناسی دور بابانین ای بدلقا.
 نئيله دی سیزی بنیم آتام حسن
 آغو ایله قیلدینیز آنا هبا.
 آتامین آتاسی دگیل می علی؟
 حق آنین شانینه دئدی "هل اتی"
 بللی دور کیم دنیا دگیل پایدار
 تامو اودو سیزه آندا دایما.
 ۱۲۳۰

بیزه بوگونلر سیزه یورین اول
 بین بونون گیبی جفا یوز بین بلا.

بونو دئدی نعره اوردی پهلوان

عامر نحسه دئدی: یا قالتابان
 گؤسته ره ییم سانا ارلیک نئجه دیر
 کیم بوگون گوندوز یاخود گئجه دیر.
 اول چری ده "ازراق" آدلی بیر سوار
 وار ایدی بیر خارجی و نابکار.
 عامر نحس ائیدور: ایا ازراق یورو
 کیم بو اوغلان شررینی گؤتور گئرو.
 ییلده اون کز یوز بین آلتون از پدید
 یئترین اولادخی آرتیق بر مزید.
 سن نه ایچون گلمه یه سین ایله رو
 سن توتورسان بونلارا بیزدن گئرو.
 ازراق ائیدور عار اولادانا بو دم
 کیم قیلام بیر اوغلان ایله بن به دم.
 عامر ائیدور ای لعین بدفعال
 اول علی اوغلی دگیل می ای ظلال؟
 بونلارا اولدی ضرورت کیم بیزه
 اولدولار بو دم مقابل هم سیزه.
 ۱۲۴۰

ازراق ائیدور اوغلانا بو دم آنا
 حمله قیلیب کس باشین گتیر بانا.
 ازراق ملعونون اوغلی دؤرد ایدی
 اولو اوغلو دپدی آتین یورودی
 حمله قیلدی قاسمه اول دم لعین

ردّ قیلدی قاسم آنین حملة سین.
 گلدی یانیندان گئچئیدی ناگهان
 ائيله چالدى قولتوغوندان پهلوان
 قولتوغوندان چالدى تیغی شیروار
 ایکی پاره قیلدی آنی خوار و زار.
 توتدی میدان اؤيله اولونجا تمام
 ازراقین دؤرد اوغلون اؤلدوردی به نام.
 ازراق آنی گؤردی فریاد ائيلهدی
 عامرین اؤنونه گلوبن سؤيلهدی.
 ازراق اول دم کندو برکیتدی آتین
 گئیدی اول ساعت قامو جنگ آلتین.
 قصد قیلدی تا کی میدانا گله
 یعنی کیم اوغلانلاری قانی آلا.
 قاسم اول ساعت گئری دؤنموش ایدی
 ایکی گؤرو قان ایله تولموش ایدی.
 آه ائدوبن گئتدی آندان عقل و هوش
 سید آنی گؤروب قیلدی خروش.
 عقلی گلدی باشینا ائیدور: عمی
 سو گتیردیلر می قانی آل بری.
 آنی گؤردی آناسی آغلادی زار
 نوحه قیلدیلار قامو نومیدوار.
 سید ائیدور: ای جگر گوشم سانا
 چاره یوخدور کیم قیلام غیر دعا.

صبر ائيله ای جگر گوشم همین
 حق بویوردی کیم "یحیی الصابرين".
 زاری قیلدی یئنه بیندی آتینا
 یوزون اوردی تانری نین حضرتینه
 ازراق ائیدور: ای خارجی شهسوار
 قیلدین اوغلانجیقلا رینی خوار و زار
 قاسم ائیدور: ای لعین بدفعال
 خارجی سنسن ایا شومِ ظلال.
 بن علی نین اوغلویام ظاهر یقین
 خارجی بن می اولارام یا لعین؟
 تانری نین محبوبونا قصد ائدینسن
 تانری نین خشمی اریجک نئده سین؟
 ۱۲۶۰

حمله قیلدی قاسمه آلدی سونو^{۵۸}
 دپدی آتینی یورودی ایله رو.
 حمله قیل غیل ای لعین و خاکسار
 گؤسته یه ییم سانا ارلیک پایدار.
 قاسمین آتین دوشوردی ضرب ایله
 سیچرادی قاسم سونو آلدی اله.
 آنی گؤردی اول محمد بن آنس
 چکدی آتینی حسینین بیر نفس

^{۵۸} سون: نیزه، بالاجا خنجر

سیچرادی قاسم سوار اولدی آتا
حمله قیلدی اول لعینه گۆر نئته.
آلتی حمله آرادا گئچدی خطا
نعره اوردی اول لعین اول دم آتا
اردی قاسم اوستونه سالدی قیلیج
ردّ قیلدی آنی قاییرمادی هئج.
قصدی قالخانی یاروسینی اول زمان
ساودی باشینی قیلینچدان پهلوان.
گئچدی ازراق چون گئرو دؤندو یئنه
سالدی قاسم قالخانینی اوستونه
قالخانا دیکدی گؤزون اول قالتابان
قولتوغوندان چالدی تیغی پهلوان.
۱۲۷۰

ایکی پاره قیلدی آنی شیروار
جان وئردی بر جهنم خاکسار.
ازراقین بیر گوربوز آتی وار ایدی
پادشاهلار گؤرمه سینه زار ایدی.
سیچرادی قاسم سوار اولدی آتا
آفرین قیلدی قامو قالدی تانا.
نعره اوردی هم مبارز دیله دی
کیمسه آیریق آنا قارشو گلهمه دی.
دپدی آتی حمله قیلدی سرفراز
چکدی تیغی یورودی شاه حجاز.

بیر دم ایچینده گۆتوردی لشکری
 عامر نحس اوزره بیراخدی آنلاری.
 هر کیمه بیر تیغ اورورسا نامدار
 ایکی پاره قیلور ایدی شیروار.
 عامر نحسه دیکدی گۆزون پهلوان
 اول چری ایچینده قوپاردی فغان.
 عامر نحس ائیدور بونی تنز اون بیر ار
 آرایا آلسینلار آنی بی حصار.
 قاسم اوزره اول چری قیلدی غلو
 آرایا آلدیلار آنی ای اولو.

۱۲۸۰

یوز اوتوز ایکی دوشوردی پهلوان
 اوتوز یئرده یئدی زخم گران.
 اوچ یوز اون بیر زخم یئمیشدی آتی
 دپره نه سی قالمامیشدی طاقتی.
 آت ییخیلیدی دوشدی قاسم بی خبر
 قاتی زخم ایچینده سوسوز نامدار.
 گلدی اول شیت ربیع خاکسار
 اوردی سونو قاسمه اول نابکار.
 آرخاسیندان گؤگسونه چیخدی روان
 نعره اوردی دؤنه گلدی اول زمان.
 بیر کز ائیدور : ای اوتانماز قوم شوم
 ای یاراما ز خلق، ای نحس ظلوم

نه خطا قیلدیی سیزه ای بدفعال
 کیم قیلورسوز بیزیم ایله سیز بو حال؟
 نئجه کیم سیزدن بیزه رحم اولمایا
 تانری داخی سیزه رحمت قیلمایا.
 قاسم ائیدور: ای خداوند قدیم
 "عالم‌السرّ خاف" سین سن مقیم.
 سن بیلیرسن بونلارا بیزده گناه
 گلمه‌ییب‌دور بونلارا ای پادشاه.
 ۱۲۹۰

ظلم ایله بونلار بیزی ای بی زوال
 قتل ائتدیلر بیزی یا ذوالجلال.
 بیر اری قیل غیل حواله بونلارا
 کیم شفاعت قیلمایا قامو قیرا.
 ائيله دئدی جان شیرینی حقه
 قیلدی تسلیم ای قارینداش سن بقا.
 چونکی قاسم جانی تسلیم ائيله‌دی
 بیر خارجی ملعون ائشیت نئيله‌دی.
 ائندی آتیندان همان دم اول لعین
 قاسمین کس‌دی ایکی بؤلوک ساچین.
 کس‌دی قاسم ساچینی اول قالتابان
 دوش‌دی غوغا در زمین و آسمان.
 گون یوزی توتولدی اول دم ای عمو
 قاران‌لوق توتدی یئر یوزون قامو.

بیر گیری قوپدو و فریاد و فغان
 اول چری دم‌بسته قالدی بیر زمان.
 یئر و گۆی، دیو و پری، انس و جان،
 مور و مار و مرغ و ماهی در زمان؛
 قاسم ایچون آغلادیلار زار و زار
 یارادیلیمیش نوحه قیلدی بی قرار.
 ۱۳۰۰

خارجی لر بیر - بیرینه دوشدیلر
 قاموسی اول عامر نحسه اوشدیلر.
 قاسمون چون اؤلدوگون گؤردولر
 سنّی لر بیر کزدن نوحه قیلدیلر.
 کیچی قارداش گؤردی قارداش حالینی
 کیم نه قیلدیلار رسولون آلینی.
 نعره اوردی گئتدی آندان عقل و هوش
 عقلی گلدی آغلادی قیلدی خروش.
 دپدی آتین گیردی میدانا روان
 ار دیلردی اول مبارز پهلوان.
 در پیینجه دپدی عباس ولی
 اول ابوبکر علی عون علی.
 در پیینجه اول محمد بن آنس
 نعره اوردی قیلدی پرواز و هوس.
 اول آرادان قاسیمی گؤردولر
 اول شهیدلر قاتینا گتیردیلر.

اوستونه گلدی حسین نامدار
آه ائدوبن آغلادی اول زار و زار.
ائیتدی قورتولدون جگر گوشم یقین
گیردون اوچماغا و گوردون حور عین.
بوندا سن یثرون تماشا ائیلهدون
دوشده گوردون دئیو آنی سؤیلهدون.
اول جماعت نوحه قیلیب آغلادی
آغلاماقدان چون جگرین داغلادی.
اول محمد بن انس عون علی
گیردی لر میدانا پیروزان ولی.
اول اسد ابن دجانه شهسوار
یالینیز قالدی چری ده شیروار.
نعره اوردی، حمله قیلدی پهلوان
چئوره آلدی خارجی لر ناگهان.
یئدی اوتور یئرده زخمی کی قاتی
اول چری لر گوردی اول دم هیبتی.
ناگهان بیر ار قافاسیندان آنین
بؤگرونه اوردی سونو اول سرورین.
بیر یانیندان چیخدی اولدی سرنگون
هم شهید اولدی اسد غرقه بخون.
گوردی عبدالله آنی قیلدی آه
نعره اوردی ای خوارج رو سیاه
نئيله دوک سیزونله ای قوم پلید

کیم بولاری بۇیلە اندرسیز شهید؟

۱۳۲۰

قیلدى عبداللہا اوچ بین ار غلو

حملہ قیلدى آنلارا اول بختلو.

نعرہ اوردی پهلوان اول لشکری

عامر نحسین اوستونہ دؤکدی گئری.

پُشته قیلدى گُشته دن اول سرفراز

قصد قیلدى کیم چری دن دؤنه باز.

عامر نحس ائیدور: قویمان ای قومِ دون

کیم بو اوغلان شیمدی اولموشدور زبون.

خارجیده وار ایدی بیر نابکار

یوسفِ حَجَّاجِ آدی اول خاکسار.

عامر آنا ائیدور: یوری سن ایله رو

کس بو اوغلان باشینی گتیر برو.

یوسف ائیدور عامره کیم بیر سن داخی

حملہ قیلسان گؤره یدوک ای اخی.

عامر ائیدور: زمان اولموشدور سانا

جنگ قیلماق حُکم قیلما سن بانا.

چون ائشیتدی یوسف حجاجِ آنی

نعرہ اوروب دیدی اول دم آتینی.

اردی عبداللاها حملہ ائیلہدی

اوردی عبدالله آنی گؤر نئیلہدی.

۱۳۳۰

ائيله قاقیوبان اول شهاب
 گوگسونه کیم آردینا چیخدی شتاب.
 اوغلو طارق ابن یوسف ساناسین
 طاغا^{۵۹} بنزر حمله قیلدی اول لعین.
 مصطفایا فحش ائیتدی اول خبیث
 هم علی یه سؤگدی اول ملعون ایت.
 آنی عبدالله ائشیدوب قیلدی جوش
 حمله قیلدی اول لعینه با خروش.
 اردی عبدالله سونو چکدی روان
 سیندی عبدالله سونوسی اول زمان.
 گلدی یانیندان گئچئیدی خاکسار
 توتدی عبدالله قوشاغین شیروار.
 شب بخیر اولسون سیزینله والسلام
 گئری یارین ائیده لیم باقی کلام.

در بیان مجلس ششم

ایمدی سؤزه باشلا یالیم گیره لیم
 حالِ مقتل نجه اولدی گؤره لیم.
 ائشید ایمدی ای عزیز باصفا
 کیم نه اولدی حالِ آلِ مصطفی.

ای جماعت جان قولاغین آچاسیز
گۆنلنوزە دور و گوهر ساچاسیز.
۱۳۴۰

دینلەینلر ایشبو سۆزی درد ایله
تولو اولان جان قولاغی ورد ایله.
چونکی طارق دوشدی عبدالله یئنه
دۇندی گئری گلدی سید قاتینا.
ائیتدی عمموم نه قیلاییم، بانا سو
توپ بونالیدی سوسوزون ای نیک خو.
بیر ایچیم سو اولسایدی بن بوگون
ایشبو خالقى قیلیر ایدیم سرنگون.
پس حسین ائیدور آنا: ای جان عم
بنیم الیمه دگیلدور کییم نئدیم؟
چاره نه دور صبر گرهک ای جان من
ای بنیم گۆزوم نوری سر حسن.
تانری سئور صبر ائدهنلری یقین
حق بویوردی کییم "یحب الصابرين".
ای قوروجاغیم بنیم، صبر ائيله گیل
صبر ایله گۆنولجیگونى تویلاغیل!

آنی دئیوب آغلادیلار زار و زار
نوحه قیلدیلار قامو نومیدوار .
آنی گۆردی مسکین آنا بی قرار

آه قیلدی ای کریم و کردگار.

۱۳۵۰

اولا می بو درده درمان ای عجب
بیزه یاولاق مشکل اولدی لیشبو کار.
نه خطا قیلدیق عجب بیز یا غنی
کیم بیزی سوسوز قیرارلار زار و زار.
مصطفانین یوزی سویی حؤرمتی
قیلما رحمت بونلارا ربّ الکبار.
نئته کیم بونلار اسیرگه مز بیزی
بونلاری اسیرگه مه پروردگار.

ائيله دئدی گئتدی آندان عقل و هوش
دپدی آتین قیلدی عبدالله خروش.
نعره اوردی یئنه میدانا گیرور
کیمسه گلمز نئجه کیم جولان اورور.
حمله قیلدی یالینیز اول لشکره
تیغ اوروردی خارجیه ای یارا.
اوتوز آلتی سین دوشوردی پهلوان
آرایا آلدیلار آنی اول زمان.
آنی گؤردی عون و عباس علی
اول محمد ابن مقداد اول ولی.
هم ابوبکر علی گلدی بیله
حمله قیلدیلار چری یه جمع ایله.

۱۳۶۰

قیلدیلار زیر و زبر اول لشکری
 آلدی عبداللہی دؤندولر گئری.
 حملہ قیلدی عامر نحس و بی حیا
 قومانوز دئیر ای قوم بونلار چیخا.
 طوپ بونالمیشدیر بولار قامو واری
 جہد ائدون کیم قومایاسیز بونلاری.
 تا کی اردی بیر خارجی اول زمان
 اوردی عبداللہی کتفدن روان.
 بیر قولونی تندن آییردی اول ایت
 اردی آردیندان محد کی ائشیت:
 ائیلہ چالیدی قولتوغوندان اول ایتی
 ایکی پارہ ائیلہ دی اول لعنتی.
 شمر ملعون آنی گؤردی اول زمان
 اؤنلرین چئویردیلر بونلار روان.
 تیغ الیندہ اول محمد نامدار
 خارجی لری قیراردی بی امان.
 بیر یانیندان دوشدی پهلوان
 ہم شہید اولدی محمد نوجوان.
 نعرہ اوردی عون و عباس علی
 اول ابوبکر علی شیر و ولی.
 اول حجر ابن حجار بد گمان
 چون بکلی حملہ قیلدیلار روان.

نعره اوردی پهلوانلار شیروار
 اول چرییی ائیلهدیلر تار و مار.
 آلدیلار عونى همان دم دؤندولر
 تا حسینین حضرتینه اردیلر.
 ییگیت ایدی عون اول دم نوجوان
 بویى سروی کندوسی کی پهلوان.
 یوزی آیا بنزر ایدی گؤزلری
 نرگسه بنزهردی شکر سؤزلری.
 گول یوزی اولموشدی آنین قاپ – قارا
 ایسی سوسوز کربلادا نه چارا.
 اول نازیک توتاقلاری^{۶۰} اولموش قارا
 آغزی تولو قانلی بالچیق قاپ – قارا.
 سؤیله کیم سؤیله ییمزدی سؤزونى
 پاراماق ایله آریدوردی آغزینی.
 ائیتدی جانیم قارداش اولسون الوداع
 ایشبو دیرلیکدن بانا اولدی صداع.
 ۱۳۸۰

بانا دستور اولسون ای جانِ جهان
 کیم گیرم میدانا بن یا پهلوان.
 تا کی دادیمی بولاردان آلام
 باباما قووشام، اوچماقدا قالام.

وئردى دستور اول حسين نامدار
 گيردى ميدانا همان دم شهسوار.
 نعره اوردى شيروار نوجوان
 کيم بنم عونِ على و پهلوان.
 حمله قیلدى صالحِ سرچون آنا
 خارجى ملعون ایدی نئیدم سانا؟
 اول على دؤرونده ایچمیشدى شراب
 حد بویورموشدى على شاهِ شباب.
 اول زماندا حدّی عون اورموش ایدی
 اول خارجى آندا گوچ گؤرموش ایدی.
 اول منافق آنی گؤنلونده توتوب
 حمله قیلدى عون خشم ایله توروب.
 اردی ائندوردی قیلیجی اوستونه
 عونى ایکی پاره قیلماق قصدینه.
 آلدی قالخان و قیلیجی شيروار
 اورتادا چالدى آنی اول شهسوار.
 ۱۳۹۰

ایکی پاره قیلدى آتیندان نگون
 تامویا قووشدى اول دم اول هارون.
 عون آيروق کیمسه حمله قیلمادی
 قورخودان میدانا کیمسه گلمه دی.
 ائندی هم عون آتینی ساز ائيله دی
 یئنه بیندی شعره آغاز ائيله دی.

شعر

ای اوتانماز عامر نحس و بدگمان
دولمایاسین تانری دان هرگز امان.
دینی دونیا یا خرج ائیله دین
تامودا یارین قالاسان بی گمان.
بن اگر اولور ایسم بیل غم دگیل
باباما قووشارام بو دم روان.
کیمسه نه یه قالمادی دونیا بقا
سوزه داخی قالمایسار دیر همان.
چون قیامت یارین اولاشکار
هر بیرینین سیرری اولیسار عیان.
سنین اولاشفت و قطران جهیم
بیزیم اولاشور و عذار و جنان.
نجه لری آلدیلار دونیا یقین
سیزی داخی آلدایسار بیر زمان.
آخرته نجه قیلا سین جواب
چون سوال آنده سوزه فخر جهان؟

ای اوتانماز عامر نحس بی ادب
بیز سوزه نئتدیک کی ائتدونوز عتاب؟
یارین اولیسار سنین یوزون قارا
دوشمن اولدونوز بوگون پیغامبره.

عامر نحس ائیدور: زهی بونجا چری
 کیم زبون ائتدی بیر اوغلان بونلاری.
 خارجی دن اول ربیع نابکار
 حمله قیلدی عون اول دم خاکسار.
 حمله قیلدی عون الینه آلدی تیغ
 قیرخ ایکی سین پارهله دی بی دریغ.
 در پیینجه اون بین ار آلدی قیلیچ
 حمله قیلدی عون قاییرمادی هیچ.
 اول چری بی ائيله دی زیر و زیر
 بیر – بیرینه قاتدی اول دم شیر نر.
 ناگهان اول جنگ ایچیندن شیروار
 اوغرایو گلدی ربیعه اول کبار.
 نعره اوردی: ای اوتانماز بدفعال
 یعنی بیزی ائيله دونوز پایمال.
 ۱۴۱۰

قارشودان چالیدی آنی با ضرب تیغ
 ایکی پاره قیلدی آنی بی دریغ.
 آنی گوروب اول چری قیلدی غلو
 آرا یئرده قالدی عون ای بختلو.
 حمله قیلدی هم ابوبکر علی
 خارجی یه اول سپه دار و ولی.
 سید اول دم لشکره گلدی ایله رو
 آلدی عونى اول زمان دؤندو گئرو.

عونا داخی زخم اورولموش کی قاتی
 قووتی قالمادی گئندی طاقتی.
 قاپ - قارا اولموشدی آنین گول یوزی
 دیلی دؤنمز تا کی سؤیله یه سؤزی.
 اردی عونا بیر خارجی خاکسار
 اوردی آردیندان سونویله نابکار.
 چونکی یئدی ضربی اول عون علی
 دوشدی آتیندان یئرہ اول دم ولی.
 بیر کز ائندی بسم الله دئدی
 ہم "علی ملت رسول الله" دئدی.
 ائیلہ دئدی جان شیرینی اول سعید
 قیلدی تسلیم اول زمان اولدی شهید.
 ۱۴۲۰

چون ابابکر علی عونى گؤرور
 کیم شهید اولدی همان دم آہ اورور.
 نعرہ اوردی حملہ قیلدی لشکرہ
 کیمسه قارشو تورمادی اول سرورہ.
 هر کیمہ کیم اوردی چالدى ضرب تیغ
 ایکی پارہ اولدی اول دم بی دریغ.
 قیردی دؤکدی یوز ییگیرمی پهلوان
 دؤندی سید قاتینا گلدى روان.
 ائیتدی یا سید قانی عونِ جوان؟
 اول بنیم گؤزوم نوری، اول پهلوان؟

اول داخی اولدی شهید ای جان و دل
 بانا داخی قیل حلال ائیله بحیل.
 آنی ائشیتدی حسین نامدار
 آه قیلدی آغلادی هم زار و زار.
 اوردی باشیندان عمامه سین یئر
 ائیتدی یارب ایشبو سیرره ای کریم.
 سن بیلیرسن عالم السر ای کریم
 نه یی نه یه گره گینی ای علیم.
 نئته کیم رحم ائیله مز بونلار بیزه
 رحمت ائتمه بونلارا سن وئر جزا.
 بیر اری ائیله مسلط آنلارا
 کیم شفاعت ائتمه یه هئچ بونلارا.
 ائیله دئدی نوحه قیلدی زاز و زار
 اول جگر گوشه رسول کردگار.
 نه قیلاییم سیزی اوغلانجیقلا ریم
 نئیله یه ییم سیزی قارداشجیقلا ریم؟
 گلدی بیزه اول گون اول کی مصطفی
 کربلادا اوله دئدی مجتبا.
 نئیله یه لیم تانری نین تقدیری بو
 باشیمیزا گلدی ایشبو نیکخو.
 ار و عورت بیر یئر جمع اولدولار
 آغلادیلار نوحه زاری قیلدیلار.
 ائیتدی بوبکر علی: ای شیر حق

دگدی نوبت بانا یازیلدی و اراق.
 بن گیره ییم بو کزین میدانا دیر
 هم بوگون بانا داخی دستور وئر.
 ائيله دئدی چونکی جومرد کریم
 اول گلستان صفا و سرو رام.
 دپدی آتین گیردی میدانا روان
 نعره اوردی شیروار اول پهلوان.
 ۱۴۴۰

ای خوارج ظالم و بدبخت شوم
 قیلدینوز ظلم و ضلالت ای ظلوم
 سیزده نه دین و محبت، نه یقین
 نه ترخم بولینار، نه مهر دین.
 قیلدونوز جهل ایله ظلم ای بی ادب
 اویدونوز شیطانا قیلدینیز تعب.
 ای جهوددان بتر و نصرانی دن
 کیمسه قیلمادی بونی عمرانی دن.
 بوندا بوگون بیزه اوش اولدی قتال
 آندا یارین سیزه اولا وصف حال.
 نه یوز ایله مصطفایا و اراسیز؟
 یاخود اول قورخولو جمالین گؤره سیز؟
 هله بنون اول ابوبکر علی
 اول سولاله خاص، اول شیر و ولی.
 آدین آندی شعره آغاز ائيله دی

وصف حالين نظم ايله ساز ائيله‌دی:

شعر ابوبکر علی

ای دریغا مصطفانین حؤرم‌تی
بونلارین قاتیندا یوخ‌دور قیم‌تی.
نه جفا قیلدی محمد بونلارا
کیم قیلیر بونلار بیزه چوخ زحمتی؟
۱۴۵۰

اوی‌دولار شیطانا بیل‌مزلر بیزیم
خدم‌تیمیز‌دیر بولارین طاعتی.
هر کی بیزه مدعا اولایقین
اود ایچینده اولای تامو آلتی.
باباما تانری بویوردی "هل اتی"
دده‌م اولدی ایکی دونیا رحمتی.
با عذاب‌ی سیز کی بیزه قیل‌دینیر
قیلالار سیزه جفا و محنتی.

شعر ائیتدی و مبارز دیله‌دی
ائشید ایمدی شیرزاده نئيله‌دی.
حمله قیلدی آنا عثمان ربیع
خارجی ملعون ایدی هم اول شنبع.
ایکی بین ار خارجی چون قیلدی جوش

ائيله ديلر اول ابابكره خروش.
اول قولى داخى حسين نئتديلر
اول چرى يه كلى حمله ائتديلر.
ببرى - ببرى اوستونه دوشوردولر
خارجى لر باشينا تاش اوردولار.
اوغرايا گلدی ربيعه پهلوان
نيزه ايله قارشودان چالدى روان.
۱۴۶۰

گوگسونه اوردی ربيع لعنتين
آرخاسيندان تاشرا چيخدی اول ايتين.
دوشدی اول قوم اورتاسينا شيروار
خارجى لردن گوئتوردی اول طمر^{۶۱}.
ناگهان اول جنگ ايچينده اوغراى
اول حنيف قيس اوغلو آنا سؤيله دی
ايتدی يا اوغلان اريشديم بن سانا
گر ار ايسن قارشو تور دير سن بانا.
اردی اول ملعون اليه آلدی تيغ
چالدى بوبکرى همان دم بى دريغ.
ردّ قيلدی تيغيني اول دم آنين
قولتوغوندان چالدى اول دم ملعونون.

^{۶۱} دامار، فارسيجا رگ دئمکدير. آنجاق فارسيدا بو دئيم: "دمار از روزگار درآوردن"، عئينا تورکجه دن آليئمادير.

ایکی پارہ ائیلہدی آنی روان
 اودا سالدی جانینی اول قالتابان.
 نعرہ اوردی عامر نحس و خاکسار
 کیم بو اوغلانی قیلامازسیز شکار؟
 عزم قیلدی لشکره اول پهلوان
 نعره اوردی قلبه دوخوندی روان.
 جنگ ایچینده قالدی بوبکر علی
 قوللاری اولدی شهید اول دم ولی.
 یولینیز قالدی چریده اول شهاب
 خارجی لر حمله قیلدی باشتاب.
 عامر ائیدور چری یه: ای قوم دون
 زخم اؤکوش اولدی هم اولموشدور زبون.
 ائیلہدی اول لشکره حمله همان
 تازیانه اوردی آتا نوجوان.
 ادهم اوخورلار ایدی اول آتا هم
 سیچرادی لشکر ایچیندن همچو باد.
 مصطفادان قالمیش ایدی یادگار
 آنا بینمیشدی ابابکر سوار.
 دؤندی لشکردن همان دم چیخدی تئز
 گلدی سید قاتینا اول با ستیز.
 کیم ییگیرمی یئرده زخم یئمیش تنی
 کیرپی کیمی ائیلہمیشلر آتینی.
 ائیلہ گؤردی آنی عباس علی

گلدی ایلہرو قوچدی آنی اول ولی.
 آہ ائدوبن آغلادی اول زار و زار
 دؤکدی حسرت یاشین آندا بی قرار.
 گؤردولر اول دم ابابکر جوان
 زخم ایچینده قالمیش ایدی ناتوان.
 ۱۴۸۰

گئتدی باشیندان همان دم عقل و هوش
 اول جماعت آغلادی، قیلدی خروش.
 کندو الیلہ حسین نامدار
 چیخارور تونونی آغلار زار و زار.
 عقلی گلدی باشینا آچدی گؤزون
 گؤردی یاسدانمیش یاتور سید دیزین.
 ائیتدی: ای سید قانی، سو گلہمدی؟
 دردی میزه هیچ درمان اولمادی؟
 ائیلہ دئدی جان شیرین اول زمان
 تانری یا ایسمارلادی اول دم روان.
 آنی گؤردی اول حسین نامدار
 باشین آچیب نوحہ قیلدی زار و زار.
 قیلدیلار زاری و فریاد و فغان
 ای دریغا اول ابوبکر جوان.
 تویمادی دنیا یا عمری سورمه‌دی،
 یاہو بیر لذت مورادین گؤرمه‌دی.
 اون سکیز یاشیندا سنی بن بوگون

یئره می گۆمدوم یاخود ائتدیم دوگون.
 نه قیلاییم سنی ای جان جهان
 بن نه دئیم باباما ای پهلوان؟
 ۱۴۹۰

آنی داخی اول شهیدلر یانینا
 قویدولار سن رحمت اوخی جانینا.
 گۆردی آنی چونکی عباس جوان
 ائتدی: دستور اولسون ای صاحبقران.
 بن بوگون قارداشلاریمین قانینی
 آلورام خارجی لرین جانینی.
 پس حسین ائیدور آنا: ای جان و دل
 گیرمه میدانا بنی قیلما خجل.
 کیم سنی بابان بانا ایسمارلادی
 ائیتدی سانا یادگار اولسون دئدی.
 ایمدی باباندان بانا سن یادگار
 نئجه ترک ائدم سنی بن یا نگار؟
 ائیتدی عباس: ای عزیز باصفا
 ای سولاله خاص و سر مصطفی
 صد هزاران جان فدا اولسون سانا
 کیم جفا چکمک هدایتدور بانا.
 ائیدور ایمدی چون مقابل گله سن
 واجب اول دور کیم وصیت قیلاسن.
 چون گلیر میدانا عباس علی

نعره اورور سؤيله نور خاص و ولی.

۱۵۰۰

ای خلاق دینلن ایمدی بیر خبر

سیزه دئیوردی حسین نامدار.

ائیدور: ای ظالم جماعت تانریدان

قورخون آخر، گؤرور اول ربّ المنان.

مصطفانین مرتضانین قومونی

نئته قیرارسیز ایا قوم دنی.

ائیدور: ای قوم حقیر و ناسزا

تامو دیبینه بولیسارسیز جفا.

سیزه یارین سورار ایسه اول رسول

نه جواب وئره سیز ای قوم فضول؟

کیم بنیم اوغلانلاریمی زور ایله

نئتدی کیم قتل ائیلهدونوز شور ایله؟

یا گلین بن سیزه بیر سؤز ائیده ییم

بانا یول وئرین آرادان گنده ییم.

یا ختایا یاخود تورکستانا بن

یاخود هندوستان ائلینه اولوبن.

اثل، ولایت، اقلیمی جمله تمام

ترک ائده ریم سیزه ای قوم ظلوم.

اهل بیتیم هم عیالیم سیز بنیم

یول وئرون تا کیم گنده ای قوم شوم.

۱۵۱۰

يا اوشاجيق ايشبو اوغلانچىقلارا
سو وئرون، عزت قىلىن پىغمبره.
تانيق اولسون تانرى سيزدن توتمايام
ددهمه سيزدن شكاييت ائتمهيم.
نه كيم آندا سؤيله ميشدى اول امام
ايدىوردى آنلارا بير - بير تمام.
ايشبو سؤزى چون ائشيتدى اول چرى
عامر نحسه قىلدى غوغا هر بيرى.
كىمىسى سؤيدى، كىمىسى سؤيله دى
هر بيرى بونلارا تشنيع^{۶۲} ائيله دى.
قورخدى اول دم عامر نحس و نابكار
ائيتدى ائشيت اى ربيع خاكسار
چاره قىلىن بو ايشه يوخسا چرى
شىمدى بيزه عاصى اولور هر بيرى.
دپدى آتین ايله رو اول دم روان
يورودى شيت ربيع قالتابان.
اول حجر ابن حجار اول نابكار
يورودى شمر لعين و خاكسار.
گلدیلر عباسا قارشو اول زمان
سؤيله ديلر كيم ائشيت يا پهلوان.
۱۵۲۰

^{۶۲} تشنيع ائيله دى: پيسله دى، "شنيع" سؤزجويوندىن گلير.

قامو عالم سو اولورسا سیزلره
 وئرمه یه ووز سو دیله من بیزلره.
 شاهیمیزین بو یروغودور بیز سیزه
 سؤیله مه نوز وئرمه نوز هرگز بیزه.
 گر دیلرسوز قورتولاسیز گئده سیز
 سیز یزیده عهد و پیمان ائده سیز.
 گل سین ایله رو حسین سؤیله سین
 بیزیم ایله عهد و پیمان ائیه سین.
 کیم یزیده حورمت اول طاعتی
 اول قاپودا دائم اول خدمتی.
 یوخسا بیعت قیلماز ایسه بیل یقین
 سیزین ایله باغلادیق بیر بخل و کین.
 ائیه دئدی اول لعین و بیوفا
 آغلادی عباس ائشیتدی اول صفا.
 اول لعین و خارجی چون بو یورور
 تاشیبوب^{۶۳} مشک ایله سویی گتیروور.
 دؤکر اول بیللور طاسی نین ایچینه
 بونلارا قارشو وئورلر آتینا.
 اول حسینین اهلی و اوغلانلاری
 سو دیلرلر زاری قیلور هر بیرى.
 ۱۵۳۰

^{۶۳} داشیماق

آنى اؤيله گۆردى عباس شريف
 گۆيه دوتدى يوزون ائيدور: يا لطيف
 سن بيلورسن "عالم السرّ الخفا"
 بو خارجى بيزه قيليرلار جفا.
 حضرتيندن يا اله العالمين
 خشم گلسين بونلارا هم بغض و كين.
 دؤنه گلدى سؤيلهدى عباس شعر
 بونلارا قارشو توروبن اول ديلير.

شعر عباس

اول زياد اوغلى لعين و بدفعال
 اول عبيدالله شوم و بدخصال
 تانرى نين خشمينه سيزلر مستحق
 اولدونوز هم اى لعين و پر ظلال.
 جنت و حور و قصور بيزيم دورور
 بيزه آب كوثر اولموشدور زلال.
 بير ايچيم سو وئرمه دونوز چون بيزه
 سيزه زقوم ايچره اولور چوخ زوال.
 كيم ازلدن يازيلان آلنيميزا
 كيم يئتيشدى آنين ايچوندور بو حال.
 ۱۵۴۰

قىلمايا شفقت سيزه اول مصطفىا

بیزی ناحق یتره اتدونوز قتال.
 دادیمیز سیزدن آلا اول کریم
 کیم بوایشلر قالمایا سیزه ای ظال.
 مصطفایا قیلدینیز جفا
 مرتضایا سیزینله قیل و قال.
 کیم یزیده لعنت ائیلن دم به دم
 سیزه جنت روزی قیلا ذوالجلال.

تانری دان گلسین سیزه خشم و بلا
 شاهینوزا و سیزه ای بیوفا.
 ائیله دئدی و حسینله دؤندی تئز
 سؤیله دی ائشیتدیگین اول با ستیز.
 سید ائشیدوب بو سؤزی قیلدی آه
 ای دریغا ایشیمیز اولدی تباہ.
 گوردی اول دمده حسین اوغلانلاری
 سو ایچردی خارجی لر آتلاری.

شعر

نئیلهدوک کیم قارشو گلدی بیزه بو
 سو گره کدور بیزه سو، فریاد سو.
 عمولاریم سوسوزون قیریلدیلا
 خارجی الینده [سو] فریاد سو.

۱۵۵۰

راضیوز بیز تانری نین تقدیرینه
سو گره کدور بیزه [سو] فریاد سو.
ایشبو ظالیم لر مسلمانلار دگول
وئرمه دیلر بیزه سو فریاد سو.
حالیمیز اولدی مکدر ای آتا
سو گره کدور بیزه [سو] فریاد سو.

مصطفانین قیزی – اوغلی بی قرار
کربلادا ایسیسی سویوز خوار و زار.
تانری امرینه اؤزون ساز ائیلهدی
وصف حالی شعره آغاز ائیلهدی.

شعر حسین

دئدی بیر کز یا اله العالمین
سندن آرتیق چاره یوخ، سنسن همین.
نه قیلاییم ایشبو ظالیم لر بوگون
آرتور و بدور بو بنیم گؤنلوم غمین.
سن مدد قیل غیل ایا ربّ العباد
بو خارجی لر بیزه باغلادی کین.
سانا معلوم ای قدیم و بی زوال
بونجیلایین کیمه اولدی یا معین.
آلنیمیزا نه کی یازیلدی بیزیم
گۆردوک آنی هم گۆریسه روز وارین.

بوندا بوگون گر بیزه اولدی جفا
 قیلا لطف ایله وفا آندا یارین.
 زهرینی نوش ائیه ینلر نیش ایله
 سلسبیل ایرماغینا اولدی امین.
 ایشبو ظالیم لر مسلمان آدینی
 ائدینیب کافر لر اولدولار یقین.
 دینی الدن قویدولار دونیا ایچون
 بونلارا نه دونیا خالصدور نه دین.
 قیلما رحمت بونلارا ای بی نیاز
 اولمایا مشفق شفیع المذنبین.
 نئده لیم قیلدی وصیت مصطفی
 قیلما سایدی اول رسول المرسلین.

گؤسته ره یدیم بن بولارا کارو زار
 کیم قیلالاردی بولار افغان و زار.
 صبر قیلدیق تانری نین تقدیرینه
 اوش بویون وئردیک مطیع اولدوق یئنه.
 ائیه دئییب آغلادیلار زار و زار
 اولدی نومید اولو – کیچی نه کی وار.
 اول اوشاچوق نارسیده طفل خام
 سو دئیوبن زاری قیلدیلار تمام.
 ۱۵۷۰

چونکی عباس علی آنی گؤرور

یانار ایچی درد ایله زاری قیلور.
 ائیدور ای قارداش بانا دستور اولا
 کیم همیشه دولتون منصور اولا.
 چاره یوخدور تا کی سویا بن بوگون
 وارمایینجا ای امیر و ذوالفنون.
 صد هزاران تیغ اولورسا بن بو دم
 سو گتیرمه یینجه بن صبر ائتمه ییم.
 همتین اولسون بيله ای جان و دل
 هم حلال ائيله بانا قیل غیل بحل.
 آلوبن مشکی روان اولدی همان
 ائشید ایمدی کیم نئدیلر آندا ای جان.
 سو قاتیندا اردی اول دم با شتاب
 کیم سو آلیب گئری دؤنه اول شباب.
 بئش بین ار ایرماق قاتیندا وار ایدی
 اول چری لر سویی هم ساخلار ایدی.
 گؤردولر عباسی، ائتدیلر غلو
 آرایا دوشدی همان دم بختلو
 چالیدی تیغ آبدار اول نامدار
 آنلاری ائتدی همان دم تار و مار.
 ۱۵۸۰

سکسنین قیردی همان دم اول شریف
 دپدی سویا، ایردی عباس لطیف.
 مشکینی دولدوروبن اولدی روان

آتی داخی ایچدی سو اندر زمان.
 کندو داخی دیلهدی سودان ایچه
 سوسالینگی ساوولا هم خوش گئچه؛
 کندویا ائیدور: حسین ایچمه‌دی سو
 نئجه ایچم بن روا اولامی بو؟!
 یئنه دؤکدی سویی عباس، ایچمه‌دی
 سو ایچینده سو ایچوب خوش گئچمه‌دی.
 بن سو ایچم اهل بیت مصطفی
 ایچمه‌یه‌لر قاچان اولامی بو؟!
 ایچمه‌دی، دؤکدی یئنه دؤندی گئرو
 مشک الینده اول سودان چیخدی گئرو.
 اورتایا آلدیلار آنی اول زمان
 تیرباران ائیلهدیلر ناگهان.
 بیر لعین و خارجی و خاکسار
 آغزینا اوردی آنی اول نابکار.
 انسه‌سیندن چیخدی برآن ای اولو
 تویمادی اول زخم اول دم بختلو.
 سالدی مشکی اوموزونا شیروار
 بیر الی له چکدی تیغ آبدار.
 اول چری‌نین آراسینا دوشدی تئز
 خارجی‌لر قیرار هم با ستیز.
 عامر نحس ائیدور: قویمان ای قوم دون
 سویی آلماسونلار اولسونلار زبون.

اوشدولر ظالم لر آنا بير - بيرين
 پاره - پاره قیلدیلار نازیک تنین.
 مشکى داخى پاره - پاره قیلدیلار
 هم ایچیندن سویی یئرہ دؤکدولر.
 چالديلار طبل بشارت اول زمان
 آنی ائشیتدی حسین پهلوان.
 ائیتدی ای حجاج مسروق جوان
 بو اشارت نه دور آخر قيل بیان.
 یورودی حجاج مسروق ایله رو
 تا خبر وئرہ حسینه اول گئرو.
 سوردی آتینی ایله رو نه گؤرور
 گؤرئی عباسی شهید اولموش یاتور.
 آه ائدوبن آغلادی و گئتدی هوش
 نوحه قیلوب ائتدی زاری و خروش.
 ۱۶۰۰

نوحه قیلوب آغلادی اول زار و زار
 اول آرادا چکدی تیغ آبدار.
 نعره اوروب تیغ الینده دئدی هات
 گئتدی اول دم خارجی لردن حیات.
 بير - بيرينه اوردی اول دم لشکری
 هو دئییب بير اوجونا چیخدی گئری.
 گلدی سید قاتینا اول زار و زار
 گؤزلریندن یاش یئرینه قان آخار.

سن بقا گۆر ای سپه‌دار سعید
 قانی عباس قیلدیلار آنی شهید.
 بویی سرو و یوزی آیدور زولفونون
 قانا بولاشمیش یاتور غرقه [به] خون^{۶۴}.
 چون ائشیتدی اول حسین آندان خبر
 آه قیلدی عقلی باشیندان گئده.
 عقلی گلدی قیلدی فریاد و فغان
 ای دریغا دیر کی یا ربّ الانام.
 سنسن آخر ای قدیم و بی‌زوال
 باشیمیزا اوش بیزیم اردی زوال.
 بیلدی اول دم عامر نحس و بی‌حیا
 یالینیز قالدی حسین باصفا.
 نعره اوردی لشکره اول بدگمان
 ایلهر و یورون دئدی اندر زمان.
 آنی گۆردی اول حسین نیک نام
 کیم خوارج قصد قیلدیلار تمام.
 آت دپدی کیم دئدی گلدی نشان
 اول شهید اولماغیمیز اولدی عیان.
 آت اوزهرینده اولالیم دیر شهید
 ائویمیزی باسماسون قوم پلید.
 اول زماندا سیدین اوغلانلاری

^{۶۴} قانا بله‌شمیش

اوچ ار اوغلی وار ایدی ای یول اری.
 ایکسی نین داخی آدی دور علی
 کوچوگی ابراهیم ایدی ای ولی.
 سیچرادی یئریندن اولوسی روان
 ایله رو گلدی کی ای صاحبقران
 بن وارااین دئدی یا زین البشر
 دادیمی آلایم از قوم حشر.
 باباسی ائیدور: جگر گوشم روا
 نجه اولا سانا گلمه سون خطا.
 دئدی بابا دده مین جانی حقی
 ردّ قیلماغیل بنی ای متقی.
 ۱۶۲۰

چون حسین آنی ائشیتدی قیلدی آه
 زاری قیلدی آغلادی دیر یا اله.
 سن بیلیرسن حالیمیزی ای علیم
 قامو عالم سیررینی بیلن حکیم.
 ائیدور ای جانیم اوغول بن نئيله ییم
 نه گؤنول ایله سنی ترک ائده ییم؟
 ای دریغا کیم فراق اولدی وصال
 گؤرمه ییسه رم سنی ای خوش خصال.
 ائيله دئدی شعره آغاز ائيله دی
 دیردی زاری ناله یی ساز ائيله دی:

شعر معصوم

ای قوزیجاغیم بانا ائيله حلال
آلنیمیزا چون یازیلدی بو زوال.
گۆرکلو یوزونی تویونجا گۆرمه دیم
اوش فراق اولدی [و] آیریلدی وصال.
یاوروجاغیم اوش فراق اولدی بوگون
یارین اولاییزیم ایله اتصال.
شاد اولوب دویادا کیمسه گولمه دی
آغلاماقلارون ایشی دائم ملال.
ای گولر یوزلو قوزیجاغیم بنیم
نئجه ترک اندهم سنی ای خوش خصال.
۱۶۳۰

نئده لیم بو درده درمان اولمادی
ایشبو زخمه مرحم اولوبدور قتال.
جور ایله اؤلدوردی پیغمبرلری
قامویا وئردی زوال اول بی زوال.

شعر علی ابن حسین

دئدی بابا سن داخی ائيله حلال
بنیم ایچون خاطیرون قیلما ملال.

نه دئيه ليم تانرى نين تقدیری بو
 آلنیمیزا یازیلان بو وصف حال.
 بی زوال اول دور قدیم و لم یزل
 پاکبال و بیر و بار و لایزال.
 هر بیرینه قسمت اولدی بیر نصیب
 بیزیم ایچون قسمت اولدی بو قتال.
 چاره نه دور سن بقا اول دونیادا
 آغلاما بیزیم ایچون قیلما وبال.
 آرامیزدا گر بوگون اولدی فراق
 یارین آندا بی گمان اولور وصال.
 فانی دور دنیا بقا اولماز یقین
 آخرت باقی دورور تاج رجال.
 چون جهاندا قاموموز اؤلکمک گرهک
 پس شهادتده بولونور بو کمال.
 ۱۶۴۰

بابا بنی قیل شهیدلیکده غنی
 منع قیلما تا کی اول اتصال.
 چون ائشیتدی اول دم آنی، آغلادی
 آغلاماقدان یوره گینی تاغلادی.
 قصد قیلدی کیم آتینی ساز ائده
 هم آیه رین برک ائدوب آغاز ائده.
 آناسی ائشیتدی اول ساعت خبر
 گلدی ایله رو زاری قیلدی ای پسر؛

آناسی آدی شهربانو ای جوان
 سونرا دئدیلر آنا شاه زمان.
 گلدی ایله رم زاری قیلوب آغلادی
 آغلاماق ایله یوره گین تاغلادی.
 ائیدور: ای قوزیجاغیم تانری حقی
 گل اسیرگه آنانی ای متقی.
 سن اومیدیمسن بنیم بو دنیادا
 سندن آیری خود بانا دیرلیک نئده؟
 آنالیق حقی اسیرگه گیل بنی
 گل فراق اودی لا یاخماغیل بنی.
 نه اولایدی کیم چلب تانری بنیم
 سندن آیریلمادان آلایدی جانیم.
 ۱۶۵۰

تا فراقین اودونا گیرمه یه دیدیم
 آیریلیغین آجی سین گورمه یه دیدیم.
 ائيله دئدی آغلادی قیلدی فغان
 ال اوروبن گول یوزون ییرتدی روان.
 ام کلثوم و سوکونه اولدولار
 هم رقیه زینب ایله گلدیلر.
 عمه لری چئوره سینی آلدیلار
 آغلا یوبن قامو زاری قیلدیلار.
 گل اسیرگه گیل بنی دیر یا شباب
 گیرمه گیل میدانا قیلما با شتاب.

مصطفادان مرتضادان یادگار
سنسن آخر بیزه بوگون ای نگار.
مصطفایا بنزر ایدی صورتی
هم علی یه بنزر ایدی سیرتی.
بیر کز آنین صورتین گۆرهن کیشی
حسنی وصفبن قیلماق اولوردی ایشی.
بونلارا ائیدور حسین نامدار
تارتون الینیزی آندان یا کبار.
قونوز آنی تا کی میدانا گیره
آلنینا نه کیم یازیلیمیشدیر گۆره.
۱۶۰۰

گئجه اولدی شب بخیر اولسون سیزه
عمر کیم وئورور ایسه الله سیزه.
کیم نه لر قیلدی جهاندا اول صفا
اول سولاله خاص سر مصطفایا.

در بیان مجلس سبع

بو یئدینجی مجلسی سؤیله یه لیم
کربلا حالینی شرح ائیله یه لیم.
کیم نه لر اولدی جهاندا ای صفا
واقعه بر حال علی مصطفایا.

ائشید ایمدی ای عزیز پاکدین
 جان ایله دینله گۆنولدن ائیدهیین.
 پس حسین اوغلونا ائیدور: الوداع
 ای قوزیجاغیم بیزه اولدی صداع.
 تا قیامت گونی اولونجا عیان
 سنی آیروق گۆرمه زم ای پاک جان.
 اوپدی، قوچدی اول دم اوغلونی روان
 اون یئدی یاشیندا ایدی پهلوان.
 بویى سروه بنزر ایدی، گۆزلی
 نرگسه بنزدی، شیرین سۆزلی.
 مصطفایا بنزه دورلردی آنی
 اول جماعت تانیدی هم او جانی.
 ۱۶۷۰

کندو الیله حسین نامدار
 گئیدورور سیلاحین استوار.
 اوش گویه گولوک^{۶۵} تونون جانیم سانا
 گئیدوریون سن حلال ائيله بانا.
 راست قیلوبن سازین آتا بیندورور
 تانری یا ایسمارلادیم دیر گوندهرور.
 یالینیز کندوسی قالدی بی قرار
 آغلادی اول دمده هم اول گولعدار.

^{۶۵} دامادلیق، کوره کن لیک

گيردى ميدانا همان دم شيروار
شيرزاده پهلوان نامدار.
آتاسيلا آناسين آسنلهدى
دۇندى قيز قارداشلارينا سۇيلهدى
كيم حلال ائدون بانا اى جان و دل
حق يولوندا جان ايله قىلون بحل.
سوندى آتاسى سونوسىنى آلور
سوره ر آتى توغرو ميدانا گيرور.
نعره اوردى شيروار اول پهلوان
اى خارجى عامر نحس و قالتابان.
دونيا ايچون دينى الدن قويدونوز
ترك ائديب اخرايى، ملعون اولدونوز.
۱۶۸۰

كندو وصف حالينى ساز ائيلهدى
نوحه قىلدى شعره آغاز ائيلهدى

شعر

هر دم ايشبو قوم ظالم يا اله
نه ديلرلر بيزدن اى ربّ الپناه.
قانيميزا سوساميشلاردير بيزيم
بيزه نئچون قصد ائدرلر يا اله؟
كافر ايدى قامو بونلار سر بسر
دين [و] ايمان بولديلر بى اشتباه.

ددهم اؤنونده مسلمان اولدولار
بولدیلار دولت، سعادت، عزّ و جاه.
گئرو دؤنوبن منافق اولدولار
زهی بدبخت و شقی بختِ سیه.
نئيله دوک بیز بونلارا یا رب عجب
نئجه قیلورلار عذاب یا پادشاه!
سن بیلورسن "عالم السرّ الخفا"
بونلارا بیزدن بلومه دی گناه.
ظلم ائدرلر بیزه بونلار یا مجیب
النیمیزا یازیلان بودور نصیب.
ائيله دئدی آغلادی اول نوجوان
هم طلب قیلدی مبارز پهلوان.
۱۶۹۰

نعره اوردی ائیتدی میدانا گلون
بن حسین اوغلی علی یم کی بیلون.
سن ایا عامر لعین و خاکسار
ای اوتانماز خائن و ای بی وقار
نامه سالدین اوخودون ای بی ادب
ائيله دین، گلدوک بیزه رنج و تعب.
حاضر اول بیر گون سانا اولوم گله
آخرتده دونیا سانا نه قیله.
اول چری ائشیتدی آندان بیر خبر
عامر نحس اوستونه غوغا قیلدیلار.

اول چرى ده طارق آدلى بير لعين
 وار ايدى بير خارجى با مكر و كين.
 عامر نحس ائيدور ايا طارق بنام
 كيم گوٲٲور شررين بو اوغلانين تمام.
 مسلمين ائلىنى هم جمله سانا
 بن وئرهه سن گير حريف اول غيل آنا.
 طارق ائيدور: يوزوگونى وئر بانا
 بن داخى گيرم حريف اولان آنا.
 آلدى طارق يوزوگون عامرون روان
 گئيدى سازين و سيلاحين اول همان
 دپدى آتين گيردى ميدانا اول ايت
 هم على يه حمله قيلدى كى ائشيت:
 ردّ قيلدى حمله سين اول شيروار
 قولتوغوندان چالدى تيغ آبدار.
 ايكى پاره قيلدى آنى نوجوان
 دوشدى آتيدان يئره او قالتابان.
 وار ايدى بير اوغلى آدى عمر ايدى
 عمر ابن طارق همان دن قاقيدى.
 دپدى آتين گيردى ميدانا روان
 اردى و ائندوردى تيغىنى همان.
 ائيله چالدى اول على نامدار
 ايكى پاره قيلدى آنى شيروار.
 طلحه آدلى بير داخى اوغلى آنون

وار ایدی اول خارجی و ملعونون.
چکدی تیغین حمله قیلدی بی قرار
کیم علی یه قصد ائدر اول نابکار.
سوندی و دوتدی کمریندن روان
چکدی آتیندان آنی اول پاک جان.
بیر الی ایله اوموزون توتدی روان
بیر الی له چکدی باشین اول زمان.
اوزدی باشین یئره اوردی اول شباب
نعره اوردی حمله قیلدی با شتاب.
اول چری یه حمله قیلدی شیروار
ائتدی بونلاری همان دم تار و مار.
آرایا آلدیلار آنی اول زمان
تیغ الینده حمله قیلدی اول پهلوان
قیرخ بیگ ایله عامر نحس و نابکار
حمله قیلدی سیّده اول خاکسار.
نوفل اوغلی ورقا داخی بیر یانا
اون بین ارله حمله قیلدیلار آنا.
حمله قیلدی نوجوان اول شیروار
سیّد اول چری یی ائتدی تار و مار.
میمنه دن میسر یه دگدی تیز
بیر - بیرینه اوردی قلبی با ستیز.
بین یئدی یوز خارجی دن دوشورور
هر کیمه ارسه قیلجی خوش اورور.

بیر - بیرینه اوردی اول دم لشکری
آت باشین دؤندوروین دؤندی گئری.
گلدی آتاسی قاتینا اول زمان
ائتدی بابا سو یا پهلوان!

۱۷۲۰

بیر ایچیم سو اولسا دی ای نامدار
خارجی لردن گتوره یدیم طمر.
اوچدی اوغلون اول حسین نامدار
گۆزلریندن اوپدی و آغلادی زار.
ای قوزوجاغیم نه قیلام بن سنی
ایشبو ظالیم لر اسیرگه مز بنی.
سانا سویا چاره یوخدور یا امیر
ای گۆزوم نوری قوزیجاغیم بشیر.
توز - توپراق آغزی نین ایچینده اول
بالچیغینی آریدور ابن رسول.
دؤندی گئری لشکره اوردی اؤزون
خارجی لر اوستونه دوتدی یوزون.
عامر نحس ائیدور اؤنونى چئویرون
اول حسین اوغلیدور آنی کی گؤرون.
گر الینه ناگهان گیورسه سو
بو چری یه یالینیز یئتردی بو.
قیلیدیلار غوغا چری اول دم یئنه
اول علی ابن حسین اوستونه.

اول حجر این حجار اول نابکار
بختری شیث زبیع خاکسار
۱۷۳۰

اول خوارج اون بین ارله گلدیلر
اول حسین اوغلون آرایا آلدیلار.
چکدی تیغ اول پهلوان با صفا
اول سولاله خاص آل مصطفی.
ایکی یانا تیغ برآن ائندورور
خارجی بی محابا اؤلدورور.
چئوره اوشدی اول لعین و بی وفا
اول حسین اوغلونا قیلدیلار جفا.
اون بین ار کزدن آنا اوشدیلر
چئوره سیندن ایت گیبی یاپیشدیلار.
بیر لعین و خارجی و بدفعال
بؤگرینه اوردی علی نین اول ظلال.
اردی آردیندان خُصیفه نابکار
اوموزوندان چالیدی آنی خاکسار.
قولجیغازی دوشدی یاری قیلمادی
کیم قیلیج دوتماغا گوجی قالمادی.
گئری دؤندی جانجیغازین تاغلايو
آتاسی قاتینا گلدی آغلايو.
اوغلونی گؤردی حسین نامدار
آه قیلدی آغلادی اول زار و زار.

۱۷۴۰

گلدی سید دوتدی اوغلانجیغینی
 آلدی آتیندان چیخاردی تونونی.
 گوزون آچار بیر [کز] ائیدور: بابا سوا،
 وئردی جانی آنجاق اولدی سوزی بو.
 دیزی اوستونده حسینین وئردی جان
 ای دریغا دیر حسین پهلوان
 گلدی بیزه اول مبارک گون بوگون
 کربلا ایچینده هم اولدی دوگون.
 آیر اوردی ذوالجناح آتا روان
 گئیدی جوشن هم زره اول پهلوان.
 حمزه قالخانین گوتوردی شیروار
 قیلدی اول ساعت حمایل ذوالفقار.
 ایشیغین گئیدی سونی آلدی اله
 عزم قیلدی تا کی میدانا گیره.
 ناگهان چادر ایچینده بیر فغان
 آغلاماق قوپدی ائشیتدی پهلوان.
 سوردی کیمدور آغلایان ابن علی
 ائیتدیلر ابراهیم ای سر ولی.
 ائیتدی: گتیرین آنین، گتیردیلر
 قوجاغینا آلدی میدانا ایرر.

۱۷۵۰

ای جماعت ایشبو معصومی گورون

سيز بو اوغلانا بير ايچيم سو وئرون.
يئدى گون اولدى كى بو ايچمهدى سو
بير ايچيم سو وئرونوز تا ايچه بو.
تانيق اولسون بير چلب تانرى بيزه
بو گناهي دوتمايام يارين سيزه.
ددهمه سيزدن شكايث ائتمهيم
تانرى درگاهيندا سيزى توتمايام.
ايشبو سؤزى چون ائشيتدى اول چرى
قيلديلار غوغا قامو لشكر وارى.
قورخدى اول دم عامر نحس و نابكار
ائيتدى: اى شيث ربيع پايدار؛
شمر ايله شيث ربيعى گلديلر
بين كيشى له تيرباران قيلديلار.
ناقه آدلى بير لعين و خاكسار
اوردى اوخى اوغلان آغزيندان چيخار.
انسه سيندن چيخدى اوغلانجيق اولور
اوخى سيد چكدى چون زارى قيلور.
گئرى آناسينا گتيردى آنى
هر كى گوردى آنى و ياندى جاني.
۱۷۶۰

مسكين آنا آغلادى زارى قيلور
ايكى اوغلى حسرتيندن ياخيلور.

ايکيسي نين آندا سينين^{۶۶} قازديلار
 نامازين قیلوب ياراغين دوزدولر.
 کندو الی له حسين نامدار
 ايکی اوغلون يئرہ گوئدی اول کبار.
 دیله دی کیم کندو میدانا گیرہ
 آلینا تقدیر نہ یازمیشدیر گوئرہ.
 خاتونی و قیزی ہم قیز قارداشلاری
 چئورہ اوشدیلر حسینه هر بیرى.
 کیمہ قویوبن گئدرسين بیزی دیر
 تانری یا ایسمارلادیم بن سیزی دیر.
 همتی نیز بیلہ اولسون یا کرام
 ائیلہ دئیوب دپدی آتینی امام.
 اول چری یه دپدی آتین اردی تئز
 تار و مار ائتدی بولاری با ستیز.
 خارجى لردن گوئتوردی چون طامار
 یئنہ اوردی دؤنوب قارشو توردی شیروار.
 نعرہ اوردی دؤندی جولان ائیلہ دی
 وصف حالین شعر اندوبن سؤیلہ دی.

شعر حسین رضی اللہ عنہ

۱۷۷۰

بنوَن اول ابن رسول کردگار
 کیم محمددور ددهم تاج کبار.
 تانری ارسلانی علی بابام بنیم
 "هل اتي" دئدی حقینده کردگار.
 ددهمه بنزر جهاننا گلمه‌دی
 یاخود ائیدون آنجیلایین قاندا وار؟
 مصطفانین قیزی دور آنام بنیم
 آری سودان آری دور اول نیک نگار.
 بن حسین ابن علی یم بی‌گمان
 قامو بیلیرسیز آنی ای خاکسار.
 هم حسن ابن علی دور قارداشیم
 اول شباب الجنّت عرشه گوشوار.
 بنجیله‌یین قانغینوز دور ای لعین
 اصلینیزی گؤسته‌رون ای نابکار!
 بیزده دولت دین [و] ایمان بولدونوز
 گئری دؤنوب جمله اولدونوز فشار.
 بو جهاندا کیم بیلیردی سیزلری؟
 هر بیرینیز کافر ایدی مردِ خوار.
 مصطفانین خاندانی - دولتی
 هر بیرینیز بیر بیگ اولدی استوار.

۱۷۸۰

گئری دؤنوب آنا یاغی اولدونوز

قاتی اندرسیز قامونی هم خوار و زار.

يازيغونوز قويمايا الله بيزيم
 سيزدن آلا دونيادا بودور سؤزوم.
 هم قيامتده گيره سيز تامويا
 اود ايچينده عبرت اولامويا.
 اي لعين و بدفعال و خاكسار
 عامر نحس و قالتابان، بي اعتبار.
 نامه وئريبيدون اوخودون بني
 بؤيله مي قيلام دئدون قولون قاني؟
 صد هزاران نام و لعنت باشينا
 كندو اينله آغو قاتدون آشينا.
 ائيله دئدي، دپدي آتين شيروار
 ايكي پاره اندر ايدى شهسوار.
 بير كز اورور قانغيسينا كيم ايرر
 هيبتيندن قامو اولدى بي قرار.
 يئنه دؤندى چيخدى لشكردن گئرو
 گلدی چادر اؤنونه توردی اؤرو.
 زخمی يئميشدى يئدى يئرده قاتی
 گئتميش ايدى عقل و هوش و طاقتی.
 ۱۷۹۰

سوسوزون ياريلميش ايدى توتاغي
 آغزی قوری و سارارمیش ياناغی.

باغلادی زخمینی اول دم پهلوان
 گئری دؤندی لشکره اول پاک جان.
 عامر نحس ائیدور: چری حاضر قیلون
 کیم حسین ارمیشدورور بللی بیلون.
 شیمدی اله آنی گتیرمک گرہک
 آرادان شررینی گؤتورمک گرہک!
 عامر نحس ائیدور: چری یی دؤد بؤلون
 هر بیرینی بیر یانا حاضر قیلون.
 چئوره سیندن یورویه لیم ایله رو
 اوولایالیم قاچماسین دؤنوب گئرو.
 ائيله قیلدیلا نئته کیم دئدیلا
 هر یانادان آنی چئوره آلدیلار.
 حمله قیلدی شیر یزدان آنلارا
 تیغ برآن ائندوروردی ای یارا.
 میمنه و میسره، قلب و جناح
 بیر – بیرینه اوردی با تیغ و روماه.
 خارجیلردن گتیردی اول طامار
 قیرار ایدی آنلاری اول نامدار.
 ۱۸۰۰

بین سکیز یوز یئتمیش ایچون دوشورور
 هر کیمه اورسا قیلیجی خوش اورور.
 قوپدی فریاد و فغان و دار و گیر
 آرا یئرده قالدی اول ساعت امیر.

يالينيز بير يارى يوخ حيران و زار
 اللى بئش بين خارجى و خاكسار.
 تيغ [و] گرز ايله، سونويله اوشديلر
 قصد قيلديلار حسينه دوشدولر.
 يئتميش اوچ يئرده يئتميش زخمى قاتى
 قانى چوخ آخميش كسيلميش قوتى.
 اول داخى چوخ خارجى قيرميش ايدى
 تانرى فرمانى آنا ايرميش ايدى.
 گئرى دؤندى اول كى لشكر دن چيقا
 طاقتى قالمادى يوز اوردى حقه.
 دئدى يا رب ايشبو ظاليم لر بيزه
 ظلم ائدرلر بونلارا سن وئر جزا.
 قيل حواله بير ارى سن بونلارا
 كيم ترحم ائتمه يه، جمله قيرا.
 اولو - كيچى، عورت و اوغلانلارين
 قيلما رحمت بونلارا ربّ المعين.

۱۸۱۰

سونوسينون ديبينى اوردى يئره
 بير ساعت سؤيكندى كيم عقلين ديره.
 قويمالديلار آنى چئوره آلديلار
 يئدى ملعون چون ايله رو گلديلر
 عامر نحس و شمر ملعون بختور
 سلمه ايله اشعث اوغلى دور بيرى.

بیرسی شیث ربیع دور بنام
 عامر ایدی بیرسی اول ناتمام.
 شمر ملعون بیلدی کیم اول نامدار
 عقلی گئتمیشدیر قالوبدور شؤیله زار.
 گلدی ایله رو سونوسین چالدى آنا
 دوشدى آتیندان فلک قالدی تانا.
 یئدی ملعون یئنه چئوره آلدیلار
 آنی اؤلدورمه گه نیت قیلدیلار.
 ذولاجناح آنین قاتیندان گئتمه دی
 هم حسینی قویوبن ترک ائتمه دی.
 هر ایکی قاتینا گلوردی بیر کزین
 ائيله دپیر، اووارور باشین - گؤزین.
 خارجى لردن کیمسنه قاتینا
 واریمادیلار حسین آتینا.

۱۸۲۰

ائیتدیلر کیم تیرباران قیلالیم
 اوخ اوروبن زخم ایله اؤلدوره لیم.
 ذوالجناح اوردولار اوخی روان
 ائيله سن قاناتلی اولدی اول زمان.
 کیرپی گیبی قیلدیلار آنین تنین
 عاجز اولدی، قالدی حیران اول حزین.
 سیچرادی قارشو کیمسنه تورمادی
 ائيله گئتدی گؤزلر آنی گؤرمه دی.

اردی بیر دمدە حسین خیلینە
 گلدی توردی بارگاہی اؤنونه.
 باشجیغازینی اؤنونه سارقیدیب
 باش یئرینە گۆزلیندن قان آخیب.
 حال بو کیم عورت حیالیقلار بونی
 ائیلە گۆردولر حسین آتینی.
 گئتدی بونلاردان همان دم عقل و هوش
 یئرە دؤکدولر اول دم با خروش.
 قیلدیلار فریاد و زاری و فغان
 کیم خداوندا امان اندر امان.
 ساچلارین کسیب همان دم اؤزترین
 یوزدولر تیرناغ ایله گول یوزترین.
 ۱۸۳۰

دئدیلر کیم ای امیرالمؤمنین
 کیمە قویدون سن بیزی یا پهلوان؟
 بو خارجی لر آراسیندا بیزی
 یالینیز قویدون، یاوو قیلدیق سیزی.
 نه قیلاییم یا حسین باصفا
 قیلما دی بو دونیا کیمسه یه وفا.
 ای دریغا کیم بو دوران بیداد
 کیمسه نه یه وئرمه دی هرگز مُراد.
 ائیلە دئییب زاری قیلدیلار قاتی
 قامو سوسوز قالمادوقدور طاقتی.

سیدین بیر کیچی اوغلی وار ایدی
 آنا زین العابدین دیر ایدی.
 یئدی یاشیندا ایدی هم اول شهاب
 آیا بنزدی یوزی هم آفتاب.
 آنا قیلیمیشدی وصیت شیر حق
 حمله قیلماغیل اوغول ساخلا سبق.
 تا سولاله میز بیزیم بو دونیادن
 کسلیبن گئتمه سین ای جان من.
 اول وصیت ساخلایوبن چیخمادی
 بارگاهیندان آنارو باخمادی.

۱۸۴۰

قامونی عمولارین - قارداشلارین
 آنوبن آغلار و دؤکر یاشلارین.
 بیر قاتارا اول شهیدلر یاتوبن
 تانری نوری رحمتینه باتوبن.
 چون حسینین آتی گلدی ایله رو.
 سوردی یوزون آنلارا دؤندی گئرو.
 راویسی ائيله روایت ائيله دی
 نقل ایچینده بونی بؤیله سؤیله دی.
 بریه یازیسیندا ایدی ناگهان
 اول مدینه شهرینه گلدی روان.
 چون مدینه خلقی آنی گوردولر
 هم شهید اولموش حسین بیلدیلر.

نوحه قیلدیلار فغان و آه و زار
 آغلادیلار قاموسی نومیدوار.
 بانلاماغا چیخمیش ایدی هم بلال
 حالی کیم ائشیتدی اولدی گنگ و لال.
 کندوزون مسجدین اوستوندن یثره
 آشاغا دوشوردی کیم عقلین دیره.
 نئجه کیم دونیادا عمری وار ایدی
 بان اوخومادی هم ایشی زار ایدی.
 ایمدی گلدیک بو حسینین سؤزونه
 کیم نه قیلدی کربلادا اؤزونه.
 حال [بو] کیم آتیندان آیریلدی امیر
 خارجی دن اون کیشی هم تیغ و تیر؛
 آدلارینی بیر – بیر ائیده ییم سانا
 دوت قولاغین بیر ساعت بندن یانا.
 بختلری مدریک خادیمدور بیله
 امیر و داد و سلیمه، شمر ایله
 ابتر اوغلی دور سنان نابکار
 بیرسی شیث ربیع خاکسار.
 گلدیلر اول دم حسینین قاتینا
 هر بیرى باشینی کسمک یاتینا.
 گؤزون آچوب بونلاری گؤردی امیر
 گئری دؤندولر قامو اولدی حقیر.
 زهره سی یوخ کیم بیرى یاخین گله

کیم حکایت نئجه دور تا کیم بیله.
بیر - بیریله بیر زمان تانیشدیلار
کیمی راضی، کیمی آندان گئچدیلر.
عاقبت ایکسی راضی اولدولار
یورتوبن سید قاتینا گلدیلر.

۱۸۶۰

اول بیرسی ابتر اوغلی دور سنان
اول بیرسی شمر ملعون بی امان.
گلدی اول شمر لعین و بدگمان
گؤگسونه بیندی حسینین اول زمان.
تانری دان قورخمادی اول بدبخت شوم
کسدى حسینین ساچینی اول ظالم.
گؤزونى آچدی همان ساعت امیر
دئدی آدون نه اوخورلار ای حقیر؟
دئدی: شمرم باشینی کسم گرەک
ایله دوب ری مولکونه آلسام گرەک.
ائیتدی: آچ غیل گؤگسونی بیر گؤره ییم
بنی اولدورمه گه حجت وئره ییم.
آچدی گؤگسونی، حسین اول دم گؤرور،
دئدی صدق یا محمد اول دورور.
شمر ائیدور: یا حسین نامدار
نئجه صدق دئدون آخر یا کبار؟
ائیتدی اول دم اول حسین پاک دین:

تا کی ددهم سؤيله ميشدير اى لعين.
 ائيتدى سنى اۆلدوره نين اى يارا
 گؤگسى اؤرسه بنزر اولاقاپ - قارا.
 ۱۸۷۰

اوش سنین گؤگسون قارا قوزقون گیبی
 ائيله دئدی اول نبی لرین بیی.
 ائیتدی گل گیل سانا بیر شرط ائده ییم
 سؤزومی ائشیدور ایسن ائده ییم.
 بیر ایچیم سو وئر الیمه سن بنیم
 کیم حلال ائدهم سانا بو دم قانیم.
 تانیق اولسون اوستومه ربّ العباد
 آخرتده قیلما یام بن سنى یاد.
 هم ددهمه بن شکایت ائتمه ییم
 ایشبو ایشوندن حکایت ائتمه ییم.
 جمله عالم سو اولورسا بن سانا
 وئرمه ییم ایچمه گه، ائیتمه بانا.
 کیم یزیدین دیله گی بودور همین
 سنى سوسوز اۆلدورم بن یا امین.
 بانا آنی سوسوز اۆلدور گیل دئدی
 بن نجه ائيله ییم بو اؤگودی.
 ائيله دئییب قصد قیلدی اول لعین
 کیم شهید ائده حسینى اول بی دین.
 پس حسین ائیدور آنا: اى بی ادب

ایشبو بنیم خنجریمله قیل تعب.

۱۸۸۰

بوغازیمی اؤپدی بنیم مصطفا

کسمز آنی خنجرون ای بی صفا.

بنیم آنسمدن بیچاق چال غیل بانا

بو جفایی حق روزی قیلدی سانا.

قورخمادی تانری دان اول دم اول خبیث

مصطفادان هم اوتانمادی اول ایت.

یوزی اوستونه بیراخدی سییدی

چالدى بیچاغی ائشیت کیم نئيله دی؛

کسدى باشینی همان دم اول لعین

هم شهید اولدی حسین پاک دین.

قانی یئرہ چون دؤکولدی اول زمان

دوشدی غوغا عالمه تولدی فغان.

زلزله دوشدی بو یئرہ دار و گیر

گوئیہ دگین چیخدی فریاد نفیر.

غلغله دوشدی، خلایق آغلدی،

آی و گونش یوزونی هم باغلادی.

یئر و گوئی اولدی قارانقو اول زمان

یارادیلیمیش قاموسی قیلدی فغان.

عرش و کورسی، آی و گون، انس و ملک

جمله آغلادی همان دم، توتما شک.

۱۸۹۰

جن و انس و دیو و پری، مور و مار،
 قاموسی آغلادی اول دم بی قرار.
 هم وحوش و هم طیور و انس و جان
 آغلادیلار طاق و تاش [و] آسمان.
 هم دنیز دیبینده کی آغلادی
 آی و گونش نورین آندا باغلادی.
 ائيله دوتدی قاراقولوق عالمی
 گۆرمه دی هرگز بیر آدم آدمی.
 اول قاراقولوق ایچینده قوپدی یئل
 تاش و توپراقی گۆتوردی اولدی سئل.
 خارجی لر قامو حیران و خجل
 کیمسه گۆزی آچمادی بللی بیل.
 قامو حیران اولدی شؤیله خوار و زار
 بیلمه دیلر نئجه اولدی کارزار.
 موم گیبی آخدی دمیر اولدی روان
 تاش ایدی ظالیم لرین گۆنلی همان.
 چون قاراقولوق آچیلدی گۆردولر
 خاندانینا حسینین واردیلار.
 بیر طاس ایچینده قودی باشی روان
 عامر نحسه گتورورسه همان.

۱۹۰۰

ناگهان اول طاسون ایچیندن بیر ال
 چیخا گلدی گۆردی اول شمر دغل.

اول الين آياسى اوزره بير خبر
اوشدا ائيده ييم سانا اي بخته ور؛
يازي يازيلميش حسيني اؤلدوره ن
بولمايا تانرى دان ايمان و امان.
هم شفاعت مصطفادان بولمايا
تامو اودوندان ابد قورتارمايا.
اوخودى آنى لعين و خاکسار
اوخويوبن اول دم اولدى خوار و زار.
گلدی اول باشی گؤتوردی اول لعین
عامر نحس اؤنونده قويدى خشم و کين.
تا کی عامرين گؤزی توش اولدى آنا
ديتره دی ياپراق گيبي نئيدهم سانا؟
هر ايکى گؤردى جمله بيخود اولدولار
واله اولوب جمله حيران اولدولار.
يوزلرينى گؤزلرينى بيرتدولار
قامو اول دم شمره لعنت ائتديلر.
عامر نحس ائيتدور دريغا بو زوال
اولماسا يئگ ايدى مشكل اولدى حل.
۱۹۱۰

گلون ايمدى بيز ائوينه واراليم
گئرى قالانين آلوبن گله ليم.
قصد قيلدیلار حسينين ائوينه
مصطفانين خاندانى خيلينه.

قامو بیر کزدن یورودی اول گروه
 خاندانی یغما قیلدی باشکوه.
 یالینیز حجاج مسروق اول زمان
 قالمیش ایدی آغلابو ائیلر فغان.
 گۆردی کیم اردی خوارج خاکسار
 جان فدا قیلدی همان دم شیروار.
 ائله ییبن بیلیگینی قویدی تئز
 یای الینده اوخ چیخاردی با ستیز.
 ترکشینده یوز ییگیمی اوخ آلور
 هر بیرله بیر خارجی اؤلدورور.
 اوخی دوکندی الینه آلدی تیغ
 آرایا دوشدی همان دم بی دریغ.
 خارجی دن سکسن ایکی دوشورور
 لشکری اول کندوزونه اوشورور.
 اوشدیلر آنی شهید ائیلهدیلر
 باریگاهینا حسینین اردیلر.
 اول ابتر صالح اوغلی ایله رو
 گیردی چادر قاپوسوندان ایچه رو.
 ایریشن گیردی خوارج گۆردولر
 گۆردی خاتونلار قاموسی توردیلر.
 قورخوسوندان دیتره دیلر قاموسی
 غیرت ائتدی بونلارا دین ناموسی.
 شهربانو خاتونیدی سیدین

ایکی داخی قیزی وار ایدی آنین.
ایکی قیزلاردان داخی بیلہ
آغلاشورلار جمله سی زاری ایله.
بارگاهی قامو یغما قیلدیلار
هر نه کیم بولدولر ایسه آلدیلار.
سؤیدولر اول آخرت خاتونلاری
آلدیلار گئییدوغی قامو تونلاری.
بونلارین قولقلارینی ییردیلار
کوپه لرین اینجولرین دردیله.
تانری دان قورخمادی اول قوم ظالیم
سویدلر بونلاری هر بدبخت شوم.
عامر نحس اردی [و] گۆردی بونلاری
کیم قامو سویموشلار ایدی آنلاری.
۱۹۳۰

قاموسی سویموشلار ایدی هر بیرین
بیر پلاس ایچینده قویموشلار وارین.
عامر نحس ائیدور: ایا قوم حقیر
کیم قیلوبدور بونجیلایین دار و گیر.
صد هزاران نام و لعنت سیزلره
کیم بئله حقدن نه گله بیزلره؟
ائيله دونوز بونجا ناحق قانلاری
نئجه سویدونوز ای بدبخت بونلاری.
وای اگر اول گون کی بیزدن مصطفی

دعوى قىلا ايشبو حالى مرتضا!
 شهربانو كيچى اوغلون گيزلهدى
 اته گين اؤرتوب بولارى گؤزلهدى.
 يئدى گون سو ايچمه ميش ايدى بولار
 عامر نحس دئدى كى سو گتيرديلر.
 سويى وئرديلر بولارا اول زمان
 ايچديلر سودان قامو پير و جوان.
 اول شهيدلرين قاتينا گلديلر
 بونلارين باشين كسوبن آلديلار.
 ۱۹۴۰

پس بويوردى شمر ملعون گلديلر
 باشيني اون دؤرد كيشى نين آلديلار.
 هم ييگيرمى بير داخى عورت بيله
 آلديلار دؤنديلر آنى خشم ايله.
 مصطفانين قيزلاريني آلديلار
 باشى آچيق دوهيه بيندريديلر.
 باشلارى داخى سونويه ديكديلر
 غفلت اكيني گؤنوله اكديلر.
 اول آرادان يئنه گئرى دؤندولر
 كوفه يولونا گيروبىن قوندولار.
 اوش تمام اولدى يئدينجى داستان
 سكيزينجى ائشيدىن اى دوستان.
 بوندا ياران چون گله سيز اى عزيز

قالاينى ائیده ووز ائشیده سیز.

در بحث ثامن

سکیزینجی مجلسی باشلايالم
معرفت آغاجینی آشلايالم.
شیمدی دن گئری اولیسار معجزات
کیم نه گؤستردی حسین خوش صفات.
جان ایله دینله، گل ای پاک اعتقاد
تا اولاسان حضرتینده باقی شاد.
۱۹۵۰

راوی لر ائيله روايت ائيله دی
ابن مخنف لوطون اوغلی سؤیله دی:
اول داخی عماردان قیلدی خبر
زید مکی بؤیله دئیر ای بختور؛
خارجی لر یورودیله ایله رو
اول آرادان چونکی دؤندولر گئرو.
اول اؤلنلری قویوبان گئتدیله
ائشید ایمدی آندا بونلار نئتدیله.
گون دپه دن ایچهره وائیش ایدی
کیم چری اول آرادان دؤنموش ایدی
اول آرادا بیر دوه جی وار ایدی
طمعی وار خارجی مردار ایدی.

اول اۋلن لرین ایچینده یورودی
ایسته ییب بیر نسنه بولام دیر ایدی.
گئجه یه دگین آرادى بولمادی
گوزونه هئچ نسنه آنین ایلمه دی.
ناگهان ایردی حسینین قاتینا
اول خارجی فیکر فیلدی یاتینا.
یامو تونلارینی آلمیشلار ایدی
یالیمیز ایچ تونی قویموشلار ایدی.

۱۹۶۰

گلدی ایله رو اول طمع قیلدی یقین
کیم چیخارایدی حسینین ایچ تونین.
حال بو کیم قصد ائیلهدی اول نابکار
توتدی الی ایله حسین نامدار.
توتدی چکدی الینی آلدی اله
آلمادی ائشید ایمدی نه قیلا.
توتدی خنجر ساغ الین کسدى روان
سول الی له توتدی تونین پهلوان.
دیلهدی تونین چیخارایدی اول ایت
قارشودان ناگاه گوزوندی بیر ییگیت.
قاچار اول ملعون دوه جی گیزله نور
اۋلولر آراسینا گیرور یاتور.
سوردی آتین ایله رو گلدی ییگیت
ائندی آتیندان اوتوردی کی ائشیت.

سوندى توتدى اول حسینی بی قرار
یوزون اوردی گؤگسونه آغلادی زار
یا جگر گوشه رسول کردگار
نه حکایت اولدی سانا ای کبار؟!

۱۹۷۰

ایشبو گؤزسوز خارجی لر، قوم دون
سنی اؤلدوردوم سانور قوم زبون.
آنی بيلمزلر بولار کیم سن بوگون
بابان و ددهنله قیلیرسان دوگون.
اوچماق ایچینده شرابن هم طهور
ایچیرولر نجه هم وئورلر حور.
اول خارجی لر یئری نار جهیم
تامو ایچینده یئمیشلری حمیم.
سؤیلر ایدی، آغلار ایدی زار و زار
گؤزه دوردی^{۶۷} اول دوه جی خاکسار.
کیم چیخا گلدی داخی بیر ار یئنه
اول داخی گلدی حسینین قاتینه.
یوزی نورا بنز ایدی صورتی
آی و گونش آنی گؤرمک حسرتی.
دون ایچی گون شعله سی آیدین بیگی
آیدین اولدی دون ایچی ای دین بیگی.

^{۶۷} گؤزله بیردی

گلدی حسینین قاتینا اول زمان
نوحه قیلدی ائیلهدی آه و فغان.
ائیتدی گؤزوم نوری ای جانیم بنیم
گؤنلومون یئمیشی سلطانیم بنیم.

۱۹۸۰

اول چلب حقی کی بنی آدمه
قیلدی پیغمبر بو جمله عالمه
سانا اولان کیمسه نه یه اولمادی
دونیا دا آنی کیمسه نه گؤرمه دی.
ظلم قیلدی لار جگر گوشم سانا
جور قیلدی لار قوزیجاغیم بانا.
تانیق اولسون تانری راضی اولمایام
دادون آلمایینجا سنی قویمارام.
ناگهان بیر ار داخی چیخدی یئنه
گلدی اوتوردی حسینین قاتینا
بوی اوزون، یوزی گؤیچک همچو نور
گئیدیگی تون قاموسی سوندوسدورور.
اؤپدی، قوچدی آغلادی اول زار و زار
گؤزلریندن قان یاش آخار بی قرار.
ای جگر گوش رسول کردگار
ظلم قیلدی لار سانا ای نامدار.
ناگهان بیر ار داخی گلدی گینه
آی و گونش قول آلنی نورینه.

یئر و گۆی و عرش و کورسی، انس و جان،
آلنی نوروندان منوردور جهان.
۱۹۹۰

یوزی طاها، گۆزی ما زاق البصر
ساچی واللیل، اۆزی شاه بشر.
ایله رو گلدی سلام وئردی امین
زاری قیلدی رحمہ للعالمین
دئدی: ای گۆزوم نوری، جانیم سانا
ظلم قیلدیلار بو ظالیم لر بانا.
ای جگر گوشم سانا اولان بوگون
کیمسه نه یه بوگون اولمادی ای ذوالفنون.
دوشمن ایدی قاموسی بونلار بانا
آنین ایچون جور قیلدیلار سانا.
بن بولاری سوردوم ایدی ای عزیز
بولدولار فرصت بو قوم بی تمیز.
قیلدیلار نه کیم دئدیلر دی بولار
تانری دان رحمت بولار بولمادیلار.
ای گۆزوم نوری بولار آخر بنیم
امّیم دگیل ولیکن دوشمنیم.
اول گون اولیجاق قیامت آشکار
اودا قویا بونلاری پروردگار.
هم بولارا بن شفا قیلمایم
بونلاری بن امّیمدن بیلیمیم.

۲۰۰۰

یئدی بین ییل اول قیامت گونلری
هم عرصاتدا توتالار بونلاری.
ای قارینداش اول ییلین هر بیر گونی
اللی بین ییلجه اولیسار اوزونی.
بونلاری ایلوب قویالار تامویا
آندا قالا عبرت اولا قامویا.
ائیدور ایدی T آغلار ایدی زار و زار
کربلادا اول رسول کردگار.
اول دوه جی قارشودان گؤرور ایدی
قورخوسوندان ساناسان قورور ایدی.
گؤردی کیم گلدی یئنه بیر شهسوار
نعره اوردی آغلادی اول بی قرار.
چون یاخین ایردی حسینه اول دلیر
آغلادی T زاری قیلوب اول نره شیر؛
سوندی گؤتوردی حسینی اول یئنه
بنزه دی اول گون قیامت گونونه.
نئده ییم دیر: ای قوزیجاغیم سنی
اول ساعت بوندا ائدیدی حق بنی.
ذوالفقاری تارتا ایدیم بن روان
وئرمه یه یدیم بونلارا هرگز امان.
۲۰۱۰
ائيله دئيو آغلار ایدی زار و زار

بونلارونلا تاغ [و] تاش آغلار ای یار.
ای قوزیجاغیم ائیت باری بانا
ایشبو ظلمی نه کیشی قیلدی سانا؟
الترینی کیم کسیدورور سنین
سؤیله کیم جزاسینی وئرم آنین.
ائیلەین کیمدور بونی ای جان و دل
سؤیله گیل آنی بانا، گیزلەمە گیل.
هم حسینین گوۋدە سیندن گلدی اون^{۶۸}
دئدی بابا اوشدا یاتور اول زبون.
اول جماعتین ایکیسی توردولار
اول دوه جی نون قاتینا واردیلار.
سؤیله دیلر آنا کیم ای نابکار
نئجه قیلدون سن حسینە بؤیله زار؟
قالمادی نطقى لعینون سؤیله یه
تا بولارا بیر جوابی ائیلە یه.
شاه مردان آنا نفرین ائیلە دی
ائیتدی: "یوزون دونوزا دۇنسون" - دئدی.
صورتی خینزیرا دۇندی اول زمان
لعنت اوخور کندوزه اول قالتابان.
۲۰۲۰
دۇندی اول ساعت امیرالمؤمنین

^{۶۸} اون: سس

اول بېرىنە دوەجى دىر يا امين.
 نە كىشىلردور بولار، بانا ائيت
 كىم بونون سۆزىلە يوزوم اولدى زشت.
 دئدى: اى ملعون بنىم خضر نبى
 بو بشردور اول بىرى آدم صفى.
 بىرى ابراهيم و اسماعيل بىرى
 مصطفىادور انبيالار سرورى.
 سانانفرين ائىلەين شىر خدا
 اول على دور شاه مردان مرتضا.
 بو حقايقى روايت ائىلەين
 بونى اول "ويس القرانى" دور دئىن.
 دئدى بىر گون كعبە ايچىندە طواف
 قىلور ايدىم، دىنلە بونى بى گزاف؛
 گۆردوم ايدى بىر كىشى آغلار گلور
 چاغىرور كندوزىنە اعنت قىلور.
 بورقە^{۶۹} ايله اۆتولوردى صورتى
 يوزى گۆرونمز، بلورمز سىرتى.
 ويس ائىدور ايلهرو واردىم آنا
 سوردوم احوالين نەدور، ائيت بانا.
 ۲۰۳۰

اۆرتوسون گۆتوردى بن گۆردوم آنى

^{۶۹} برقع: اۆرتوك، نقاب

تونوزا بنزتمیش آنی اول غنی.
لعنت اوخودوم دیر آنا بن داخی
ائشییجک لعنت اوخو سن داخی.
راویسی ائیله روایت ائیلهدی
کیم کتاب ایچره روایت ائیلهدی.
اول شهیدلر کربلادا قیرق گئجه
شؤیله یاتدی گئجه – گوندوز ای خوجا.
هر گئجه نور ائیر ایدی آنلارا
آشکاره گؤرونور عالم لره.
اثرته ارسلانلار گلوردی بونلارا
گئجه اولونجا شاخلار ایدی ای یارا.
قیرق گونه دک آنی ائیله گؤردولر
ائشیت ایمدی حکمت پروردگار.
اول یؤرده دؤرد قلعه وار ایدی
خلقی آنین الا جهودلار ایدی.
هر گئجه نوری گؤرورلردی بولار
قامو بیر گون بیر یئره جمع اولدولار.
بونلارین ایکی رئیس وار ایدی
بیری ابراهیم، بیری عوذر ایدی.
۲۰۴۰

دئدیلر کیم ای خلیق بیر گلون
نه کیشیلردور بولاری بیر بیلون.
هر گئجه عالم منور نور ایله

اثرته ارسلانلار گلورلر شور ايله.
 چئوره بکلرلر بولارا واراليم
 تانری خاصی دور بولاری گؤره لیم.
 مصلحت دگول بولار تاشرا دورا
 گلینوز بولاری گؤمه لیم یئره.
 اول خلاق بیر یئره دیریلدیلر
 قازما کوره ک بالتالارین آلدیلر.
 چونکی ارسلانلار بولاری گؤردولر
 اورو توروب قامو گئری توردیلر.
 گلدی آنلار داخی بیر یئر قازدیلر
 گؤروده لری قاموسی هپ گزدیلر.
 گؤوده لر بیر یئره دوشوردیلر
 قاتینا چون کیم حسینین اردیلر.
 دیلدیلر آنی و دئدیلر کی بو
 بیکلریدور بونلارون بودور اولو.
 شویلا آیرو گؤمدولر آندا آنی
 بیر یئره گؤمدیلر اول آیروغینی.
 ۲۰۵۰

ایکی ایغین آغاجین گتیردیلر
 بیرى باشدا بیر آیاقدایکدیلر.
 سیدین توربه سی اوزره دیکدیلر
 قدرت ايله اول آغاجلار بیتدیلر.
 شیمدی داخی هم زیارته واران

ائيله دور دير اول آغاجلارى گۆرهن.
 چئوره سينه بير ديوارى چكديلر
 قاپو اوروب برک اندوبن گئتديلر.
 ائشيد ايمدى اى عزيز و باصفا
 خارجى لر نئيله دى اى باوفا.
 يوروديلر اول آرادان ايله رو
 كوفه دن يانا گۆنولديلر گئرو.
 ارديلر كوفه يه بير منزل ياخين
 اول آراده قوندولار با مكر و كين.
 شمر ملعونين ائوى آندا ايدى
 اول يازى ايچينده بير كويدن ايدى.
 ائوينه گلدى ياخين اول بى صفا
 باشى گتيردى بئله اول بى وفا
 قويدى بير طشت آلتينا باشى روان
 كندويه قارشى اوتوردى شادمان.
 ۲۰۶۰

وار ايدى بير خوش سطي ره عورتى
 قاتينا گلدى همان دم اول سیتی
 قاندا ايدون اى خارجى؟ - دئير آنا
 ايشبو كيمون باشى دور ائيت گيل بانا.
 پادشاه خارجى گلميش ايدى
 قيردوق آنلارى بو باش آنين ايدى.
 يئيه سى يئدى گبردى اول خبيث

مصطفائين معجزاتيني اثببت.
 حال بو كيم ياتدى اويودى خاص و عام
 گوردى خاتون چون آچيلدى سقف و بام.
 دولدى نور ايله صحن سراى
 دورد خاتون گلدى ايلهرو هر بيرى آى.
 چئوره آلديلار حسين ياشيني
 آغلاشور هر بيرى دؤكر ياشيني.
 بيرى سوندى آلدى باشى اؤنونه
 اول بيريسى داخى گلدى يانينه.
 هم اؤپرلر، آغلاشورلار زار و زار
 نوحه قيلورلار همين نوميدوار.
 بيرى ائيدور: اى بنيم گؤزوم نورى
 داخى ائيدور: اى جگر گوشم - بيرى.
 ۲۰۷۰

بيرى ائيدور: اى شهيد كربلا
 بيرى ائيدور: اى سولاله مصطفىا!
 قيلدیلار سانا بو ظاليم لر بلا
 نه كى قيلدیلار سانا يارين بولا.
 يئننه طشت آلتيندا قويدولار روان
 تورى گليب يوروديلر اول زمان.
 گؤزه دوردى خاتون آنلارى همين
 واله و حيران اوتورموشدى حزين.
 قصد قيلدیلار بولار كيم گنده دى

توتدی بیرى نین اته گین قویمادی
ائیتدی کیملرسیز ایا شاه نسا
لطف ائیلن بیر خبر وئرون بیزه.
بیری ائیدور: خارجى دور بیرىسی
اول بیرى فاطمه حسین آناسى.
آدیمیزی اوش سانا وئردوک خبر
اول بیرى مریم دور ای بخته ور.
گئتدی بونلار اول منور نور ایله
جنته بنزر کی تولموش حور ایله.
گلدی خاتون طشتی گؤتوردی روان
آلدی باشی دیزینه اول پاک جان.
۲۰۸۰

ایسی سو گتیردی یودی باشینی
تارادی ساچین، ساقالین، قاشینی؛
خدمت ائتمیشدی حسینه اول دلیم
گؤریجک نئتدی حسینی اول سلیم.
آه قیلدی اول سطیره با خروش
دوشدی یئره گئتدی آندان عقل و هوش.
عقلی گلدی باشینا توردی اؤرو
گلدی خاتون شمیری اویاردی گئرو.
خاتون ائیدور: ای لعین بی صفا
ایشبو کیمین باشی دور ای بی وفا؟
بو حسینین باشی دور ای بدگمان

خارجی می دور حسین، ای بی امان؟!
 صد هزاران نام و لعنت ای لعین
 سانا گل سین یوخوموش گؤنلونده دین.
 بن سانا شیمدن^{۷۰} گئرو اولدوم حرام
 ای اوتانماز گبر و حور و ناتمام.
 جارینی باشینا آلدی کیم روان
 چیخدی آندان یورودی اندر زمان.
 ایسته دیلر چون آنی بولمادیلار
 قانجارو گئتدیگینی بیلمه دیلر.
 ۲۰۹۰

چون صاباح اولدی نگاره اوردیلر
 سونولره باشلاری گؤتوردولر
 مصطفانین خاندانی قیزلارین
 دوه یه بیندیردیلر سؤیله یالین
 بیندیلر لشکر گؤتوردولر عَلم
 اوردولار هم طبل و نفیر، زیر و بم
 یورودیلر کوفه دن یانا بولار
 چونکی کوفه یاخینینا ایردیلر
 پس خبر بیلدی عبیدالله شوم
 کیم ایشدی لشکره عمر ظلیم
 تا کی کیمسه ال گؤتورمه سین دئیو

^{۷۰} شیمدی دن، ایندی دن

سَنی لَر حملہ گتیرمہ سین دئیو.
اون بین ارلہ شہرہ گیردی عامر نحس
در پینجہ شمر ملعون گیردی پس.
دیکمیش ایدی سَنی لَرہ باشلاری
آنی گۆرہن دؤکر ایدی یاشلاری.
یوزوننی گون گۆرمہ یین خاتونلاری
دوہ یہ بیندیرمیش ایدی بونلاری.
باشلاری بوینی قولاقلاری آچوق
قانا بولاشمیش قامو ساچی - بیچوق.
۲۱۰۰

شہربانو یئدی اقلیم شاہی دور
قالانی خود حوری لَرین ماہی دور.
اول اوتانماز خارجی و خیرہ سر
بونلاری گۆر نئجہ رسوای قیلیسر.
آنی گۆردی کوفہ خلقی اول زمان
آہ اندوبن آغلادی پیر و جوان.
کیمی آغلار، کیمیمی زاری قیلور
کیمیمی حیرت اودیلہ یاخیلور.
خلق اؤکوشی مسجدہ گیرمیش ایدی
آغلاشوبن یوز یئرہ اورموش ایدی.
ایشبو وجہہ یورودی لَر چون بولار
تا سارایین قاپوسونا اردیلر.
تخت اوزہریندہ عبیداللہ شوم

تاج باشيندا اوتورموش اول ظليم.
 قارشوسوندا اوتورور نعمان خر
 اول لعين خارجى ايتدن بتر.
 گلدیلر اول تانرى نین دوشمن لری
 تخت آلاييندا قويدولار باشلاری.
 ايله رو گتيرديلر خاتونلاری
 باشی آچوق شؤيله حیران آنلاری.
 ۲۱۱۰

آنلاری بیر صوفایا گئچیردیلر
 اؤنلرینه پرده دوتوب توردیلر.
 اول زیاد اوغلی آلاييندا آنین
 قويدولار باخدی آنا قورخدی جانی.
 حالی کیم گؤردی حسینین یوزونى
 کندودن گئتدی، اونوتدی اؤزونى.
 اول سارای ایچینده کیلر هر بیرى
 باش آشاغا قويدولار حیران واری.
 آلدی باشی دیزی اوستوته قودى
 عامر نحس اول ايله رو اوخودى.
 صندلی قويدولار اوتوردی آنا
 شمر ملعون اشعث اوغلی بیر یانا.
 بونلارین ايله حکایت ائيله نور
 نئجه جنگ ائتدوکلرینی سؤيله نور.
 حالی کیم گلدی حسینین سؤزونه

دۇندى گلدى گئرى باخدى يوزونه.
 گلدى خالقيندان آنين بير قطره قان
 دلدى تونون بوتونا گئچدى روان.
 ائندى تختدن دلدى اول تختى داخى
 تخت اوزره وارينى رختى داخى.
 ۲۱۲۰

نئجه كيم اوت ائيلهدى اونولمادى
 اول لعينون اويلوغى خوش اولمادى.
 هم چورودى، هم يئىيدى اويلوغى
 ائيله اولدى قدرت الله بوپروغى.
 دونيادا نه كيم اوتاجى وار ايدى
 آنا اوت ائيله مه سيندن زار ايدى.
 نئجه كيم اول مشك و عنبر قور ايدى
 يئدى ائوه قوخوسى وارور ايدى.
 عاقبت اول رنج ايله اؤلدى اول ايت
 نئجه اولدى قالانينى كى ائشيت.
 اول عبیدالله ائيتدى كيم بيلون
 گتيرون بونلارى شاما گؤندهرون.
 ائيتديلر كيم اشعث اوغلونا بوپور
 بونلارى شاما مگر اول ايله دور.
 دۇندى اشعث اوغلى اول دم گؤر نه دير
 دئدى مختارى بئله وئر يا امير.
 آنى داخى بن يزيده ايلته ييم

سۆزونی داخی آندا توتاييم.
 اول زياد اوغلى ائيتدى گۆرهليم
 آنى داخی ايلتر ايسن وئرهليم.
 ۲۱۳۰

ايمدى مختارى گۆتورون دئديلر
 دميريله آنى حاضير قىلدیلار.
 حال بو کيم گيردى سارايا اول جوان
 باشینی گۆردى حسين ناگهان
 آه قىلدى عقلی باشيندان گئدر
 يئره دوشدى، بيخود اولدى نامور.
 عقلی گلدی گۆزون آچدی اول زمان
 نوحه قیلوب ائيله دی آه و فغان.
 گۆز لریندن دؤكدو سيلاب خون
 زار و زار آغلادی اول دم ذوالفنون.
 اول زياد اوغلى لعین و بی وفا
 سؤيله دی مختارا اول دم با جفا
 ائيتدی گۆردون می بیگینی کیم نئجه
 قومی له قیردوق بیز آنی ای خوجا؟
 سن ديلردون کیم بیزی اؤلدوره سین
 يئدی اقلیمه تمام بيلدوره سین؛
 گۆردون آخر سن دئدیگون اولمادی
 دولتون یاری قیلوب ال وئرمه دی.
 هم یزیدین گوربوز ایمیش دولتی

بیزه دولت سیزه وئردی محنتی.

۲۱۴۰

دؤندی مختار ائیدور: ای ملعون سانا

بیر سؤز ائیده ییم قولاق اور سن بانا

اؤلکمک ایچون آغلامازام بن بو دم

دونیا دولتینی بن خود نئده رم؟!

آغلاماغیم اولدورور کیم بن حزین

کربلادا گرە ک ایدیم ای لعین.

بن داخی آندا شهید اولای ایدیم

یاخود آنلارونلا بن قالای ایدیم.

گؤسته ره ییدیم سیزه ارلیک نئجه دور

دونیا گوندوزمی دور یا گئجه دور!

بیر گون اولای کیم اگر بو قورتولام

سیزه قیلماق نه گرە ک دور بن بیلیم.

اؤلور ایسم حکم آنوندور چاره نه

اؤلمز ایسم حق ایروره یارینا.

نئده ییم کیم انسیزون گیردیم اله

تانری قورتارا بنی بو کز هله.

تانیق اولسون اول قدیم و لایزال

اول کریم و پادشاه بی زوال.

بن داخی گؤرکلو گئییه سی گئییمه ییم

چرب و شیرین یئییه جکلر یئمهمه ییم

۲۱۵۰

آرپا تارو اولاً بنیم یئیه سیم
 بیر پلاس داخی اولاً هم گئییه سیم.
 دون و گون الدن قیلیجی قویمایم
 سیزی قیرماقدان داخی اوشانمایم.
 بن حسینین دادینی سیزده آلام
 اول یزیده بن بیلورم نه قیلام.
 نه یزیدی، نه زیادی، نه سنی،
 قویمارام الله ایرورورسه بنی.
 دؤندی ائیدور اول عبالله آنا
 بو خبر دوشدی ایا مختار سانا؛
 هله شیمدی بیگینی اوش بن سنین
 قامونی – قارداشلارین قیردیم آنین.
 دبیلر ایسم سنی داخی اؤلدورم
 سانا قامو دئدیگینی بیلدورم.
 دؤندی مختار ائیدور آنا: ای لعین
 سن حسیننی شیمدی اؤلدی ساناسین
 حاشا آندان اؤلمه دی، اول دیری دور
 دده سی نین باباسی نین یاری دور.
 شیمدی اول اوچماق ایچینده دیری دور
 حله لر گئیمیش دورور هم اوتورور.
 ۲۱۶۰

اؤلو سنسن ای حقیر و نابکار!
 کیم آنا زجر ائیلهدون ای خاکسار.

حاليا شيمدى اگر بن اؤلمهيم
بارى داديمي يزيده قويما رام.
چونكى مختار ايشبو سؤزى سؤيلهدى
اول خارجى ار تعجب ائيلهدى.
ائيتديلر شاها بونى سن قويماغيل
شاما ايلتمه گه بونى سالماغيل
قامو عالم مدعى دور بيله لر
بونى بونلارين اليندن آلالار.
بؤيله سؤيلر بند ايچينده شيمدى بو
واى اگر قورتولور ايسه بو عدو.
شيمدى بونى شاما سن ايلتمه گيل
ترك ائدوبن گل بونى بوندا قوى غيل.
آلديلار مختارى گئرى گئتديلر
خارجى لر يئنه زندان ائتديلر.
گئدر ايدى آغلار ايدى زار و زار
ائيدور ايدى كيم ايا پروردگار
بند ايچيندن سن خلاص ائيله بنى
كيم بولاردان داديم آلام يا غنى.
۲۱۷۰

عاقبت اول بند ايچيندن قورتولور
خارجى لره دليم محنت قيلور.
خارجى لر بير يئره ديرنشديلر
تانيشيغا بير يئره باش قوشدولار.

دندیلر کیم بونلاری نئتمک گره ک
 شاما آلیب بیر کیشی گئتمک گره ک.
 دندیلر کیم عامرین ایشی دور گینه
 بونلاری ایلته یزیدین قاتینا.
 راضی اولدی عامر نحس و بی امان.
 بونلاری شاما ایله ده در زمان.
 شمر ملعونی داخی آلدی بیله
 اشعث اوغلی عامر ایله گیردی یولا.
 باشلاری عورتلری گؤتوردولر
 اون بین ار بیندی نقاره اوردیلر.
 یورودیلر کوفه دن شام ائلینه
 عزم قیلدیلار دمشق ین یولونا.
 وار ایدی اول یولدا بیر دیر عیان
 ایک بین ییلدن برو قالمیش نشان.
 دیر ایچینده یوز اوتوز روهبون^{۷۱} اولور
 علم انجیل اوخور یاولاق بیلور.
 ۲۱۸۰

بونلارین اولوسی بیر روهبان ایدی
 قاموسوندا فاضب و نیکدان ایدی.
 عزلت ائيله میش ایدی خلوت مقام
 تاشرا چیخمامیش ایدی قیرق ییل تمام.

^{۷۱} روهبان، روحبان، راهب

قدرت ایله اول گون اول تاشرا چیخار
 دیری تامیندان تماشایه باخار.
 قیلدی ناگاه کوفه دن یانا نظر
 قارشودان گوروندی بیر گرد و غبار.
 دیر تامیندان گورور روهبان پیر
 اول چری اوسینه نور اولموش منیر.
 گؤیلرین قاپوسی آچیلیمیش عیان
 ائتر ایدی چوخ فرشته لر روان.
 تولب تولب و ذوق ذوق ائتر چیخار
 واله و حیران اولوب روهبان باخار.
 ائیتدی حکمت نولا ای فرد و ربّ
 بن بونی قیلسام گره ک دورور طلب.
 صورتیندن کیم آنین قالخیردی نور
 دئدی روهبان ای کی بو حکمت نه دور؟
 تامدان ائندی تاشرا گلدی اول زمان
 لشکرین قاتینا یورودی روان.
 ۲۱۹۰

دئدی کیمدور اولونوز ائیدون بانا
 عامر نحسی ائیدووردولر آنا.
 گلدی ایله رو عامره خدمت ائیلهدی
 کندی وصف حالین اول دم سؤیله دی.
 ائیدور: ای بی، بنیم اولور ایشبو دیر
 قیلورام توکسان ییل اولابوندا سیر.

قیرق ییل اول بن کی تاشرا چیخمادیم
 بو جهانین صورتینه باخمادیم.
 شیمدی چیخدییم تاشرا اوش گلدیم سیزه
 حاجتینیزی روا قیلون بیزه.
 ایشبو باشلارین بیرینی دیله‌رم
 تانلاجاق یئنه سیزه تئز گتیرم.
 عامر نحس ائیدور: یورو، وار، آل بیرین
 تئز گتیرگیل یئنه تانلاجیق همین.
 گلدی سوندی اول حسینین باشینا
 قصد قیلدی آلا گنده ایشینه.
 دئدیلر قوی آلما آنی گل برو
 اول آلینماز قوی یئرینده گئت گئرو.
 یئنه دؤندی دیر ایچینه گیردی اول
 قیرق بین آلتون آلدی تاشرا گلدی اول
 ۲۲۰۰

گلدی قویدی عامر آلا ییندا آنی
 دئدی: ای بیگ بللی بیلگیل سن بنی.
 کیم امینم ایشبو دیر ایچینده بن
 بو گئجه اینان بانا اول باشی سن.
 ایشبو آلتون سیزین اولسون ای کیشی
 تانلاجاق یئنه گتیرم اول باشی.
 آلتونی آلدی الیندن اول حقیر
 آلدی باشی دیره گئتدی اول فقیر.

دیر قاپوسونی برکیتدی روان
اورتا یئرده قویدی باشی اول روان.
چؤکوبن دیزینى قارشو اوتورور
عزت ایله شؤیله هم قارشو تورور.
گئجه نین بیر بخشی گئچدی ناگهان
بیر ترقه قویدی فریاد و فغان.
شفق آچیلدی و همان دم گوردی پیر
دیر ایچی گوندوز گیبی اولدی منیر.
دیر ایچی اولدی ملاییکدن تولو
آراسیندا بونلارین بیر قاچ اولو
چاغیرورلار کیم بودور آدم صفی
اول بیرسی دور آنین نوح ناجی.
۲۲۱۰

بیری ابراهیم و اسماعیل بیری
کیم بولاردور تانری نین پیغمبری.
آراسیندا بونلارین بیر نور وار
قاموسوندان اول منور شاهوار.
همه عمامه نوری وار حله لری
گئیمیش ایدی تانری نین پیغمبری.
ساغ یاناسیندا ابوبکر و عمر
بیر یانیندا حیدر و عثمان یار.
چونکی گوردی بونلاری روهمان پیر
یئرہ دوشدی عقلی گئتدی اول فقیر.

بیر زماندان عقلی گلدی باشینا
 جانی اولدی حضرتینده آشنا.
 گۆزون آچدی دیری گۆردی تولو نور
 گلدی ایله رو یوزونی یئره اورور.
 سوندى باشی دیزی اوستونه قويدی
 ائیتدی ار حؤرمتمین حقّی دئدی.
 نه کیشی سن بو کرامت سنده وار
 کندوزونی بانا ائيله آشکار.
 اول چلب حقّی سانا بو دولتی
 روزی قیلدی بانا ائيله حؤرمتی.
 ۲۲۲۰

لطف ائيله سن بانا بیلدور سنی
 ائيله مه محروم سن سندن بنی.
 سؤزه گلگیل تانری نین امری ایله
 سؤیله گیل روهبانا بولبول دیل ایله.

شعر امام حسین رضی الله عنه

دئدی دینله ائیده ییم روهبان سانا
 باشیما نه گلدیگین اؤندن سونا.
 بنم اول دونیادا جوخ محنت گۆره ن
 بنم آخی اول شهید کربلا.
 بنم اول ابن رسول کردگار

بابام اولور اول علی ی مرتضا.
اول علی دور کیم آنا پروردگار
کندو لطفوندن بویوردی هل اتی.
هم آنام فاطمه دور ای عزیز
ددهم آدی دور محمد مصطفی.
بنم اول مظلوم و مقتول ای کیشی
ظلم ایله اولدوم شهید ای با وفا.
بن غزیب و بن شهید و بن قتیل
مدعی لردن دلیم^{۷۲} گوردوم بلا.
بانا اولان کیمسه نه یه اولمادی
بی وفالاردان بانا گلدی جفا.
۲۲۳۰

بو جماعت بیزدن اولدولار کیشی
یئنه بیزه ائيله دیلر بو ایشی.
بیزیم ائوده تانری بی بیر بیلدیله
دؤندولر تانری یا عاصی اولدولار.
حالی کی بو سؤزی روهبان دینله دی
آه ائدوبن زاری ایله اینله دی.
قیردین زنارین بیراخدی اول زمان
عشق ایله ایمان گتیردی بی گمان
بیرتدی پیلونی^{۷۳} بیراخدی خاچینی

^{۷۲} دلیم: چوخ

حق تعالا عفو قیلدی سوچونی.
 بیر لگن قویدی ایله رو اول عزیز
 یودی باشینی حسینین کی تمیز
 عود و عنبر مشک و هم ماورد ایله
 یودی باشین، آغلادی هم دردیله.
 ائیدور ایدی: ای دریغا بیلیمه‌دیم
 دونیایی درمه غا نیت قیلما‌دیم
 گر بانا معلوم اولایدی بو نشان
 بیر ائو آلتون تولدورایدیم بن روان.
 وئره‌ی ایدیم شیمدی سنی آلا‌ی‌دیم
 قاپوسوندا قوللوق ائده قالای‌دیم.
 ۲۲۴۰

ائیدور ایدی آغلار ایدی زار و زار
 گؤز یاشینی دؤکر ایدی بی‌قرار
 صوبحه دگین ائيله زاری ائيله‌دی
 صوبح اولی‌جاق ائشید ایمدی نئيله‌دی.
 سکیزینجی مجلس اوش اولدی تمام
 وئورر ایسه قدرت اول ربّ الانام.
 تانری وئورر ایسه بیزه عمر ای عزیز
 یارین ائده‌ووز یئنه ائشیده‌سیر.
 گئجه اولدی شب بخیر ای دوستان

^{۷۳} پيله نی، ایپک قوردونون یوواسینی

یئنه یارین ائیدیلە^{۷۴} بو داستان.

در بیان مجلس تاسع

توققوزونجو مجلسه آغاژ ائده لیم
شعر چنگینی^{۷۵} یئنه ساز ائده لیم.
لئشید ایمدی ای عزیز با صفا
کیم نه قیلدی اول سولاله مصطفای.
هر کی دینلر ایشبو سؤزی عشق ایله
دینین آرتورور ایمانین صدقیله
چون صباح اولدی و گئچدی اول گئجه
حاضر اولدی خارجی ار ای خوجا.
گلدیلر باشی دیردن آلدیلار
هم سوار اولوبن گؤنولدولر.
۲۲۵۰

گلدی روهبان عامر نحسه سؤیله دی
گۆرذدوگون بیر - بیر حکایت ائیلە دی.
یورووبن قامو لشکر گئتدیلر
موصیلین ائلینه چون کیم یئتدیلر.
موصیلین شهرینده بیر بیگ وار ایدی

^{۷۴} ائیدیلە: دئییلە

^{۷۵} نسرده "شعر جنگی" یازیلیمیش

سنّی ایدی صادق و دیندار ایدی.
 هم عمادالله آدی دور اول ارین
 امتی دور صدق ایله پیغمبرین.
 ناگهان ایردی خبر کیم یا امیر
 اوش حسینین باشی گلدی [ای] نظیر.
 حالی کیم ائشیتدی ایشبو داستان
 ائوه گیردی آغلادی قیلدی فغان.
 شهری خالقینی اوخودی اول عزیز
 دئدی زنهار اولماسین کیم باخاسیز.
 بو ایشه هر کیم رضا قیلسا یقین
 گئده گؤنلوندن آنین ایمان و دین.
 لوط و نعمت وئرمه دی هرگز بولار
 قاپولارین باغلابوبن دوردولار.
 عامر نحسه چون حکایت ائتدیلر
 شهری قویوب بیر یانادن گئتدیلر.
 ۲۲۶۰

وار ایدی بیر دیر اول یولدا یئنه
 گلیبن قوندولار [اول] دیر اؤنونه.
 یئره قویدولار حسینین باشینی
 سنّی لر دؤکردی گؤزلر ییشینی.
 یئره تامدی آندا هم بیر قطره قان
 مشهد ائیلهدیلر آندا اول زمان.
 مشهد قان آنا دئیرلر ای امین

آنی گۆرورلر مسافرلر یقین.
 اول گئجه آندا قرار ائیلهدیلر
 تانلاجاق یئنه نقاره اوردیلر.
 گئجه دیلر تا کیم یورودیلر یئنه
 اردیلر ناگاه نسابین شهرینه.
 چون نسابینه خبر اولدی عیان
 قارشو گلدی خلق از پیر و جوان.
 بیلمه دین بونلارا قارشو گلدیلر
 آلدیلار آنلاری شهره دؤندولر.
 سونولره کیم دیکوبدور باشلاری
 نئجه گۆره حق روا بو ایشلر؟!
 سیدین شیث ربیعی باشینی
 توتמוש ایدی گۆر جالبین ایشینی:
 ۲۲۷۰

دیلر ایدی کیم قاپودان گیره دی
 شهر خلقی تا عجایب گۆره دی.
 قاپودان گیرمه دی آتی اول زمان
 نئجه کیم دپدی یوریمه دی روان.
 یورودی لشکر نقاره اورولور
 یورومز آت نئجه کیم مهمیز اورور.
 ائندی آتدان چونکی آیروغا بینر
 یورومز اول داخی نئجه کیم دپر.
 دپدی آتی، قامچی اوردی باشیرا

سیچرادی اول [آت] آنی اوردی یثره.
 یثره دوشدی باش الیندن گۆردولر
 شهر خلقی کی تعجب قیلدیلر.
 یوز بین آدم ائیلهمیشلردور غلو
 ایشبو ایشه اولدولار حیران قامو.
 کیم نه باشدور آنی چون کیم گۆردولر
 قاموسونا لعنت الله قیلدیلار.
 چونکی بیلدی عامر نحس و بی ادب
 آنلارا خلق ائیلهمیسه دور تعب.
 تاشرا قوندوران دئدی تئز آنلاری
 چئوره آلون بلکه موز دیر بونلاری.
 ۲۲۸۰

کندو شهر ایچینه گلدی اول خبیث
 شمر ملعون رابع اوغلون ائشیت
 حال بو کیم قوندی قرار ائتدی اول ایت
 گۆردولر چیخدی هوادن بیر بولوت.
 قارانولوق گلدی توتدی عالمی
 ائیلهم کیم گۆرمز بیر آدم آدمی.
 توز و توپراق اولدی و هم یاغدی تاش
 هر کیمه دوخونسا نه قول قور نه باش.
 بیر ساعت ایچینده ائیلهمدی هلاک
 شهر خالقین اولو – کیچی قیردی پاک.
 گئری قالان آنی گۆرنلر قامو

ائیلہ دیلر خارجی لره غلو.
 دئدیلر کیم گئدہ نوز بیز سیزلره
 قیراروز یوخسا شو سیز تونوزلاری.
 عامر نحس آنی گؤروب قیلدی آہ
 اول شقی بدبخت و دوشمن روسیاه.
 بیندی آتا، شهر ایچینده یورودی،
 باش و جانی قورخوسوندان اریدی.
 گئچدیلر آندان، ایله رو گئتدیلر،
 شاما یورودیلر، ائشیت نئتدیلر:
 ۲۲۹۰

چون حلب شہرینہ گلدیلر یاخین
 بیلدیلر اهل حلب قامو یقین.
 کیم حسینی ائیلہ میشلردور شہید
 سنی ایدی ہم حلب قومی ائشیت،
 آغلادیلار قامو زاری قیلدیلار
 نوحہ و فریاد ایله یاخیلدیلار.
 شہر ایچینده بیر اولو بیگ وار ایدی
 آنا ابن العجم دیرلر ایدی.
 شہرہ خالقی قاموسی دیریلدیلر
 دوردیلر اول بیگ قاتینا گلدیلر.
 ائیتدیلر کیم گر قاموموز قیرالار
 اوغول و قیز، مال و مولکی اورالار.
 خاندانہ مدعای بیز اولمازوز

ایشبو ظالیم لره قارشو تورمازوز.
 عامر نحسه ائلچی سالدی اول امیر
 دئدی قیلماں بو یانا تدبیری بیر.
 کیم بو شهرین خلقی راضی اولمادی
 سیزه استقباله قارشو گلمه دی.
 گلمه نوز زنه ار بو شهره سیز یاخین
 گلسه نوز بونلار سیزه قیلور آخین.
 ۲۳۰۰

عامر نحس ائشیتدی و اولدی ملول
 اشعث اوغلی شمر ملعون اول فضول.
 دئدیلر: ایمدی بیزه نعمت گره ک
 شهر یانیندان گئچوب گئتمک گره ک.
 گئچدیلر آندان یورو دیلر گئرو
 شهر اؤنوندن گئچدیلر هم ایله رو.
 شهری خلقی بوج و بارو اوستونه
 چیخدیلار بونلارا سؤگمک قصدینه.
 چاغیروب دیرلر خوارج خاکسار
 سیزه لعنت صد هزار ای نابکار.
 ائده سیز دعوی مسلمانوز دئو
 ای یهودی - نصرانیلردن آلو.
 یارین اولیجاق قیامت آشکار
 تامو دییینده قالاسیز خوار و زار.
 دنیا ایچون دینی الدن قویدونوز

لا جزم خارجى اولدى آدينوز.
 ايسبو رسمه سؤيله ديلىر خير و شر
 اى اوتانماز عامر نحس [و] خيره سر.
 وئرمه ديلىر بونلارا زاد و طعام
 قارشو واروب سؤيله مه ديلىر كلام.
 ۲۳۱۰

ايله رورك يورودى قوندى سپه
 كيم سئوينور كيمي آغلار قيلور آه.
 حامله يدى شهربانو هم مگر
 آندا دوغدى بير ار اوغلان شاهوار.
 آدى محسن اولدى اول گون فتح باب
 معصوم اوغلانلار گيبي شاه شهاب.
 اول گئجه گئتدى جهاندان اول يئنه
 اوچدى اوچماغه آتاسى قاتينه.
 آندا قويدولار ياراغين قيلديلار
 آنين ايچون بير گون آندا قالديلار.
 اول داخى آندا اولو مشهو اولور
 شهره ياخيندور حلب خلقى بيلور.
 داخى آندان گئتديلر اول گون بولار
 شهره معره قاتيندا قوندولار.
 چون معره شهرينه ياقلاشديلار
 بونلارا اول خلق قاپويى آچدیلار.
 موزل و نعمه چيخارديلار روان

آنلاری قوندوردولار اندر زمان.
اول گئجه قوندولار ایرته گئتدیلر
۲۳۲۰

شیزه ره اردی خبر کیم گلدیلر
اوش حسینین باشینب گتیردیلر.
خلق شیزر دئدیلر کیم قاموموز
گر قیالار اوغلوموز و قیزی میز –
ایشبو ظلمه وئرمه یه ووز بیز رضا
اولمایا ووز خارجی ای مرتضا.
قاپولاری باغلادیلار توردولار
چیخا گلدی خارجی لر گوردولر.
ایردی بونلار چون دمشقین شهرینه
گئجه قوندی ایرته گئتدی یانینه.
ائل – ولایت قامو قارشو گلدیلر
آنلارا تعظیم و عزت قیلدیلار.
چون یاخین گلدی دمشقه اول چری
دئدیلر اول دم یزیده آنلاری.
چون یزید ائشتدی و شاد اولدی اول
قارشو چیخون آنلارا دیر اول فضول.
تولب تولب و ذوق ذوق اول لشکره
خارجی لر قارشو چیخدی آنلارا.
اویله لیک یول قالمیش ایدی کیم بولار
تا دمشقین قاپوسونا ایره لر.

۲۳۳۰

آلتی گونده بونلاری گتیردیلر
 شهره یاخین قاپودا قوندوردولار.
 شؤیله اوچ گون بونلاری حیران [و] زار
 قاپو اؤنونده دوتوبان توردولار.
 صد هزاران خلق عالم خاص و عام
 آنلاری قیلور تماشا شادکام.
 مصطفانین خاندانی قومونی
 کی فضیحت ائیلهدی قوم تونی.
 هم ربیع الاولین اون آلتیسی
 لشکر ایله شهره گیردی قاموسی.
 خلق عالم بونلارا اوشمیش قامو
 کیمی شاد اولموش، کیمیمی قایغولو.
 اول خلایق اورتاسیندا بیر کیشی
 وار ایدی سنّی و بازارگان ایشی.
 اول کیشی نین شهروزیلی دی آدی
 هم سعید ایدی، ائشیت کیم نئیلهدی.
 ناگهان بیر مسجده گیردی سعید
 گۆردی بیر قوم آغلاشورلار کی به جد.
 ائیتدیلر ای خوجا نئیده لیم سانا
 اول گتیردیکلری باشی گۆرسانا
 ۲۳۴۰

اول علی اوغلی حسینین باشی دور

آغلاماقلیق سیدلرین ایشی دور.
 نئجه سی آغلامایالیم اول شباب
 حسرتیندن جان و گۆنولدور کباب.
 حالی کیم بونلاردان ائشیت سۆزی
 تاشرا گلدی مسجد ایچیندن اۇری
 چون نظر قیلدی حسینین باشنا
 بیلدی، زیرا اولموش ایدی آشنا.
 گۆردی اول خاتونلاری زار و حزین
 آغلادی یاشیله تولدوردی گۆزین.
 شهربانو اول حسینین خاتونی
 باشی آچوق گتیرورلر آنی.
 ام کلثوم ایله هم رینب داخی
 اول علی نین قیزلاری دور ای اخی.
 یئنلرین باشلاری اوستونه قویوب
 آغلاشورلار گۆزلریندن قان آخوب.
 شهربانو اوغلون آلمیش اؤنونه
 بنزه میش اول گون قیامت گونونه.
 شهروزیلو گۆردی چون بو هیبتی
 طاقتی قالمادی گئتدی قوتی.

۲۳۵۰

زاری قیلوب آغلادی اول شیرمرد
 نوحه قیلدی آغلادی یا ویل و درد.
 ائله یینده بونلارین قان آغلادی

آغلاماقلا يوره گيني تاغلادی.
امّ کلثوم ائیدور آنا: ای ییگیت
آغلاماغون نه سببدورور، ائیت!
بو خلاق جمله گولر، بو عجب
سن یالینیز آغلا سین سبب.
شهریزولی دئدی آنینچون کی بن
سیزی گؤرمیشم جهاندا پاک تن.
امّ کلثوم دیر شوکور اول تانری یا
بو کیشی بیزی بیلورموش بی ریا.
شهریزولی گیردی بیر خلوت یئر
بیرتدی اول دولبندینی ایوه - ایوه.
باشینی اؤرتمه یه وئردی بونلارا
کسدی وئردی هر بیرینه بیر پارا.
شهربانو حضرتینه یئتمه دی
شایوسین یانیلدی اون دؤرد ائتمه دی.
اوموزوندا بیر حریر خوب فوته وار
سوندی شهربانویا اول نامدار.
۲۳۶۰

امّ کلثوم ائیدور ای صاحب کرم
بو بو ایشی مصطفایا سؤیله رم.
الّا داخی بیر حاجت سندن گرە ک
خوجا ائیدور کیم: بویورون نه گرە ک؟
ایشبو خارجی لرە سن ائیده سن

بیر داخی بیزه محابا ائده سن.
 باشلاری آلیب ایله رو گئده لر
 کیم خلائق آنا مشغول اولالار.
 بیزلری یاولاق ملامت قیلدیلار
 حاجتیمیز سندن ایشبو دئدیلر.
 شهریزولی دئدی کیم: جانیم فدا
 قیلاییم بن سیزه، ای صاحب ندا.
 صد هزاران جان فدا اوبسون سیزه
 جانیمی ترک ائله ییم بن بو سؤزه.
 یورودی شیث رزبئی قاتینا
 گۆردی اول ملعون بینمیش آتینا
 اول حسینین باشینی توتمیش ایدی
 دینینی دونیا یا اول ساتمیش ایدی.
 گلدی ایله رو شهریزولی سؤیله دی
 اوش سیزه اوتوز قیزیل آلتون دئدی
 ۲۳۷۰

ایله روره ک یوروگیل بیر آز بویور
 "شیث" ائیدور: قانی آلتونون، گتیر.
 آلدی آلتونی ایله رو یورودی
 راوی لر ائله روایت ائله دی.
 تانلا قاپودان ایچه رو گیردی لر
 اؤیله اولدی کیم سارایا اردیلر.
 خارجی لر چون بولاری گۆردولر

عامر نحسه قامو تحسین وئردیلر.
 عزت ایله عامر نحسی آلدیلار
 شمر ایله یزید قاتینا گلدیلر.
 یئدی کره یئر اوپوب اعزاز ایله
 گیردیلر سارایا عز و ناز ایله.
 حالی کیم گوردی یزیدین اوزونی
 عامر نحس اول دم یئر قور یوزونی.
 تختین اوستونده یزید بدفعال
 اوتوروبن قیلیمیش ایدی حیل، آل.
 تاجی باشیندا لباجه اگنینه
 گئیوب اوتورموش ایدی تخت اوستونه.
 جمله گئیدوگی مرصع تونلاری
 خارجی بدبخت [و] قارا گونلری.
 ۲۳۸۰

ساغ یانیندا قیزیل آلتون صندلی
 ایلته میس ایدی کیم قویموشلار ای ولی.
 سول یانا آلتیمیش گومیشدن دیره گی
 لعل و اینجودن مرصع مرواری.
 خارجی لر صندلینده اوتورور
 ایکی یوز سرهنگ تورور باش گتیورور.
 دورد بین قول مشتریسی دور قامو
 دونی آلتوندور قوشاغیندان برو.
 تخته قارشو قاموسی تورموشدورور

تخت اوزره ملعون اوتورموشدورور.
ایکی یانا اون وزیری وار ایدی
قامولاری خارجی مردار ایدی.
ساغ یانا عبدالملک مروان خر
اوتورور اول لعن ایتدن بتر.
عامر نحس ایله بئله شمیر لعین
قیلدیلار آنا دعا و آفرین.
اول داخی تحسین قیلوبن آنلاری
وئردی خلعت اول ایکی ملعونلارا.
قیزیل آلتون صندلی لر قویدولار
اول ایکی ملعون گلیب اوتوردولار.
۲۳۹۰

سوردی آنلارا یزید نا بکار
کیم نئته قیلدینوز آخر کارزار؟
عامر نحس آنا روایت ائیلهدی
قاموسون بیر - بیر حکایت ائیلهدی.
دئدیلر کیم پادشاهین دولتی
آنلارا قیلدی بلا و محنتی.
پس بویوردی باشلاری گتیردیلر
اول لعین یزید اؤنونده قویدیلر.
اؤنونه گتیردیلر آندا روان
دینله ایمدی نه ائده اول قالتابان.
تخت اوزره آلایندا قویدولار

هر بیرى آنين يوزينه باخديلار.
قانى سيز اقليم بيزيم دئدينوز
يا قانى سيزون ابا اجداديميز؟
دئديگونوز اولمادی سيزين بوگون
بونلاری گؤروب قيلوردونوز دوگون.
بیر کوچوک گرز اؤنونده وار ایدی
بیر لعین و بیر خبیث مردار ایدی.
اورو توردی اول حسینین باشینی
آغزینی و یورونی و قاشینی.
۲۴۰۰

اول آغیز کیم مصطفی اؤپر ایدی
غمگساریم دئیر ایدی، اوخشار ایدی
گؤنلوم آرامی جگر گوشم بنیم
گؤزومون نوری تن ایچینده جانیم.
گرز ایله آغزین اوردی اول لعین
قانی چیخدی یاردی اول دم توداغین.
چونکی آنی ائيله قیلدی اول پلید
قیصریدن گلیمیش ایدی بیر ییگیت.
قیصر روم ائلچیسى دی اول جوان
آدی عبدالشمس ایدی اول پهلوان.
توردی یئریندن همان دم شیروار
دئدی: شاهها بیر سورونجوم سنده وار
جمله بیگلر آنا قیلدیلار نظر

کیم عجل بو شاهیمیزا نه سورارا!
 پس یزید ائیدور: نه سورارسان ییگیت؟
 سوراجاغین ائیده ییم سانا ائشیت.
 ائیتدی شاها دینونوز نه دین دورور؟
 هم نی نوز رسمی نه آئین دورور؟
 بانا سؤیله کیم یاراتمیشدور سنی
 کیم دورور پیغمبریموز دئی بونی.
 ۲۴۱۰

ائیدور آنا اول یزید بدفعال:
 قامولاری یارادان تانری تعال.
 یئر و گۆی و تامو - اوچماق یارادان
 قدرتیله آی و گونش یورودن.
 هم رسول اول محمد مصطفا
 بیزیم اول پیغمبریموز با صفا.
 دینیموز اسلام دینی دور بیزیم
 اوشدا سؤزونه جواب اولدی سؤزوم.
 دؤندی عبدالشمس ائیدور بیر ائشیت
 ائیتدی کیم شاها روم ائلینده بیر دنیز
 ائیده ییم بیر خوش حکاين دینله نیز.
 اول دنیزین آدی دور بحرالقرین
 بیر جزیره وار ایچینده ائیده یین.
 اول دنیزین اورتاسیندا قلعه یی
 ائیله میشلر یوجه قلّه یی

صفی مرمر تاشی دور بورج و بدن
قاپوسین ائشیت کیم ائیده ییم نه دن.
ائيله ميشلر قاپو عاج و آبنوس
آلتون ايله اينجو قيلميشلار فسوس.
۲۴۲۰

قلعه نين ايچينده وار بير دير اولو
ديرين ايچينده بير ائو اي بختی اولو.
ائشیت ايمدی اول نه دن دور ای کیشی
صفی آلتون دان مرصع دور تاشی.
ائو ايچينده داخی بير صندوق يار
صفی اينجودن دورور ای شهر يار.
صندوقون ايچينده يئدی قات حرير
اول حرير ايچينده بير تيرناق امير.
قاچان اؤلموش اشک تيناغیمی
مشک و عنبر بيرله شارميشلار آنی.
ساريلوبن صندوق ايچينده دورور
عالمين خلقي آنا يوزون اورور.
پادشاهلار، بيگلر ايله خاص و عام
يئدی اقليم خلقي هم آندا تمام
قامو عالم گلور آنا يوز اورور
عشق ايله آنی زیارت ائيله نور.
نئچون آنا بير کزين عیسی مگر
بينميش ایدی بو عبارت بو خبر.

کیمسه بیلمز عیسیٰ بیندی می آنی؟ -
هله خلق آنا فدا ائیلر جانی.

۲۴۳۰

بیر داخی سۆزوم ائشیت ائیدم سانا
توت قولاغین بیر زمان بندن یانا.
بیر زماندا تاجر ایدیم یا امیر
ائلدن ایله واریر ایدیم بن فقیر.
روم ائلیندن دیلر ایدیم کی وaram
بن یمن اقلیمینی بیر کز گۆرم.
اوغرا دی یولوم مدینه شهرینه
ایریشو گلدیم محمد دؤرونه.
سوردوم ایدی کیم بو شهرین اولوسی
ائیتدیلر کیم اول محمد قاموسی.
یئنه سوردوم نئی سئور اول کیشی
ائیتدیلر [کیم] خوش قوخوای مشتری.
یوک ایچینه ایکی یوز مثقال مشک
بیر شیشه یه ساردوم و لادن خشک
اته گوم^{۷۶} آلتونا بیر دستار ایله
آلدیم آنی آلمادیم کیمسه بیله.
شهر ایچینه گیردیم و سوردوم روان
اول محمد ائوی قاندا دور نشان؟

^{۷۶} آتک: دامن

آلدى بىر كىشى ائوہ گلدی بنى
دئدی بودور كى سورارسین سن آنى.
۲۴۴۰

بىر ییگیت قاپودا گوردوم تورور
بویى اوزون یوزى گویچك همچو نور.
ایله رو واردیم، سلام وئردیم آنا،
سوردوم آدین ائیتدی بانا.
ائیتدی انس ابن مالک دور آدیم
نه دیلرسن دیر ائیتدیم مقصودوم
بن ائیتدیم دیلر ایدیم گوره دیم
مصطفانین حضرتینه ایره دیم.
دئدی: دور بىر دم كى دستور آلايیم
نه بویورور، گوروبن گله ییم.
گیردی دستور آلدی گلدی اول ییگیت
آلدى بنى گیردی ایچهره كى ائشیت.
گیردیم ایچهره نه گوردوم ای امیر
یوزى نوروندان اول ائو اولموش منیر.
خدمت ائتدیم تحفه قویدوم اؤنونه
عایشه دیلر ایمیش خاتونونا.
شؤیله اوتوردوم بولارى گورموشم
یوزومى آیاقلارینا سورموشم.
ایله رو واردیم یوزوم اوردوم یئره
عشقیم آرتدی گوردوگومه ای یارا.

۲۴۵۰

سوردی آدیم، تحفه یی قیلدی قبول،
 دئدیم عبدالشمس آدیم ای پر اصول.
 دئدیم آنا یا محمد آدینی
 گوردوم انجلده سنین بنیادینی.
 ایمدی بن ایمان گتیریرم سانا
 یا محمد غرضه قیل ایمان بانا.
 ایله رو آدیم کی عبدالشمس ایدی
 سونرا سید عبدالرحمان قویدی.
 بن داخی هم بئش اوغوم بیر قیزیم
 سنّ دور آدیم داخی بودور سؤزوم.
 قیرخ ییل اولابن مسلمان اولالی
 مصطفادان تلقین ایمان آلالی.
 آز زماندان گوردوم ایکی نور گلور
 آی و گونش نورونا حیران اولور.
 بونلاری گوردی محمد مصطفی
 تورو گلدی خوش خرامان با صفا.
 آلدی بونلاری گئچوردی یانینا
 ایکسینی داخی آلدی دیزینه.
 بیرینی بیر دیزی اوستینه آلور
 بیر دیزینده گلور اوتورور.

۲۴۶۰

ایکی قولی به قوچار ایکسینی

بیر - بیرین اؤپردی بیر - بیریسین.
ائیدور ایدی ای دلارامیم بنیم
گؤنلومون سئودیگی هم جانیم بنیم.
ای اوتانماز بودور اول دیزه اوتوران
گرز ایله آغزینا، یوزینه اوران.
بو دگیل می دور محمد اوخشادی؟!
گؤزومون نوری، جگرگوشم دئدی؟!
بیر کزین کیم سن آنا کافر ایدون
کندو آدونی مسلمان اوخودون
بیر ائشک تانیغینا کیم اول قدر
بو عبارت بؤیله دور ای بی خبر.
عیسی آنا بیندی یاخود بینمه دی
گؤرمه دی آنی خود بیلمه دی.
اول قدر تعظیم و رعایت آنا
ائیلهمیشدور ایا نفرین سانا.
آندا ائیدورسن کی تانری بیردورور
هم محمد آنا صاحب سردورور!
نئجه امتسن محمده ای خر
سانا لعنت گل سین ای ایتدن بتر!
۲۴۷۰

کندوزونی آنا امت قیلا سین
سئودیگی اوغلانلارین اؤلدوره سین.
نه جواب ائده سن ای بدبخت آنا؟ -

صد هزاران نام و لعنت جانينا!
 سن جهوددان خوار و كافردن آلو
 گۇنلونه شيطان گيريبدور توپ - تولو.
 سنى الله نئيله ييسر اى حقير
 آخرتده گۇينه ييسر سين ائومه بير!
 چون يزید ائشيتدی آنی قالخدی
 بونی توتون داخی اۆلدورون - دئدی.
 توغرى سۆزومچون بانا اۆلمک گرەک
 اگری سۆزی چون سانا قيلماق گرەک.
 توردى ائيدور اى حسين با صفا
 اى سولاله پاک و سر مصطفا!
 تانيق اول سن بن ائيتديم تانرى بير
 هم محمددور رسولوم يا امير.
 توتون آنی دئوبم بويوردولار
 قيليج ايله پاره - پاره قيلدیلار.
 بويورور اول دم يزید نابکار
 گتيرون توتساقلاری گتيرديلر.
 ۲۴۸۰

وار ایدی بير صفه قارشو آنلاری
 گئچيروب اول صفه يه خاتونلاری
 گئچديلر اوتوردولار زار و حزين
 توز و توپراق توتوموش ایدی يوزلری.
 اول جگر گوش رسول کردگار

شؤيله اوتوردی غمگین خوار و زار.
 باشینی آناسی دیزینده قویدی
 آه قیلدی قُل هوالله اوخودی.
 یئرموروبن آغلار ایدی زار و زار
 اول جگر گوش رسول نامدار.
 مصطفانین قیزی قیزلاری بئله
 هم حسینین قیزلاری خاتونيله.
 ائيله زاری قیلدی اوتوردی بولار
 خارجی لر بونلارا نه قیلدیلار.
 اول آرادا وار ایدی بیر مسخره
 اول یزیدی توتار ایدی تسخره.
 مسخره یه آد اوخورلاردی زهیر
 ایله رو گلوبن ائیدور یا امیر.
 بو نه عورتلردورور شاه جهان
 ای منافق لر بیگی ائيله عیان.
 ۲۴۹۰

ائیتدی بونلاری گتیرمیشلر اسیر
 دئدی بیرین بانا وئرسن ای امیر.
 دئدی قانغیسین گرہ کسه ای زهیر
 یوری، آل گئت سانا وئردیم بیر اسیر.
 گلدی توتدی ام کلثوم الینی
 تور اورو دیر چکدی آنین قولونی.
 شاهیمیز سنی بانا وئردی نگار

تارت لون بندن! - دئدی، ای خاکسار!
 فاطمه‌نین قیزی یام بن یا حقیر
 کیم اولاسین یا هو کیمدور امیر؟
 چون زهیر ائشیتدی فریاد ائیلهدی
 تاشرا چیخدی، کندویه داد ائیلهدی.
 چکدی خنجر الینی کسدی روان
 گیردی ائیدور: یا نگارین الامان!
 ایشبو ال کیم سانا دگدی ایمدی آل
 ای نگارین سن بانا ائيله حلال.
 دؤنه گلدی هم یزیده سؤیله‌دی
 سؤگدی آنا قاتی نفرین ائيله‌دی.
 صد هزاران نام و لعنت جانونا
 اصلونه، فصلونه، خان و مانونا.
 ۲۵۰۰

ای لعین خارجی بدبخت ایت
 سندن ایت یئگدور تونوزدان پلید.
 ائيله دئدی تاشرا گلدی اول زمان
 سؤیله‌مه‌دی اول یزید قالتابان.
 نئجه‌لر ایسته‌دیلر بولمادیلار
 قانجارو گئتدیگینی بیلمه‌دیلر.
 اول آرادا بیر قوجاجیق وار ایدی
 زید ابن ارغم آنا دیرلر ایدی.
 مصطفادان قالمیش ایدی یادگار

قیلمادی صبر ایشبو حاله اول کبار.
نعره اوردی سؤیلهدی ای نا بکار
کیمدورور اول اوردوغون ای خاکسار؟
قامو عالم خالقینی نین اول ینگره گی^{۷۷}
اول دور آخر جمله مؤمین لر بیگی.
قالسین دعوی مسلمانام دئیو
سانا لعنت اولسون ای ایتدن آلو.
آنی بویوردی یزید اورون دئیو
تئز چیخارون بونی اؤلدورون دئیو.
گلدیلر ایله رو آنی توتماغا
آه قیلوبن جانینی وئردی حقه.
۲۵۱۰

اول یزید خارجی و سرسری
حکم قیلدی گتیرون عورتلری.
تخت ایله یینه گتیردور آنلاری
محنت اودونا یاخیلمیش جانلاری.
یالین آیاق – باشی آچوق یوزلری
اول نبوت خاندانی قیزلاری.
توزا توپراغا بولاشمیشلار قامو
نوحه قیلورلار قامو کیچی – اولو.
اول آرادا بیر یهودی وار ایدی

^{۷۷} یثی رک: یاخشی راق، برتر، افضل

آدى عمران و اۆزى ديدار ايدى.
 اول نبوت خاندانى قيزلارى
 ائيله گۆردى شاها ديكدى گۆزلىرى.
 دئدى شاها: اول كيمىن باشى دور؟
 كيم بو حال ايله آلايندا دورور؟
 هم بو عورتلر كيمىندور يا امير
 نئتديلر كيم بونلارى قىلدون اسير؟
 ائيتدى خوجا دوشمىمون باشى دور
 آنلار آنين قومى دور، قارداشى دور.
 خوجا ائيدور: ايشبو باشين نورى وار
 ار كيشى يه بنزر ايشبو نامدار.
 ۲۴۲۰

بن شريفه بنزه دورم بو ارى
 كيمون اوغلى دور ائيت بو سرورى.
 آتاسى نون، آناسى نون آدينى
 ائيديوئرسن بيليشينى يادينى.
 آتاسى آدى على دور بونون
 فاطمه دور آناسى بيل گيل آنين.
 خوجا ائيدور: فاطمه كيمون قىزى؟
 اول محمد قىزى دور دير كس سۆزى.
 اول جهود ائيدور: يزىد ائشيت سۆزوم
 توپراق اولسون اول محمد يوزوم؛
 شيمديدن داوود زمانينا دگين

سنسن ایکی آتا گئچدی ای لعین.
 بو جهودلار بانا عزت قیلدوغی
 اول ایدی قامو حؤرمت قیلدوغی.
 سکسن ایکی آتادان برو بولار
 قلموجوغی حؤرمت عزت قیلالار.
 اول محمد کیم رسول الله ایدی
 آرانوزدان داخی هنور گئتمه‌دی
 آنین اوغلنجیقلا رین بو حال ایله
 اؤلدوره‌سین مکر و حيله، آل ایله،
 ۲۵۳۰

تانری سیزه نئجه رحمت ائيله‌یه؟!
 قیلما ییسار سانا رحمت یارادان!
 صد هزاران نام و لعنت اؤزونه
 گؤیدن ائنسون باشینا و یوزونه.
 ای اوتانماز، بی‌حیا و خیره‌سر
 هم بو حالی کیم قبول ائيله‌ییسر؛
 اول یهودی چون بو سؤزی سؤیله‌دی
 اول یزید قاقیوبن خشم ائيله‌دی.
 انیدور آنا: ای یهودی اول رسول
 اول بویورور بو حدیثی خوش اصول.
 هر یهودی کیم وئره مال و خراج
 آنا یوخدورور قصاص دئدی سراج.
 بو حدیثی گر بولورماسا رسول

شیمدی سنی اۆلدوروردوم ای فضول.
 اول یهودی دؤندی ائیدور: ای حقیر
 بو سؤزی نئجه سی دئدون ای ضریر؟
 قالانینی ئیله یه دون ای خاکسار؟ -
 قومین اوغلانجیقلا رین قیردون زار.
 صد هزاران نام و لعنت باشینا
 کندو الونله آغو قاتدون آشینا.
 سنجیله یین بیر لعین ابلیس کیشی
 گۆرمه دیم بن، گۆرمه دی هرگز کیشی.
 بونی دئدی تورددی یئریندن روان
 آلدی باشینی حسینین اول زمان.
 قویددی یوزین یوزینه آه ائیلهدی
 کندوزینه دینی همراه ائیلهدی.
 تانیق اول غیل یا امیرالمؤمنین
 تانری بیر احمد رسولی دور یقین.
 یارین اونوندا ختم اول کلام

در بیان مجلس عاشر

ائیده لیم اونونجو مجلسدن سیزه
 دینله جانین وار ایسه ایشبو سؤزه.
 وار ایسه جانوندا ایمان و صفا
 ایشبو سؤزی دینله گیل ای با وفا.

ایشبو سۆزی ائشیدن لر درد ایله
قایغو گۆنلوندن گئده هم گرد ایله.
کیم ارنلردن اولورسا مرد اولا
اولمایانلار بللی خود نامرد اولا.

۲۵۵۰

ائشید ار ایسن ارنلر سۆزونی
کیم گۆره سن سن ارنلر یوزونی.
اولیا رحمة الله دئییه سن
ایشلری ائشیدیجک پس نئده سن؟
دینله سن اوش بو اونونجو داستان
کیم نجه ختم اولیسار ای دوستان.
اول معلم خوجا ایمان درست
عرضه قیلدی اول یزیده قارشو چُست.
دؤندو ائیدور: ای یزید نا بکار
اوش مسلمان اولدوم ایمدی پایدار.
بین هزاران جان فدا اسلام ایچون
تانری درگاهینداکی انعام ایچون.
باشیم و مالیم فدا اولسون یقین
احمد یارانلرینه ای لعین.
اؤلور ایسم کصطفانین عشقینه
حق باغیشلایا حسینین صدقینه.
گر حسینین عشقینه بوگون اؤلیم
یارین آخشام بونلارین ایله اولام.

قاقیدی اول سگ بویوردی توتدولار
قوجاجوغی پاره - پاره ائتدیلر.
۲۵۶۰

اول محمد عشقینه جان اوینادی
خارجی بدبخت ایمان اوینادی.
پس یزیدِ نحس حکم ائتدی گئرو
اول اسیر اولانلاری بولاشمیش برو.
امّ کلثوم و سکینه گلدیلر
رینب ایله چون یزیدی گوردولر.
قیلدیلار فریاد و زاری و فغان
داد ای ملعون ظالیم بدگمان.
بیر کزین چاغیردیلار وا احمد
وا حسینا وا علی المرتضا.
قانداسیز گورون بیزیم حالیمیزی
بو یزید اؤنونده احوالیمیزی.
قیزجوغازلارونی سنین یا زسول
اوش اسیر گیبی گتیرمیش بو فضول.
امّ کلثوم آنا دؤندو سؤیلهدی
قانغی ظالیم بونجیلایین ائيلهدی؟
ای اوتانماز خارجی، بدبخت شوم
ای زنا اوغلی، حرام زاده، ظلوم،
۲۵۷۰
پادشاهلیق بؤیله می اولور هلاک

کیم سانا نفرین اندر چرخ فلک.
 بو سنین عدلین اولامی نابکار؟
 کیم بیزی بؤیله گتیردون خوار و زار؟
 عورتین - قیزین قاراواشونی سن
 یئدی پرده نین ایچینده توتاسن.
 مصطفانین قیزلارین - گلین لارین
 ایشبو حال ایله اسیر ائیله سن؟
 ائیده سن کیم: بن محمد امتی؟
 تانری سانا وئره بیر گون آفتی!
 بونی ائیدورور ایله رو سورینور
 سونار و قارداشجوغی باشین آلیر.
 کندو یوزون اوردی آنین یوزونه
 قصد قیلدی کیم قییا کندوزونه.
 آه قیلدی گئتدی آندان عقل و هوش
 آنداغیلار قاموسی قیلدی خروش.
 عقلی گلدی یئنه نفرین ائیلهدی
 دادیمیزی سندن آلا حق - دئدی.
 سورار، ائیدور اول یزید نا بکار
 نه کیشی دور ایشبو سؤبله بن نگار؟
 ۲۵۸۰

دئدیلر کیم: اول علی نین قیزی دور
 ائیدور آنینچون کیم آرتیق سؤزلی دور.
 بو داخی آتاسینا بنزر سؤزی

قاتی سؤیلر همچو اوتانماز یوزی.
 ام کلثومه جواب ائیلر یزید
 دئدی: گۆردو می کی نه قیلدی مجید؟
 دبلر ایدونوز کی تختی توتاسیز
 سلطنت ائوینی بیزدن اوتاسیز.
 تانری سیزین ایشینوز اونا رمادی
 بیزدن آلیب تختی سیزه وئرمه دی.
 بانا تانری روزی قیلدی دولتی
 بانا راحت، سیزه وئردی محنتی.
 بیلدونوز می قاموسی اولدی یالان
 اولمادی آتان امیر المؤمنین.
 ام کلثوم آنا ائیدور: ای یزید
 خارجی لردور یالانچی، ای پلید.
 خارجی لردور منافق لری چوخ
 قامو یالانچیدورور گرچگی یوخ.
 سنسن اول یالانچیلارین اولوسی
 خارجی و هم منافق آلوسی.
 ۲۵۹۰

دینمه دی آبروق یزید هم خیر و شر
 اول علی اصغره قیلدی نظر
 دئدی بو اوغلان کیمیندور ای حقیر؟
 دئدیلر کیم: بو حسینین یا امیر.
 ائیتدی یا اوغلان گۆرورسیز حق سیزی

نئجه ناحق ائيله‌دی و حق بیزی.
دیلر ایدی اول آتان - دده‌ن سنین
منبر اوزره آدین ائيله‌لر آنین.
کیم امیرالمؤمنین اوخویالار
گۆرمه‌دی جایز آنی پروردگار.
آنی بیزه تانری روزی ائيله‌دی
ایشبو رسمه نئجه هرزه سؤیله‌دی.
دۇندی زین العابدین ائیدور آنا:
ای اوتانماز نحس، ائشیت ائیدم سانا!
ایشبو منبرلر کیم اولموشدور عیان
سنین آتان می دده‌ن قیلدی بیان؟
مصطفی بنیم دده‌م می یا سنین؟
مرتضا بنیم آتام می یا سنین؟
۲۶۰۰

دده‌مه بنیم صلاوات وئرهلر
دده‌نی کافر دئیوبن یئرهلر.
سن آتامی بنیم اؤلدورسن نه وار
دده‌نی دده‌م نئته اؤلدوردی زار؟
اقربا خویش و قبيله قومونی
قیردی اول بدر و حنینده قامونی.
دده‌مین آدی محمد مصطفی
آتام آتاسی علی المرتضا.
سن حرام‌زاده، شقی، هندو بچه

بنیم ایله اولیسار سین بیر نئچه.
 بیزه اوچماق ایله دیدار اولیسار
 تامو ایچینده سیزه نار اولیسار.
 بن رسولون قیزی اوغلو یام یقین
 سن کیمون اوغلی اولاسین ای لعین؟
 بو جماعت اولماسایدی شیمدی سن
 قویالارمی دی کی تخته چیخاسان؟
 حالی یارین آخرتده گۆره لر
 توغری کیمدور، اگری کیمدور سورالار.
 اول لعین چون کیم بو سؤزی دینله دی
 توتون اؤلدورون بونی بو دم - دئدی.
 ۲۶۱۰

توتدی جلا دانی کیم اؤلدوره دی
 نعره اوردی ام کلثوم قویمادی.
 دؤندی ائیدور: ای یزید ائشیت سانا
 بیر سؤزوم واردور قولاق اورغیل بانا.
 اول زمان کیم کعبه یی آلدی رسول
 ددهن ائوین ساخلادی اول پر اصول.
 هر کی صفانین ائوینه یورو یه
 دوشمنیمدور دئدی بنیم بی ریا.
 شیمدی سن اوغلانلارینی قیراسان
 کندوزونه بونی دولت گۆره سن
 بو سنین عدلین می دور یا دولتین؟

مصطفایا حورمتین یا عزتین؟
اول خلاق چون ائشیدور بو سؤزی
آغلادیلار قامو گۆیوندە اۆزی.
قورخدی، ائیدور اول یزید نابکار
دئدی اوغلان گۆر نئدر پروردگار.
سنین آتان دونیادا دیلر ایدی
کیم امیرالمؤمنین اولار ایدی.
اولمادی دونیادا اول گۆرمەدی
اوش بن اولدوم، الله آنا وئرمەدی.
۲۶۲۰

سؤیلهدی اول دم حسین اوغلی علی
کیم بنیم آتام - ددەم دورور ولی
هر کی مؤمندور مسلماندور یقین
اول دئیە بیزه امیرالمؤمنین.
آتاما دونیایی قیلدونسا حرام
آخرتده اودا یاناسان مدام.
یئنە دؤندی اول یزید ائیدور آنا
بیر سورونسام واردور ای اوغلان سانا.
فضلونوز نه دور عرب اوزره سیزون؟
حدینی بیل سؤیلهمه آرتیق سؤزون.
هم عرب اوزره فضیلت بیزده وار
بیگلری بیزیز، نصیحت بیزده وار.
دؤندی زین العابدین ائیدور: یالان

سؤيله دون عورتدن آلو قالتابان.
 گلدی جبرائیل بیزه می یا سیزه؟
 داخی حق سیزه می ائندی یا بیزه؟
 دحیی گویدن بیزه تنزیل ائيله دی
 هم رسالت بیزه تعویل ائيله دی!
 امر و نهیی بیزدن اؤیرندی قامو
 سیزه نه ائیدیرلر ای ایتدن آلو؟
 ٢٦٣٠

بنیم آنام فاطمه دور بیلیسن
 آنین آتاسی رسول المرسلین.
 سنین آنان هندو بازار عورتی
 اصلین اول عقرب آغوسوندان - دئدی.
 هم ددهن بدر و حنینون جهودی
 سن ده آنلاردان بتر بیر یهودی.
 اولو ددهم رحمه للعالمین
 قاچان اولو بیر، ددهنله ای لعین؟
 بیر ددهم اول دور علی المرتضا
 آتان ایله بیر می دور ای بی صفا؟
 باللهی اوتان، نه فضیلت سیزده وار؟
 سن کیم ائیدورسن اولولوق بیزده وار؟
 داخی بیر نه ائده ییم، اثشیت سانا
 توت قولاغین بیر ساعت بندن یانا.
 دین ایله قرآن و فرض و سنتی

بیزده بولدیلار محمد امتی.
جبرئیل [و] هم مقربلر بئله
بیزه فخر ائیلهدی بونلار جمع ایله.
ددهمه قرآندا ربّ العالمین
دئمه‌دی می رحمه للعالمین؟
۲۶۴۰

سن اوخومادین می قرآن بی صفا؟
بیلمه‌دین می سرّ مصطفّا؟
بو سوآلیما جواب وئر سن: نئته
ددهم ایچون گلمه‌دی می "هل اتی"؟
چون یزید ائشیتدی بو سؤزی روان
دیتره‌دی یاپراق گیبی اول قالتابان.
دبلی باغلاندى و دؤیمه‌دی اؤزی
نطقی توتولدى و اونوتدی سؤزی.
یئدی یاشیندایدی زین العابدین
ایشبو بحثی قیلدیغیندان اول امین.
معجزات و هم ولایت ائتدی اول
کیم آنونلا بحث قیلدی اول اصول.
آز زماندان کییم یئنه سؤیلر یزید
نه دیلرسن دیله بندن بیر مزید.
ائیدور آنا اول امام المؤمنین
ائدهمه‌دیگینی ائتمه ای لعین.
دیلّه بندن نه دیلرسن دیله‌گین

حاجتینی بن روا قیلام سنین.
سید ائیدور: دیله گیم سندن بودور
بابامین باشینی سن بانا بویور.

۲۶۵۰

پس یزید ائیدور: روا قیلدیم بونی
داخی نه دور دیله گین گؤستر قانی.
ائیتدی بیر حاجتیم اول دور آنا
آتامی اؤلدوره نی بویور بانا.
تا کی بوگون دادیم آندان آلدیرام.
اول ساعتده دؤندی یزید سؤیله دی:
اؤلدوره نی کیم دورور بولون – دئدی.
هئچ کیمسه نه سؤیله مه دی، دینمه دی
یوزونه باخیب یزیده دؤنمه دی.
دئدی: آنی کیم دورور کی اؤلدوره ن
ائیتدیلر کیم: لشکری اول دؤشوره ن.
هر کی دؤکدی مالی دؤشوردی چری
اول دور اؤلدوره ن حسین سروری.
سؤیله دی اول دم یزید اول لشکره
صد هزاران نام و لعنت سیزلره.
ای اوتانماز عامر نحس و بی صفا
سن قیلوسان بو حسیننه چوخ جفا.
دؤندی ائیدور: یا علی ابن حسین
بیر داخی حاجت دیله کی وئره یین.

٢٦٦٠

ائیتدی بیزه دستور اولسون گئده لیم
 اولان اولدی تقدیر ایدی نئده لیم.
 ائیدور: اؤکسوز لر سیزه نعمت وئریم
 خلعت ایله آلتون ایله گؤنده ریم.
 ائیدور: ایمدی بو اوچونجو حاجتین
 نه دیلرسن دیله بندن راحتین.
 سید ائیدور: مال و نعمت نئده رم
 بو اوچونجو حاجتیمی دیله رم.
 دیله رم دستور اولا یارین بانا
 خطبه اوخویام دیله گیم بو سانا.
 راویسی ائيله روایت ائيله دی
 مگر اول گون پنجشنبه گون ایدی.
 خطبه اوخوماغا دستور وئرم
 لیکی قیلماغا نامازی قویمایم.
 سید ائیدور: راضی اولدوم بن آنا
 خطبه یی اوخودوغوم یئتر بانا.
 اول گون آندا بو قراری قیلدی لار
 بیر آرادا آنلاری قوندوردولار.
 بئش یوک آلتون، آلتی یوک گوموش ایله،
 بیریبیری تخته - جامه لر بیله.
 ام کلثوم آنی قیلما دی قبول
 ائیتدی: بیزی آلتون می آلدی اول؟

اؤلدورور قارداشلاریمی ظلم ایله
 قان بها وئرمک دیلر آلتون ایله؟
 آلمایام آلتونونی قویام حقه
 تانری دادیم آلا حقیقینده چیخا.
 بیر سارای ایچینده جمع اولدی بونلار
 نوحه و زاریه مشغول اولدولار.
 گئجه پنهنانی مسلمانلار گلور
 آنلارینلا آغلار و زاری قیلور.
 دورلو تونلار آنلارا گتیردیلر
 آلا آنلار تونی قارا گئیدیلر.
 آنلارا پنهنانی آلتون و گوموش
 گتیرورلر بیر – بیرین یاد و بیلش.
 چون صاباح اولدی و باش قالدیردی گون
 اول گون ایدی آزینا ای ذوالفنون
 قوشلوق اولدی چونکی صلا وئردیلر
 خلق عالم مسجده دیریلدیلر.
 گلدی مسجده یزید پر دغل
 بئله مروان و زیاد پر حیل.
 ۲۶۸۰

گلدی خلق مسجده تولدی خاص و عام
 اوخویوب قیرآنی حافظلر تمام.
 بان اوخودولار مؤذن لر یئنه
 چیخدی بیر خارجی منبر اوستونه.

نئجه دورلو هرزه‌لری سؤیله‌دی
اول علی حاققیندا بهتان ائیله‌دی.
چون کیم اوخودی و بو دؤندی گئرو
سونرا زین العابدین دوردی اؤرو.
ائیدور: ایمدی یا یزید ائیدم سانا
دونکی وعدن دن اجازت‌دور بانا.
اولموش ایدی اول پشیمان سؤزینه
باخمادی اول دم علی‌نین یوزینه.
باش اؤنونه سالدی و قالدی خجل
کیم بیلور نه ائیده دیر بو شیردل.
باش قالدیردی یزید بدفعال
چیخماسین دیر منبره ایشبو عیال.
دوردوغی یئردن سؤزونى سؤیله‌سین
اول آرادا بیلدیگین شرح ائیله‌سین.
خلق ائیتدیلر کی: چیخسین منبره
نارسیده‌دور، چیخارسا نه گؤره؟
۲۶۹۰

چیخدی منبر اوستونه اول شیر نر
چوخ فصاحتله عبارت پر هنر.
یئدی یاشی اول زمان سورموش ایدی
نئجه محنت‌لری اول گؤرموش ایدی.
باشلادی توحید اوخودی خوش اصول
اوخودی آردینجا هم مدح رسول.

سونرا آغاڙ ائيله‌دى اول وصف حال
حق آنا وئرميش فصاحت پر كمال.
سؤيله‌دى شعر ايله كندو حالينى
آتاسيله قومينون احوالينى.

شعر زين العابدين

اى جماعت بنى بيلون بى ربا
بنون اول على رسول با صفا.
بنون اول ابن حسين برگزين
آتام اولوبدور شهيد كربلا.
فاطمه‌دور آتام آناسى بيلون
آتام آتاسى على المرتضا.
اول على كيم مصطفى ائيدور آنا:
"بن مدينه اول على دور بابها".
آتما قارداش اولوردى هم حسن
اولو ددهم اول محمد مصطفى.
داخى اولو ددهم ابراهيم ايدى
اول خليل الله پير اصفيا.
چون بنيم اصليم بللى بى گمان
بيزه نئچون قيلديلار بونلار جفا؟

ددهمى اولدوردى بونلار مكر ايله

آغو وئردیلر عموما ریو ایله
گۆرمه دونوز کربلادا نئتدیلر؟ -
نه جفالار قیلدیلار بونلار بانا.
بابامی، عمولاریمی قیردیلار
قانی قارداشجیقلاریم اولدی هبا.
بنی داخی هم اسیر ائیلهدیلر
آتامی عمه لریمی هم بیله.
باش آچوق یالین آیاق بونلار بیزی
بند ائدوب بیندیردیلر دوه لره.

اول جماعت ایشبو سؤزی دینله دی
بیر گیری قوپدی کی فریاد ائیلهدی.
قصد قیلدیلار غلویی عام اول
خارجی لر قاموسی بدنام اول.
آنی گۆردی اول یزید نابکار
قورودی دوردوغی یئرده خاکسار.
۲۷۱۰

نعره اوردی اول مؤذنه کی تور
بان اوخو و ایشبو دم قامت گتور.
چون مؤذن اؤرو توروب بانلادی
ال گتیریب "الله اکبر" دئدی،
"صدق الله" دئدی زین العابدین
چون ائشتدی اول یوجه الله آدین.

"اشهد ان لا اله": چون دئدی
سونرا "الاّ الله" ايله ختم ائيله دی.
اول علی ابن حسین دئدی صدق
کیم شهادت توغولارا گلدی حق.
دئدی: ای مقری محمد حؤرمتی
صبر قیل، بیر لحظه ائتمه قامتی.
دؤندی ائیدور: ای یزید بی وفا
ایشبو آدین اوخودوغون مصطفا
اول بنیم ددهم می دور یاخود سنین؟
توغروسونی سؤیله وار ایسه جانین.
گر بنیم ددهم می دور اول دئییه سن
خلق آراسیندا بیان ائيله یه سن.
بن مسلمانام دئیو لاف ائده سن
هم محمده صلوات ائده سن.
توتاسان سونرا محمد اصلینی
قیراسان قومینی اصل و فصلینی
آنین اوغلانجیقلا رینی زهر ايله
قیراسان بولاری سوسوز قهر ايله.
قیلاسان دعوی مسلمانام دئیو
سیز منافق سیز جهودلاردان آلو.
صد هزاران نام و لعنت جانینا
باشینا و اصلینه و فصلینه.
کافر و فرنگ و جهود - ارمنی

قاموسونداڭ آليسان سن اى تونى.
ايت وفا ساخلادى سن ايتدن آلو
ساخلايىمادين وفا اى قاىغولو!
بىر قاپودا بىر سونوجك بولا ايت
اۋلدورور ايسن اونوتماز كى ائشيت؛
مصطفادان دين و ايمان بولدونوز
دۇندونوز آنا مخالف اولدونوز.
واى سانا اول گونده كيم بدبخت شوم
كيم ددهم دعوى قىليسار اى ظلوم.
بللى دور بو دونيادا اۋلمك گرەك
نه كيم ائتدوك جملەسین بولماق گرەك.
۲۷۳۰

بوگون اولدى بيزە يارين سيزە دور
سيزە تامو اودى، جنت بيزە دور.
حالى كيم اول ايشبو سۆزى سۆيلەدى
مسجد ايچرە خلق غوغا ائيلەدى.
چون يزیدە خلق ائيلەدى غلو
قورخودان قورودى اول ايتدن آلو.
توردى چاغیردى مؤذنە كى تور
تئز اوتورما هم بو دم قامت گتور.
هم مؤذن توردى قامت ائيلەدى
اول جماعت هم قیامت ائيلەدى.
قىلیدیلا ر جماعت تاشرا گلدیلر

ھەر بېرى ايشلو ايشينه تالديلار.
 اول يزید خارجی توردى اورو
 گلدی تخت اوزره اوتوردی گئرو.
 بو خبر اولدی و غوغا قیلدیلار
 ھەر بېرى ائولو ائوینه گئتدیلر.
 شهر خلقی اولو - کیچی، خاص و عام
 قیلدیلار قاپودا غوغا ای کرام.
 قصد قیلدیلار سارایی ییخالار
 چیخارالار آنی اودا یاخالار.
 ۲۷۴۰

ناگهان بیر بولوت چیخدی روان
 قاپلادی شهر اوستونی اندر زمان.
 ائبله توتدی قارائولیک عالمی
 خلق ائیتدی کیم قیامت اولامی؟
 یاغدی تولى، یاغمور ايله اسدی یئل
 ائندی تاغلاردان دمشق اوستونه سئل.
 شهرین آلدی گئتدی بیر یانین روان
 نئجه لر کیم چیخدیلار از خان و مان.
 یوز بین آرتیق آدمی ائیلر هلاک
 شهر ایچی خون گورله مکدن اولدی چاک.
 هم هواده قوشجیغازلار بی حساب
 تاغدا جانور قیریلدی بی کتاب.
 راویسیندن دور روایت هر قوول

اول گون اول گئجه ساييق اولدى نزول.
 اين مخنف لوطون اوغلى سؤيلهدى
 يازدى يهوديدن روايت ائيلهدى:
 اول دمشق ايچينده اولدى بو فغان
 وصفه سيغماز اول فغان اى دوستان.
 خلق سونرا قامو فرياد ائيلهدى
 بير يئره جمع اولدولار داد ائيلهدى.
 ۲۷۵۰

مصطفانين اوغلونى اؤلدوردونوز
 بونلارينلا مكر و حيله قيلدينوز.
 تانرى خشمى بيزه عبرت ائيلهدى
 شهرى ييخدى، خلقه آفت ائيلهدى.
 خلق بير كزدن غلو قيلدى آنا
 دئديلر كيم هى اوتانماز گؤرسنه.
 آنى گوردى اول يزيدي نابكار
 گؤوده سينده جاني اولدى بى قرار.
 اى دريغا نه قيلاليم دئير وزير
 نئيله يه ليم - دئدى مروان حقير.
 نه بويوردى اول زمان مروان خر
 اول لعين و خارجى ايتدن بتر؛
 ائيتدى شاها سؤزومى ائشيدسنه
 تئز بولارى گؤندهرى گؤر بير يانا.
 يوخسا ناگه دن غلويى عام اول

تاج و تختی بونلار الیندن آلا.
 یئدی گوندن سونرا یاراق ائیلهدی
 اوخودی هم بونلاری خوش سؤیلهدی.
 ائیدور ایمدی نه دیلر سیز ائیدونوز
 قاندا گؤنلونوز دیلر سه گئدونوز.
 ۲۷۶۰

بونلار ائیدور: آلتون ایله سن بیزی
 آلدایمازسان یقین بیل بو سؤزی.
 سنین ایله ایشیمیز بیل گیل یقین
 آخرته قالدی بیزیم ای لعین.
 تانری بیزیم دادیمیز سندن آلا
 سانماغیل کیم اتدیگین سانا قالا.
 شیمدی سن گؤندر بیزی بیز گئده لیم
 بیز مدینه یه واریب صبر ائده لیم.
 وار ایدی بیر پهلوان پر هنر
 آدی عمر ابن جلال ای بختیار.
 سنی ایدی اول صفا دلدار ایدی
 مالی چوخیدی و هم دیندار ایدی.
 پس یزید آنی ایله رو اوخودی
 ایلت آنلاری مدینه یه - دئدی.
 شهر بانو امّ گلثوم نگار
 سایرو اولدی اکیسی ای نامدار؛
 اول گون آندا اکیسی قیلدی گذر

هر ايکي گلدی دونيايا لاشک گندر.
دونبادان بونلار وفات ائيله ديلر
بختلولار ديرليگين خوش قيلديلار.
۲۷۷۰

ديرليک ايله دونيايي ترک ائتديلر
آخرتده حق ديدارين گورديلر.
آنلاری آندا حقیقه قويدولار
اول آرادان يابغولو گؤنولدولر.
چون مدينه شهرينه ايردی بولار
شهر خلقي قامو قارشو گلديلر.
زاری قيليب گلديلر هپ آغلايو
آغلاماق ايله يوره کله تاغلايو.
آلدیلار بونلار شهره گلدیلر
باقی عمری بونلار آندا قيلديلار.
بوندا ختم اولدی بو مقتل ای جوان
دينله يه نه رحمت ائده مستعان.
ائشيد ايمدی ای عزيز با صفا
آرتوری گؤر ايمدی سن صدق و صفا.
وار ايسه جانين طلب قيل دی خاص
تا اولاسان تامو اودوندان خلاص.
يئتميش اوچ ملت محمد امتی
اهل فرض [و] سنی لردور رحمتی.
کیمی خارجی رفاضی دونبه کی

کیم خلاف منطقی لر جونبه کی.

۲۷۸۰

کیم دیله لی عرش، کیمی دهری دور

دولتی و اعتزالی، بحری دور.

شوکر قیل کیم سن بولاردان اولمادون

دینینی دونیا یا یاوی قیلما دون.

دین و ایمان بایلیغینی^{۷۸} ای صفا

صدقینی آرتور جهاندا با وفا.

هر نه کیم بولدی محمد امتی

صدق ایله بولدی جهاندا دولتی.

صدقین ایله اعتقادین پاک اول

دائما ملکون سنین افلاک اول.

اعتقادی جانینا شکرانه بیل

صدقی دون – گون سن سانا افسانه قیل.

صدق ایله ایردی ایرن لر تانری یا

صدقین آرتور کیم ایره سین بی ریا.

طاعت ایله هم عبادت پیشه سین

قیل عمارت دین ایچینده ایش ائدین.

علمی رهبر ائیلر ایسن منزله

دین و ایمان جان و گؤنول کنز اول.

جهد قیل عقلین کماله ایریشه

^{۷۸} بای: بؤیوک، / بایلیق: بؤیوکلوک

تا کی جانین اول مقامه ایریشه.

۲۷۹۰

اول مقامین بی نهاییه در گهی

ایرمز آنا آلا مرد آگهی.

کیم کی آنین در گهینده خاصینی

بیلدی هم سیلدی گوئولدن پاسینی.

گر دیلرسن تانری یا کیم ایرهسن

اولیایا ار کیم آنی گویرهسن.

اولیانین اولوسی قطب جهان

مولانا گلدی جهانا بی گمان.

پادشاه عالم اول سلطان دین

گنج اسرار معانیدور یقین.

اول سولاله خاص ابوبکر نقی

آنی سئونلر اولورلار متقی.

گر آنین عشقین گوئولده دوتاسان

دونیا یا آلدانمایاسان اوتاسان.

عقلی رهبر ائيله گیل کندوزونه

اولیایی یولداش ائيله اوژونه.

چون دورور عقلین قولاغوزی عزیز

اولیایی خیر و شر اولور تمیز.

کافرین کفری و فرهون ظلال

نه دن اولدی؟ اولمادی عقل و کمال.

۲۸۰۰

گر سنی نفس ایلتر ایسه تامویا
 پس اوشنمک واجل اولدی قامویا.
 ای خداوندا بیزیم جانیمیزی
 نفس الیندن قورتار ایمانیمیزی.
 ائیده‌نی هر کیم دعا ایله آنا
 رحمت ائيله ای غنی الله آنا.
 قاستامونی شهری ایچینده بونی
 ائيله‌دیک بنیاد یکشنبه گونی.
 دور عادل پادشاه ایدی زمان
 نظمه گلدی بو عجایب داستان.
 اول سکندر هیئت [و] جمشید فر
 اول سلیمان طلعت [و] کسرا نظر.
 قهرمان [و] پهلوان هم شیردل
 رستمِ دستانلار بوندا خجل.
 اول جلال الدین شاه بایزید
 عمریله دولتی اولسون بر مزید.
 خاندانی دایما اولسون پایدار
 تا ابد ای پادشاه کردگار.
 گلمه‌سین قایغو همیشه گؤنلونه
 شادلیق دایم ایرشسین یولونا.

۲۸۱۰

بین بیزیم گیبی دعاچی کیم اولور
 مدحین آنین شرح ایله خود کیم قیلور.

وصفه سیغماز عدل و انصاف و کرم
گندی عادل ابن عادل محترم.
بن ضعیف بیر دعاچی و فقیر
سؤیله دیم بو سؤزی در دور امیر.
اولین شویدا بنیاد ائیلهدیم
آخری ذی الحجّه ختمیم سؤیله دیم.
یئددی یوز آلتیمیش اوچونده یدی تمام
اولدی یکشنبّه گونونده والسلام.
دوکه لی بیتین حسابین ائیده لیم
اوچ بین اوچ یوز اون اوچ اولدی دییه لیم.
ائشیده نه ای خدا رحمت قیل
دینله یه نی ائیده نی باغیشلاغیل.
یا الهی سن کی ایشبو مداحا
رحمت ائیله ای غنی الله آنا.
گرچه کیم آنین گناهی چوخ اولا
رحمتین قاتیندا هرگز یوخ اولا.
حضرتینده رحمتین بی منتها
قامولارا رحمت ائیله بی بها.
۲۸۲۰

اول قاپودان گئتمه گیل ای با صفا
کیم شفاعت قیلا یارین مصطفّا.
مصطفّانین معجزاتی حورمتی
سن باغیشلاغیل یازیقلی امتی.

چون تمام اولدی و ختم اولدی خبر
بی هنردن توتماغیل اهل هنر.
اکسیگیم چو خدور بیلیرم بن حقیر
کیم قیلا دعوی هنردن اول فقیر.

۲۸۲۴

کندی لطفوندن مگر اهل کرم
اورمایا عیبین یوزونه والسلام.

تمه الكتاب بعون الله الملك الوهاب في يوم العهد في وقت العصر في ربيع
الآخر في شهر سنة ثمانين و عشرين و ميعه و الف في هجرت النبي عليه
السلام عون يدي السيد الخاص سليمان ابن السيد الخاص لي عامدي غفع
الله له و ليوالدهي و لي جميع المؤمنين و لمؤمنات و المسامين و لمسلمات و
لمزيد عايهم بالخير و بالحمد و عليه زيبين اجماعين لارحمتك با
ارحمالرحمين والحمد لله رب العالمين
بونی یازدیم بی وفادور روزگار
بن اؤلورسم قالا قدیم یادگار.

خیره یازسین شرینی آنین کرامن کاتبین
کیم دعا ایله آنارسین ایشبو خطون صاحبین.

سۆزلۈك

آب: سو	آزاد: اۋزگور، سربست
آبدار: سولو، كسكين، پارلاق	آدينه: جمعه گونو
قيليج و سايره	ايلغين: بير آغاج تورو، ييلغين
آبنوس: بير نوع آغاج	ايرماق: چاي
آفتاب: گونش	ايسس: صاحب
آگاه: اويانماق، خبردار اولماق	اقليم، مملكت، يۈره
آغاز ائيله مك: باشلاماق	ايله ى: اۋن
آغو: زهر	الّا: آنجاق
آغولانماق: يوخوسو گللك	انس: بشر
آهنگ: نيت، قصد	ايرمك: اولاشماق، قووشماق،
احوال: دوروملا، جمع حال	چاتماق
آخين: حمله، هجوم	ايشبو: بو
اقربا: قوهوم – قونشو	اشتياق: اۋزلم، حسرت
آلاى: اۋن يان، حضور، قات	اعتقاد: اينانچ
آلو: ده يرسيز، آشاغى	اتصال: قووشما
	ايو: عجله
اصحاب: دوستلار	اعزاز: ساينغى گۈسترمك، عزيزله
آسمان: گۈگ	مه
آشكار: بللى	ابد: سونسوزا قدر
آشنا: تانيق	اجداد: دده لر، آتالار

با حل: اؤز گور، سربست	ادهم: حضرت حسين آتاسی نین
بخش: بؤلوم	آتی
بخته ور: خوشبخت	افعال: ایشلر
باقی: چئری قالان، آرتان	افسانه: هر کسجه دویولان اولای
بالغی: پارلاماق، آیدینلانماق	ویا دوروم
بام: دام، چاتی	اگین: سیرت، اوموز، آر خا
بان: اذان	اهل: صاحب، مالیک
بانلاماق: اذان اوخوماق	اکبر: بؤیوک
بارگاه: حضور یئری	الامان: مددا!
لارو: قالا دوواری، حصار	الوداع: اسن قالین!
با ستیز: غوغا ایله، چکیشمکله	انسه: بونون آر خا قسمتی
باشتاب: عجله یله	اپسم: سس سیز
بایلیق: زنگینلیک	اثرته: صبحون ایلک چاغی
باز: یئنه، تکرار	اسرار: سیررلر
بازرگان: تاجر	ازل: زمان اؤنجه سی
بدبخت: طالعسیز، بختی قارا	اوتاجی: طبیب، حکیم
بدفعال: کؤتو ایشلر یاپان	اؤکوش: چوخ
بدگهر: سوی سوز، مایاسی	اؤکسوز: یتیم
پوزوق	
بدگمان: شوبهه چی	
بدخصال: پیس خویلو	باد: یئل
بدید: گؤرونور، اورتادا	با حشر: توپلو اولاراق

بیم: قورخو	بد لقا: چیرکین
بی نظیر: اش سیز ، بنزه ری	بدر: دولونای
اولمایان	بقا: دوام ائتمه
بی نهایت: سونسوز	بلا: درد، مصیبت
بیتی: بیتیک، نامه	بنام: آدلیم، اولنو، مشهور
بی وقار: آغیرباشلی اولمایان	برگزین: سئچیلیمیش
بونال: سیخینتی یا اوغراماق	برمزید: آرتماقدا اولان
بُرج: قالا	بریہ: چؤل
بویروق: امر، فرمایش	بس: یئتر، ال وئیر
بنیاد: تمل	بشارت: مژده، ایی خبر
برآن: کسکین	بیان: آچیقلاما
برقع: اوز اؤرتویو	بیعت: باغلیلغینی بیلدیرمک
	بیچوق: بؤلونموش
پایدار: سوره کلی	بیداد: عدالتسیز، ظالیمجه
پلید: کیرلی، پیس	بی دریغ: آجیماقسیزین
پناه: سیغینجاق	بی غرض: قارشى ليقسیز
پند: اؤیود	بی گمان: شوبهه سیز
پردہ: اؤرتوک	بی حیا: اوتانماز
پریشان: پوزقون	بی حساب: حسابسیز، سایى سیز
پرواز: اوچوش	بی اعتبار: دیرسیز
پیام: بیلگی	بیلیش: دوست، آشنا
پیمان: آندلاشماق	بیلو: بیلگی، علم

جماعت: انسان توپلومو	پُر: دولو
جنگ: ساواش، غوغا	پر هنر: هنرله دولو
جواب: سورویا وئرلین قارشیلیق	
جور: جفا	تان: دان
جوشن: ساواش پالتاری، زره	تانلاماق: حیرت ائتمک
جزیره: آدا	تانلاجاق: صاباح اولونجا
جگر گوشه: چوخ سئویلن،	تار و مار: داغیتماق
سئوگیلی	تاشرا: ائشیک
جهان: دنیا	تعب: اذیت
جهود: یهودی	تشویش: قاریشیقلیق
جمله: بوتون	تاویل: دؤندورمک
جوان: گنج	
خبیث: کؤتو، یاراماز	جاه: مقام، اوستونلوک، سایغین
خجل: اوتانمیش	لیق
حق: تانری	جهیم: جهنم
حقیر: قیمت سیز، آلچاق	جام: یارداق
حال: دوروم	جانور: جانلی حیوان
خلاص: قورتولماق	جانب: یان
خام: پیشمه	جاودان: ابدی، سوره کلی
اولقونلاشمامیش	جهل: بیلک سیزلیک
خان و مان: ائو – ائشیک	جمع: توپلولوق، بیرلیک

چرب: یاغلی	خاندان: سوی، عائله
چیراق: ایشیق وئره ن	خر: ائششک
چُست: چابوک، زرنګ	حسبه لی الله: تانری یولوندا
	خطا: یانلیش
	ختم: سون
دغل: حيله چی	خیر: اییی، اییی لیک
دلیم: چوخ	
دم: زمان، نفس	
دم به دم: هر آن	خندز: دوغوز
دمرَن: دمیر پارچاسی، نیزه	خلعت: سونولموش پالتار
اوجوندا اولان دمیر	خیره سر: دیک قافالی
دنی: آلچاق	حلّه: جنت پالتاری
دپمک: ایره لی سورمک اوچون	خروش: گورولتو، تلاش
قاباغا گئتمک و آت سورمک،	خشک: قورو
وورماق	خدا: تانری
دپینمک: سالدیرماق	حرمت: سایغی
دپره ن: یئریندن اویناماق	حُسن: گۆزه للیک
درمک: الدهه ائتمک، توپلاماق	
درگاه: سارای	
دریلمک: بیر آرایا گلیمک	چلب: تانری
درمان: چاره، علاج	چاره: چیخیش یولو، یاردیم
دستار: ساریق	چرخ فلک: شانس

دستبرد: قووت، اوستونلوک	درست: دوغرو
دست گیر: یاردیمچی	دوش: یوخو، رویا
دستور: اذن، اجازه، امر	
دولت: مال، ثروت، نعمت، طالع	روان: یوروین، گنده ن، آسان
دور: چاغ، زمان	روهبان: کشیش
دوشور: توپلاماق	
دیر: کلیسا	سعادت: موتلولوق
دلدار: سئوگیلی، جسور	سایرو: جسته
دیله مک: ایسته مک	سگ: کؤپک
دلیر: ایگید	سخی: جومرد
دلنواز: خوشا گلن	سمند: آت
دریغا: یازیق	سرفراز: باشی اوجا
دیرلیک: یاشام، حیات	سرتاسر: باشندان باشا
دیرنش: توپلانماق	سپه دار، سپهسالار: باش
دیتره مک: تیتره مک	کومانندان
دیو: عفريت	شباب: گنج
دیدار: گؤروش، یوز، چهره	شفاعت: آخرتده آراجیلیق
دونوز: دوغور، خوک	یایماق
دوزخ: تامو، جهنم	شهادت: قوتسال یولدا شهید
دولبند: اینجه قوماش	اولماق
دون: گئجه	شنیع: پیس
در: اینجی	شرمسار: اوتانان، محبوب

غفلت: دقت سیرلیک	شکایت: دعوچی اولماق
غم: درد، کدر	شیروار: آسلان کیمی
غماز: جاسوس	شوم: اوغورسوز
غمگین: غملی	
غمگسار: تسلی وئره ن	عاج: فیل دیشی
غنی: زنگین، وارلی	عدو: دوشمن
غرقه خون: قانا بلنمیش	عار: اوتانا جاق شئی، عیب
غرّه اولماق: غافل اولماق	عرصات: قیامت گونو توپلانا جاق
غلو: هجوم، آیاقلا نما	میدان
غصه: قایغی	عظیم: بؤیوک
	عیان: بللی
فانی: گئچی جی	عیال: عائله
فارغ: بوش، راحت	عهد: سؤز وئرمک
فرق: آیریلیق	عزت: سایغی
فاضل: فضیلت صاحیبی	عاقبت: سونوندا
فرید: تک	عالم: دونیا
فریاد: اینله مه	عام: هر کس، هامی
فساد: پوزقونلوق	غفو اوليله مک: باغیشلاماق
فصاحت: آچیق، گؤزل دانیشیق	عزم قیلماق: قصد ائتمک، نیت
فراق: آیریلیق	لنمک
فشار: اؤوونن، بؤبورله نن	
فرصت: اویغون زمان	غفار: چوخ باغیشلایان

فرقت: آیریلیق

قادر: گوجلو
 قهر: زورلاما
 قحط: قوراقلیق، قیتلیق
 قاقیماق « قیزماق، غضبلی اولماق
 قالتابان، احمق، ناموس سوز،
 رذیل
 کامران: باشاریلی
 قانجارو: هارایا، نره یه؟
 قانغی: هانسی، هانکی؟
 قاراواش: کنیز
 قطره: داملا، دامجی
 قوم: انسان توپلولوغو
 قایغولانماق: اوزولمک
 قضا: ایش، مصیبت
 قیلاووز: رهبر، زاهنما
 قره العین: گۆز به یی
 قیل و قال: سؤیله شی
 قسمت: پای
 قیامت: دونیانین سونو
 قیمت: ده یر

کبیر: بؤیوک
 کمتر: داها آز
 کوثر: جنتده بیر ایرماق
 کبار: بؤیوک لر
 کیچی: کیچیک
 کریم: شرفلی، کرم قیلان
 کفر: اسلامی قبول ائتمه مه
 کشته: اؤلدوروبموش، جسد
 گرد: توز
 گؤوده: بدن، تن
 گیرى: آغلایان، گریه
 گران: آغیر
 گرفتار: توتساق ائتمک، اسیر
 آلماق
 گؤرکلو: گؤیچک
 گوشوار: کوپه، قولاق سیرغاسی
 گئنگ: دیلسیز
 گوربوز: ساغلام، گوجلو
 گویه گو: داماد
 گزین: سئچگین

مسخره: سويتارى، گولونچ شئى

لر ياپان

معانى: آنلاملار

مجلس: توپلانتى، اوتوروم

مدد: يارديم

مدح: اؤيمك

مدينه: شهر

مكر: آل، حيله

ملال: اوسانما

ولائك: ملك لر

ملامت: قيناما

ملول: اوسانميش

مردود: ايستنمه ين، رد اولموش،

قوويموش

مرهم: درمان، دوا، چاره

مشك: سو تولوغى

ميسمنه: ساغ طرف

ميسره: سول طرف

محنت: كدر، درد

مثل: بنزر

محابا: قورخو

مخالف: قارشى

صد هزار: يوزمين

صدر: باشقان، اؤندر

صفا: صافليق، كؤنول صافليغى

صوت: سس

طعام: سئمك

ضلال: دوغرو يولدان آييران

ظلال: يولدان چيخميش

ضرير: كور، گؤزو گؤرمز

لاجرم: البته، كسينليك

لايزال، باقى، يوخ اولمايان

لعين: لعنت اولان

ماه: آى

محروم: الى بوش

محمود: اؤيولموش

مقصود: ايستك

مقتل: اؤلوم يئرى، اؤلوم اولايينا

باغلى اثر

معرفت: هنر، صنت

ناگهان: بیردن بیره	مخنت: قورخاخ، آلقاق
نحس: اوغورسوز	مقرب: تانری یا یاخین
نامدار: آدلیم، شانلی، اونلو	مور: قاریشقا، قارینجا
نار: اود	مرغ: قوش
نعره: باغیرتی، هایقیری	مسخر: اله گئچیریلیمیش
نارسیده: کال، یئتیشمه میش	مطیع: اویان، باش آگن
نصیب: پای	مسلط: ساتاشان، بیراخمایان
نصیحت: اوئود	مبارز: ساواشچی
نازنین: اینجه، نازلی	مجتبا: سئچیلیمیش
ناتوان: ضعیف، باجارماز	مدام: سوره کلی
نبی: پیغمبر: ائلچی	مدعی: ادعاچی، دعوا ائده ن
نفرین: پیس دوعا	مؤمن: ایمان گتیرمیش
نفس: هوس	منافق: ایکی اوزلو
نقاره: ساواش داوولو، طبل	منیر: ایشیق ساچان
نره شیر: ارکک اسلان	مستعان: یاردیم ایسته نیلن
نوجوان: یئنی یئتمه	مشفق: شفقتلی
نوحه: آغلاما	مشکل: چتین
نومید: اومودسوز	مشتري: ایستکلی، آرزولو
نگار: گؤزل	میسر: امکان یاراتماق
نگون: ترسینه دؤنموش، باش	نابکار: ایشه یاراماز، پیس عمل لی
آشاغی	ناگاه: بیردن، آنسیزین
نهان: گیزلی	

نساء: قادینلار	همان دم: درحال، همن، او آندا
نشان: ایز	همچو: اونون کیمی، بنزر
نئشه: نئجه	هرگز: هئچ بیر زمان
نئته: نئجه	هوس: ایستک
نور: ایشیق	های و هوی: گورولتو

هبا اولماق: یوخ اولماق

قائناقلار:

- ابومخنف، مقتل الحسين، بغداد، ۱۹۷۷.
- ابومخنف، كربلا ماجراسی، تورکجه يه چئویرن: شیه عباس امامی کرکوکلو، تهران، ۱۳۷۰.
- م. کریمی، تاریخ ادبیات آذربایجان، ج ۳، تبریز، ۱۳۹۵.
- یوسف مداح و مقتل حسین، کنعان چلیک، آنکارا، ۲۰۰۸.